



รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ “การพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตสินค้าเกษตรและ
การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกจังหวัดแพร่”

โดย

อาจารย์วีระ ภาคอุทัย และคณะ

เมษายน 2554 - กรกฎาคม 2555

สัญญาเลขที่ RDG5420024

รายงานฉบับสมบูรณ์
โครงการ “การพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตสินค้าเกษตรและการบริหารจัดการ
ห่วงโซ่อุปทานพริกจังหวัดแพร่”

คณะผู้วิจัย	สังกัด
1. อาจารย์วีระ ภาคอุทัย	ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ดร.สิริกุล ะสี	ศูนย์วิจัยและพัฒนาพืชผักเขตร้อน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
3. นายกรุง สีตะธนี	ศูนย์วิจัยและพัฒนาพืชผักเขตร้อน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
4. ดร.เขาวรัตน์ ศรีวรานันท์	ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยวิจัย	สังกัด
5. นางสาวประยูร มาลีหวล	คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. นางสาววรรณพร ศรีบุรินทร์	คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. นางสาวชฎาพร ลานอก	คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
8. นางสาวสิรินภา มีแก้ว	ศูนย์วิจัยและพัฒนาพืชผักเขตร้อน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

Executive summary

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกสดปลอดภัยให้กับเกษตรกร ศึกษากระบวนการผลิตและการตลาดพริกของเกษตรกรผู้ปลูกพริก เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการวางแผนการผลิตและการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกพริก กิจกรรมของโครงการวิจัยที่ได้ดำเนินการ ได้แก่ การประชุมและฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการการผลิตพริกปลอดภัยให้กับเกษตรกรผู้ปลูกพริกและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจังหวัดแพร่ จัดงานวันพริกแพร่ และออกติดตามเกษตรกรในพื้นที่ การจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพริกปลอดภัย การศึกษาดูงานระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกพริกในพื้นที่ใกล้เคียง และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเกษตรกรผู้ปลูกพริก อ.เวียงสา จ.น่าน

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้ การประกอบอาชีพเกษตรกรของประชาชนในจังหวัดแพร่ส่วนมากเป็นการปลูกพืช พืชเศรษฐกิจที่สำคัญปีการเพาะปลูก 2554/55 ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง ถั่วเหลืองซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกมาเป็นอันดับที่สองประมาณ 80,690 ไร่ และยาสูบ พืชผักที่สำคัญเป็นพริกโดยเฉพาะพริกใหญ่ฤดูแล้งที่มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 3,623 ไร่ ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 2,400 กิโลกรัม (ปีเพาะปลูก 2553/2554) นอกจากนั้นได้แก่ ไม้ผลและไม้ยืนต้น ได้แก่ ไม้สัก ยางพารา ลำไย ส้มเขียวหวาน และมะม่วง เป็นต้น

อำเภอที่มีการปลูกพริกผลใหญ่มาก คือ อำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง พันธุ์พริกใหญ่ที่ปลูกนิยมปลูกพันธุ์ที่สามารถส่งโรงงานซอสพริกได้ สำหรับพื้นที่ปลูกพริกขี้นุผลใหญ่มีอยู่น้อยมากส่วนใหญ่ปลูกเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน พื้นที่การเพาะปลูกพริกใหญ่ส่วนใหญ่ ได้แก่ พื้นที่ริมแม่น้ำยม ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกพริกส่วนมากมีลักษณะเป็นดินร่วนปนทรายระบายน้ำได้ดีแต่ความเสี่ยงที่จะถูกน้ำท่วม พื้นที่ดินดอน ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในเขตอำเภอหนองม่วงไข่ มักไม่มีปัญหาเรื่องน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน พื้นที่นาดอนแต่เป็นพื้นที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำชลประทานหรือฝายน้ำล้นจะเริ่มปลูกพริกหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว พื้นที่ไร่ส่วนมากอยู่ในเขตอำเภอสองต้องเป็นพื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทานจึงจะปลูกพริกในฤดูแล้ง สำหรับช่วงปลูกพริกใหญ่ ได้แก่ 1) ปลูกเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม เริ่มเก็บเกี่ยวเดือนตุลาคมเป็นต้นไป ซึ่งจะปลูกได้ในดินดอนน้ำไม่ท่วม 2) ปลูกเดือนกันยายน เก็บเกี่ยวเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป เป็นช่วงปลูกที่มีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นช่วงที่มีจำนวนวันที่ฝนตกน้อยลงปัญหาโรคและแมลงก็จะลดลงตามไปด้วย 3) ปลูกพริกเดือนตุลาคม (ปลายฤดูฝน) เก็บผลผลิตเดือนมกราคม

ผลจากการสำรวจข้อมูลการผลิตพริกของเกษตรกรจังหวัดแพร่ จำนวน 113 ราย แบ่งเป็นเกษตรกรเข้าร่วมฝึกอบรมและไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 66 ราย และ 47 ราย ตามลำดับ รายได้เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมมีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 83,641.99 บาท และ 96,010.51 บาท ตามลำดับ รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคการเกษตร (ร้อยละ 85) แหล่งรายได้จากการเกษตรที่สำคัญ 3 อันดับ

แรก คือ ข้าว พริก และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แต่อย่างไรก็ตามรายได้จากการขายพริกถือว่ามีส่วนสูงที่สุดของเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 64 และ 47 ของรายได้ทั้งหมดของเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรม

เทคโนโลยีที่มีการปรับใช้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด คือ ความเป็นกรด-ด่างของดิน ตัดแต่งกิ่ง ใบแขนงใต้งามแรก จดบันทึกข้อมูล โดยเกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมจะมีสัดส่วนการนำเทคโนโลยีไปปรับใช้มากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าฝึกอบรม ส่วนเทคโนโลยีที่มีการนำไปปรับน้อยที่สุด คือ การใช้สารสกัดชีวภาพ/สมุนไพรไล่แมลง และการทำปุ๋ยหมักแห้งใช้เอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากเป็นเทคโนโลยีที่ต้องกระบวนการซับซ้อนและใช้แรงงานมาก ซึ่งเป็นข้อจำกัดของเกษตรกร สำหรับการตัดสินใจของเกษตรกรในการปรับใช้เทคโนโลยีปลูกพริกปลอดภัยปีเพาะปลูกปีถัดไป (2555/56) พบว่า ทุกเทคโนโลยีมีส่วนที่สูงขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยี ใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มารองก้นหลุมก่อนปลูกและผสมวัสดุปลูกเพาะกล้า จดบันทึกข้อมูล ความเป็นกรด-ด่างของดิน เนื่องจากเกษตรกรเห็นผลว่าดีต่อผลผลิตพริกที่จะได้รับ

จากการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกพริกใหญ่ อำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง จำนวน 47 ตัวอย่าง ปรากฏว่า ต้นทุนการปลูกพริกทั้งหมดประมาณไร่ละ 36,645.39 บาท ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ประมาณ 3,848.83 กิโลกรัม ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัมประมาณ 9.52 บาท ต้นทุนผันแปรคิดเป็นร้อยละ 88.30 ของต้นทุนทั้งหมด ซึ่งเป็นค่าแรงงานประมาณไร่ละ 21,931.17 บาท หรือร้อยละ 59.85 ของต้นทุนทั้งหมด ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 20.57 บาท ต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัมละ 4.42 บาท รายได้จากการขายพริกเฉลี่ยไร่ละ 79,166.17 บาท รายได้สุทธิไร่ละ 42,520.78 บาท รายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดประมาณไร่ละ 62,150.92 บาท

เกษตรกรปลูกพริกอำเภอสองมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่ประมาณไร่ละ 3,711.60 บาท ทั้งนี้เพราะเกษตรกรอำเภอสองส่วนใหญ่จะการปลูกพริกเดือนตุลาคมเป็นต้นไปมีปริมาณฝนตกน้อย ปัญหาเรื่องโรคและแมลงมีน้อย ช่วงการเก็บพริกก็สั้นคือ ตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคม ถึงเดือนเมษายน ทำให้ค่าดูแลรักษาต่างๆลดลง แต่เกษตรกรขายพริกได้ราคาต่ำกว่าเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่จำแนกตามช่วงเวลาปลูก พบว่า เกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่เดือนสิงหาคม ผลผลิตพริกต่อไร่ประมาณ 3,972.25 กิโลกรัม รายได้ไร่ละ 107,290.11 บาท ราคาขายเฉลี่ยสูงถึงกิโลกรัมละ 27.00 บาท โดยเกษตรกรขายพริกเขียวหนุ่ม พริกก้ามปูและพริกแดงเด็ดก้าน ร้อยละ 29.56, 33.14 และ 37.29 ของน้ำหนักทั้งหมด ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 35.84, 34.00 และ 13.32 บาท ตามลำดับ เกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่เดือนกันยายน ผลผลิตพริกต่อไร่ประมาณ 3,903.00 กิโลกรัม รายได้รวมไร่ละ 91,876.62 บาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 23.54 บาท โดยเกษตรกรขายพริกเขียวหนุ่ม พริกก้ามปูและพริกแดงเด็ดก้าน ร้อยละ 20.79, 33.31 และ 45.89 ของน้ำหนักทั้งหมด ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 26.60, 35.17 และ 13.70 บาท ตามลำดับ ส่วนเกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนตุลาคม ผลผลิตพริกใหญ่ทั้งหมด 3,743.28 กิโลกรัม รายได้ทั้งหมด 54,719.75 บาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 14.62 บาท โดยเกษตรกรขายพริกเขียวหนุ่ม พริกก้ามปูและพริกแดงเด็ดก้าน ร้อยละ 11.89, 35.31 และ 52.80 ของน้ำหนักทั้งหมด ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ

15.53, 17.12 และ 12.77 บาท ตามลำดับ สาเหตุที่เกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่มังรายได้จากการขายพริกใหญ่มากกว่าเกษตรกรอำเภอสองก็เพราะเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่มังรายปลูกพริกเร็วกว่าอำเภอสอง ทำให้ขายพริกเขียวหนุ่มและพริกกำมุกได้ปริมาณที่มากกว่าและราคาที่สูงกว่าอำเภอสอง

เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมกับโครงการวิจัยฯ จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต จำนวน 36 ราย ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่ประมาณไร่ละ 38,307.70 บาท ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 3,951.88 กิโลกรัม ต้นทุนเฉลี่ย กิโลกรัมละ 9.69 บาท ราคาที่เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ 20.86 บาท รายได้จากการปลูกพริกไร่ละ 82,426.92 บาท กรณีเกษตรกรที่ไม่เคยเข้าอบรมกับโครงการวิจัยฯ จำนวน 11 ราย มีต้นทุนการผลิตประมาณไร่ละ 36,949.66 บาท ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 3,427.37 กิโลกรัม ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัม 10.78 บาท ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ 20.11 บาท รายได้ที่เกษตรกรปลูกพริกไร่ละ 68,908.08 บาท

จากข้อมูลการสำรวจสามารถประมาณการผลผลิตพริกจังหวัดแพร่ในปีการเพาะปลูก 2554/55 ประมาณ 2,840 ไร่ ซึ่งลดลงจากปีเพาะปลูก 2553/54 สาเหตุเนื่องจากราคาพริกใหญ่ปี 2553/54 มีราคาตกต่ำเหลือกิโลกรัมละ 5-8 บาท และเดือนมิถุนายน-สิงหาคม พ.ศ.2554 เกิดปัญหาน้ำท่วมหลายครั้งทำให้พื้นที่ปลูกพริกใหญ่ริมแม่น้ำยมเสียหาย แต่สำหรับการเพาะปลูก 2554/55 นั้นพบว่าผลผลิตพริกต่อไร่สูงขึ้นเนื่องจากช่วงปลูกนั้นต้นกล้าพริกไม่ได้รับความเสียหายมากเนื่องจากมีฝนตกน้อย สำหรับการประมาณการผลผลิตพริกใหญ่ทั้งจังหวัด ปรากฏว่า ผลผลิตพริกทั้งหมดประมาณ 10,633,489.72 กิโลกรัม อำเภอหนองม่วงไข่มังรายประมาณ 6,887,212.00 กิโลกรัม หรือ 64.47 อำเภอสองและอำเภออื่น ๆ ประมาณ 2,894,596.72 กิโลกรัม และ 851,680.80 กิโลกรัม หรือร้อยละ 27.22 และ 8.01 ของผลผลิตพริกทั้งหมด และคิดเป็นพริกเข้าตลาดพริกสดประมาณ 5,509,247 กิโลกรัม หรือร้อยละ 51.81 ของผลผลิตทั้งหมด ซึ่งเป็นพริกเขียวหนุ่มและกำมุกคิดเป็นร้อยละ 20.78 และ 31.03 ของผลผลิตทั้งหมดตามลำดับ พริกเข้าโรงงานซอสพริกประมาณ 5,124,242.32 กิโลกรัม หรือร้อยละ 48.19 ของผลผลิตพริกทั้งหมด ประมาณการมูลค่าการขายพริกใหญ่จังหวัดแพร่ ประมาณ 210,023,397 บาท โดยแยกเป็นรายได้จากการขายพริกอำเภอหนองม่วงไข่มังรายประมาณ 153,966,814.00 บาท หรือร้อยละ 73.31 ของรายได้ทั้งหมด

เกษตรกรที่ได้รับรายได้จากการปลูกพริกสูงกว่าหนึ่งแสนบาทต่อไร่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่จะทำให้รายได้สูง เช่น เกษตรกรมีความขยัน พื้นที่ปลูกพริกมีความเหมาะสม น้ำไม่ท่วม น้ำไม่ขัง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ เลือกใช้พันธุ์พริกที่ตรงกับความต้องการของตลาด ตัดสินใจปลูกพริกที่จะให้ผลผลิตพริกออกสู่ตลาดได้ช่วงที่พริกมีราคาแพง มีการบริหารจัดการ เช่น การวางแผนล่วงหน้า การใช้ความรู้ในการดูแลรักษาการป้องกันโรคและแมลง เป็นต้น

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของเกษตรกรผู้ปลูกพริก

1. การได้รับข้อมูลชุดความรู้ทางการเกษตรที่ถูกต้อง
2. การจัดการธุรกิจภายในครัวเรือนที่จะต้องมีความเชื่อมโยงกับการรวมกลุ่ม
3. การติดตามสถานการณ์ ความเคลื่อนไหวของราคาสินค้า โดยเฉพาะจากแหล่งผลิตที่ผลผลิตออกสู่ตลาดก่อนและจากแหล่งผลิตที่ผลผลิตพริกออกสู่ตลาดพร้อมกัน

4. ระบบการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด อบต. เทศบาล สำนักงานจังหวัด ควรมีแผนงานที่จะสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเกษตรกร และมีการนำข้อมูลของหน่วยงานมาร่วมวางแผนการผลิตและการตลาดทั้งเชิงตั้งรับและเชิงรุก.

ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการผลิตและการตลาดพริกจังหวัดแพร่ มีดังนี้

ระดับเกษตรกร

1. เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มกัน โดยเฉพาะเกษตรกรที่มีพื้นที่ติดกัน เพื่อจะได้วางแผนการผลิตร่วมกัน ปฏิบัติดูแลรักษาสวนพริกเหมือนกัน พึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ จะได้คลง

2. การขึ้นแปลงปลูกพริกในฤดูฝนหรือปลูกในช่วงที่มีฝนตกมาก ควรขึ้นแปลงสูงไม่ต่ำกว่า 20 เซนติเมตร คลุมแปลงด้วยพลาสติกดำ พลาสติกดำควรคลุมด้านข้างแปลงด้วยเพื่อไม่ให้หญ้าขึ้น ไม่ควรทำแปลงตากหงาย คือ แปลงปลูกพริกต่ำกว่าระดับผิวดินแม้จะง่ายต่อการปล่อยน้ำเข้าแปลง แต่น้ำท่วมแล้วพริกตายหมด หรือถ้าเกิดโรคเหี่ยวเหี่ยวจะควบคุมได้ยาก เพราะเชื้อแบคทีเรียกระจายไปตามน้ำ

3. พื้นที่ปลูกพริกต่อครัวเรือนไม่ควรทำมากเพราะถ้าทำพื้นที่มากการดูแลจะไม่ทั่วถึง ทำพื้นที่น้อยแต่ดูแลทั่วถึงจะเสียเงินมากกว่าทำพื้นที่มาก เช่น ถ้าปลูกพริกใหญ่ดูแลพื้นที่ปลูกพริกไม่ควรเกิน 3 ไร่ ถ้าเป็นพริกขี้หนูผลใหญ่พันธุ์ลูกผสมไม่ควรเกินครอบครัวละ 1 ไร่ เพราะใช้แรงงานเก็บพริกมาก

4. เกษตรกรควรเน้นระบบการป้องกันโรคมกกว่าการรักษาโรคพริก เพราะต้องใช้สารเคมีมากและเสียเงินมาก อีกทั้งเป็นอันตรายต่อร่างกาย โดยการตรวจสอบค่าความเป็นกรด-ด่างของดินที่จะปลูกพริกควรอยู่ระหว่าง 6.0-6.8 ถ้าต่ำกว่า 6.0 ควรหว่านโดโลไมท์ก่อนไถกลบ การทำปุ๋ยคอกหมักแห้งใช้เอง การใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบีวเวอร์เรีย และบราซิดัส เป็นต้น น้ำหมักชีวภาพ สารสกัดสมุนไพรไล่แมลง และน้ำส้มควันไม้ เป็นต้น เพราะเกษตรกรส่วนมากใจร้อนต้องการเห็นผลเร็ว การโฆษณาว่าสารเคมีอะไรดี ใช้แล้วเห็นผลทันที ราคาแพงก็ซื้อ ทำให้เสียเงินมากเกินความจำเป็น ตลอดทั้งการปลูกพืชปรับปรุงบำรุงดินหลังจากปลูกพริกหรือปลูกพืชอื่น เช่น ถั่วเขียว และปอเทือง เป็นต้น

5. การยื่นขอใบรับรองมาตรฐานการผลิตพริกปลอดภัย ควรประสานกับเจ้าหน้าที่เกษตรประจำตำบล เพื่อรวบรวมรายชื่อขอรับการฝึกอบรมหรือการเตรียมความพร้อม เมื่อผ่านการอบรมการผลิตพริกปลอดภัย จะได้ปฏิบัติตามคำแนะนำ เมื่อเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรประจำจังหวัดเก็บตัวอย่างพริกไปตรวจสอบ ถ้าผ่านการตรวจประเมินก็จะได้รับรองเกษตรกรดีที่เหมาะสม (GAP) เกษตรกรควรรักษามาตรฐานการผลิตที่ปลอดภัยให้เข้มงวดมากขึ้น จนเป็น GAP จิตสำนึก เพราะพริกหรือสินค้าเกษตรที่เกษตรกรผลิตต้องกินได้ ปลอดภัย และมีประโยชน์ ซึ่งจะเป็นการรักษาชื่อเสียงของตนเอง ของอำเภอ จังหวัด และประเทศไทย เพราะพริกนั้นใช้บริโภคในประเทศและส่งออกต่างประเทศ และควรรักษาไม่ให้หมดอายุ ก่อนหมดอายุ 6 เดือนควรยื่นขอต่ออายุ และระวังอย่าให้ใครเอาไปใช้สิทธิ์แทน เพราะเกษตรกรต้องรับผิดชอบเมื่อมีการตรวจสอบย้อนกลับ

6. ควรมีการจดบันทึกข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญที่เกษตรกรจะต้องมีการบันทึกตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร โดยเฉพาะการใช้สารเคมีอะไร เมื่อไร อย่างไร และรายจ่ายและรายรับที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ การคำนวณต้นทุนการผลิตได้

7. การเพิ่มมูลค่าของผลผลิต เกษตรกรควรรวมตัวกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพริกปลอดภัย ทำเป็นธุรกิจเกษตรในชุมชน ทั้งพริกสด พริกแห้ง พริกป่น หรือน้ำพริก ที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน GAP GMP ออ. (อาหารและยา) การรวมกลุ่มซื้อปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะสารชีวภัณฑ์ และสารเคมีที่ปลอดภัยมาก แต่ไม่มีขายในหมู่บ้านหรืออำเภอและจังหวัด โดยทำการสั่งซื้อมาขายภายในกลุ่มและบางอย่างทำขายภายในกลุ่ม เช่น เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา น้ำส้มควันไม้ สารสกัดสมุนไพรไล่แมลง น้ำหมักชีวภาพ หรือการรวมกันทำปุ๋ยคอกหมักแห้ง เป็นต้น

ระดับจังหวัด

1. จัดทำทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพริก เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการหรือแก้ไขปัญหาได้มีประสิทธิภาพ

2. การกำหนดนโยบายสินค้าเกษตรปลอดภัย ควรเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัด เช่น จังหวัดแพร่ รายได้จากภาคการเกษตรเป็นรายได้ที่สำคัญที่สุดของจังหวัด แต่งบประมาณยุทธศาสตร์ทางการเกษตรมีไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาอื่น ทั้งที่จังหวัดแพร่สภาพทางกายภาพเหมาะสมทำการเกษตรมาก โอกาสที่จะเพิ่มรายได้ให้สูงมีมาก

3. การประสานงานระดับพื้นที่ หรือการบูรณาการแผนของแต่ละหน่วยงาน ควรมีความสอดคล้องกัน โดยยึดความต้องการและความจำเป็นและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรควรมีมากขึ้น

4. การบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกษตรปลอดภัย ปัญหาเรื่องโรคและแมลง การใช้สารเคมี ความเคลื่อนไหวราคาสินค้าเกษตรต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ เช่น สถานีวิทยุชุมชนซึ่งปัจจุบันมีมาก ควรมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารมากขึ้น โดยได้รับความร่วมมือการให้ความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

5. การสนับสนุนให้เกิดร้านค้าสินค้าเกษตรปลอดภัยระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

6. การสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์หรือกลุ่มผู้ผลิตให้มีมากขึ้น และมีกิจกรรมสนับสนุนการให้ความรู้ทางด้านการเกษตร การบริหารจัดการ และการตลาด มากขึ้น

7. การจัดประชุมร่วมกันระหว่างพ่อค้ารวบรวมรายใหญ่ที่ได้รับจัดสรรโควตาพริก หน่วยงานส่งเสริม เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกพริก ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดประชุมร่วมกันก่อนถึงฤดูกาลเพาะปลูก เพื่อจะได้สอดคล้องกันตลอดห่วงโซ่อุปทาน

8. หน่วยงานระดับท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรจัดสรรงบประมาณการส่งเสริมการทำการเกษตรปลอดภัยมากขึ้น เพราะปัจจุบันรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้ท้องถิ่นมากขึ้น หน่วยงานเกษตรระดับอำเภอได้รับงบประมาณน้อยลง หลายจังหวัดที่

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ สำนักงานเกษตรอำเภอเป็นฝ่ายบริหาร ให้ความรู้แก่เกษตรกร ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มคุณภาพมาตรฐานของสินค้า การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า การเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

9. การบริหารจัดการแหล่งน้ำ เนื่องจากแม่น้ำยมไหลผ่านจังหวัดแพร่ถึง 280 กิโลเมตร ผ่านอำเภอต่าง ๆ ถ้ามีการกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง และป้องกันน้ำท่วมได้ เช่น การสร้างอ่างกักเก็บน้ำที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย จะส่งผลดีกับเกษตรกรจังหวัดแพร่และจังหวัดที่แม่น้ำยมไหลผ่าน ซึ่งรวมที่ลุ่มภาคกลางน้ำจะได้ท่วมน้อยลง โดยเฉพาะแม่น้ำยมในจังหวัดแพร่ควรมีการสร้างฝายน้ำล้นกันลำนํายมประมาณเดือนธันวาคม โดยไม่ต้องรอกบภัยแล้ง แต่ควรตั้งงบประมาณกันภัยแล้งเพื่อจะได้มีงบประมาณกันลำนํายม จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสทำการเกษตรได้มากขึ้น เช่นเดียวกับการบำรุงรักษาคลองชลประทานต่าง ๆ ควรมีการปรับเวลาซ่อมให้สามารถบริหารจัดการน้ำได้ตามความต้องการของเกษตรกร

10. การสนับสนุนให้ร้านค้าวัสดุการเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรมีการจำหน่ายสารชีวภัณฑ์ และสารเคมีที่มีความปลอดภัยสูงจำหน่าย ทั้งนี้เพราะปัจจุบันมีจำหน่ายน้อยหรือไม่มีจำหน่าย

11. การสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น ถนน ควรมีการวางแผนป้องกันไม่ให้ถนนเป็นคันกั้นน้ำทำให้น้ำท่วมขัง ควรมีการวางแผนขุดคลองส่งน้ำและคลองระบายน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรให้สามารถส่งน้ำเพื่อการเกษตรได้เร็วกว่าปกติ

12. การวิเคราะห์ความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning) เพื่อลดความเสี่ยงการทำการเกษตรของเกษตรกรให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และการตลาดทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ

ระดับประเทศ

1. การพัฒนาระบบข้อมูลที่ถูกต้องและทันสมัย สามารถนำมาวิเคราะห์และวางแผนได้ ทั้งนี้เพราะปรากฏว่าข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกพืชมีการรายงานที่ช้า ประมาณ 2-3 ปีจากปัจจุบัน ควรมีข้อมูลความต้องการและผลผลิตพืชที่จะเกิดขึ้นเป็นรายเดือนหรือสมดุลของสินค้าเกษตรในแต่ละรายการจะมีความสำคัญมาก เช่น ความต้องการพริกแดงเด็ดก้านเข้าโรงงานซอสพริกในแต่ละปีมีเท่าใด ข้อมูลดังกล่าวน่าจะเป็นข้อมูลสำคัญที่เกษตรกรจะได้นำไปวางแผนเพื่อการผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการ ราคาขายพริกจะได้ไม่ตกต่ำ

2. การบูรณาการ การวางแผนการผลิตพริกของแต่ละจังหวัด เช่น จังหวัดแพร่กับจังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ปลูกพริกก่อนจังหวัดน่าน ถ้าจังหวัดแพร่ปลูกพริกจำนวนพื้นที่มากขึ้น จังหวัดน่านจะได้ปรับตัวทันเพื่อไม่ให้พริกออกมาพร้อม ๆ กันหรือพริกมาก ราคาพริกที่จะขายได้ก็จะมีราคาตกต่ำ

3. การรักษาเสถียรภาพของเงินบาทที่จะไม่ทำให้ค่าเงินบาทแข็งตัว เพราะจะมีผลต่อการส่งออก

4. การทำการตลาดเชิงรุก รัฐบาลควรมีนโยบายส่งเสริมการส่งออก ทั้งตลาดเก่าและตลาดใหม่เพิ่มขึ้น เพราะปัญหาการเพิ่มผลผลิตมากขึ้นนั้น โอกาสที่ประเทศไทยจะทำได้ง่าย แต่การทำให้ราคาขายมีราคาสูงนั้นทำได้ยาก เมื่อการส่งออกทำได้มากขึ้นก็จะเป็นการทำให้ความต้องการสินค้าเกษตรภายในประเทศมีมากขึ้น

5. การคุ้มครองผู้ผลิตและผู้บริโภคภายในประเทศ โดยมีความเข้มงวดเรื่องการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการนำเข้าพริกหรือสินค้าเกษตรอย่างอื่น เหมือนกับการที่ต่างประเทศเข้มงวดเรื่องการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทย

6. นโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก เป็นเรื่องที่มีความสำคัญในด้านความมั่นคงเรื่องอาหาร นโยบายดังกล่าวควรมีระยะเวลานานและมีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยเฉพาะนโยบายการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ให้คนไทยได้บริโภคสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย มีการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด มีการสนับสนุนให้เกิดร้านค้าสวัสดิการปลอดภัยระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด และสามารถเชื่อมโยงเป็นระบบเครือข่ายได้ เพราะสินค้าเกษตรปลอดภัยบางรายการไม่สามารถผลิตได้ในพื้นที่บางเดือน

การออกใบรับรองสินค้าเกษตรปลอดภัย ระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) นั้นควรมีจำนวนเกษตรกรที่ผ่านการตรวจประเมินมากขึ้นและเป็นที่เชื่อถือได้ และสามารถพัฒนาคุณภาพความปลอดภัยให้สูงขึ้นได้ และราคาสินค้าเกษตรปลอดภัยก็ควรมีราคาที่สูงขึ้น เมื่อสินค้าเกษตรมีความปลอดภัยมีมากขึ้น การส่งออกสินค้าเกษตรปลอดภัยก็จะทำได้ง่ายมากขึ้น และการยอมรับของต่างประเทศก็จะมีมากขึ้น

7. การทำงานวิจัย ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสายพันธุ์พริก และมีการออกเครื่องหมายรับรองพันธุ์พริกไทยโดยเฉพาะพริกพันธุ์พื้นเมืองว่าเป็นพันธุ์ที่ไม่ใช่ GMO เพื่อจะได้ทำให้พริกพันธุ์พื้นเมืองไทยสามารถส่งออกไปต่างประเทศได้มากขึ้น

การพัฒนาสารชีวภัณฑ์ สมุนไพรไล่แมลงต่าง ๆ นั้นมีผลงานวิจัยรองรับความปลอดภัย และเป็นมาตรฐานสากลที่ต่างประเทศยอมรับได้ เพราะสมุนไพรไทยบางชนิดต่างประเทศไม่ทราบ ทั้งนี้จะได้ช่วยลดต้นทุนการผลิต การพึ่งตนเอง และสร้างการยอมรับตามมาตรฐานสากล

8. การสร้างหรือสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน เช่น ระบบชลประทาน การป้องกันน้ำท่วมหรือฝนแล้ง การจัดการระบบชลประทานเข้าสู่ไร่นาเกษตรกร เป็นต้น

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกปลอดภัย ระบบการผลิตและการตลาดพริกของเกษตรกรผู้ปลูกพริก เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบวางแผนการผลิตและการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกพริก กิจกรรมที่ได้ดำเนินการ ได้แก่ การประชุมและฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการการผลิตพริกปลอดภัยให้กับเกษตรกรผู้ปลูกพริกและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจังหวัดแพร่ ติดตามเกษตรกรในพื้นที่ การจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพริกปลอดภัย การศึกษางานของเกษตรกรผู้ปลูกพริก

ผลการศึกษา พบว่า ปีการเพาะปลูก 2553/54 จังหวัดแพร่ มีพื้นที่เพาะปลูกพริกใหญ่ 3,623.25 ไร่ เนื้อที่เก็บเกี่ยว 3,623.25 ไร่ ปลูกมากในอำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง พื้นที่การเพาะปลูกพริกใหญ่ส่วนใหญ่พื้นที่ริมแม่น้ำยมแต่มีความเสี่ยงในเรื่องน้ำท่วมช่วงฤดูฝน ช่วงปลูกพริกใหญ่แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ 1) ปลูกเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม เริ่มเก็บเกี่ยวพริกเดือนตุลาคมเป็นต้นไป พื้นที่ปลูกจะต้องเป็นที่ดอนน้ำไม่ท่วม 2) ปลูกเดือนกันยายน ซึ่งเก็บเกี่ยวเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป เป็นช่วงที่มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกพริกมากที่สุดเพราะมีจำนวนวันที่ฝนตกน้อยและเกิดปัญหาโรคและแมลงจะลดลง 3) ปลูกเดือนตุลาคม จะปลูกพริกหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวหรือข้าวโพดแล้ว และเก็บเกี่ยวเดือนมกราคม

ราคาพริกใหญ่สำหรับเพื่อเข้าสู่ตลาดบริโภคสด ได้แก่ พริกเขียวหนุ่ม พริกก้ามปู ในฤดูกาลที่ผ่านมา (2554/55) มีราคาสูง ช่วงเดือนพฤศจิกายนพริกเขียวหนุ่มมีราคา 40-45 บาท/กิโลกรัม พริกก้ามปูราคาสูงถึง 65-70 บาท/กิโลกรัม สำหรับพริกแดงเด็ดก้านส่งโรงงานซอสพริกซึ่งมีราคาจะต่ำ ราคาที่เกษตรกรขายได้เดือนมกราคมประมาณ 16 บาท/กิโลกรัม และราคาลดลงเหลือเพียง 12 บาท/กิโลกรัม

ผลจากการสำรวจข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม การจัดการการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตพริกของเกษตรกรจังหวัดแพร่ จำนวน 113 ราย (อำเภอสองจำนวน 52 ราย หนองม่วงไข่ จำนวน 61 ราย) โดยแบ่งเป็นเกษตรกรเข้าร่วมฝึกอบรม (จำนวน 66 ราย) และไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมกับโครงการวิจัย (47 ราย) พื้นที่ถือครองทั้งหมดไม่แตกต่างกันโดยเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่เข้าร่วมอบรมมีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 11.13 และ 9.98 ไร่/ครัวเรือน ตามลำดับ พืชที่เกษตรกรนิยมปลูก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พริก เมื่อพิจารณารายได้ของครัวเรือนพบว่าทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมมีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 83,641.99 บาท และ 96,010.51 บาท ตามลำดับ แหล่งรายได้จากการเกษตรที่สำคัญ 3 อันดับแรก คือ ข้าว พริก และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ซึ่งรายได้จากการขายพริกถือว่ามีสัดส่วนสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 64 และ 47 ของรายได้ทั้งหมดของเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรม

การจัดการการผลิตพริกระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่เข้าร่วมฝึกอบรมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรม พบว่า พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพียง 2.81 และ 2.74 ไร่/ครัวเรือน ตามลำดับ จำนวนต้นพริกที่ใช้ในการปลูกพบว่ามีผลแตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมจะเลือกใช้ 8,223 ต้น/ไร่ และเกษตรกรไม่เข้าร่วมฝึกอบรมเลือกใช้ 11,328 ต้น/ไร่ ในปีการเพาะปลูกพริก 2555/56 เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมตัดสินใจจะปลูก

พริกให้เร็วขึ้นคือเลือกปลูกเดือนกันยายนหรือก่อนเดือนกันยายน เนื่องจากในปีนี้เห็นว่าราคาพริกเขียวหนุ่มและก้ามปูในช่วงเดือนพฤศจิกายนมีราคาสูง

เมื่อเปรียบเทียบต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะปลูกพริกของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมมีรายได้สุทธิต่อไร่สูงกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมฝึกอบรม ทั้งนี้เนื่องจากการใช้สารเคมีลดลงส่งผลให้ต้นทุนการใช้สารเคมีของเกษตรกรลดลง และเมื่อเปรียบเทียบผลผลิตต่อไร่ พบว่า ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ของเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมฝึกอบรมถึงร้อยละ 15

รายได้จากการจำหน่ายพริกของเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมมากกว่า (199,579 บาท/ครัวเรือน) เกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมฝึกอบรม (123,068 บาท/ครัวเรือน) รายได้จากการจำหน่ายพริกส่วนใหญ่เกษตรกรจะเก็บหอมและชำระหนี้

เทคโนโลยีที่เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมนำไปใช้ปีเพาะปลูกปัจจุบัน (2554/55) มีสัดส่วนที่สูง คือ การปลูกพริกหลุมละหนึ่งต้น การใช้ปูนขาวหรือโดโลไมท์ก่อนไถกลบบำรุงดิน การถอนต้นพริกที่เป็นไวรัสทิ้ง สำหรับเทคโนโลยีที่มีการปรับใช้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดระหว่างเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรม คือ ตรวจความเป็นกรด-ด่างของดิน ตัดแต่งกิ่งใบแขนงได้งามแรก จดบันทึกข้อมูล ซึ่งเกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมจะมีสัดส่วนการนำเทคโนโลยีไปปรับใช้มากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าฝึกอบรม สำหรับปีเพาะปลูกปีถัดไป เกษตรกรคาดว่าจะนำใช้เทคโนโลยีปลูกพริกปลอดภัยไปปรับใช้มากขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีการใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มาป้องกันหลุมก่อนปลูกและผสมวัสดุปลูกในการเพาะกล้า

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้วางแผนในการตัดสินใจการผลิตของเกษตรกรซึ่งพิจารณาจาก ช่วงเดือนที่ปลูกพริก ปริมาณน้ำฝนตกเป็นรายเดือน ข้อมูลดัชนีราคาขายส่งพริกใหญ่นั้น จากผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า จังหวัดแพร่มีปริมาณฝนตกน้อยตั้งแต่เดือนสิงหาคมเป็นต้นไปซึ่งเป็นผลดีกับระบบการปลูกพริก ราคาพริกใหญ่จะสูงตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายนหลังจากราคาจะเริ่มลดต่ำลงและราคาจะต่ำที่สุดในเดือนกุมภาพันธ์ของทุก และพริกใหญ่จังหวัดแพร่จะออกสู่ตลาดปลายเดือนตุลาคม ส่วนพริกจากจังหวัดน่านและจังหวัดอื่นๆ ออกสู่ตลาดหลังเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนเมษายนของทุกปี ฉะนั้นช่วงของการเพาะปลูกพริกใหญ่จังหวัดแพร่ที่เหมาะสมควรเพาะกล้าเดือน มิถุนายนถึงกรกฎาคม และเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงมกราคม

Abstract

The purpose of this study was to investigate the supply chain management of chili pepper, production and marketing system of chili pepper growers in order to serve as a basis for production planning and decision-making of chili pepper farmers. Activities that were carried out included workshops on production management for chili pepper farmers and related officers in Prae province.

The results showed that in the crop year 2010-2011 there was 3623.25 rai of pepper plantation and 3623.25 rai of harvest areas, which most planted in Nongmuangkhai District and Song District. Chili pepper cultivation areas are mainly along the Yom River, but there is a risk of flooding during the rainy season in these areas. The pepper plantation is divided into three major periods: 1) planted in July and August and harvested from October onwards in inland planting areas, 2) planted in September and harvested in November onwards, which is the most suitable planting period due to little rain and a small number of insect pests and diseases, 3) planted in October, after rice or corn harvest, and harvested in January.

Chili Pepper price for the consumer market is very high for fresh green chili peppers and green-red chili peppers in the previous season (2011/12). In November, green chili pepper price was at 40-45 baht/kg, and crab chili price is high at 65-70 baht/kg. Red pepper with no stick delivered to chili sauce factories has a low price. Price that farmers sold in January was about 16 baht/kg and fell to only 12 baht/kg.

The results of the survey on economic and social issues, production management, and cost and income from chili production of farmers in Prae province from 113 cases (52 cases in Song District and 61 cases in Nongmuangkhai District), divided into the farmers attending the training (66 cases) and those not receiving training (47 cases) show that all occupied areas are not different. The farmers who attended and not attended the training had average occupied areas at approximately 11.13 and 9.98 rai per household, respectively. Popular crops for the farmers included rice, maize, and chili. When considering household income, it was found that the farmers who participated and did not participate in the training had average incomes at 83,641.99 baht and 96,010.51 baht per household, respectively. The top three important sources were from rice, chili, and maize. The income from selling pepper is considered to have the highest proportion, 64 and 47 percent of the whole income of the farmers who participated and did not participate in training.

Chili pepper production management between the pepper farmers who attended the training and those who did not attend the training was different. Planting area per household are 2.81 and 2.74 rai, respectively. A number of chili pepper plants are different: the farmers participating in the training used 8,223 plants per rai while those not attending the training used 11,328 plants per rai. In the pepper planting year 2012/13, the farmers participating in the training decided to plant pepper earlier in September or before September because prices of young green pepper and claw pepper are costly during November.

When comparing cost of production and return on chili pepper growing of the farmers, it was found that the farmers who attended the training had more net income per rai than those who did not participate in the training. This is due to reduction of chemical use which leads to reduced cost of agricultural chemical use. Comparing products per rai has shown that the average product per rai of the farmers participating in the training is 33 percent higher than the farmers who did not participate in the training.

Income from chili pepper sale of the farmers who attended the training (199,579 baht/household) is higher than the farmers who did not attend the training (123,068 baht/household). Both groups of farmers use most of their income for saving and making debt payments.

There is a high proportion of technology that the farmers who attended the training applied to their chili pepper plantation in the current crop year (2011/12), including growing one chili pepper plant per one hole, use of lime or Dolomite before plowing the soil, and removal of virus infected pepper plants. Technology employed differently by the farmers who attended and did not attend the training includes examining acid and alkaline of soil, pruning branches under the first prong, and recording data. The farmers who attended the training are likely to use such technology more than those who did not attend the training. For the next crop year, the farmers expect to apply more pepper growing technology to their plantation, especially the use of Trichoderma green mold mixing with media in the bottom of the hole before planting.

The analysis of the data as a basis for production and decision planning of the chili pepper farmers was based on months of plantation, monthly rain amount, index of pepper wholesale price. The results of the analysis show that there is a small amount of rain in Prae province from August onwards, which is beneficial for the cultivation of chili pepper. Pepper prices are high from October to November, after that the price will start to drop and crash the lowest price in February every year. Peppers from Prae province are on the market in late October while peppers from Nan province and other provinces are on the market after November to April every year. Therefore, the most appropriate months for pepper cultivation are June to July for plant seedlings and November to January for harvesting.

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	i
บทคัดย่อ	viii
Abstract	x
สารบัญตาราง	xv
สารบัญภาพ	xviii
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 วัตถุประสงค์	3
1.3 วิธีการศึกษา	3
1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	4
1.5 สถานที่ศึกษา	4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไปและระบบการเกษตรของจังหวัดแพร่	5
2.1 ข้อมูลทั่วไป	5
บทที่ 3 กิจกรรมของโครงการวิจัย	18
3.1 ผลการประชุมและฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตพริกปลอดภัย	18
3.1.1 การประชุมชี้แจงโครงการวิจัย และจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตพริกปลอดภัย ครั้งที่ 1	18
3.1.2 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตพริกปลอดภัย ครั้งที่ 2 ในเขตอำเภอสองและอำเภอหนองม่วงไข่	19
3.1.3 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการปลูกพริกปลอดภัยของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอสองและอำเภอหนองม่วงไข่	20
3.1.4 ติดตามการดำเนินงานและการปฏิบัติของเกษตรกร	20
3.1.5 อบรมให้ความรู้แก่นักเรียนและคณะครูในเรื่องการปลูกพริกปลอดภัย	21
3.1.6 จัดประชุมสรุปผลการโครงการวิจัย	21
3.2 ติดตามการดำเนินงาน ร่วมกับผู้บริหารจังหวัดแพร่	21
3.3 การจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพริกปลอดภัย	22
3.4 อบรมเกษตรกรผู้ปลูกพริกตามจุดสาธิต	23

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 จัดงานวันพริกแพร่	24
3.6 จัดให้มีการศึกษาดูงานระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกพริก	25
3.7 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ	26
บทที่ 4 ระบบการผลิตพริกและการวิเคราะห์การตัดสินใจของเกษตรกรผู้ปลูกพริก	27
4.1 ระบบการปลูกพริกผลใหญ่จังหวัดแพร่ ปี 2554/55	27
4.2 การวิเคราะห์ระบบตัดสินใจของเกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่จังหวัดแพร่	44
บทที่ 5 ผลการสำรวจการจัดการการผลิต ต้นทุน และผลตอบแทนของเกษตรกรผู้ปลูกพริก	48
5.1 สภาพทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรม	48
5.1.1 คุณลักษณะทั่วไปของเกษตรกร	48
5.1.2 ลักษณะการทำการเกษตรของเกษตรกร	49
5.2 การจัดการการปลูกพริกของเกษตรกร	59
5.2.1 พื้นที่ ช่วงเดือนปลูก และจำนวนต้นพริกที่ใช้ปลูกต่อไร่	59
5.2.2 แหล่งเงินทุน และประสบการณ์ในการปลูกพริกใหญ่	60
5.2.3 ลักษณะการใช้พื้นที่ปลูกพริกของเกษตรกร	61
5.2.4 การจัดการกล้าพริกและการปลูก	61
5.2.5 รายได้และแหล่งการใช้จ่ายเงินที่ได้จากการจำหน่ายพริกของเกษตรกรผู้ปลูกพริก	72
5.3 การฝึกอบรมไปใช้ในการปลูกพริกปลอดภัย	79
5.4 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตพริกใหญ่ของเกษตรกร	83
5.4.1 ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่ฤดูแล้ง	83
5.4.2 เปรียบเทียบต้นทุนและรายได้ต่อไร่	100
5.4.3 การเปรียบเทียบการขายพริกใหญ่ของเกษตรกร	104
5.4.4 การวิเคราะห์ผลผลิตและรายได้ต่อไร่	108
5.4.5 การประมาณการรายได้พริกใหญ่จังหวัดแพร่	109
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	113
6.1 สรุป	113
6.1.1 สรุปผลการจัดกิจกรรม	113
6.1.2 ระบบการผลิตและการจัดการการผลิต	114

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.1.3 ผลการสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม ต้นทุนและผลตอบแทนจากการ ผลิตพริกของเกษตรกรผู้เข้าฝึกอบรมและไม่ได้เข้าฝึกอบรมกับโครงการ	116
6.1.4 ผลการสำรวจการนำเทคโนโลยีที่ได้รับการฝึกอบรมไปใช้ในการปลูก พริกปลอดภัย	118
6.1.5 ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกพริกใหญ่	118
6.1.6 ระบบการตัดสินใจของเกษตรกรผู้ปลูกพริก	120
6.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมยอมรับเทคโนโลยีการปลูกพริกปลอดภัย ของเกษตรกรผู้ปลูกพริก	121
6.3 ข้อเสนอแนะ	122
เอกสารอ้างอิง	126
ภาคผนวก	130

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ปริมาณน้ำฝนจังหวัดแพร่ ปี พ.ศ.2550-2553	7
ตารางที่ 2.2 สภาพภูมิอากาศจังหวัดแพร่ ปี 2550-2553	8
ตารางที่ 2.3 จำนวนประชากรจำแนกตามเพศ และช่วงอายุ	10
ตารางที่ 2.4 รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี เรียงลำดับจากมากไปน้อย ของจังหวัดแพร่	11
ตารางที่ 2.5 ครวเรือนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์รายได้ จปฐ. ปี 2553	12
ตารางที่ 2.6 รายได้ภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตรของคนจังหวัดแพร่	13
ตารางที่ 2.7 ภาวะหนี้สินของคนจังหวัดแพร่	13
ตารางที่ 2.8 พื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ จังหวัดแพร่ ปี 2552/2553	16
ตารางที่ 2.9 จำนวนปศุสัตว์ จังหวัดแพร่	17
ตารางที่ 3.1 รายชื่อเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นแปลงสาธิต	22
ตารางที่ 4.1 พื้นที่ปลูกพริกอำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง	28
ตารางที่ 4.2 ระบบการปลูกพริกในจังหวัดแพร่	31
ตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์การตัดสินใจในการเลือกช่วงความเหมาะสมของระบบการปลูกพริก ผลใหญ่หรือพริกชี้ฟ้าหรือพริกส่งโรงงานซอสและพริกชี้หนุผลใหญ่(พันธุ์ลูกผสม) จังหวัดแพร่	47
ตารางที่ 5.1 การเข้าร่วมอบรมของเกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่กับโครงการพัฒนาระบบการ ตัดสินใจการผลิต	51
ตาราง 5.2 เพศและความสัมพันธ์ของผู้ตอบแบบสอบถามกับหัวหน้าครัวเรือนสินค้าเกษตร และการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกจังหวัดแพร่	52
ตารางที่ 5.3 ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	53
ตารางที่ 5.4 สถานภาพการสมรสและอายุของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	54
ตารางที่ 5.5 อาชีพหลักของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	55
ตารางที่ 5.6 แรงงานทางการเกษตร การถือครองที่ดินและใช้ประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกร ผู้ตอบแบบสอบถาม	56
ตารางที่ 5.7 การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตร ปีเพาะปลูก 2554/55	57
ตารางที่ 5.8 การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตร ปีเพาะปลูก 2554/55	58
ตารางที่ 5.9 พื้นที่เพาะปลูก เดือนที่ปลูก และจำนวนต้นพริกที่ปลูกเฉลี่ยต่อไร่ ปี 2554/55	63
ตารางที่ 5.10 คาดการณ์พื้นที่ปลูกพริก ปี 2555/56	64
ตารางที่ 5.11 ประสิทธิภาพในการปลูกพริกใหญ่ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	65

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5.12 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกพริกใหญ่ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	66
ตารางที่ 5.13 พืชที่ปลูกก่อนและปลูกหลังจากการปลูกพริกใหญ่ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	67
ตารางที่ 5.14 ลักษณะการใช้พื้นที่ในการปลูกพริกใหญ่ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	68
ตารางที่ 5.15 การเพาะกล้าและการจัดการกล้าพริกก่อนย้ายปลูกของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	69
ตารางที่ 5.16 การขึ้นแปลงพริกและวัสดุที่ใช้สำหรับคลุมแปลงพริกของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	70
ตารางที่ 5.17 การขึ้นแปลงพริก และการให้น้ำพริกของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	71
ตารางที่ 5.18 รายได้ (เงินสด) จากการขายพริกผลใหญ่ของเกษตรกร	73
ตารางที่ 5.19 แหล่งการใช้จ่ายเงินที่ได้จากการจำหน่ายพริกของเกษตรกรผู้ปลูกพริก	74
ตารางที่ 5.20 ร้อยละของการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการการผลิต ปีปัจจุบัน (2554/55)	77
ตารางที่ 5.21 ร้อยละของการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการการผลิต ปีหน้า (2555/56)	78
ตารางที่ 5.22 สถานะใบรับรองมาตรฐานระบบการผลิตเกษตรที่ดีที่เหมาะสม และการเคยเข้าร่วมอบรมการปลูกพริกปลอดภัยของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	80
ตารางที่ 5.23 แหล่งความรู้การปลูกพริกปลอดภัยของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	81
ตารางที่ 5.24 การใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้จากข่าวสาร/การฝึกอบรมพริกปลอดภัยของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม	82
ตารางที่ 5.25 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการคำนวณต้นทุนการผลิตพริกฤดูแล้ง	84
ตารางที่ 5.26 ต้นทุนการผลิตพริกชี้ฟ้าหรือพริกใหญ่ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	86
ตารางที่ 5.27 ต้นทุนการผลิตพริกชี้ฟ้าหรือพริกใหญ่ฤดูแล้ง อำเภอนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	88
ตารางที่ 5.28 ต้นทุนการผลิตพริกชี้ฟ้าหรือพริกใหญ่ฤดูแล้ง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	90
ตารางที่ 5.29 ต้นทุนการผลิตพริกชี้ฟ้าหรือพริกใหญ่ฤดูแล้ง ปลูกก่อนเดือนกันยายน จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	92
ตารางที่ 5.30 ต้นทุนการผลิตพริกชี้ฟ้าหรือพริกใหญ่ฤดูแล้ง ปลูกเดือนกันยายน จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	94
ตารางที่ 5.31 ต้นทุนการผลิตพริกชี้ฟ้าหรือพริกใหญ่ฤดูแล้ง ปลูกหลังเดือนกันยายน จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	96

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 5.32 ต้นทุนการผลิตพริกชี้ฟ้าหรือพริกใหญ่ฤดูแล้ง เกษตรกรที่เข้าอบรม จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	98
ตารางที่ 5.33 ต้นทุนการผลิตพริกชี้ฟ้าหรือพริกใหญ่ฤดูแล้ง เกษตรกรผู้ไม่ได้เข้าอบรม จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	99
ตารางที่ 5.34 เปรียบเทียบผลผลิต ต้นทุนการผลิตและรายได้	103
ตารางที่ 5.35 ผลการประมาณการ ช่วงการผลิต และผลผลิตพริกใหญ่ จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	106
ตารางที่ 5.36 ผลการประมาณการ ช่วงการผลิต และผลผลิตพริกใหญ่ จังหวัดแพร่ ของเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมกับไม่เข้าร่วมอบรม ปีการเพาะปลูก 2554/55	106
ตารางที่ 5.37 ผลการประมาณการ ช่วงการผลิต และผลผลิตพริกใหญ่ อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	107
ตารางที่ 5.38 ผลการประมาณการ ช่วงการผลิต และผลผลิตพริกใหญ่ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	107
ตารางที่ 5.39 ผลผลิตต่อไร่พริกใหญ่ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	109
ตารางที่ 5.40 รายได้ต่อไร่พริกใหญ่ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	109
ตารางที่ 5.41 ประมาณการพื้นที่ปลูกพริกใหญ่ จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	111
ตารางที่ 5.42 ประมาณการผลผลิตพริกใหญ่ ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	111
ตารางที่ 5.43 ประมาณการผลผลิตพริกใหญ่ ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	112
ตารางที่ 5.44 ประมาณการมูลค่าพริกใหญ่ ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55	112
ตารางที่ 5.45 จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่ที่เข้าร่วมอบรมกับโครงการวิจัยฯ	112
ตารางที่ 6.1 สรุปต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกพริกใหญ่	119

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดแพร่	5
ภาพที่ 4.1 วิธีการตลาดพริกชี้ฟ้าหรือพริกผลใหญ่จังหวัดแพร่	35

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

เนื่องจากผลจากการทำโครงการวิจัย การจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกสดปลอดภัย จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ปี 2549-2553 ผลปรากฏว่าเกษตรกรผู้ปลูกพริกได้รับผลประโยชน์จากการปฏิบัติเฉพาะที่โครงการวิจัยได้ถ่ายทอดความรู้เรื่องระบบมาตรฐานการเกษตรที่เหมาะสม (GAP) และการบริหารจัดการกลุ่มทำให้เกษตรกรผู้ปลูกพริกอำเภอเกษตรสมบูรณ์ (พริกฤดูแล้ง) และอำเภอจัตุรัส (พริกฤดูฝน) ได้ผ่านการรับรองมาตรฐานการผลิต หรือใบคิว (Q) จากกรมวิชาการเกษตร ทำให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชลง ผลผลิตพริกต่อไร่สูงขึ้นรายได้จากการขายพริกเพิ่มขึ้น คุณภาพชีวิตดีขึ้น ลดการอพยพแรงงาน เกษตรกรมีความรู้ ความสามัคคีกันมากขึ้นเพราะมีการรวมกันเป็นกลุ่ม มีการถ่ายทอดความรู้สู่เพื่อนบ้าน และมีการนำเทคโนโลยีการเกษตรปลอดภัยที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้กับการทำการเกษตรอย่างอื่น เช่น ข้าว มันสำปะหลัง พืชผัก และการเลี้ยงสุกร นอกจากนั้นยังก่อให้เกิดการประสานงานที่ดีระหว่างเกษตรกร อบต. หรือเทศบาล สำนักงานเกษตรอำเภอและหน่วยงานต่าง ๆ แต่ทั้งนี้เกษตรกรต้องมีความพร้อม การพัฒนาเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ต้องเป็นในลักษณะเกษตรกรร่วมกับนักวิจัยเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นร่วมกัน

การผลิตพริกให้ได้ผลดีนั้น เกษตรกรจะต้องสามารถวิเคราะห์พื้นที่ทำการเกษตร ทั้งทางด้านกายภาพ เช่น ปริมาณน้ำฝน แหล่งน้ำ ฤดูกาล ความอุดมสมบูรณ์ของดิน เป็นต้น ด้านชีวภาพ เช่น ระบบการทำการเกษตรในพื้นที่ทำอะไรบ้าง เช่น ปลูกข้าว ถั่วเหลือง พริก ยาสูบ และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ไม้ผล ไม้ยืนต้น การเลี้ยงวัว การเลี้ยงไก่ ต่าง ๆ ซึ่งการทำการเกษตรกรรมเหล่านั้นสนับสนุนส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการปลูกพริกอย่างไรบ้าง พริกที่ปลูกเป็นพริกพันธุ์อะไร ปัญหาเรื่องโรคและแมลงมีอะไรบ้างในแต่ละช่วงของการเจริญเติบโต พริกที่ปลูกมีกี่ฤดู หรือระบบผลผลิตต่อไร่เป็นเท่าใด เกษตรกรเข้าสู่ระบบการเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) เท่าใด เป็นต้น ด้านเศรษฐกิจ สังคมและการตลาด พริกที่เกษตรกรปลูกนั้นมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของเกษตรกรอย่างไร อัตราค่าจ้างแรงงาน การลงทุนการผลิต ตลาดรับซื้อ พ่อค้าคนกลางมีกี่ระดับ ตลาดรับซื้อปลายทางอยู่ที่ใด การกำหนดราคารับซื้อ ต้นทุนการผลิต การรวมกลุ่มเกษตรกร การสนับสนุนส่งเสริมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการวิเคราะห์พื้นที่ทางการเกษตรมีความจำเป็นมากเพื่อที่จะได้เรียนรู้ถึงสภาพของพื้นที่เงื่อนไข ปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลในการวางแผนการทำงานต่อไป นอกจากนั้นปัจจุบันจำเป็นจะต้องมีการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกที่จะเข้ามามีผลกระทบต่อระบบการผลิตสินค้าของเกษตรกรด้วย เช่น การเปลี่ยนแปลงระบบภูมิอากาศ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา เศรษฐกิจของประเทศคู่แข่งขัน และประเทศคู่ค้า กฎระเบียบทางการค้า การกีดกันทางการค้าและไม่ใช้การค้าต่าง ๆ เป็นต้น

จากผลสำเร็จของโครงการวิจัยที่ได้ปฏิบัติในพื้นที่ปลูกพริกจังหวัดชัยภูมิเป็นเวลา 4 ปี โครงการวิจัยซึ่งมีประสบการณ์ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการจะนำแนวทางมาศึกษาและแก้ปัญหการปลูกพริกใหญ่ในจังหวัดแพร่ เนื่องจากจังหวัดแพร่มีการเพาะปลูกพริกใหญ่เป็นจำนวนมาก จากการศึกษาข้อมูลการปลูกพริกที่ผ่านมาปรากฏว่า เมื่อปีการเพาะปลูก 2553/54 จังหวัดแพร่มีพื้นที่ปลูกพริกใหญ่ประมาณ 3,623 ไร่ ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 2,400 กิโลกรัม ผลผลิตพริกทั้งหมดประมาณ 8,607 ตัน เกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่ประสบปัญหาราคาพริกแดงเตี้ยก้านตกต่ำ โดยเฉพาะในช่วงตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์เป็นต้นไป เกษตรกรขายพริกแดงเตี้ยก้านเข้าโรงงานซอสพริกได้ในราคาที่ต่ำเหลือเพียงกิโลกรัมละประมาณ 5.00-8.00 บาท จากที่เคยขายได้กิโลกรัมละ 13.00-15.00 บาท เหตุเนื่องจากช่วงการเพาะปลูกถึงเก็บเกี่ยวพริกจังหวัดแพร่มีระยะเวลานานประมาณ 7 เดือน ทำให้ผลผลิตพริกออกสู่ตลาด เป็นช่วงที่พริกจากแหล่งปลูกพริกใหญ่ที่สำคัญของประเทศออกสู่ตลาดพร้อมกันเป็นจำนวนมาก เช่น จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดสุโขทัย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดหนองคาย เป็นต้น ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่ประสบปัญหาในขาดทุนจากการปลูกพริกเป็นอย่างมากและได้ขอความช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาและขอรับการชดเชยความเสียหายดังกล่าวจากรัฐบาล

อีกทั้งผลผลิตพริกใหญ่ส่วนใหญ่จะต้องพึ่งพิงโรงงานซอสพริก เนื่องจากพริกใหญ่พันธุ์ลูกผสมจะมีเนื้อพริกหนา นํ้ามาก เหมาะสมสำหรับส่งโรงงานซอส ซึ่งปกติโรงงานซอสมีระบบการจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบ (พริก) เข้าโรงงานโดยผ่านนายหน้าหรือหัวหน้าโควตา พริกที่จะเข้าโรงงานจะต้องมีการตรวจสอบเรื่องมาตรฐานคุณภาพพริกซึ่งปกติจะต้องได้มาตรฐาน (GAP) ทั้งนี้เพราะตลาดซอสพริกส่วนใหญ่จะเป็นตลาดต่างประเทศ สำหรับการซื้อขายพริกระหว่างเกษตรกรและโรงงานนั้นจะมีการตกลงราคารับซื้อเบื้องต้น แต่เมื่อหัวหน้าโควตาไปส่งเสริมการปลูกพริกซึ่งส่วนมากจะหาปัจจัยการผลิตที่สำคัญให้ เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืชต่าง ๆ เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว ถ้าโรงงานทราบว่าผลผลิตพริกที่รอส่งโรงงานเป็นจำนวนมาก โรงงานมักรับซื้อในราคาที่ต่ำกว่าที่กำหนดไว้ครั้งแรก หรือบางครั้งจะใช้มาตรการกีดกันการรับซื้อเช่นจะมีความเข้มงวดในการตรวจสอบคุณภาพมากขึ้น ส่งผลให้ราคาพริกผลใหญ่ที่เกษตรกรปลูกขายได้มีราคาตกต่ำ ทั้งนี้เพราะตลาดพริกใหญ่ค่อนข้างจะเป็นตลาดผู้ซื้อน้อยราย ซึ่งมีช่องทางการรับซื้อขนาดใหญ่เพียงช่องทางเดียวคือส่งโรงงานซอส อีกทั้งอาจเกิดจากเกษตรกรไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขการรับซื้อที่กำหนดไว้เบื้องต้น เช่น มาตรฐานความปลอดภัยเกษตรที่ปลูกพริกส่งโรงงานซอสพริกควรผ่านการรับรองมาตรฐานระบบการผลิตเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) พันธุ์พริกที่ใช้ สีของพริกสดจะมีความเข้มงวดเพื่อให้ได้มาตรฐานของสีพริกเช่นเดียวกัน ถ้าเกษตรกรปลูกพริกโดยใช้เมล็ดพันธุ์ต่างกัน สี กลิ่น ความเผ็ด และเนื้อพริกก็จะต่างกันทำให้มีปัญหาในเรื่องของการผลิต

ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาด้านราคาพริกใหญ่ตกต่ำ จึงจำเป็นต้องศึกษาการจัดการการผลิตพริกที่มีการกระจายพันธุ์พริก เช่น พริกขี้หนูผลเล็ก พริกขี้หนูผลใหญ่ และพริกผลใหญ่ ให้เหมาะสมโดยอาศัยข้อได้เปรียบทางด้านกายภาพที่ที่อยู่ในหุบเขา ปริมาณฝนตกไม่มาก แต่มีน้ำใช้รดต้นพริกได้นาน เพราะมีแม่น้ำหลายสายผ่านหรือเป็นเขตดินน้ำ มีโรงงานบ่มยาสูบ ซึ่งสามารถปรับมาบ่มพริกแห้งได้ หรือมีห้อง

เย็นขนาดใหญ่ที่จะเก็บพริกแห้งได้ตลอด ซึ่งถ้ามีการวางแผนการจัดการการผลิตพริกให้เหมาะสม โดยเฉพาะพริกผลใหญ่จะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ปลูกพริกผลใหญ่ทั้งในจังหวัดแพร่และจังหวัดอื่น

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระบบการปลูกพืชเศรษฐกิจของจังหวัดแพร่
2. เพื่อศึกษาระบบการผลิตและการตลาดพริก เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการตัดสินใจของเกษตรกร
3. เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกสดปลอดภัย
4. เพื่อวิเคราะห์และเสนอทางเลือกที่ดีและเหมาะสมให้กับเกษตรกร

1.3 วิธีการศึกษา

1) การดำเนินการจัดกิจกรรมให้ความรู้ด้านการจัดการการผลิตพริกปลอดภัย การตลาด แก่เกษตรกรผู้ปลูกพริก

- การจัดประชุมเกษตรกร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกสดปลอดภัย เพื่อเป็นการแนะนำโครงการวิจัย จัดประชุมที่จังหวัดแพร่ จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ 200 คน จากอำเภอหนองม่วงไข่ และอำเภอสอง เพื่อคัดเลือกตำบลและเกษตรกรที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ

- การจัดประชุมเกษตรกรผู้ปลูกพริกระดับอำเภอในแต่ละอำเภอ โดยจะเน้นการอบรมเชิงปฏิบัติการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะปลูกพริกปลอดภัย การจัดการการผลิตพริกปลอดภัยเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้บริโภค

- ดำเนินการติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกรผู้ปลูกพริกทุกเดือน เพื่อช่วงแก้ปัญหาได้ทันทั่วถึง

- การจัดประชุมระดับจังหวัดเพื่อรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อ สรุปบทเรียนและคืนข้อมูลให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำผลการศึกษาไปปรับใช้ต่อไป

2) การดำเนินการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกพริก

- การจัดการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่มปลูกพริกทั้งภายในจังหวัดและต่างจังหวัด

3) การดำเนินการจัดสำรวจและจัดเก็บข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม และต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตพริก

- และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเปรียบเทียบกับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ ในด้านด้านเศรษฐกิจและสังคม และต้นทุนและผลตอบแทน โดยใช้แบบสอบถามถามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ อำเภอละ 40 ราย รวมทั้งหมด 80 ราย

1.4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นข้อมูลที่รวบรวมจากเอกสารรายงานการศึกษา งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวารสารการเกษตรของภาคเอกชน ตลอดจนข้อมูลด้านสถิติที่รวบรวมได้จากหน่วยงานทางราชการ เช่น กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศและสำนักดัชนีเศรษฐกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และสำนักงานเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมส่งเสริมการค้า กรมวิชาการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์และสรุปผลการวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลปฐมภูมิ

2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเกษตรกรผู้ปลูกพริก โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ด้วยแบบสอบถามที่มีรายละเอียดในด้าน ข้อมูลทั่วไปของครัวเรือนเกษตรกร รายได้และค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกพริก และการปรับใช้เทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัยของเกษตรกร จำนวน 113 ครัวเรือน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นจะแบ่งเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เข้าร่วมฝึกอบรมกับโครงการวิจัยฯ และกลุ่มที่ไม่เคยเข้าร่วมอบรมกับโครงการวิจัยฯ เพื่อประเมินผลการอบรมเกษตรกรของโครงการวิจัยฯ และเพื่อศึกษาระดับการนำความรู้ที่ได้รับการอบรมไปปรับใช้ของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

1.5 สถานที่ศึกษา

จังหวัดแพร่ คือ อำเภอหนองม่วงไข่ และอำเภอสอง

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไปและระบบการเกษตรของจังหวัดแพร่

2.1 ข้อมูลทั่วไป

การปกครอง

จังหวัดแพร่แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 708 หมู่บ้าน 78 ตำบล 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอร้องกวาง อำเภอลอง อำเภอสูงเม่น อำเภอเด่นชัย อำเภอสอง อำเภอวังชิ้น และอำเภอหนองม่วงไข่ สำหรับการปกครองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย 1 เทศบาลเมือง 23 เทศบาลตำบล และ 59 องค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจุบันจังหวัดแพร่มีประชากรประมาณ 462,698 คน (การปกครองจังหวัดแพร่ ข้อมูล ณ มิถุนายน 2553) (ภาพที่ 2.1)

สถานที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดแพร่เป็น 1 ใน 17 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งเหนือที่ 14.70 ถึง 18.44 องศา กับเส้นแวงที่ 99.58 ถึง 100.32 องศา อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ 155 เมตร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ตามทางหลวงหมายเลข 11 และ 101 ประมาณ 555 กิโลเมตร และทางรถไฟ 550 กิโลเมตร (ถึงสถานีรถไฟเด่นชัย) มีเนื้อที่ประมาณ 6,538.59 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,086,625 ไร่ และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ (ภาพที่ 2.1)

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดพะเยาและจังหวัดลำปาง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดน่าน

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดอุตรดิตถ์และจังหวัดสุโขทัย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดลำปางและจังหวัดสุโขทัย



ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดแพร่

ที่มา : ข้อมูลการปกครอง สำนักงานจังหวัดแพร่ http://pharotop.site.40.net/img/map_phrae3

สภาพทางภูมิศาสตร์

พื้นที่จังหวัดแพร่ล้อมรอบด้วยภูเขาทั้ง 4 ทิศ พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 เป็นภูเขา มีพื้นที่ราบเพียงร้อยละ 20 โดยลาดเอียงไปทางทิศใต้ตามแนวไหลของแม่น้ำยม คล้ายกันกระตะ พื้นที่ราบของจังหวัดจะอยู่ระหว่างหุบเขา มี 2 แปลงใหญ่ คือ ที่ราบบริเวณพื้นที่อำเภอร้องกวาง อำเภอเมือง อำเภอสูงเม่น และอำเภอเด่นชัย ซึ่งเป็นที่ราบแปลงใหญ่ และอีกหนึ่งแปลง คือ บริเวณที่ตั้งอำเภอลอง และอำเภอวังชิ้น ซึ่งที่ราบดังกล่าว ใช้เป็นที่อยู่อาศัย และทำการเกษตร

ลักษณะทางภูมิอากาศ

1. ฤดูกาล ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดแพร่ จัดอยู่ในลักษณะแบบฝนเมืองร้อน เฉพาะฤดูฝนหรือแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน (Tropical Savanna) บริเวณดังกล่าวอยู่ในเขตร่องอากาศเขตร้อน (Intertropical Convergence Zone) ปริมาณและการกระจายของฝนจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุม 2 ประเภท คือ ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้มีฝนตกชุก และลมตะวันออกเฉียงเหนือ ที่นำเอาอากาศหนาวและแห้งแล้ง จากประเทศจีนมาปกคลุมทั่วบริเวณภาคเหนือของประเทศไทย นอกจากนี้เนื่องมาจากลักษณะพื้นที่ของจังหวัดแพร่ที่เป็นแอ่งคล้ายกันกระตะลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขา จึงทำให้สภาพอากาศแตกต่างกันมาก ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดแพร่ แบ่งเป็น 3 ฤดูกาล

ฤดูหนาว	เริ่มในเดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนกุมภาพันธ์
ฤดูร้อน	เริ่มประมาณเดือนมีนาคม ถึง เดือนพฤษภาคม
ฤดูฝน	เริ่มประมาณเดือนมิถุนายน ถึง เดือนตุลาคม

2. ปริมาณน้ำฝน จากตารางที่ 2.1 แสดงสถิติภูมิอากาศของจังหวัดแพร่ในคาบ 4 ปี ระหว่างปี 2550-2553 พบว่า มีปริมาณน้ำฝนมีค่าเฉลี่ยประมาณ 1,114.885 มม. ฝนตกมากที่สุด ในปี 2551 วัดได้ 1,245.40 มม. จำนวนวันที่ฝนตก 152 วัน ฝนตกน้อยที่สุดในปี 2553 วัดได้ 1,009.44 มม. จำนวนวันที่ฝนตก 119 วัน ปริมาณน้ำฝนตลอดระหว่างปี 2550-2553 พบว่า ในเดือนมิถุนายน-กันยายน มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุดในรอบปี

3. อุณหภูมิ อุณหภูมิของจังหวัดแพร่ในคาบ 4 ปี ระหว่างปี 2550-2553 มีอุณหภูมิเฉลี่ย ประมาณ 27.49 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ยประมาณ 18 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิต่ำที่สุดวัดได้ 11 องศาเซลเซียส เมื่อเดือนมกราคม 2554 อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยประมาณ 36.02 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิสูงที่สุดวัดได้ 42.3 องศาเซลเซียส เมื่อเดือนเมษายน 2554 (ตารางที่ 2.2)

ตารางที่ 2.1 ปริมาณน้ำฝนจังหวัดแพร่ ปี พ.ศ.2550-2553

รายการ	2550		2551		2552		2553	
	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวัน ที่ฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวัน ที่ฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวัน ที่ฝนตก(วัน)	ปริมาณน้ำฝน (ม.ม.)	จำนวนวัน ที่ฝนตก(วัน)
มกราคม	0.1	1	40.3	2	0	0	32.6	3
กุมภาพันธ์	0.1	2	29.7	6	3.5	2	0.0	0
มีนาคม	14.7	1	33.6	4	12.6	7	0.04	1
เมษายน	78.9	8	126	10	128.6	10	13.7	3
พฤษภาคม	240.5	24	75.5	20	197.3	15	55.4	10
มิถุนายน	122.0	19	261.2	18	250.3	21	113.0	14
กรกฎาคม	87.9	18	259.4	29	116.4	19	110.1	20
สิงหาคม	191.8	20	131.3	19	195.7	18	401.1	28
กันยายน	219	22	167.0	20	174	19	182.6	17
ตุลาคม	81.1	12	26.7	19	70.9	11	79.6	17
พฤศจิกายน	0.1	5	67.9	3	19.2	3	0.0	2
ธันวาคม	0.0	0	26.8	2	0.0	0	21.3	4
รวม	1,036.20	132	1,245.40	152	1,168.50	125	1,009.44	119

ที่มา : สถานีตรวจอากาศจังหวัดแพร่ <http://www.moac-info.net/modules/reports/R802.php> ค้นเมื่อ 19/10/2554

ตารางที่ 2.2 สภาพภูมิอากาศจังหวัดแพร่ ปี 2550-2553

เดือน	2550						2551						2552						2553					
	อุณหภูมิ			ความชื้นสัมพัทธ์(%)			อุณหภูมิ			ความชื้นสัมพัทธ์(%)			อุณหภูมิ			ความชื้นสัมพัทธ์(%)			อุณหภูมิ			ความชื้นสัมพัทธ์(%)		
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย
มกราคม	33.6	11	22.3	91	19	55	34.1	11.1	22.6	98	31	64.5	29.79	14.14	21.97	97	80	88.5	34	15.5	24.75	96	33	64.5
กุมภาพันธ์	37.5	9.9	23.7	88	20	54	34.6	16.1	25.35	96	32	64	37.8	14.3	26.05	97	82	89.5	36	15.4	25.7	93	22	57.5
มีนาคม	39.7	16.3	28	87	21	54	39.1	15.5	27.3	94	27	60.5	38.5	17.9	28.2	95	70	82.5	39.5	16.1	27.8	96	17	56.5
เมษายน	40.6	21.6	31.1	90	28	59	40	22.1	31.05	96	22	59	40.6	22	31.3	98	29	63.5	42.3	22.1	32.2	92	18	55
พฤษภาคม	37.4	22.4	29.9	62	44	53	36.8	22.5	29.65	96	47	71.5	38.6	22.2	30.4	97	41	69	43	24	33.5	95	25	60
มิถุนายน	37.8	23.4	30.6	97	43	70	36.4	23.4	29.9	97	46	71.5	35.2	23.2	29.2	97	81	89	40.5	22.6	31.55	96	36	66
กรกฎาคม	34.9	22.9	28.9	97	52	74.5	34.2	22.9	28.55	97	54	75.5	35.6	23.5	29.55	97	84	90.5	37.1	24	30.55	97	46	71.5
สิงหาคม	35.3	23.5	29.4	97	55	76	34.2	22.8	28.5	96	52	74	35.9	22	28.95	98	49	73.5	34.9	23.3	29.1	96	54	75
กันยายน	34.3	22.6	28.45	97	50	73.5	33.6	23.1	28.35	96	89	92.5	35	23.3	29.15	97	53	75	35.5	23.3	29.4	96	52	74
ตุลาคม	34.1	20.8	27.45	97	51	74	34.5	22.7	28.6	96	90	93	34.7	21.3	28	97	52	74.5	34.6	17.6	26.1	96	49	72.5
พฤศจิกายน	33.2	12.1	22.65	98	40	69	33.2	12.7	22.95	98	86	92	35.8	14.7	25.25	98	40	69	33.5	16.5	25	97	42	69.5
ธันวาคม	34.1	12.1	23.1	98	30	64	31.7	10.7	21.2	98	88	93	32.9	13.8	23.35	97	38	67.5	32.9	13.6	23.25	96	33	64.5
เฉลี่ย	27.13			64.67			27			75.92			27.61			77.67			28.24			65.54		

ที่มา : สถานีตรวจอากาศจังหวัดแพร่ <http://www.moac-info.net/modules/reports/R802.php> ค้นเมื่อ 19/10/2554

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1. แหล่งน้ำธรรมชาติ

จังหวัดแพร่มีแหล่งน้ำที่สำคัญคือ แม่น้ำยม เป็นแม่น้ำที่ใหญ่ที่สุด และสำคัญที่สุดของจังหวัด แม่น้ำยมไหลผ่านจังหวัดแพร่ตามแนวยาวของจังหวัด ซึ่งเป็นความยาว 1 ใน 3 ของความยาวทั้งหมดของลำน้ำ มีลำน้ำสาขาและลำห้วยกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ จำนวนมากทำให้มีปริมาณน้ำท่าไหลลงสู่ลำน้ำประมาณร้อยละ 41 ของปริมาณน้ำท่าทั้งหมดในพื้นที่ลุ่มน้ำยมครอบคลุมพื้นที่จังหวัด 10 จังหวัด คือ พะเยา น่าน แพร่ สุโขทัย ลำปาง ตาก พิษณุโลก พิจิตรกำแพงเพชร และนครสวรรค์ มีพื้นที่รับน้ำฝนประมาณ 23,616 ตารางกิโลเมตร แม่น้ำยม มีต้นกำเนิดจากคอยขุนยวมหรือเทือกเขาผีปันน้ำ อำเภอปง จังหวัดพะเยา ไหลลงจากเหนือลงใต้ตั้งแต่จังหวัดพะเยา แพร่ สุโขทัย พิษณุโลก พิจิตร ไปบรรจบกับแม่น้ำน่านที่จังหวัดนครสวรรค์ รวมความยาวจากต้นน้ำ ถึงจุดที่ไหลลงแม่น้ำน่านประมาณ 735 กม. แม่น้ำยมเฉพาะที่ไหลผ่านจังหวัดแพร่โดยไหลผ่านทางทิศเหนือที่อำเภอแสดอง อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอสูงเม่น อำเภอเด่นชัย และอำเภอวังชิ้นตามลำดับ ซึ่งมีความยาวประมาณ 280 กม.นี้ มีลำน้ำสาขาที่สำคัญไหลลงสู่แม่น้ำยมจำนวน 16 ลุ่มโดยสามารถจัดลำดับความสำคัญของลุ่มน้ำสาขา ดังนี้

- | | |
|--------------------|-----------------------|
| 1. ลุ่มน้ำแม่แคม | 9. ลุ่มน้ำสรอย |
| 2. ลุ่มน้ำแม่สาย | 10. ลุ่มน้ำแม่กาง |
| 3. ลุ่มน้ำแม่ต้า | 11. ลุ่มน้ำแม่พุง |
| 4. ลุ่มน้ำแม่หล่าย | 12. ลุ่มน้ำแม่ลาน |
| 5. ลุ่มน้ำแม่คำมี | 13. ลุ่มน้ำแม่จอก |
| 6. ลุ่มน้ำแม่พวก | 14. ลุ่มน้ำแม่ยางหลวง |
| 7. ลุ่มน้ำแม่สอง | 15. ลุ่มน้ำแม่เก็ง |
| 8. ลุ่มน้ำแม่มาน | 16. ลุ่มน้ำางว |

2. น้ำใต้ดิน

จังหวัดแพร่มีสภาพน้ำใต้ดินซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

สภาพน้ำใต้ดินที่ให้ปริมาณน้ำปานกลาง (100 – 200 แกลลอนต่อนาที) ลักษณะน้ำใต้ดินโดยทั่วไปมีคุณภาพดี แต่บางพื้นที่อาจมีหินปูนเจือปน สภาพน้ำใต้ดินที่ให้ปริมาณน้ำปานกลางจะครอบคลุมพื้นที่บางส่วน และพื้นที่อำเภอร้องกวาง ลอง และสอง

สภาพน้ำใต้ดินที่ให้ปริมาณน้ำปานกลาง (100 – 200 แกลลอนต่อนาที) แต่ลักษณะของน้ำใต้ดินมีคุณภาพต่ำ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอสอง และอำเภอร้องกวาง

สภาพน้ำใต้ดินที่ให้ปริมาณน้ำน้อย (10 – 100 แกลลอนต่อนาที) ลักษณะโดยทั่วไปน้ำใต้ดินประเภทนี้คุณภาพดีที่สามารถบริโภคได้ ซึ่งบริเวณที่มีสภาพน้ำใต้ดินที่ให้ปริมาณน้ำน้อยครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอวังชิ้น เเด่นชัย สอง และเมือง

สภาพน้ำใต้ดินให้ปริมาณน้ำน้อย (10 – 100 แกลลอนต่อนาถิ) แต่สภาพน้ำมีคุณภาพต่ำ
ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอทอง ร้องกวาง สูงเม่น สอง และเมือง

3. ป่าไม้

จังหวัดแพร่มีพื้นที่ป่าไม้ ทั้งหมดประมาณ 2,572,262 ไร่ หรือร้อยละ 62.94 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด
ครอบคลุมพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ 27 ป่า อุทยานแห่งชาติ จำนวน 4 แห่ง และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน
2 แห่ง ซึ่งพบว่าป่าไม้ของจังหวัดมีแนวโน้มลดลงทุกปี (สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
จังหวัดแพร่, 2550)

คุณภาพชีวิตของชนจังหวัดแพร่ (จปฐ.)

ผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2553 จากทุกครัวเรือนที่อาศัยอยู่จริงของจังหวัด
แพร่ ในพื้นที่ 8 อำเภอ 73 ตำบล 648 หมู่บ้าน จำนวนทั้งหมด 89,027 ครัวเรือน ซึ่งมีประชากรทั้งหมด
จำนวน 285,376 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านครัวเรือน พบว่า (ตารางที่ 2.3)

- ในปี 2552 จำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงมีจำนวน 285,492 คน ซึ่งจากการสำรวจในปี 2553 มี
จำนวนประชากรลดลง 116 คน (คิดเป็นร้อยละ 0.04)

- สัดส่วนอายุของประชากรมากที่สุดอยู่ในช่วงอายุ 26 – 49 ปี รองลงมา คือช่วงอายุ 50 – 60 ปี
และมากกว่า 60 ปี ขึ้นไป ตามลำดับ

- ช่วงอายุที่มีจำนวนประชากรน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุน้อยกว่า 1 ปี รองลงมา คือ 1 – 2 ปี และ 3 – 5
ปี ตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่, 2553)

ตารางที่ 2.3 จำนวนประชากรจำแนกตามเพศ และช่วงอายุ

ช่วงอายุประชากร	จำนวนเพศชาย (คน)	จำนวนเพศหญิง (คน)	จำนวนรวม (คน)	คิดเป็นร้อยละของ จำนวนคนทั้งหมด
น้อยกว่า 1 ปีเต็ม	668	607	1,275	0.45
1 ปีเต็ม - 2 ปี	1,720	1,634	3,354	1.18
3 ปีเต็ม - 5 ปี	3,761	3,469	7,230	2.53
6 ปีเต็ม - 11 ปี	9,070	8,426	17,496	6.13
12 ปีเต็ม - 14 ปี	6,002	5,906	11,908	4.17
15 ปีเต็ม - 17 ปี	6,327	6,081	12,408	4.35
18 ปีเต็ม - 25 ปี	14,301	13,059	27,360	9.59
26 ปีเต็ม - 49 ปีเต็ม	51,727	53,934	105,661	37.03
50 ปีเต็ม - 60 ปีเต็ม	26,261	26,878	53,139	18.62
มากกว่า 60 ปี ขึ้นไป	21,373	24,172	45,545	15.95
รวมทั้งหมด	141,210	144,166	285,376	100.00

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่, 2553

รายได้ และหนี้สินของคนจังหวัดแพร่

1. รายได้ และแหล่งที่มาของรายได้ของคนจังหวัดแพร่

เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลเรื่องรายได้ของประชากรจากการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2553 พบว่าประชากรจังหวัดแพร่มีรายได้เฉลี่ย 48,892 บาทต่อคนต่อปี อำเภอหนองม่วงไข่เป็นอำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยมากที่สุด คือประมาณ 58,124 บาทต่อคนต่อปี รองลงมาคืออำเภอสูงเม่นมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 54,541 บาทต่อคนต่อปี (ตารางที่ 2.4) สำหรับจังหวัดที่มีรายได้น้อยที่สุดคือ อำเภอวังชิ้น และอำเภอลอง มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 36,688 และ 41,951 บาทต่อคนต่อปี ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเกณฑ์ถึงเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของ จปฐ. พบว่า จังหวัดแพร่มีครัวเรือนที่ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานรายได้เฉลี่ย (ไม่ต่ำกว่า 23,00 บาทต่อคนต่อปี) 168 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 0.2 ของครัวเรือนที่สำรวจทั้งหมด เมื่อพิจารณาผู้ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของรายได้ พบว่า อำเภอร้องกวางมีรายได้เฉลี่ยไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน จปฐ. มากที่สุด รองลงมาคืออำเภอสอง คิดเป็นร้อยละ 0.7 และ 0.6 ตามลำดับ สำหรับอำเภอเมืองแพร่ และอำเภอสูงเม่น พบว่าไม่มีครัวเรือนที่มีรายได้น้อยกว่า 23,000 บาทต่อคนต่อปี (ตารางที่ 2.5) (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่, 2553)

ตารางที่ 2.4 รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี เรียงลำดับจากมากไปน้อย ของจังหวัดแพร่

เรียงลำดับ	อำเภอ	รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท)	เทียบกับรายได้เฉลี่ยของจังหวัด
1	หนองม่วงไข่	58,123.79	9,231.64
2	สูงเม่น	54,541.07	5,648.92
3	เมืองแพร่	53,620.93	4,728.78
4	สอง	47,863.74	-1,028.41
5	ร้องกวาง	46,603.74	-2,289.05
6	เด่นชัย	43,409.26	-5,482.89
7	ลอง	41,951.05	-6,941.1
8	วังชิ้น	36,687.57	-12,204.58
ภาพรวมจังหวัดแพร่		48,892.15	

หมายเหตุ: ตัวเลขรายได้ เป็นตัวเลขในระดับหนึ่งที่พอจะบ่งบอกได้ว่าครัวเรือนนั้นผ่านเกณฑ์รายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 23,000 บาทต่อคนต่อปีหรือไม่เท่านั้น ยังไม่ใช่รายได้รวมทั้งหมดอย่างแท้จริง)

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่, 2553

ตารางที่ 2.5 ครั้วเรือนที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์รายได้ จปฐ. ปี 2553

เรียงลำดับ	อำเภอ	จำนวนครั้วเรือนที่ สำรวจทั้งหมด	จำนวนคนที่มีรายได้ ต่ำกว่า 23,000 บาท/ คน/ปี	คิดเป็นร้อยละของ ครั้วเรือนทั้งหมด ของอำเภอ
1	ร้องกวาง	8,011	54	0.7
2	สอง	9,985	55	0.6
3	วังชิ้น	10,904	37	0.3
4	เด่นชัย	4,519	7	0.2
5	ลอง	10,030	7	0.1
6	หนองม่วงไข่	49,20	3	0.1
7	เมืองแพร่	21,395	5	0.0
8	สูงเม่น	19,209	0	0.0
ภาพรวมจังหวัดแพร่		89,027	168	0.2

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่, 2553

เมื่อพิจารณารายได้ของประชากรต่อครั้วเรือนพบว่า ประชากรจังหวัดแพร่มีรายได้เฉลี่ย 156,723 บาทต่อครั้วเรือน เมื่อจำแนกตามแหล่งของรายได้ 2 แหล่ง คือ รายได้ภาคการเกษตร¹ และ รายได้นอกภาคการเกษตร² พบว่า รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 117,477 บาทต่อครั้วเรือน และรายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ยเท่ากับ 39,246 บาทต่อครั้วเรือน อำเภอที่มีรายได้เฉลี่ยต่อครั้วเรือนมากที่สุดคืออำเภอเมืองแพร่ รองลงมาคืออำเภอสูงเม่น ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 179,732 และ 172,802 บาทต่อครั้วเรือน ตามลำดับ โดยรายได้ส่วนใหญ่ของทั้งสองอำเภอมารายได้นอกภาคการเกษตรซึ่งสูงถึง 153,062 และ 150,382 บาทต่อครั้วเรือน ตามลำดับ สำหรับอำเภอที่มีรายได้จากภาคการเกษตรมากที่สุดคือ อำเภอร้องกวาง และอำเภอสอง มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 66,234 และ 64,941 บาทต่อครั้วเรือน ตามลำดับ ซึ่งรายได้ส่วนใหญ่มาจากการปลูกพืช (ตารางที่ 2.6)

¹ รายได้ภาคการเกษตร ได้แก่ รายได้จากการผลิตด้านพืช ด้านสัตว์ ด้านการประมง การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร รายได้จากการไปหาจากแหล่งธรรมชาติ ทั้งที่ทำเพื่อขายและทำไว้กินเองโดยคิดเป็นออกมา

² รายได้นอกภาคการเกษตร ได้แก่ รายได้จากเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน การค้าขายธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการ หรือรายได้อื่นๆ เช่น ลูกหลานส่งมาให้ ค่าเช่า ดอกเบี้ยเงินฝาก เป็นต้น

ตารางที่ 2.6 รายได้ภาคการเกษตร และนอกภาคการเกษตรของคนจังหวัดแพร่

อำเภอ	รายได้ภาคการเกษตร (บาทต่อครัวเรือน)	รายได้นอกภาคการเกษตร (บาทต่อครัวเรือน)	รายได้รวม (บาทต่อครัวเรือน)
เมืองแพร่	26,669.69	153,062.54	179,732.23
สูงเม่น	22,420.19	150,382.65	172,802.84
สอง	64,941.78	81,597.50	146,539.28
ลอง	54,196.70	52,639.83	136,836.53
ร้องกวาง	66,234.54	87,367.91	153,602.44
วังชิ้น	38,015.12	74,574.40	112,589.52
หนองม่วงไข่	46,173.08	119,574.24	165,747.32
เด่นชัย	27,620.74	120,704.62	148,325.36
รวม (บาทต่อครัวเรือน)	39,246.43	117,477.31	156,723.74

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่, 2553

2. หนี้สินของคนจังหวัดแพร่

จากการสำรวจภาวะหนี้สินของคนในจังหวัดแพร่ ในการสำรวจข้อมูล จปฐ. ปี 2553 พบว่า ประชากรจังหวัดแพร่มีหนี้สินเฉลี่ย 8,786 บาทต่อครัวเรือน อำเภอร้องกวางเป็นอำเภอที่มีหนี้สินมากที่สุด คือประมาณ 19,409 บาทต่อครัวเรือน รองลงมาคืออำเภอหนองม่วงไข่ มีหนี้สินเฉลี่ยเท่ากับ 14,222 บาทต่อครัวเรือน (ตารางที่ 2.7) สำหรับอำเภอที่มีหนี้สินน้อยที่สุดคือ อำเภอลอง และอำเภอเด่นชัย มีหนี้สินเฉลี่ยเท่ากับ 3,144 และ 5,071 บาทต่อครัวเรือน ตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่, 2553)

ตารางที่ 2.7 ภาวะหนี้สินของคนจังหวัดแพร่

อำเภอ	จำนวนหนี้สินทั้งหมด (บาท)	หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน (บาท/ครัวเรือน)	หนี้สินเฉลี่ยต่อคนต่อปี (บาท/ครัวเรือน)
ร้องกวาง	156,535,795.00	19,409.27	5,888.78
เมืองแพร่	148,350,499.00	6,933.89	2,068.64
สูงเม่น	119,798,453.00	6,236.58	1,968.43
สอง	118,729,908.00	11,890.83	3,883.87
วังชิ้น	114,376,705.05	10,489.43	3,418.01
หนองม่วงไข่	69,973,764.00	14,222.31	4,987.44
ลอง	31,537,504.00	3,144.32	963.98
เด่นชัย	22,915,666.00	5,070.96	1,484.08
รวม	782,218,294.05	8,786.30	24,741.01

ที่มา : สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดแพร่, 2553

3. แผนยุทธศาสตร์จังหวัด

เมื่อพิจารณาถึงยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดแพร่ พ.ศ. 2553 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของจังหวัดแพร่ว่า “เมืองแพร่ที่น่าอยู่ ประตูล้านนา เศรษฐกิจก้าวหน้า ประชาเป็นสุข” โดยกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ 6 ด้าน คือ

1. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของสาธารณูปโภค
3. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและสุขภาพเพื่อให้เกิดรายได้ในจังหวัด
4. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และขยายผลของโครงการพระราชดำริ
5. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
6. ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 6 ความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย

จากการพิจารณาเป้าประสงค์และกลยุทธ์ในการพัฒนาจังหวัดแพร่ โครงการวิจัยจะตอบสนองประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดอย่างน้อย 3 ประเด็น คือ

1. การส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและขยายผลโครงการตามพระราชดำริ
เป้าหมาย : ประชาชนมีสุขภาพที่ดีครอบครัวเข้มแข็งสังคมอยู่เย็นเป็นสุขที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและสามารถเข้าถึงสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง
กลยุทธ์ : ส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพที่ดี
2. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต
เป้าหมาย : สร้างรายได้แก้ไขปัญหาความยากจนเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรพร้อมทั้งพัฒนาองค์ความรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
กลยุทธ์ : ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยและพัฒนาไปสู่เกษตรอินทรีย์

4. ระบบการเกษตรกรรมจังหวัด

ความสำคัญ

จังหวัดแพร่มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,086,625 ไร่ มีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดประมาณ 2,572,262 ไร่ หรือร้อยละ 62.94 ของพื้นที่ทั้งจังหวัดซึ่งถือว่าเป็นจังหวัดที่พื้นที่ป่าไม้มากกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (ประมาณร้อยละ 33.44 ของพื้นที่ทั้งประเทศ)ซึ่งถือเป็นความโดดเด่นหรือเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญของจังหวัดและประเทศ ซึ่งส่งผลต่อระบบนิเวศต่างๆมากมายโดยเฉพาะเรื่องความชุ่มชื้นและการกระจายของน้ำใต้ดินเปรียบเสมือนกับการมีเขื่อนธรรมชาติอยู่บนภูเขาสูงทำให้มีแม่น้ำลำคลองสายหลัก เช่น แม่น้ำยม เป็นต้น โดยสภาพภูมิศาสตร์ของจังหวัดแพร่ที่เป็นพื้นที่ป่าไม้เขาสูงทางด้านทิศเหนือ ทิศตะวันตก และทิศใต้ จึงเป็นเขตป่าต้นน้ำและส่งผลทำให้ระดับน้ำใต้ดินไม่ลึกมากนักทำให้สามารถขุดบ่อน้ำบาดาลผิวดินหรือบ่อ

ดอกได้ จากปัจจัยทางด้านกายภาพดังกล่าวได้ส่งผลให้จังหวัดแพร่ได้รับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือ

ผลกระทบทางด้านบวก คือ ทำให้จังหวัดแพร่มีความชุ่มชื้นของอากาศ มีระดับน้ำผิวดินต่ำ เกษตรกรสามารถขุดบ่อน้ำตื้นหรือบ่อบาดาลผิวดินหรือบ่อดอกที่ไม่ลึกได้ง่ายและถ้าหากมีการจัดการระบบ น้ำในแม่น้ำลำคลองก็เช่นมีฝายชะลอน้ำเป็นช่วง ๆ เพื่อชะลอการไหลและยกระดับน้ำในแม่น้ำลำคลองช่วง ฤดูแล้งหรือมีการกักเก็บน้ำหลังฤดูน้ำหลากก็จะทำให้เกษตรกรสามารถปลูกพืชในฤดูแล้งได้มากขึ้น

ผลกระทบทางด้านลบ กล่าวคือ เมื่อจังหวัดแพร่มีพื้นที่ป่าไม้บนภูเขาสูงมากถ้ามีการบุกรุกป่าหรือ มีการขยายเขตการทำเกษตร เช่นในปัจจุบันปรากฏว่ามีการขยายเขตพื้นที่ปลูกข้าวโพดขึ้นบนเขตภูเขา สูงทำให้เกิดปัญหาน้ำไหลเร็วและไหลแรง เกิดปัญหาดินพังทลายและปัญหาน้ำท่วมตามมาซึ่งปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพื่อทำการเกษตรและที่อยู่อาศัยเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ แม้รัฐบาลจะมีนโยบายปิดป่า หรือไม้อนุญาตให้มีการให้สัมปทานป่าไม้แล้วก็ตาม ปัญหาเรื่องการบุกรุกพื้นที่ป่าอนุรักษ์เป็นปัญหาที่ รัฐบาลต้องรีบป้องกันและฟื้นฟูอย่างเร่งด่วนและจริงจึงเพราะส่งผลกระทบทั้งเกษตรกรและประชาชนที่อยู่ ในพื้นที่ป่าหรือเขตพื้นที่ต้นน้ำ และประชาชนที่อาศัยอยู่ปลายน้ำเช่นจังหวัดในภาคกลาง ได้แก่จังหวัด กรุงเทพฯ จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครสวรรค์ เป็นต้น ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมขังมาเป็นเวลาหลายเดือนมาแล้ว ในขณะที่จังหวัดแพร่ต้องประสบปัญหาน้ำท่วมมาแล้วถึง 3 รอบ แต่น้ำไม่ได้ขังนานมากกว่า 15 วันแต่ก็ทำความเสียหายแก่ประชาชนอย่างมาก เพราะ จังหวัดแพร่มีแม่น้ำยมไหลผ่านโดยมีต้นกำเนิดมาจากจังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ ซึ่งแม่น้ำยม ไหลผ่านอำเภอสอง อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอเมือง อำเภอสูงเม่น อำเภอเด่นชัย อำเภอลอง และอำเภอวังชิ้น ก่อนที่ไหลเข้าสู่อำเภอสรีสะเกษนาถ จังหวัดสุโขทัย ถ้าหากเขตต้นน้ำพื้นที่ป่าไม้ลดลงปัญหาน้ำไหลลงแม่น้ำ ยมก็จะไหลเร็วและไหลแรง ปริมาณน้ำและโคลนหรือบางครั้งมีทั้งเศษหินและก้อนหินทั้งขนาดเล็กขนาดใหญ่ ที่ไหลลงแม่น้ำยมทำให้แม่น้ำยมตื้นเขินการเอ่อล้นของแม่น้ำยมและลำน้ำสาขาซึ่งมีมากทำให้เกิด ปัญหาน้ำท่วมหรือพื้นที่น้ำท่วมมีมากขึ้นซึ่งทำให้มีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนและเกษตรกร เช่น เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพด ยาสูบพริกและพืชผักโดยเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ริมแม่น้ำยม

ลุ่มน้ำยมมีความสำคัญกับการพัฒนาจังหวัดแพร่เป็นอย่างมากจากแม่น้ำยมที่มีต้นน้ำจากจังหวัด เชียงราย จังหวัดพะเยา และจังหวัดแพร่ไหลผ่านอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดแพร่แล้วไหลเข้าเขตอำเภอสรีสะเกษ นาถ จังหวัดสุโขทัย พิชญ์โลก พิจิตรแล้วบรรจบกับแม่น้ำน่านที่จังหวัดนครสวรรค์ รวมความยาวประมาณ 735 กิโลเมตร ในส่วนของแม่น้ำยมไหลผ่านจังหวัดแพร่มีความยาวประมาณ 280 กิโลเมตร จากสภาพที่ จังหวัดมีภูเขาล้อมรอบเกือบทุกด้านทำให้เกิดที่ราบกลางหุบเขาโดยมีแม่น้ำยมเป็นที่ราบลุ่มในส่วนของลำน้ำที่ต่ำที่สุด มีการกระจายน้ำที่เป็นลำน้ำเป็นสาขาไหลลงแม่น้ำยมถึง 16 ลุ่มน้ำสาขาย่อยดังที่กล่าวมาแล้ว ซึ่งลุ่มน้ำ ดังกล่าวยังมีลำน้ำสาขาอีกมาก ทำให้จังหวัดแพร่มีแหล่งน้ำชลประทานตามโครงการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โครงการชลประทานตามพระราชดำริ รวมพื้นที่ได้รับผลประโยชน์ประมาณ 564,460 ไร่ หรือประมาณร้อยละ 66.41 ของพื้นที่ทำการเกษตร ซึ่งมีผลทำให้ผลผลิตซึ่งทางการเกษตรของจังหวัดแพร่

ได้รับผลผลิตต่อไร่สูง เช่น ข้าวนาปี ระบบการทำการเกษตรจังหวัดแพร่ จากข้อมูลสำนักงานสถิติการเกษตร และสำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ปรากฏว่าจังหวัดแพร่มีการปลูกพืชที่สำคัญ คือข้าวนาปี ข้าวนาปรัง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รุ่นที่ 1 และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รุ่นที่ 2 ยาสูบ และพริก สำหรับไม้ผลที่สำคัญ คือ มะม่วง ส้มเขียวหวาน ลำไย ลิ้นจี่ เป็นต้น จากนั้นได้แก่ ไม้ยืนต้น เช่น ยางพารา ซึ่งมีการขยายพื้นที่ปลูกมากขึ้น สำหรับด้านปศุสัตว์ พบว่าจังหวัดแพร่มีการเลี้ยงโคนม และกระบือมาก (ดังตารางที่ 2.8, 2.9)

ตารางที่ 2.8 พื้นที่เพาะปลูกพืชเศรษฐกิจ จังหวัดแพร่ ปี 2552/2553

พืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)		ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)		ผลผลิตรวม (ตัน)	
	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2552	ปี 2553	ปี 2552	ปี 2553
พืชไร่						
ข้าวนาปี	253,597	-	561	-	142,332	-
ข้าวนาปรัง	-	22916	-	547	-	12,535
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 1	166,195	-	607	-	100,880	-
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 2	4,968	-	633	-	3,145	-
อ้อยโรงงาน	-	1,989	-	10,628	-	21,139
มันสำปะหลัง	-	1,464	-	3,127	-	4,578
ถั่วเหลือง รุ่น 1	20,555	-	235	-	4,830	-
ถั่วเหลือง รุ่น 2	59,297	-	233	-	13,913	-
ถั่วเขียว รุ่น 1	6,033	-	93	-	561	-
ยาสูบ***	16,289	-	313	-	5,098	-
ถั่วเขียว รุ่น 2	ไม่มีข้อมูลการปลูก					
ไม้ผล - ไม้ยืนต้น						
ยางพารา	-	19,010	-	218	-	840
กาแฟ	-	1,102	-	111	-	81
มะม่วง***	4,820	-	3,925	-	783	-
ลำไย	-	7,759	-	364	-	2,800
ลิ้นจี่	-	941	-	191	-	180
ส้มเขียวหวาน	-	12,003	-	513	-	6,158
ผัก						
พริก***	4,680	-	2,268	-	10,613	-
กระเทียม		496		346		370
กะหล่ำปลี*	มีแต่ปลูกปี2551					
แตงกวา*	มีแต่ปลูกปี2551					

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร www.oae.go.th ค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2554

หมายเหตุ : *** ข้อมูลจากสำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ ข้อมูล : ณ กันยายน 2553

*กะหล่ำปลี ปี 2551 มีพื้นที่ปลูก 2,070 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 4,074 กก./ไร่ ผลผลิตรวม 8,217 ตัน

* แตงกวา ปี 2551 มีพื้นที่ปลูก 431 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 1,719 กก./ไร่ ผลผลิตรวม 741 ตัน

ตารางที่ 2.9 จำนวนปลูสัตว์ จังหวัดแพร่

สัตว์	จำนวน ณ วันที่ 1 ม.ค (ตัว)	ปริมาณการผลิต (ตัว)	จำนวนแม่พันธุ์ที่ให้ลูก (ตัว)	อัตราการเกิด (ตัว)
โคเนื้อ	64,431	8,997	21,755	0.4136
โคนม	365	515	190	7.43
กระบือ	8,023	912	3,109	0.2933

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร www.oae.go.th ขึ้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2554

บทที่ 3

กิจกรรมของโครงการวิจัย

กิจกรรมที่โครงการวิจัยฯ ได้ดำเนินการ ได้แก่ การประชุมและฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการจัดการการผลิตพริกปลอดภัยให้กับเกษตรกรผู้ปลูกพริกและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจังหวัดแพร่ ติดตามเกษตรกรในพื้นที่ การจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพริกปลอดภัย การศึกษาดูงานของเกษตรกรผู้ปลูกพริก ซึ่งแต่ละกิจกรรมมีรายละเอียดดังนี้ (ภาคผนวกที่ 1)

3.1 ผลการประชุมและฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตพริกปลอดภัย

3.1.1 การประชุมชี้แจงโครงการวิจัย และจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตพริกปลอดภัย ครั้งที่ 1

โครงการวิจัยได้จัดประชุมชี้แจงโครงการและฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตพริกปลอดภัย” วันที่ 1 มิถุนายน 2554 ณ ห้องประชุมศาลาประชาคม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยที่จะทำการวิจัยในพื้นที่จังหวัดแพร่ให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ และเพื่อการประสานความร่วมมือในการพัฒนาระบบการผลิตและการตลาดพริกในจังหวัดแพร่ต่อไป อีกทั้งยังเป็นการชี้แจงให้เกษตรกรผู้ปลูกพริกและผู้สนใจได้รับความรู้ด้านเทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัย แลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตพริกจากเกษตรกร และเพื่อสอบถามความสนใจของเกษตรกรในการเข้าร่วมโครงการวิจัย เพื่อจะได้ร่วมกันวางแผนการจัดการการผลิตพริกต่อไปในอนาคต โครงการวิจัยได้เชิญเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมจัดประชุมในครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่จาก สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดแพร่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดแพร่ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดแพร่ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดแพร่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรแพร่ เทศบาลตำบลหนองม่วงไข่ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งน้าว และองค์การบริหารส่วนตำบลแคนชุมพล

จำนวนเกษตรกรเข้าร่วมในครั้งนี้ประมาณ 186 คน โดยแบ่งเป็นเกษตรกร และพ่อค้าจากอำเภอสองจำนวน 84 คน และจากอำเภอหนองม่วงไข่จำนวน 102 คน การดำเนินการการประชุมชี้แจงโครงการวิจัย และจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติฯ ในครั้งนี้ ในช่วงเช้าได้ทำการบรรยายในหัวเรื่อง “การพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตพริกปลอดภัย” ซึ่งในเนื้อหาประกอบด้วย กระบวนการปลูกพริกตามหลักการปฏิบัติระบบการผลิตที่ดีและเหมาะสม (GAP) การป้องกันโรคและแมลงและนำเสนอผลการปลูกพริกที่ปฏิบัติตามระบบ GAP ในจังหวัดชัยภูมิที่โครงการวิจัยได้ไปดำเนินการวิจัย เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกพริกได้เห็นว่าการบวนการดังกล่าว สามารถช่วยให้ผลผลิตพริกต่อไร่ และรายได้ที่เกษตรกรได้รับนั้นสูงขึ้น

นอกจากนั้นในช่วงบ่าย โครงการวิจัยได้ทำการสาธิตการขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา อภิปราย และซักถามปัญหาในการปลูกพริก ซึ่งจะทำให้เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องในชุมชนได้รับความรู้เรื่อง การวิเคราะห์พื้นที่ การพัฒนาระบบการตัดสินใจ การผลิตพริกปลอดภัย และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เกิดการทำงานระหว่างเกษตรกร พ่อค้า เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและนักวิจัย และได้ข้อมูลที่เกษตรกรผู้ปลูกพริกจัดการการผลิตในปัจจุบัน

3.1.2 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตพริกปลอดภัย ครั้งที่ 2 ในเขตอำเภอสองและอำเภอหนองม่วงไข่

โครงการได้ร่วมกันสำนักงานเกษตรอำเภอสองและอำเภอหนองม่วงไข่จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “การพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตพริกปลอดภัย” ครั้งที่ 2 ขึ้น โดยในวันที่ 23 กรกฎาคม 2554 ณ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี หมู่ 6 ตำบลทุ่งน้าว อำเภอสอง และวันที่ 24 กรกฎาคม 2554 ณ ห้องประชุมศาลาประชาคม อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ เพื่อติดตามกลุ่มเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 1 ซึ่งได้จัดไปแล้วในวันที่ 1 มิถุนายน 2554 และเชิญชวนเกษตรกรผู้ปลูกพริกและผู้สนใจที่ไม่ได้เข้าร่วมการอบรมดังกล่าวเข้าร่วมฝึกอบรมและรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ และเพื่อเตรียมความพร้อมในการวางแผนการผลิตพริกในฤดูกาลที่จะถึงให้กับเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่สนใจเข้าร่วมโครงการในแต่ละอำเภอ

ผลการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ พบว่า เกษตรกรเข้าร่วมการฝึกอบรม ณ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี หมู่ 6 ตำบลทุ่งน้าว อำเภอหนองม่วงไข่จำนวนทั้งสิ้น 87 คน และ ณ ห้องประชุมศาลาประชาคม อำเภอสองจำนวนทั้งสิ้น 78 คน เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดความรู้เรื่องระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) และการจัดการการผลิตพริกปลอดภัย โดยนักวิจัยในโครงการได้ให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้เข้าร่วมฝึกอบรมโดยการบรรยายในหัวเรื่อง “คู่มือและการแก้ปัญหาการผลิตพริก” หลังจากนั้นมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัยทั้งในด้านวิธีการดูแลต้นพริก การใส่ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีที่ถูกต้องและเหมาะสม การตรวจวัดค่าความเป็นกรด-ด่างของดินและปริมาณธาตุอาหารในดินเบื้องต้น โดยได้ประสานงานกับเกษตรกรให้นำดินจากพื้นที่ปลูกพริกของตนมาทำการตรวจวัด สาธิตการขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา และการทำน้ำหมักชีวภาพสูตรพืชและสูตรสัตว์และสารสกัดไล่แมลงต่าง ๆ คนนอกจากนั้นในระหว่างการฝึกอบรมนักวิจัยในโครงการ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ และเกษตรกรได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และวางแผนการจัดการการผลิตในการปลูกพริกร่วมกัน ผลจากการจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ได้เกิดการรวมกลุ่มเกษตรกรปลอดภัย อำเภอละ 2 แห่ง ๆ ละไม่ต่ำกว่า 20 คน ที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการโดยการแบ่งพื้นที่ปลูกพริกบางส่วนดำเนินการผลิตตามกระบวนการผลิตพริกปลอดภัย (GAP)

3.1.3 การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการปลูกพริกปลอดภัยของกลุ่มเกษตรกรในอำเภอสองและอำเภอหนองม่วงไข่

โครงการวิจัยได้ติดตามและจัดฝึกอบรมกลุ่มเกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในอำเภอสองและอำเภอหนองม่วงไข่ เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรได้เริ่มทำการเพาะปลูกพริกแล้ว กิจกรรมที่ได้เข้าไปดำเนินการคือ จัดแบ่งกลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการตามพื้นที่การปลูกพริก ช่วยเกษตรกรในการจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการจัดการการผลิตพริกปลอดภัยโดยละเอียดและอย่างเป็นระบบอีกครั้ง โดยเน้นในด้านการป้องกันการเกิดโรคและแมลงเข้าทำลายต้นพริก และระบบการตัดการโรคและแมลงหากมีการเข้าทำลายต้นพริก เพื่อให้เกษตรกรได้เข้าไปสังเกตแปลงปลูกพริกของตนเองและเฝ้าระวังตลอดเวลา

ผลจากการดำเนินงาน คือ เกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในเขตอำเภอสองมีทั้งสิ้น 43 คน และแบ่งกลุ่มเกษตรกรออกได้เป็น 6 กลุ่ม โดยแต่ละกลุ่มจะมีพื้นที่ปลูกพริกใกล้เคียงเพื่อให้ช่วยต่อการจัดการการผลิตและการติดตามของโครงการ อีกทั้งเกษตรกรที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการผลิตและช่วยกันเฝ้าระวังโรคและแมลงและป้องกันได้อย่างทันถ่วงที

ปัญหาที่พบ

1. จากที่ทางโครงการวิจัยได้พยายามแนะนำให้เกษตรกรแบ่งพื้นที่สำหรับการปลูกพริกขึ้นใหญ่เพื่อทดแทนการปลูกพริกใหญ่เพื่อส่งโรงงานผลิตขออย่างเดียวนั้น คำแนะนำดังกล่าวไม่ได้รับความสนใจจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งเกษตรกรยังคงปลูกพริกใหญ่เช่นเดิม แต่ได้ทำการปรับกระบวนการผลิตให้เป็นการผลิตพริกปลอดภัยตามที่โครงการได้ส่งเสริม

2. โครงการไม่สามารถเข้าไปติดตามและจัดฝึกอบรมให้กับเกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วมโครงการในอำเภอหนองม่วงไข่ได้ เนื่องจากในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้มีการเลือกตั้งนายกสภาเทศบาลตำบล จึงไม่อนุญาตให้จัดประชุมหรือฝึกอบรมใด ๆ

3. เกิดปัญหาน้ำท่วมใหญ่ในจังหวัดแพร่ถึง 3 ครั้ง คือในช่วงเดือน กรกฎาคม สิงหาคมและเดือนกันยายน ทำให้การดำเนินการจัดตั้งแปลงสาธิตการจัดการการผลิตเกษตรปลอดภัยล่าช้าออกไป

3.1.4 ติดตามการดำเนินงานและการปฏิบัติของเกษตรกร

คณะนักวิจัยได้ติดตามเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่เข้าร่วมในโครงการฯ ทุก ๆ เดือน เพื่อติดตามเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่เข้าร่วมในโครงการฯ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติการจัดการการผลิตในการปลูกพริกปลอดภัยของเกษตรกร พร้อมทั้งให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่ประสบปัญหาในการปฏิบัติงาน ทั้งในด้านปัญหาการปลูก ปัญหาโรคและแมลงเข้าทำลายต้นพริก และวิธีการตรวจสอบโรคและแมลงและการใช้สารเคมีกำจัดโรคและแมลง การใส่ปุ๋ยที่ถูกต้อง การทำกับดักล่อแมลงวันทอง การตรวจค่า pH ของดินอยู่เรื่อยๆ เป็นต้น โดยเฉพาะแปลงปลูกพริกที่เริ่มปลูกในเดือน ตุลาคม 2554 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกิดน้ำท่วมในช่วงที่ผ่านมา ทำให้มีความล่าช้าในการปลูกพริก ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการสะสมของโรคและแมลงจากแปลงปลูกพริกในต้นฤดู (มิถุนายน) นอกจากนั้นคณะนักวิจัยยังได้สนับสนุนปัจจัยการผลิตบางประเภท เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา สารชีวภาพในการกำจัดแมลง เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรได้ลองใช้ซึ่งหากสามารถ

แก้ไขปัญหาก็เกษตรกรประสบอยู่จะทำให้เกษตรกรหันมาปรับใช้เทคโนโลยีที่ได้ส่งเสริมได้เร็วขึ้น นอกจากนั้นยังได้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเกษตรกรและนักวิจัยด้วย

3.1.5 อบรมให้ความรู้แก่นักเรียนและคณะคุณครูในเรื่องการปลูกพริกปลอดภัย

คณะนักวิจัยได้อบรมความรู้ในเรื่องการปลูกพริกปลอดภัยให้กับกลุ่มนักเรียนโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ในวันที่ 25-27 พฤศจิกายน 2554 และได้ฝึกปฏิบัติการขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อสามารถใช้ความรู้ไปช่วยผู้ปกครองในการขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาในการช่วยป้องกันการเกิดโรคพริกและการผลิตทางการเกษตรอื่น ๆ ได้ และได้มอบคู่มือการปลูกพริกปลอดภัยให้กับโรงเรียนหนองม่วงไข่จำนวน 20 เล่ม เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นทางคณะนักวิจัยได้เชิญให้นักเรียนเข้าร่วมเป็นผู้สาธิตการขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา ให้กับเกษตรกรที่สนใจเข้ารับการฝึกอบรม ณ ศาลาประชาคมอำเภอหนองม่วงไข่ ซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียนและผู้ปกครองหรือเกษตรกรผู้ปลูกพริก

3.1.6 จัดประชุมสรุปผลการโครงการวิจัย

โครงการวิจัยได้การจัดประชุมสรุปผลการวิจัยเบื้องต้น ณ ศาลาประชาคมอำเภอหนองม่วงไข่ไปเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ.2555 เพื่อให้เกษตรกรได้รับทราบผลการศึกษาและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างเกษตรกรและเจ้าหน้าที่ และในการจัดประชุมสรุปผลนี้ได้เชิญผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัดแพร่ มาให้ความรู้เรื่องดิน การปรับปรุงบำรุงดิน และการให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับ เรื่องการวางแผนการปลูกพริกในฤดูต่อไป ซึ่งมีเกษตรกรผู้ปลูกพริกและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมประชุมประมาณ 250 คน

3.2 ติดตามการดำเนินงาน ร่วมกับผู้บริหารจังหวัดแพร่

คณะนักวิจัยได้ติดตามผลการปฏิบัติงานของเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมโครงการ และได้เข้าอบรมในการปลูกพริกแบบระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) และการจัดการการผลิตพริกปลอดภัย ทุก ๆ เดือน ซึ่งในวันที่ 28 ตุลาคม 2554 ทางคณะนักวิจัยร่วมกับ ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่ (นายชวน ศิรินันท์พร) ได้เข้าเยี่ยมชมแปลงพริกของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอหนองม่วงไข่ และได้สอบถามพูดคุยกับเกษตรกร (นายสว่าง เขียวสลับ) ในประเด็นสถานการณ์ของการผลิต ผลผลิต และปัญหาต่างๆ ในการปลูกพริกในฤดูกาลนี้ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดทราบถึงสถานการณ์พริกที่แท้จริงของจังหวัดจากผู้ปฏิบัติโดยตรง ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดสามารถไปวางแผนแก้ปัญหาที่คาดว่าจะเกิดได้ทัน เช่น ปัญหาในเรื่องระดับน้ำในแม่น้ำยมลดระดับอย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหากับแล้งสู่เกษตรกรผู้ปลูกพริกได้ ผู้ว่าราชการจึงสั่งให้มีการกั้นฝายน้ำในแม่น้ำยมเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ ซึ่งเป็นผลให้เกษตรกรผู้ปลูกพริกในเขตใกล้แหล่งน้ำยม ยังสามารถมีน้ำเพียงพอไว้สำหรับทำการเกษตร

3.3 ปลงสาธิตการปลูกพริกปลอดภัย

คณะนักวิจัยฯ ได้ทำการปรับเปลี่ยนกิจกรรมเรื่องการจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพริกปลอดภัย อำเภอละ 2 ราย เนื่องจากเกิดปัญหาน้ำท่วมที่จังหวัดแพร่ 3 ครั้ง คือ เดือนมิถุนายน เดือนกรกฎาคม และเดือนสิงหาคม ทำให้ไม่สามารถจัดทำแปลงสาธิตได้ คณะนักวิจัยฯ จึงได้ปรับเปลี่ยนโดยใช้แปลงปลูกพริกของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่สมัครใจเป็นแปลงสาธิตให้กับโครงการฯ โดยจะนำระบบการปฏิบัติการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) ปฏิบัติกับแปลงพริกของเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่เป็นแปลงสาธิตที่แตกต่างกัน ดังนี้ (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 รายชื่อเกษตรกรที่ปรับใช้เทคโนโลยีการผลิตที่แตกต่างกัน

ลำดับที่	ชื่อเกษตรกร	สถานที่ปลูก	พื้นที่ปลูก	พันธุ์ที่ปลูก	การส่งเสริมของโครงการ
อำเภอหนองม่วงไข่					
1	นายอุดม เขียวสลับ	สะพานริมแม่น้ำยม	2 ไร่	หยกสวรรค์	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การปลูกพริกขี้นหนูเล็ก 3.การตัดแต่งกิ่งแขนงได้งามแรก
2	นายบรรจบ ทิพย์โพธิ์	ปงประมง	2 ไร่	หยกสวรรค์,หยกสยาม	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา
3	นางงามตา เขียวสลับ	ปงประมง	3 ไร่	หยกสยาม	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การตัดแต่งกิ่งแขนงได้งามแรก 3.ระยะปลูกที่เหมาะสม
4	นางแสงหล้า ปินดี	ปงประมง	3 ไร่/	หยกสยาม,หยกสวรรค์,สิริสุดา	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การปลูกพริกขี้นหนูใหญ่ 3.การตัดแต่งกิ่งแขนงได้งามแรก
5	นายคำป็น บุญชุม	ปงประมง	2 ไร่	หยกสยาม	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา
6	นางยุภาภรณ์ หลาดไหล	ปากยาง		สันกำแพง	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การตัดแต่งกิ่งแขนงได้งามแรก 3.การจัดการและการดูแลแปลงพริก
7	นายสุริยกานต์ ทิพย์โพธิ์	ปงปึงควาย	3 ไร่	สันกำแพง,หยกสยาม,ใบหยก	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การปลูกพริกขี้นหนูใหญ่
8	นางศรีแก้ว อะทะเสน	ปงปึงควาย	3 ไร่	หยกสยาม,สันกำแพง	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การปลูกพริกขี้นหนูใหญ่
10	นางสุวิมล ทิพย์โพธิ์	ปงปึงควาย	6 ไร่	สันกำแพง	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การปลูกพริกขี้นหนูใหญ่
11	นายเสถียร พลเสม	ปงใต้	5 ไร่	หยกสยาม,สิริสุดา	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา
12	นางกัลยา ไข่คำ	ปงขะยะ	3 ไร่	หยกสยาม	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การปลูกพริกขี้นหนูเล็ก
13	นางนรุณีย์ แก้วมา	ปงใต้	2.5 ไร่	หยกสยาม	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การจัดการตัดแต่งพริกที่เป็นโรค

ตารางที่ 3 .รายชื่อเกษตรกรที่ปรับใช้เทคโนโลยีการผลิตที่แตกต่างกัน (ต่อ)

14	นายวิเชษฐ์ เขียวน่าน	ทุ่งดง	3 ไร่	หยกสยาม, สันกำแพง	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา
15	นางบัว พุทธจร	ปงเหนือ ยางพารา	3 ไร่	หยกสยาม	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การปลูกพริกขี้หนูเล็ก 3.การตัดแต่งกิ่งแขนงได้ง่ายแรก
อำเภอสอง					
1	นายเมืองคำ สมใจ	ห้วยซ่าน	2 ไร่	สันกำแพง	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การปลูกพริกขี้หนูเล็ก 3.การตัดแต่งกิ่งแขนงได้ง่ายแรก
2	นายสงคราม วีระคำ	ห้วยซ่าน	3 ไร่	เขี้ยวหมี่ , มณีหยก	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การตัดแต่งกิ่งแขนงได้ง่ายแรก
3	นางวารินทร์ สงทุ่ง	สะพานแม่น้ำ ยม	1 ไร่	หยกสยาม	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา
4	นางสุภาพร ใจเหิน	สะพานแม่น้ำ ยม	2 ไร่	สันกำแพง	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การตัดแต่งกิ่งแขนงได้ง่ายแรก
5	นางสุจิน อุปกิจ		2 ไร่	สันกำแพง	1.การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา 2.การตัดแต่งกิ่งแขนงได้ง่ายแรก

3.4 อบรมเกษตรกรผู้ปลูกพริกตามจุดสาธิต

คณะนักวิจัยฯ ได้จัดให้มีจุดสาธิต โดยกระจายตามจุดที่เกษตรกรปลูกพริกที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน เพื่อใช้ในการฝึกอบรมเกษตรกรในด้านระบบการปฏิบัติการเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) ทั้งในด้านการขยายและการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อป้องกันโรค การตัดแต่งกิ่งแขนงของต้นพริก เป็นต้น นอกจากนั้นคณะนักวิจัยได้จัดทำนาโนเรื่องโรคพริกและการจัดการในแปลงพริกติดตามจุดสาธิตต่าง ๆ ที่เป็นจุดสาธิตของโครงการฯ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลพร้อมรูปภาพประกอบซึ่งจะทำให้เกษตรกรเข้าใจ และสามารถตรวจสอบโรคที่เกิดขึ้นในแปลงพริกของตนเองได้ด้วยตัวเอง

จุดสาธิตที่	เกษตรกร	ครอบคลุมบริเวณ	อำเภอ
1	คุณงามตา เขียวสลับ	ปงประมง	หนองม่วงไข่
2	นายอุดม เขียวสลับ	สะพานแม่น้ำยม	หนองม่วงไข่
3	นางกันยา ไข่คำ	ปงขะยะ	หนองม่วงไข่
4	นายสุริยกานต์ ทิพย์โพธิ์	ปงปิงควาย	หนองม่วงไข่
5	ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลทุ่งน้ำ	ตำบลทุ่งน้ำ	สอง

3.5 จัดงานวันพริกแพร่

คณะนักวิจัยฯ ร่วมกับสำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่ และหน่วยงานอื่น ๆ ได้ร่วมจัดงานวันพริกแพร่ขึ้นในวันที่ 6 มกราคม 2555 วัตถุประสงค์หลักของการจัดงานวันพริก คือ ต้องการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ และเทคโนโลยีพริกปลอดภัย จังหวัดแพร่ ก่อให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตพริกระหว่างเกษตรกร รวมทั้งรายงานความก้าวหน้าของผลการดำเนินการวิจัย โครงการ”การพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตสินค้าเกษตรและการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานพริก จังหวัดแพร่” สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งภายในการมีการจัดประกวดพริกของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการวิจัย การประกวดการแปรรูปพริกของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และมีการสาธิตการขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา การจัดงานครั้งนี้มีผู้สนใจเข้าร่วมงานทั้งสิ้น 215 คน ประกอบด้วย เกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่ จำนวน 59 คน เกษตรกรอำเภอสอง จำนวน 28 คน เกษตรกรอำเภอร้องกวาง จำนวน 22 คน นักเรียนโรงเรียนหนองม่วงไข่พิทยาคาร จำนวน 15 คน นักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 25 จำนวน 31 คน และจากหน่วยงานราชการ จำนวน 60 คน ซึ่งในจำนวนนั้นมีคุณครูจากโรงเรียนบ้านแซ่ฟ้า โรงเรียนบ้านแม่จั่ว โรงเรียนแม่คำมีรัตนปัญญา โรงเรียนหนองม่วงไข่พิทยาคม โรงเรียนบ้านหนองม่วงไข่ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 25 และจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 37 เข้าร่วมงาน และฝึกปฏิบัติและเรียนรู้ในเรื่องการผลิตพริกแบบเทคโนโลยีพริกปลอดภัยด้วย

ผลการประกวดพริก

พริกเขียวหนุ่ม ผลการตัดสินปรากฏดังนี้

รางวัลที่ 1 นายสงคราม วีระคำ	144	หมู่ 6	ต.ทุ่งน้ำว	อ.สอง	จ.แพร่
รางวัลที่ 2 นางสัจพร คำนันท์	116/1	หมู่ 1	ต.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่
รางวัลที่ 3 นางนันทวรรณ ลือวัฒนานนท์	134/1	หมู่ 2	ต.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่

พริกกำมปู ผลการตัดสินปรากฏดังนี้

รางวัลที่ 1 นางกัลยา ไข่คำ	63/1	หมู่ 7	ต.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่
รางวัลที่ 2 นายสมคิด โลกคำลือ	154/2	หมู่ 5	ต.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่
รางวัลที่ 3 นายเรืองเดช ทิพย์โพธิ์		หมู่ 8	ต.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่

พริกแดง ผลการตัดสินปรากฏดังนี้

รางวัลที่ 1 นายเรืองเดช ทิพย์โพธิ์		หมู่ 8	ต.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่
รางวัลที่ 2 นางสัจพร คำนันท์	116/1	หมู่ 1	ต.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่
รางวัลที่ 3 นางแสนหล้า ปันติ	111	หมู่ 3	ต.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่

พริกขี้หนูเม็ดใหญ่ ผลการตัดสินปรากฏดังนี้

รางวัลที่ 1 นายสมคิด โลกคำลือ	154/2	หมู่ 5	ต.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่
รางวัลที่ 2 นางกัลยา ไข่คำ	63/1	หมู่ 7	ต.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่
รางวัลที่ 3 นางอารีรัตน์ กาศเกษม	75/4	หมู่ 7	ต.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่

ผลการประกวดการจัดทำขันโตกแปรรูปอาหารจากพริก

รางวัลที่ 1	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	หมู่ 5	ด.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่
รางวัลที่ 2	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	หมู่ 6	ด.ทุ่งน้ำว	อ.สอง	จ.แพร่
รางวัลที่ 3	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	หมู่ 1	ด.หนองม่วงไข่	อ.หนองม่วงไข่	จ.แพร่

ผลการจัดงานครั้งนี้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมงานมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างอำเภอหนึ่งสู่อีกอำเภอหนึ่ง และเกษตรกรได้นำความรู้ที่ได้รับครั้งนี้กลับไปประยุกต์ใช้ที่แปลงพริกของตน โดยเฉพาะการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาในการป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อรา มีการตัดแต่งกิ่งได้แขนงงามแรกออก เพื่อเป็นการลดโรคและลดที่อาศัยของแมลงพาหะโรค

3.6 จัดให้มีการศึกษาดูงานระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกพริก

3.6.1 การดูงานระหว่างแปลงเกษตรกรใกล้เคียง

เช่น แปลงของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการและใช้เป็นจุดสาธิต โดยนำเอาแผ่นไว้นิลเรื่องโรคไปติดที่แปลงแล้วให้เกษตรกรแปลงข้างเคียงใกล้เคียงเข้ามาศึกษาเรื่องโรคและพูดคุยกันเรื่องการจัดการโรคที่เหมือน เช่น การสาธิตการนำเชื้อราไตรโคเดอร์มาไปใช้ การสาธิตการขยายเชื้อราสด การตัดแต่งกิ่งแขนงได้งามแรก การฉีดพ่นสารเคมีไล่แมลงพร้อมๆกัน เกษตรกรที่มีพื้นที่ถูกพริกใกล้เคียงกันจึงมีการรวมกลุ่มย่อยศึกษาระหว่างแปลงข้างเคียง แลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน เช่น ปงปึงควายแปลงพริก กลุ่มของ นายสุริยกานต์ ทิพย์โพธิ์

กลุ่มปงเหนือ นางกันยา ไข่คำ

กลุ่มปงประมง นางงามตา เขียวสลับ

กลุ่มปงใกล้สะพาน นายอุดม เขียวสลับ

กลุ่มปงใต้ นางนรุณีย์ แก้วมา

กลุ่มปงปากยาง นางยุภาภรณ์ หลาดไหล

3.6.2 การดูงานจากสถาบันการศึกษาในพื้นที่อำเภอหนองม่วงไข่ และจากบุคคลภายนอกพื้นที่มาศึกษาดูงาน

- ได้มีคณะครูและนักเรียนจากอำเภอร้องกวางเข้ามาศึกษาดูแปลงสาธิต
- และมีเกษตรกรจากอำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ ประมาณ 5 รายมาร่วมงานวันพริกแพร่ และขอเข้าดูงาน ระบบการปลูกพริกใหญ่เพื่อการค้า ที่แปลงพริกของ นางแสงหล้า ปันดิ

3.6.3 นำเกษตรกรจาก อำเภอหนองม่วงไข่ดูงานที่ บ้านทุ่งน้ำว ตำบลทุ่งน้ำว อำเภอสอง

คณะวิจัยได้นำเกษตรกรจาก อำเภอหนองม่วงไข่ ประมาณ 22 คน และ เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ 1 คน ศึกษาดูงานการปลูกพริก แบบใช้ระบบน้ำหยด ที่แปลงพริกนางสุจิน อุปกิจ บ้านทุ่งน้ำว ตำบลทุ่งน้ำว อำเภอสอง การปลูกพริกโดยเทคโนโลยีการให้น้ำหยด ซึ่งมีข้อดี คือ ทำให้เกษตรกรประหยัดเวลาการให้น้ำ สะดวกสบาย และช่วยลดการแพร่ระบาดของเชื้อโรค ระบบการให้น้ำกระจายอย่าง

สม่ำเสมอเพียงพอต่อความต้องการของพริกและสามารถควบคุมปริมาณการให้น้ำได้ แต่อาจมีข้อเสีย คือ ลงทุนครั้งแรกอาจใช้งบประมาณที่สูง

3.6.4 จัดให้เกษตรกร จากอำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง ดูนานที่ อ.เวียงสา จ.น่าน

คณะนักวิจัยได้นำเกษตรกรดูนานที่แปลงพริกริมแม่น้ำน่านเขต ตำบลสัน อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ในวันที่ 16 มีนาคม 2555 โดยมีเกษตรกรจากอำเภอหนองม่วงไข่ 22 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ 1 คน และเกษตรกรจากตำบลทุ่งน้ำว 9 คน และผู้นำเกษตรกรจำนวน 1 คน เพื่อศึกษาดูนานโดยมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การผลิตพริกระหว่างทั้งสองจังหวัด โดยมีเจ้าหน้าที่เกษตรจากอำเภอเวียงสา ผู้นำหมู่บ้าน แม่ค้าพริก และเกษตรกร จากตำบลสัน และตำบลซึ่งประมาณ 10 คน ได้มาแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์กัน โดยชมแปลงสาธิตเรื่องการจัดการแปลงพริกที่เหมาะสมกับการปลูกพริก เช่นระยะแปลง ระยะปลูก จำนวนต้นต่อไร่ การปักหลัก ปักค้าง การจัดการโรค การตัดแต่งกิ่งแขนงได้ง่ายแรก และมีแม่ค้าที่รับซื้อพริกมาพูดคุยอธิบายถึงความต้องการของตลาด กระบวนการผลิตพริกปลอดภัย และตลาดพริกปลอดภัย พร้อมทั้งอาจารย์วิระ ภาควิชา ได้บรรยายเสริมถึงระบบการตัดสินใจการปลูกพริก กระบวนการผลิตพริกปลอดภัย การใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา

3.7 เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ

รายชื่อเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการกับโครงการวิจัย "การพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตสินค้าเกษตรและการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกจังหวัดแพร่ และโครงการวิจัยได้ออกไปติดตามการดำเนินการปลูกพริก เพื่อให้คำแนะนำด้านการจัดการการผลิต เทคโนโลยีการผลิต และการตลาดในพื้นที่มีดังแสดงในตารางภาคผนวกที่ 2

บทที่ 4

ระบบการผลิตพริกและการวิเคราะห์การตัดสินใจของเกษตรกรผู้ปลูกพริก

4.1 ระบบการปลูกพริกผลใหญ่จังหวัดแพร่ ปี 2554/55

การปลูกพริกจังหวัดแพร่ จากข้อมูลสำนักงานเกษตรจังหวัด ปีการเพาะปลูก 2553/54 จังหวัดแพร่ มีพื้นที่เพาะปลูกพริกใหญ่ 3,623.25 ไร่ ผลผลิตเฉลี่ย 2,400 กิโลกรัม/ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่) อำเภอที่มีการปลูกพริกมากที่สุด คือ

อำเภอหนองม่วงไข่ ในเขตพื้นที่ตำบลหนองม่วงไข่ ตำบลน้ำริด และตำบลวังหลวง

อำเภอสอง ในเขตพื้นที่ตำบลทุ่งน้ำว้า ตำบลห้วยหม้าย ตำบลหัวเมือง และตำบลบ้านหนุน

อำเภอร้องกวาง ในเขตพื้นที่ตำบลแม่ยาวร้อง และตำบลแม่ยาวฮ่อ

พื้นที่ปลูกพริกใหญ่ส่วนมากอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ทั้งแม่น้ำยมและแม่น้ำสาขา หรือสามารถสูบน้ำบาดาล และการใช้น้ำจากแหล่งน้ำชลประทาน ดินตามริมแม่น้ำยมมีสภาพเป็นดินร่วนปนทราย มีการระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลาง ปฏิบัติการดินเป็นกรดจัดถึงปานกลาง มีค่าความเป็นกรด-ด่าง ประมาณ 5.0-7.0 ระดับความสูงจากน้ำทะเลปานกลางประมาณ 168-170 เมตร ปริมาณน้ำฝนตกเฉลี่ย ประมาณ 1,200 มม.ต่อปี จำนวนวันที่ฝนตกต่อปีประมาณ 130 วัน ปริมาณน้ำฝนที่ตกต่อเดือนมากกว่า 100 มม. ตั้งแต่เดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน ฝนตกหนักช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน หลังจากเดือนตุลาคม-มีนาคม มีปริมาณน้ำฝนต่อเดือนน้อยมาก ดังนั้นช่วงเก็บเกี่ยวพริกจึงน่าจะอยู่ช่วงเดือนตุลาคม-มีนาคม เพราะช่วงเก็บเกี่ยวไม่ควรมีฝนตกมาก เพราะการเก็บเกี่ยวพริกลำบาก คุณภาพพริกเสียหาย ไม่ตรงกับความต้องการของตลาด อีกทั้งเกิดปัญหาโรคที่เกิดจากเชื้อรา

การวิเคราะห์การตัดสินใจเลือกช่วงปลูกพริกที่เหมาะสมที่จะให้พริกออกสู่ตลาด ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึง ธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ราคาพริกสูงนั้นจะต้องวิเคราะห์ ความเหมาะสมของพื้นที่ที่จะปลูกพริกด้วย เพราะการปลูกพริกนั้นต้องเพาะกล้าพริกอายุประมาณ 26-30 วัน หลังจากการปลูก การดูแลรักษาซึ่งจะเริ่มเก็บพริกได้เมื่อต้นพริกประมาณ 70-75 วัน จึงเริ่มเก็บพริกเขียวหนึ่มได้ ช่วงเพาะกล้านั้นฝนจะต้องไม่ตกมากจนกระทั่งทำให้แปลงกล้าเสียหายหรือเกษตรกรต้องใช้เทคโนโลยีเพาะกล้าในโรงงาน โดยเพาะกล้าในถาดเพาะกล้า ช่วงที่ปลูกพริกฝนควรไม่ตกมากจนกระทั่งทำให้ต้นพริกถูกน้ำท่วมตายหรือหักล้ม เกษตรกรจะต้องเลือกปลูกก่อนช่วงวันตกหนักประมาณ 20 วัน เพื่อให้ต้นพริกตั้งตัวหรือแข็งแรงแล้ว หรือปลูกหลังช่วงที่ฝนตกหนักแล้ว แต่จะอย่างไรน้ำจะต้องไม่ท่วมถึงจึงจะไม่มีความเสี่ยง พื้นที่ดังกล่าวต้องเป็นพื้นที่ดอน และมีระบบการระบายน้ำดี น้ำไม่ท่วมไม่ขัง แต่ต้องมีแหล่งน้ำในการรดพริก ซึ่งควรเป็นน้ำบาดาล ปัญหาที่ตามมา คือ ระบบการปลูกพืช พืชที่จะปลูกก่อนพริก ไม่ควรเก็บเกี่ยวแล้วปลูกพริกเลย หรือดินมีการพักตัวน้อยกว่า 1 เดือน

ช่วงการเก็บเกี่ยวพริกนั้นมียาอายุการเก็บได้นานตั้งแต่ 2 เดือน ถึง 6 เดือน แต่อย่างไรก็ตามการเก็บเกี่ยวไม่เกินเดือนเมษายน เพราะฝนเริ่มตกหนัก

สำหรับพื้นที่ทำการวิจัย คือ อำเภอหนองม่วงไข่ และอำเภอสองนั้น มีพื้นที่ปลูกพริกปีการเพาะปลูก 2553/54 ประมาณ 3,343 ไร่ ปีเพาะปลูก 2554/55 พื้นที่เพาะปลูกประมาณ 2,600 ไร่ หรือลดลงประมาณ 743 ไร่ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1 พื้นที่ปลูกพริกอำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง

	ปีการเพาะปลูก 2553/54 (ไร่)	ปีการเพาะปลูก 2554/55* (ไร่)
1. อำเภอหนองม่วงไข่	2,143	1,800
2. อำเภอสอง	1,200	800
รวม	3,343	2,600

* ประมาณการ

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอ

สาเหตุที่พื้นที่ปลูกพริกปีการเพาะปลูก 2554/55 ลดลงมีสาเหตุหลักมาจาก

1. ราคาที่เกษตรกรขายได้ในปีที่ผ่านมามากกว่า ราคาพริกแดงเค็ดก้านส่งโรงงานซอสเดือนมีนาคม-เมษายน เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ 5-8 บาท ซึ่งต่ำมาก จึงปลูกพริกน้อยลง

2. เกิดพายุโซนร้อน ไหหมา (HAIMA 1104) พายุเดือนมิถุนายน เกษตรกรขาดทุน ในปีเพาะปลูก 2554/55 และเดือนกรกฎาคม 2554 เกิดพายุโซนร้อน นกเตน (NOCK-TEN 1108) พัดผ่านจังหวัดแพร่ถึง 2 ลูก ทำให้เกิดฝนตกหนักดินถล่ม เกิดน้ำท่วมฉับพลัน ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างมากพื้นที่เกษตรกรรมถูกน้ำท่วม โดยเฉพาะพื้นที่ริมแม่น้ำยมและแม่น้ำสาขา

เมื่อทำการประมาณการพื้นที่เพาะปลูกพริกจังหวัดแพร่มีการเพาะปลูก 2554/55 โดยอาศัยข้อมูลพื้นที่ปลูกพริกอำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง เป็นหลัก พื้นที่ปลูกพริกจังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55 จะเหลือประมาณ 2,600 ไร่

1) ช่วงปลูกพริกและระบบการปลูกพริก

การปลูกพริกผลใหญ่จังหวัดแพร่เกือบทั้งหมดเป็นการปลูกพริกในฤดูแล้ง ซึ่งเริ่มมีการปลูกพริกใหญ่เพื่อการค้าประมาณ 10 ปี ในอดีตการปลูกพริกใหญ่เป็นการปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือน โดยใช้พริกพันธุ์พื้นเมืองที่เกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เองได้ เกษตรกรสามารถนำไปประกอบอาหารทั้งผลสดและนำพริกที่แดงไปตากเป็นพริกแห้ง เพื่อนำพริกแห้งไปด้าเป็นพริกแกงเพื่อประกอบอาหารได้ แต่เนื่องจากพริกใหญ่พันธุ์พื้นเมือง รูปทรงไม่สวยงาม สีแดงไม่วาว ไม่ตรงต่อความต้องการของตลาดพริกผลใหญ่สด หรือพริกชี้ฟ้าและพริกใหญ่เข้าโรงงานซอสพริกมากนัก พ่อค้ารับซื้อพริกจึงไม่ชอบซื้อพริกใหญ่พันธุ์พื้นเมือง ต่อมาเมื่อมีการผลิตเมล็ดพันธุ์พริกใหญ่พันธุ์ลูกผสมซึ่งให้ผลผลิตสูง ขนาดผลสวยงาม ขาย

ผลผลิตได้ทั้งตลาดพริกผลสดซึ่งแยกพริกออกเป็นพริกเขียวหนุ่ม พริกก้ามปู พริกแดง และพริกแดงเด็ดก้าน เพื่อส่งโรงงานซอส แต่พริกใหญ่บางพันธุ์เหมาะสมที่จะเข้าโรงงานอบพริกแห้ง หรือตากเป็นพริกแห้งเพื่อส่งเข้าตลาดพริกแห้ง เพราะลักษณะของสายพันธุ์ที่บริษัทผู้ผลิตได้คัดพันธุ์ที่เหมาะสมสำหรับทำพริกแห้ง เช่น เนื้อพริกบาง รสชาติเผ็ดปานกลาง ผลพริกใหญ่ไม่มากนัก ขนาดผลปานกลาง ขายได้ทั้งตลาดพริกสด และพริกแห้ง

การตัดสินใจของเกษตรกรส่วนใหญ่เลือกปลูกพริกใหญ่เพื่อเข้าสู่ตลาดพริกสด และเพื่อผลิตซอสพริก พริกสดที่เกษตรกรขายเป็นพริกเขียวหนุ่ม และพริกก้ามปู ซึ่งได้ราคาสูงกว่าพริกแดงเด็ดก้านเพื่อส่งโรงงานซอสช่วงปลูกและระบบการปลูกพริกจังหวัดแพร่

จังหวัดแพร่ มีการปลูกพริกผลใหญ่ประเภทพริกหนุ่ม ส่งตลาดสดในรูปพริกเขียวและพริกก้ามปู ส่งโรงงานซอสในรูปพริกแดงเด็ดก้าน โดยมีผลผลิตออกสู่ตลาดตั้งแต่เดือนตุลาคมจนถึงเดือนเมษายน ช่วงปลูกพริกอาจแบ่งเป็น 3 ช่วง (ตารางที่ 4.2) คือ

1. พริกต้นฤดู : เพาะกล้าพริกเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม ย้ายปลูกเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม เริ่มเก็บเกี่ยวเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไป ระบบการปลูกพืชคือ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เดือนมีนาคม และเก็บเกี่ยวให้เสร็จในเดือนมิถุนายน มีเวลาพักดินเตรียมพื้นที่ประมาณ 1 เดือน แล้วจึงปลูกพริก โดยพื้นที่ปลูกจะต้องเป็นที่ดอน น้ำไม่ท่วม น้ำไม่ขัง ดินเป็นดินร่วนทราย ระบายน้ำได้ดี เมื่อฝนตกแปลงปลูกไม่มีน้ำขังและ พื้นที่ดัดริมแม่น้ำยมเป็นดินร่วนทราย แต่มีความเสี่ยงจากน้ำในแม่น้ำยมอาจท่วมในช่วงเดือนสิงหาคมถึงกันยายน เนื่องจากเดือนสิงหาคมและเดือนกันยายน มีพายุฝน อย่างไม่รู้ดีแม้ว่าน้ำจะไม่ท่วมแปลงปลูกในที่ดอน แต่การที่มีฝนตกติดต่อกันทำให้ช่วงเวลาของการตากดินสั้น ดินยังมีความชื้นสูงอยู่ ขณะที่ต้องเตรียมไถพรวน และแม้ว่าย้ายปลูกได้สำเร็จแต่ก็ยังเสี่ยงต่อการที่ต้นกล้าถูกฝนหนักหลังย้ายปลูก การปลูกข้าวโพดสลับอาจทำให้มีเวลาค่อนข้างสั้นในช่วงก่อนปลูกพริกในฤดูต่อไป เกษตรกรบางรายจึงไม่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แต่ปลูกถั่วเขียวหรือปอเทืองแทนเป็นการบำรุงดิน ทำให้มีเวลาเหลือเพียงพอสำหรับการตากดินตัดวงจรเชื้อโรค และช่วยให้พริกที่ปลูกตามมาเติบโตได้ดีให้ผลผลิตตอบแทนมากกว่าการปลูกข้าวโพด การปลูกพริกต้นฤดูฝนมีการปลูกเพียงเล็กน้อย เพราะมีปัญหาเรื่องโรคและแมลงมาก การดูแลรักษายาก แต่ตลาดในท้องถิ่นก็มีความต้องการเพื่อขายเป็นผลสดในตลาดสด และเพื่อนำไปแปรรูปเป็นน้ำพริกหนุ่มที่เป็นอาหารหลักของภาคเหนือ

2. พริกกลางฤดู : เป็นการปลูกฤดูฝน โดยเพาะกล้าพริกเดือนสิงหาคม ย้ายปลูกเดือนกันยายนเก็บเกี่ยวเดือนพฤศจิกายนเป็นต้นไปจนถึงเดือนมีนาคม ระบบการปลูกเช่นเดียวกับการปลูกพริกต้นฤดู คือปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์-พริก สลับกันไป ช่วงที่ปลูกพริกเป็นช่วงปลูกที่เหมาะสมที่สุด เพราะช่วงย้ายพริกลงแปลงปลูกเป็นช่วงปลายฤดูฝน เดือนตุลาคมซึ่งมีจำนวนวันที่ฝนตกประมาณ 10 วัน และอากาศเริ่มเย็น-แห้ง ไม่เสี่ยงต่อฝนตกหนัก และหลังจากเก็บเกี่ยวพริกเสร็จราวเดือนมีนาคม ไม่ต้องรีบปลูกข้าวโพดทันทีสามารถรอฝนเพื่อปลูกในเดือนพฤษภาคม และเก็บเกี่ยวข้าวโพดเสร็จในเดือนสิงหาคม-กันยายน

3. พริกปลายฤดูหรือพริกฤดูแล้งหลังนา : ระบบการปลูกพริกคือ ปลูกข้าวหรือข้าวโพดข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝนแล้วตามด้วยพริก แต่นาข้าวที่จะใช้ปลูกพริกต่อไปควรปลูกข้าวเบาเพื่อจะได้เก็บเกี่ยวเสร็จไม่เกินเดือนตุลาคม และปลูกพริกไม่เกินเดือนพฤศจิกายน โดยเฉพาะกล้าพริกในเดือนกันยายน ปลูกพริกเดือนตุลาคม เริ่มเก็บผลผลิตเดือนมกราคม ซึ่งมักเน้นการเก็บพริกพริกแดงส่งโรงงานมากกว่าพริกเขียวและพริกกำมู แต่ราคามักจะต่ำเพราะพริกในแหล่งอื่น ๆ ออกมาสู่ตลาดพร้อมๆกัน

พริกใหญ่ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ปีการเพาะปลูก 2554/2555 จังหวัดแพร่มีพื้นที่เพาะปลูกพริกใหญ่ประมาณ 2,840 ไร่ พื้นที่เพาะปลูกส่วนใหญ่อยู่ในเขต 3 อำเภอคือ

1. อำเภอหนองม่วงไข่ ประมาณ 1,800 ไร่ โดยเฉพาะตำบลหนองม่วงไข่มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 1,600 ไร่ สภาพพื้นที่เป็นที่ดอนหรือที่ป่ง ที่เหมาะสมกับการปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้น หรือการปลูกพืชไร่แต่อยู่ไม่ห่างจากแหล่งน้ำโดยเฉพาะแม่น้ำยมหรือแม่น้ำสาขา ที่เกษตรกรสามารถสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ได้ เช่นปงเหนือหรือปงใต้ พื้นที่ดังกล่าวในอดีตบางส่วนเป็นสวนลำไย สวนปาล์ม และสวนมะขาม เกษตรกรได้ปรับพื้นที่มาทำสวนพริกและปลูกพืชไร่แทน แต่สภาพของพื้นที่ที่มีสภาพเป็นลูกคลื่นจึงมีปัญหาเรื่องการไหลของน้ำ ถ้าไม่มีการขุดร่องเหมือนระบายน้ำก็จะมีปัญหาเรื่องน้ำท่วมขังได้ พื้นที่ดอนดังกล่าวทำให้เกษตรกรสามารถปลูกพริกได้เร็ว คือ ปลูกพริกได้ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม จนถึงเดือนตุลาคม หลังจากการปลูกพริก เกษตรกรสามารถปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ได้รุ่น 1 หรือจะปลูกพืชปรับปรุงบำรุงดิน เช่น ถั่วเขียว แล้วไถกลบในช่วงที่ถั่วเขียวเริ่มติดฝักจะเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดินเพิ่มขึ้นทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ลดค่าใช้จ่ายในการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้จำนวนหนึ่ง

การปลูกพริกผลใหญ่ริมแม่น้ำยมและการปลูกพริกหลังนาเกษตรกรที่ปลูกพริกริมแม่น้ำยมจะเสี่ยงเรื่องแม่น้ำยมท่วมพื้นที่ทำการเกษตรกรรมที่อยู่ริมแม่น้ำยม แม่น้ำยมปกติจะท่วมประมาณเดือนสิงหาคม เกษตรกรต้องรอให้พื้นเดือนสิงหาคมไปก่อนจึงเริ่มไถปรับปรุงดินแล้วปลูกพริกใหญ่ เช่นเดียวกันกับเกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่หลังนา เกษตรกรจะต้องเลือกใช้พันธุ์ข้าวที่มีอายุสั้นหรือเก็บเกี่ยวไวหรือข้าวเบาเมื่อเกี่ยวข้าวแล้วประมาณ 7 วัน ต้องเร่งเตรียมดินเพื่องปลูกพริกโดยการไถและยกแปลงพริกให้สูงเพราะช่วงปลูกพริกมักมีฝนตก (ประมาณปลายเดือนตุลาคม) พริกที่ปลูกช่วงดังกล่าวส่วนมากเข้าสู่ตลาดพริกโรงงาน ซอลพริก แต่มีเกษตรกรบางรายที่ปลูกพริกในบริเวณที่นาคือไม่ทำนาแต่ปลูกพริก แต่จะเป็นบริเวณที่เป็นนาดอนและสามารถสูบน้ำเข้าแปลงพริกได้ พริกที่ปลูกบริเวณที่นาดอนจะเข้าสู่ตลาดพริกสด ประมาณเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

ในปัจจุบัน (สิงหาคม 2555) การปลูกพริกใหญ่ได้มีการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มมากขึ้น ขยายพื้นที่เพาะปลูกไปยังตำบลแม่คำมี และตำบลตำหนักธรรม

2. อำเภอสอง มีพื้นที่เพาะปลูกประมาณ 800 ไร่ พื้นที่เพาะปลูกส่วนมากอยู่ในเขตตำบลทุ่งน้ำว้า ตำบลหัวเมือง ตำบลบ้านหนูน และตำบลป่าแดง ต่างจากส่วนมากการปลูกพริกใหญ่จะปลูกพริกเดือนตุลาคมหลังการเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แล้ว และการปลูกพริกใหญ่เกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่ที่ใช้พลาสติกคลุม

แปลงพริกเกือบทั้งหมด แต่การปลูกพริกของอำเภอสองส่วนมากใช้เปลือกฝักข้าวโพดคลุมแปลงพริก เพราะช่วงปลูกพริกฝนไม่ตกมาก

3. อำเภอร่องกวางและอำเภออื่นๆ มีพื้นที่ปลูกพริกใหญ่รวมกันประมาณ 240 ไร่ ช่วงการปลูกจะปลูกใกล้เคียงกับอำเภอสอง คือ ปลูกพริกประมาณเดือนตุลาคม

ตารางที่ 4.2 ระบบการปลูกพริกในจังหวัดแพร่

เดือน การปลูกพริก	มค	กพ	มีค	เมย	พค	มิย	กค	สค	กย	ตค	พย	ธค
พริกต้นฤดู												
พริกกลางฤดู												
พริกปลายฤดู												

พื้นที่ปลูกพริกส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เช่า เจ้าของที่ดินมักไม่ปลูกพริกแต่จะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เพราะไม่ต้องเอาใจใส่ดูแลมาก ลงทุนน้อย ได้กำไรประมาณ 2,000 บาทต่อไร่ แม้ว่ากำไรที่ได้จะน้อยกว่าการปลูกพริกมาก แต่สามารถปลูกเป็นพื้นที่ใหญ่หลายไร่ได้ ช่วงเวลาปลูกและเก็บเกี่ยวข้าวโพดจึงขึ้นอยู่กับเจ้าของที่ดิน ซึ่งทำให้ผู้ปลูกพริกวางแผนจัดการกำหนดช่วงปลูกพริกได้ยากขึ้น เพราะจัดเป็นอุปสรรคอีกอย่างหนึ่งนอกเหนือจากธรรมชาติ

2) ประเภทของพริกที่ปลูกเพื่อการค้า

1. พริกผลใหญ่หรือพริกชี้ฟ้า พันธุ์พริกที่ใช้ปลูกเดิมเป็นพันธุ์พื้นเมืองที่เกษตรกรสามารถเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้เองได้ เนื้อพริกจะบางจึงเข้าตลาดได้ทั้ง 2 ตลาดคือ ขายเป็นพริกสด และถ้าพริกสดมีราคาตกต่ำ เกษตรกรก็สามารถนำไปตากแห้งได้ แต่มีปัญหาเรื่องไม่ทนทานต่อโรคและแมลง ผลผลิตไม่สูง แต่สามารถขายเข้าโรงงานอุตสาหกรรมซอสพริกได้ เกษตรกรที่เก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ใช้เองจะทำการคัดเลือกจากต้นพริกที่ผลดกและเนื้อพริกหนาเก็บไว้เป็นเมล็ดพันธุ์ ทำให้พริกพันธุ์พื้นเมืองปัจจุบันเนื้อพริกหนาไม่เหมาะที่จะนำไปตากแห้งเพราะแห้งช้า เมื่อแห้งแล้วสีพริกไม่สวยงาม คือเป็นพริกดำหรือพริกที่มีสีขาวปนกลิ่นพริกกลิ่นไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ทำให้เกษตรกรหันไปใช้พริกพันธุ์ลูกผสมปลูกพริกใหญ่ เกือบทั้งหมดในปัจจุบันพันธุ์พริกผสมที่เกษตรกรเลือกใช้มีหลายสายพันธุ์เช่น มีชื่อทางการค้าว่า พริกพันธุ์หยก

สยาม หยกสวรรค์ สันกำแพง ชีอาน เขียวฉนิ แม่ปิง จอมทอง 2 ไวตาเอส และพันธุ์ สิริสุดา เป็นต้น การที่เกษตรกรจะเลือกประเภทพริกขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความต้องการของตลาด ขายได้ทั้งตลาดพริกขายผลสด คือ พริกเขียวหนุ่ม พริกก้ามปู และพริกแดงเด็ดก้านเปอร์เซ็นต์ความงอก เพราะปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ เมล็ดพันธุ์ที่เกษตรกรซื้อมาปลูก เมื่อนำมาเพาะเปอร์เซ็นต์ความงอกไม่สูง ทำให้เกษตรกรเสียเงินทุน และเสียโอกาส เพราะเมล็ดพันธุ์พริก 1 กระป๋องราคาประมาณ 950 บาท มีเมล็ดประมาณ 7,000 เมล็ด เกษตรกรปลูกพริก 1 ไร่ ใช้ต้นกล้าพริกประมาณ 7,000-8,000 ต้น ถ้าเกษตรกรปลูกพริกช้ากว่าที่วางแผนไว้จะมีผลทำให้ช่วงเก็บเกี่ยวพริกมีราคาขายที่ต่ำลงโดยเฉพาะถ้าเก็บพริกเขียวหนุ่ม และพริกก้ามปูได้ก่อนสิ้นปีใหม่ จะขายได้ราคาสูง แต่ถ้าเก็บหลังจากปีใหม่ถึงสงกรานต์เป็นช่วงเก็บพริกแดงเด็ดก้านส่งโรงงานซอสพริกซึ่งราคาที่พ่อค้ารับจะราคาไม่สูง

2. พริกขีหนูผลใหญ่ เกษตรกรส่วนใหญ่จะไม่ปลูกพริกขีหนูเดี่ยวๆ เป็นพื้นที่กว้าง แต่จะกันพื้นที่ที่ปลูกพริกผลใหญ่บางส่วน ปลูกพริกขีหนูเป็นพืชแซม เพื่อใช้ในครัวเรือนถ้าเหลือก็ขาย มีการเพาะปลูกกันไม่มากและเริ่มมีการปลูกเป็นการค้าในเขตตำบลหนองม่วงไข่ เป็นการปลูกพริกพันธุ์ลูกผสมในฤดูฝน โดยมีพ่อค้าจากกรุงเทพ เข้ามารับซื้อโดยเน้นคุณภาพเป็นพริกสดมาตรฐานพริกปลอดภัย (GAP) สำหรับในฤดูแล้งนั้นเกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่จะมีการปลูกพริกขีหนูผลใหญ่พันธุ์ลูกผสมไว้เพื่อการบริโภคประมาณ 1-3 ร่องแปลง หรือบางรายปลูกไว้ขาย เพราะช่วงเก็บเกี่ยวประมาณเดือนพฤศจิกายนนั้นพริกสดมีราคาสูง พันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่คือ พันธุ์ลูกผสม เช่น ซุปเปอร์ฮอท

3. พริกขีหนูผลเล็กหรือพริกขีหนูสวน มีการปลูกพริกในลักษณะเป็นการปลูกพริกแซมพืชอื่น เช่น ตำบลดานพูน อำเภอวังชิ้น ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกส้มเขียวหวาน มะละกอ และส้มโอ จะมีการพริกขีหนูพันธุ์พื้นเมือง เช่น พริกขี้อ้น และพริกขีหนูสวน เป็นต้น การปลูกข้าวไร่แซมพริกของชาวม้งบ้านแม่แรม ตำบลดานพูน อำเภอสอง ที่ปลูกพริกตามเชิงเขาโดยมีการเตรียมดินแล้วหว่านเมล็ดพริกมะเขือเทศ และแดงผสมกับดินหว่านบริเวณที่อยู่ใกล้ป่า เพราะดินมีความอุดมสมบูรณ์ เมื่อต้นพริก มะเขือเทศ และแดงออกแล้วจึงปลูกข้าวไร่โดยนำเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่ใส่กระบอกไม้ไผ่สักหยอดเมล็ดข้าว เนื่องจากต้นข้าวงอกเร็วเจริญเติบโตเร็วจึงขึ้นต้นพริก หลังจากเกี่ยวข้าวประมาณปลายเดือนตุลาคม ต้นพริกเริ่มติดผลทั้งสีเขียวและสีแดง สามารถเก็บเกี่ยวได้ถึงเดือนกุมภาพันธ์ หลังจากนั้นผลผลิตก็จะเริ่มลดลง พริกขีหนูจากบ้านแม่แรมสามารถขายได้ทั้งในเขตจังหวัดแพร่ และต่างจังหวัดเพราะมีจำนวนมากพอ เมื่อนำไปรวมกันพริกจากบ้านขุนสถาน ตำบลยาบห้วยนา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ชาวม้งมีการปลูกพริกมากเหมือนบ้านแม่แรม

สำหรับการปลูกพริกใหญ่จังหวัดแพร่ นั้นเริ่มปลูกเพื่อการค้ามาประมาณ 10 ปี โดยพื้นที่เพาะปลูกจะมีการเปลี่ยนแปลงทุกปีทั้งนี้ขึ้นอยู่กับราคาพริกที่เกษตรกรขายได้ ถ้าปีนี้ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้มีราคาสูง ปีต่อไปพื้นที่ปลูกพริกก็จะสูงขึ้น เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตราคาพริกที่เกษตรกรขายได้มักมีราคาตกต่ำ ระบบการปลูกมีการปลูกพริกมากในเขตอำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอสอง อำเภอร้องกวาง และอำเภอเมือง

3) ตลาดที่รับซื้อพริกผลใหญ่

ตลาดพริกสด ที่รับซื้อพริกสดเพื่อเข้าสู่ตลาดบริโภคสด พริกสดจึงต้องมีรูปร่างสวยงามสมบูรณ์ ผลตรง ยาวเรียว สีขาว ไม่มีร่องรอยการทำลายของโรคและแมลง ก้านพริกเขียว เพราะพริกสดแยกเป็นพริกเขียวหนุม เพื่อนำพริกไปปรุงอาหาร และนำไปทำน้ำพริกหนุม โดยนำพริกเขียวหนุมไปย่างไฟเพื่อลอกเอาผิวหรือเปลือกพริกออกแล้วนำเนื้อพริกไปตำน้ำพริก พริกก้ามปูคือพริกเขียวหนุมที่มีอายุหลังจากปลูกได้ประมาณ 70-75 วัน สีพริกเขียวเนื้อพริกแน่นจะเก็บไว้ได้นาน แต่ถ้าเก็บก่อนจะเป็นพริกเขียวหนุมอ่อนจะเก็บไว้ได้ไม่นาน ถ้าเกษตรกรไม่เก็บเกี่ยวพริกเขียวหนุม พริกก็จะเจริญเติบโตโดยสีของพริกจะเริ่มเปลี่ยนจากสีเขียวเข้มเป็นสีน้ำตาลอมแดงแต่ไม่แดงทั้งหมด หรือมีสีแดงประมาณ 60-80 เปอร์เซ็นต์ เรียกว่าพริกก้ามปู อายุหลังจากปลูกได้ประมาณ 80-85 วัน ซึ่งเป็นพริกที่มีราคาขายสูงที่สุด เช่น ราคาที่เกษตรกรขายได้ กิโลกรัมละ 65-70 บาท (เดือนพฤศจิกายน) ในขณะที่พริกเขียวหนุม กิโลกรัมละ 40-45 บาท ในช่วงต้นฤดูการเก็บเกี่ยวช่วงสั้น ๆ ประมาณ 7-15 วัน พริกก้ามปูเข้าสู่ตลาดพริกสดทั้งตลาดภายในประเทศและเพื่อส่งออก ตลาดพริกสดก้ามปูภายในประเทศเพื่อการปรุงอาหาร เพราะสีสวยงามและสามารถเก็บไว้ได้นาน พริกก้ามปูหลังจากเก็บเกี่ยวประมาณ 3-5 วัน สีก้ามปูก็จะเปลี่ยนเป็นสีแดงสด ช่วงเวลาที่สามารถขายได้จึงยาวนานเป็นที่ต้องการของตลาด ห้างสรรพสินค้าที่นำไปเรียงเป็นพริกสด แต่ละถาดมีพริกประมาณ 5-6 ผล จึงต้องการพริกที่ขาวเรียว สีสันขาว ก้านเขียว ผลตรงไม่มีการทำลายของโรคและแมลง ปริมาณสารเคมีตกค้างไม่เกินกว่าที่กำหนด หรือได้รับการรับรองมาตรฐานแหล่งผลิตเกษตรที่ดีที่เหมาะสม (GAP) ซึ่งสามารถขายได้ทั้งภายในประเทศและส่งออกต่างประเทศ พริกก้ามปูที่ขายในประเทศส่วนมากบรรจุในถุงพลาสติก ถุงละ 10 กิโลกรัม แต่ถ้าจะส่งออกต่างประเทศส่วนใหญ่บรรจุกล่องกระดาษ กล่องละ 10 กิโลกรัม พริกก้ามปูอายุพริกที่เก็บเกี่ยวประมาณ 80-85 วัน แต่ถ้าพริกก้ามปูไม่เก็บเกี่ยวอายุหลังจากปลูกมากกว่า 90 วัน สีของผลพริกจะเป็นสีแดง เรียกว่า พริกแดง ถ้าพริกแดงนั้นเนื้อยังแข็งจะเข้าอยู่ในกลุ่มพริกก้ามปูได้ แต่ถ้าพริกแดงนั้นเนื้อเริ่มนิ่มจะเข้าสู่ตลาดพริกแดงเด็ดก้าน เพื่อเข้าสู่โรงงานซอสพริกซึ่งมีราคาไม่สูงมาก ดังนั้น การตัดสินใจเลือกพันธุ์พริกและช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพริกจึงมีความสำคัญกับ ผลผลิตและรายได้ที่จะเกิดขึ้น

ตลาดพริกโรงงานซอส โรงงานซอสจะเริ่มซื้อพริกเข้าโรงงานเพื่อทำซอสพริกหลังจากปีใหม่ถึงเดือนเมษายนเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้เพราะช่วงดังกล่าวมีพริกแดงเด็ดก้านเข้าสู่ตลาดมากราคาราคาจึงไม่สูง สามารถนำไปแปรรูปเป็นซอสพริกได้

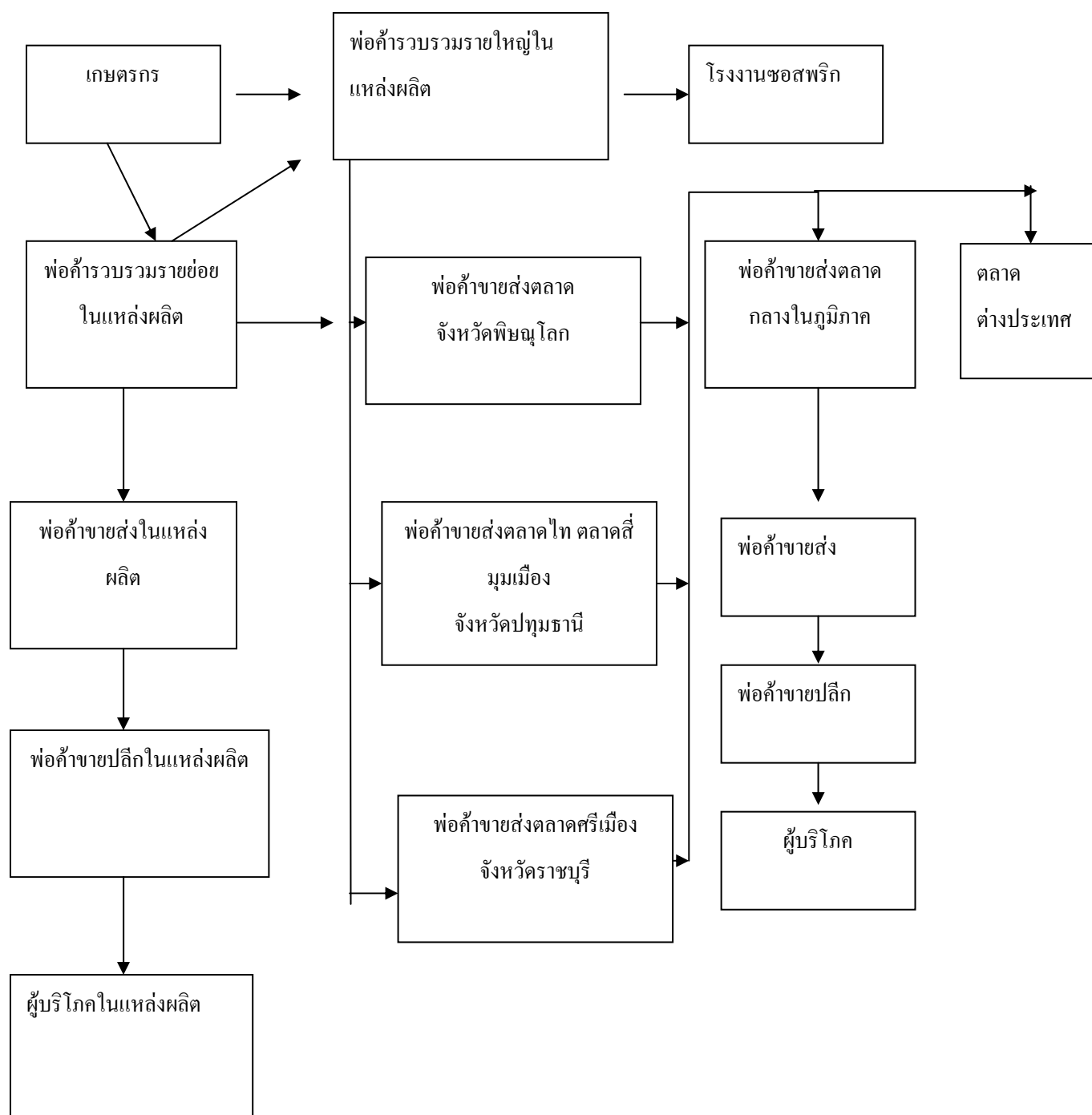
เนื่องจากพื้นที่ปลูกพริกส่วนมากในพื้นที่อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอสอง อำเภอร้องกวาง และอำเภอเมืองเริ่มปลูกพริกประมาณต้นเดือนตุลาคม และเริ่มเก็บเกี่ยวประมาณเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน ฉะนั้นตลาดหลักที่รับซื้อพริก คือ โรงงานซอสพริก ที่รับซื้อพริกใหญ่แดงเด็ดก้าน ไม่มีการปนเปื้อนของสารเคมีเกินกว่าค่าที่กรมการเกษตรกำหนด ราคาที่เกษตรกรขายได้ประมาณ กิโลกรัมละ 11-16 บาท ราคาพริกแดงเด็ดก้านต้นฤดูเดือนมกราคม ประมาณ กิโลกรัมละ 16 บาท แต่หลังจากนั้นราคาจะลดลงเรื่อย ๆ จน

ลดลงเหลือประมาณกิโลกรัมละ 11-12 บาท (เดือนกุมภาพันธ์ 2555) ซึ่งราคาสูงกว่าปีที่แล้วที่เกษตรกรขายได้เพียงกิโลกรัมละ 8 บาท (ปี 2554) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับราคาที่โรงงานขอซื้อจากพ่อค้ารวบรวมรายใหญ่ในพื้นที่แหล่งผลิตหรือหัวหน้าโควต้า ส่วนต่างการตลาด(Marketing Margin) ระหว่างราคาที่พ่อค้าขายส่งได้รับจากโรงงานขอซื้อ กับราคาที่เกษตรกรขายได้ประมาณกิโลกรัมละ 3 บาท ซึ่งส่วนนี้จะเป็นค่าใช้จ่ายการตลาดของพ่อค้ารวบรวมและพ่อค้าขายส่ง ซึ่งส่วนมากเป็นค่าขนส่ง ค่าแรงงาน ค่าบรรจุภัณฑ์ ค่าใช้สถานที่ และกำไรของพ่อค้าแต่ละระดับ

พ่อค้ารับซื้อเป็นผู้กำหนด ทั้งนี้เพราะพ่อค้ารวบรวมรายใหญ่ในพื้นที่ได้มีการทำสัญญาหรือข้อตกลงกับโรงงานอุตสาหกรรมไว้อย่างแน่นอน ซึ่งมีทั้งโรงงานขอซื้อ โรงงานเครื่องแกงปรุงสำเร็จ ซึ่งมีความต้องการพริกแตกต่างกัน เช่น โรงงานขอซื้อต้องการพริกที่มีสีแดงสด เนื้อพริกหนา มีน้ำในเนื้อพริกน้อย ไม่มีการปนเปื้อนของโรคและแมลง ผลพริกสมบูรณ์ มีสารเคมีตกค้างไม่เกินกว่ามาตรฐานพริกสดปลอดภัยที่สำนักงานมาตรฐาน และสินค้าเกษตรแห่งชาติ (มกอช.) กำหนด เช่นเดียวกับโรงงานเครื่องแกงปรุงสำเร็จ ต้องการพริกที่เนื้อพริกบางและมีรสชาติเผ็ดปานกลาง สีแดงสด เหมาะที่จะนำไปทำพริกแห้งโดยการอบ เพราะจะสามารถควบคุมคุณภาพและมาตรฐานตามที่ต้องการได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องระบุสายพันธุ์พริกให้เกษตรกรในรูปแบบของเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ยเคมี และสารเคมีเครื่องกำจัดศัตรูพืชทั้งโรคและแมลง

4) วิธีการตลาดพริกใหญ่

พริกจังหวัดแพร่ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการบริโภคและส่งโรงงานขอซื้อพริก ส่วนหนึ่งจะถูกบริโภคภายในจังหวัด แต่ส่วนใหญ่แล้วพริกสดจากจังหวัดแพร่จะมีพ่อค้าผู้รวบรวมในท้องถิ่นไปรับซื้อและส่งต่อไปยังพ่อค้าขายส่งในจังหวัดพิษณุโลก และตลาดระดับประเทศคือ ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง จังหวัดปทุมธานี ตลาดศรีเมือง จังหวัดราชบุรี ตลาดดังกล่าวทำหน้าที่รวบรวมพริกจากแหล่งพริกในพื้นที่หรือจังหวัดใกล้เคียง ส่งไปยังตลาดกลางขายส่งระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ขณะเดียวกันก็รับพริกจากตลาดขายส่งระดับประเทศ ระดับภูมิภาค เพื่อนำไปขายส่งให้กับพ่อค้าขายส่งทั้งในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง สำหรับพริกแดงเด็ดก้านจะเป็นพริกที่ไม่สามารถเก็บไว้ได้นานเกษตรกรผู้ปลูกพริกจะส่งให้กับโรงงานขอซื้อพริกในพื้นที่ ดังภาพพริกวิธีการตลาด (ภาพที่ 4.1)



ภาพที่ 4.1 วิธีการตลาดพริกชี้ฟ้าหรือพริกผลใหญ่จังหวัดแพร่

6) การปลูกพริกใหญ่หรือพริกชี้ฟ้าจังหวัดแพร่ สามารถแยกออกได้ 4 ระบบ ตามพื้นที่การเพาะปลูก

1. **พื้นที่ริมแม่น้ำยม** ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกพริกส่วนมาก พื้นที่ดังกล่าว ดินส่วนมากเป็นดินร่วนปนทรายระบายน้ำได้ดี แต่มีปัญหาเรื่องความเสี่ยงที่จะถูกน้ำท่วมเกือบทุกปี เกษตรกรต้องบริหารความเสี่ยงโดยการเพาะกล้าพริก เพื่อปลูกประมาณปลายเดือนสิงหาคม เพื่อให้ทันเก็บเกี่ยวพริกเขียวหนุ่มประมาณปลายเดือนตุลาคม และพริกก้ามปูประมาณเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงที่พริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูมีราคาสูง ถ้าเกิดน้ำท่วมพื้นที่ริมแม่น้ำยม เกษตรกรที่ปลูกพริกไปแล้วก็จะได้รับความเสียหาย และต้องรอให้ระดับน้ำในแม่น้ำยมลดลงจนสามารถปลูกพริกได้อีกรอบหนึ่ง ประมาณปลายเดือนตุลาคม และเริ่มเก็บเกี่ยวพริกก้ามปูได้ประมาณต้นเดือนมกราคมประมาณ 1-2 วน (หลังวันที่ 1-10 มกราคม) หลังจากนั้นราคาพริกแดงจะเริ่มลดลง และเหลือเฉพาะตลาดพริกแดงสดเด็ดก้านเพื่อส่งโรงงานซอสเท่านั้น เพราะพริกผลใหญ่ออกสู่ตลาดมากในช่วงนี้ ทั้งจังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดสุโขทัย จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดหนองคาย

2. **พื้นที่ดอนที่เป็นที่ป่ง** มีสภาพดินเหมือนริมแม่น้ำยมดินร่วนปนทราย แต่เป็นที่ดอนหรือที่ ๆ เคยเป็นริมแม่น้ำยมในอดีต มีความสูงจากที่ริมแม่น้ำยมประมาณ 1-2 เมตร ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวจะอยู่ห่างจากริมแม่น้ำยมประมาณ 1-2 กิโลเมตร แต่มีข้อได้เปรียบคือระดับน้ำบาดาลผิวดินต่ำ ลึกประมาณ 8-10 เมตร สามารถสูบน้ำบาดาลขึ้นมาปลูกพริกได้ ปัญหาน้ำท่วมไม่มี บริเวณดังกล่าวเคยถูกใช้เป็นที่ปลูกป่าสักสวนผลไม้ เช่น มะขามหวาน ลำไย และลิ้นจี่ มาก่อน เมื่อพริกใหญ่มีราคาสูงจึงโค่นสวนป่าสัก และไม้ผลมาปลูกพริกและสูบน้ำบาดาลใช้ได้ หลังจากการปลูกพริกสามารถปลูกพืชผักและพืชไร่อายุสั้น เช่น ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ถั่วเหลือง ถั่วเขียว หรือปลูกพริกฤดูฝนได้ โดยสรุปสภาพพื้นที่ดังกล่าวเป็นสภาพพื้นที่สวนเก่า ซึ่งเป็นพื้นที่ที่สามารถปลูกพริกปลายเดือนสิงหาคม และพริกออกสู่ตลาดในช่วงพริกมีราคาสูงได้ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอหนองม่วงไข่

3. **พื้นที่นาดอน** แต่เป็นพื้นที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ เช่น คลองส่งน้ำชลประทาน ในเขตตำบลทุ่งน้ำ อำเภอสอง หรืออยู่ใกล้คลองที่มีระบบชลประทาน เช่น ฝายน้ำล้น บ้านปากยาง ตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอหนองม่วงไข่ โดยเกษตรกรจะปลูกพริกหลังฤดูการทำนา โดยเกษตรกรต้องปลูกข้าวอายุสั้นที่เก็บเกี่ยวประมาณกลางเดือนสิงหาคม หลังจากการเก็บเกี่ยวข้าว เกษตรกรมีทางเลือกในการใช้ที่ดินในการปลูกพืชได้หลายอย่าง เช่น ปลูกข้าว ถั่วเหลือง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวนาปรัง และพริก สำหรับการปลูกพริกนั้นจะเริ่มปลูกปลายเดือนสิงหาคมซึ่งเป็นช่วงเดียวกับระบบที่ดอนหรือที่สวน แต่การปลูกพริกหลังฤดูการทำนานั้นดินได้พักตัวน้อย เพียง 10-15 วัน ก็เริ่มปลูกพริก คั่นนาที่สูงถ้าวันใดฝนตกหนักถ้าไม่เตรียมระบบระบายน้ำไว้ให้ดี ปัญหาน้ำท่วมแปลงปลูกพริกก็จะมามาก การสูบน้ำจะใช้วิธีสูบน้ำจากคลองส่งน้ำ ลำคลอง หรือสระน้ำส่วนตัว การสูบน้ำเข้าแปลงพริกบางครั้งต้องผ่านแปลงพริกผู้อื่น และถ้าแปลงพริกดังกล่าวพริกเป็นโรคเหี่ยวเขียวที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ก็จะทำให้การระบาดของโรคเหี่ยวเขียวไปได้รวดเร็ว เพราะเชื้อแบคทีเรียไปกับน้ำ ซึ่งในปีที่พบมากที่บ้านปากยาง และบ้านดงเจริญ จากข้อสังเกตปรากฏว่าส่วนมากสูบน้ำมาจากลำคลอง และไหลผ่านแปลงพริกที่เป็นโรคเหี่ยวเขียว

4. พริกสภาพที่ตอนที่เป็นสภาพพื้นที่ไร่ ส่วนมากอยู่ในเขตอำเภอสอง การเพาะปลูกพริกจะเริ่มหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ไร่ที่จะปลูกพริกในฤดูแล้งได้ต้องเป็นพื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทาน ซึ่งส่วนมากอยู่ในเขตตำบลทุ่งน้ำ อำเภอสอง และอำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่ ซึ่งพริกจะออกสู่ตลาดช้ากว่าพริกที่อำเภอหนองม่วงไข่ประมาณ 1 เดือน คือพริกออกสู่ตลาดประมาณปลายเดือนธันวาคมและออกสู่ตลาดมากหลังปีใหม่ ซึ่งจะตรงกับพริกจังหวัดน่านซึ่งจะขายออกสู่ตลาดเป็นพริกแดงเด็ดก้านเพื่อส่งโรงงานซอสพริกเป็นส่วนมาก

จากการศึกษาการปลูกพริกในอำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง ปรากฏว่า ตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอหนองม่วงไข่ ซึ่งมีพื้นที่ปลูกพริกมากกว่า ซึ่งมีข้อได้เปรียบเชิงพื้นที่หรือสภาพทางกายภาพ โดยเฉพาะที่ตอนที่เป็นที่สวนเก่าสามารถสูบน้ำบาดาลผิวดินได้ ทำให้ปลูกพริกต้นฤดู (ปลูกพริกปลายเดือนสิงหาคม หลังวันแม่ 12 สิงหาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ฝนตกหนัก ถึงต้นเดือนกันยายน) ไม่ต้องเสี่ยงที่จะถูกน้ำท่วมเหมือนพื้นที่ปลูกพริกริมแม่น้ำยม พริกจะเริ่มเก็บเกี่ยวประมาณปลายเดือนตุลาคม ซึ่งจะขายได้ในราคาที่สูงจนถึงสิ้นเดือนธันวาคม หยุดเทศกาลปีใหม่อะไรประมาณ 3-5 วัน ทั้งเกษตรกร พ่อค้ารวบรวม พ่อค้าขายส่ง พ่อค้าส่งออก และโรงงานรับซื้อพริก หยุคนาน แต่พริกของเกษตรกรไม่ได้หยุดการเจริญเติบโต เกษตรกรที่ปลูกพริกต้นฤดูต้องวางแผนให้เก็บพริกก้านปูให้ได้มากก่อนสิ้นเดือนธันวาคม เพราะหลังปีใหม่ราคาพริกจะเริ่มตกต่ำ พริกเกษตรกรไม่ได้เก็บพริกหลายวัน พริกแดงสุกในสวนของเกษตรกรมีเป็นจำนวนมาก ทำให้พริกล้มตลาคใน ช่วงหลังปีใหม่ (ประมาณวันที่ 5-10 มกราคม) ซึ่งเป็นช่วงที่โรงงานซอสพริกเริ่มเปิดรับซื้อพริกเข้าโรงงานซอสพริกเป็นจำนวนมาก โดยการรับซื้อนั้นผ่านหัวหน้าโคเวตา หรือพ่อค้ารับซื้อพริกรายใหญ่ในแต่ละแหล่งผลิต โดยมีการกำหนดโคเวตาให้ประมาณรายละ 1,000-3,000 ต้น ราคารับซื้อกำหนดตายตัว เช่น ประมาณกิโลกรัมละ 16 บาท ส่งถึงหน้าโรงงาน คุณภาพ มาตรฐาน ตามที่กำหนด ถ้าพ่อค้าส่งหมดโคเวตาแล้วก็จะกำหนดโคเวตาใหม่ และกำหนดราคารับซื้อใหม่ เช่น ถ้าปีใดเกษตรกรปลูกพริกมาก โคเวตางวดที่ 2 นั้นราคาซื้อจะต่ำกว่างวดแรก แต่ถ้าพ่อค้าที่ได้รับการจัดสรร โคเวตาไม่สามารถส่งพริกได้ตามที่กำหนดก็จะขาดความน่าเชื่อถือ ปีหน้าจะถูกลดโคเวตา หรือถูกปรับตามที่กำหนด

7) การปลูกพริกของเกษตรกร

1. การเพาะกล้า เกษตรกรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ จะทำการเพาะกล้าในถาดเพาะกล้าและการเพาะกล้าในแปลงแบบดั้งเดิมทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของแต่ละพื้นที่กล่าวคือ

1.1 การเพาะกล้าเมล็ดในถาดเพาะกล้า การเพาะกล้าในถาดเพาะนั้น เหมาะสมสำหรับช่วงที่มีฝนตกหนัก ถ้าเพาะกล้าในระบบแปลงเพาะ ต้นกล้าจะเสียหาย เกษตรกรจึงเลือกเพาะกล้าในถาดหลุม

1.1.1 การเพาะเมล็ดด้วยการบ่มเมล็ดให้งอก ก่อนนำไปหยอดในถาดเพาะเมล็ด โดยนำเมล็ดพันธุ์ไปแช่น้ำอุ่น แล้วคลุกเมล็ดด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มา แล้วผสมทรายหรือห่อด้วยผ้าบ่มในกระดิกน้ำแข็งปิดฝาประมาณ 2-3 วัน เพื่อเมล็ดงอกแล้วจึงนำไปหยอดในถาดเพาะกล้า วิธีนี้มีข้อเสีย คือ ช่วงที่เมล็ดเริ่มงอก และมีโอกาสที่รากพริกจะหักได้

1.1.2 การเพาะเมล็ดพันธุ์โดยการแช่เมล็ดพันธุ์ในน้ำอุ่นแล้วหยอดเมล็ดพันธุ์ลงใน ถาดเพาะกล้าที่เตรียมไว้แล้ว แล้วทำการบ่มทั้งถาดเพาะกล้า โดยซ้อนถาดเพาะกล้าประมาณ 10 ถาด ให้ เหลื่อมกันแล้วคลุมด้วยพลาสติกหรือผ้า ประมาณ 2-3 วัน เมื่อเมล็ดเริ่มงอกจึงย้ายถาดเพาะกล้าเข้าไปใน โรงเรือนเพาะกล้า

การเตรียมวัสดุเพาะกล้าเกษตรกรจะให้ความสำคัญมาก เพราะเกี่ยวกับเปอร์เซ็นต์ความงอก และโรคที่จะเกิดกับต้นกล้าโดยเฉพาะ โรคกล้ายุบ เกษตรกรส่วนมากจะซื้อวัสดุเพาะกล้าโดยเฉพาะขุยมะพร้าว แกลบเผา และดินผสมปุ๋ยคอกที่ร้านวัสดุการเกษตรนำมาจำหน่าย 1 ชุดราคาประมาณ 400 บาท เพาะกล้าได้ประมาณ 70 ถาด เกษตรกรจำทำการบ่มดิน โดยนำดินผสมปุ๋ยคอกผสมแห้ง ผสมหัวเชื้อราเขียว ไตรโคเดอร์มาหรือ พด.3 กองหมักไว้เพื่อปรับปรุงสภาพดินให้มีความเหมาะสมกับการเพาะกล้า เมื่อทำการ เพาะกล้า เกษตรกรจะนำดินมาผสมขุยมะพร้าวและแกลบเผาผสมกัน ใส่ในถาดเพาะกล้ารดน้ำถาดเพาะกล้า ซึ่ง 1 ถาด จะมี 104 หลุม ดินผสมวัสดุปลูกอยู่ในหลุม เพื่รดน้ำแล้วมีความชื้นพอสมควร หยอดเมล็ดพริก หลุมละ 1 เมล็ด นำไปบ่มหรือเพาะต่อเมื่อต้นพริกเริ่มงอกจึงนำไปเรียงในโรงเรือน เมื่อเวลาผ่านไป 6-7 วัน เกษตรกรจะสังเกตเห็นต้นกล้าพริกเริ่มงอกและเมื่อต้นกล้าอายุได้ประมาณ 26-30 วัน ถ้างอกไม่มาก เกษตรกรต้องรวมถาดเพื่อให้มีต้นกล้าเต็มถาดเพราะกล้าที่อยู่ในโรงเรือน ซึ่งส่วนมากอยู่ใกล้บ้าน โรงเรือน ยกพื้นสูงประมาณ 50-60 ซม. คลุมด้วยตาข่ายในร้อนหรือมุ้งตาข่ายซึ่งช่วยลดแสงสว่างได้ แต่กันน้ำไม่ได้ ในแหล่งปลูกพริกอื่น จะมุงหลังคาโรงเรือนด้วยพลาสติกใสแล้วคลุมด้วย ตาข่ายพลาสติกใสแล่นสีเขียวกัน ลมพัดพลาสติกอีกครั้ง ซึ่งจะช่วยให้ต้นกล้าไม่โดนฝน เพราะถ้าต้นกล้าโดนฝนหรือฝนตกหนักใส่ต้นกล้าจะ ชะงักการเจริญเติบโต แต่เกษตรกรส่วนมากจะให้ความเห็นว่า ถ้าใช้พลาสติกคลุมหลังคาโรงเรือนเพาะกล้า ต้นกล้าพริกจะไม่แข็งแรง เกษตรกรปลูกพริก 1 ไร่ ใช้ต้นกล้าประมาณ 7,000-8,000 ต้น หรือบางรายใช้ต้น กล้าประมาณ 10,000 ต้น ทั้งนี้เพราะมีความเชื่อว่า จำนวนต้นพริกมาก เกษตรกรแต่ละรายจะเพาะกล้าเพื่อ โดยเฉพาะเกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนกรกฎาคม-กันยายน เพราะฝนตกหนักต้นกล้าพริกตายได้ง่าย

1.2 การเพาะกล้าในแปลงปลูกพริกส่วนมากในพื้นที่ปลูกพริกหลังเดือนตุลาคม เช่น ตำบล พุงน้าว ช่วงเพาะกล้าฝนไม่ตกหนัก การเพาะกล้าในแปลงข้อดี คือ ไม่ต้องลงทุนสูงทั้งค่าถาดเพาะ ค่า โรงเรือนเพาะกล้า ต้นกล้าจะแข็งแรงหลังปลูกจะเจริญเติบโตเร็ว เพราะช่วงเป็นต้นกล้าอยู่กันอย่างหนาแน่น แต่แปลงเพาะกล้าจะต้องอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ดินมีความอุดมสมบูรณ์ เตรียมดินแล้วหว่านเมล็ดพันธุ์คลุมแปลง กล้าด้วยกระโจมตาข่ายในร้อน หรือฟางข้าว เมื่อต้นกล้าอายุได้ประมาณ 30 วัน ต้นกล้าจะแข็งแรงรากยาว

2. การเตรียมดิน และขึ้นแปลงปลูก

2.1 การเตรียมแปลง

การเตรียมดินปลูก เกษตรกรปกติจะไถตะ 1 ครั้งและไถแปร 1 ครั้ง การไถตะส่วนมากใช้ รถแทรกเตอร์ใหญ่ใช้ฟาน 7 ฟานไถตากแดดไว้ประมาณ 1 เดือน หรือ 2 อาทิตย์ จึงทำการไถแปร และขึ้น แปลงสูงประมาณ 15-20 ซม. กว้างประมาณ 80-120 ซม. และมีเกษตรกรบางรายที่แปลงปลูกพริกเป็นแปลง

ตากหางย คือ เป็นแปลงจมหรือมีระดับแปลงต่ำกว่าพื้นดิน เพื่อสะดวกในการให้น้ำโดยเฉพาะบริเวณริมแม่น้ำยมที่มีความลาดเอียง ทำให้ไม่ต้องเสียเวลาตักน้ำจากร่องแปลงรดต้นพริก แต่มีข้อเสียคือถ้าฝนตกหนัก น้ำข้างต้นพริกตายได้ง่ายและถ้าต้นพริกเกิดโรคเหี่ยวเฉาที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ซึ่งเชื้อสามารถกระจายไปตามน้ำได้จะทำให้การระบายของเชื้อแบคทีเรียทำได้รวดเร็ว การไถเตรียมแปลงปลูกนั้นส่วนมากจ้างรถแทรกเตอร์ไถละ 250-300 บาทต่อครั้ง ปกติจะได้ 2 ครั้ง เมื่อไถขึ้นแปลงแล้วต้องใช้แรงงานคนในการเกลี่ยดินให้เรียบ ค่าจ้างแรงงานคนวันละประมาณ 200 บาท การหว่านปุ๋ยรองพื้น เกษตรกรบางรายจะหว่านปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 บนแปลงก่อนที่จะคลุมพลาสติก

2.2 การขึ้นแปลงปลูกพริกมี 2 อย่าง คือ

2.2.1 แปลงปลูกยกสูง เพื่อป้องกันน้ำท่วมขังซึ่งเป็นวิธีการปลูกพริกที่ทำกันโดยปกติทั่วไป ความกว้างของแปลงปลูกพริกประมาณ 1-1.50 เมตร ขึ้นอยู่กับว่าเกษตรกรจะปลูกพริกกี่แถว

2.2.2 แปลงปลูกจม หรือแปลงปลูกที่มีระดับต่ำกว่าพื้นดินปกติ เกษตรกรจะทำแปลงปลูกจมเฉพาะบริเวณที่มีความลาดเอียงของพื้นที่ ซึ่งจะสะดวกในการให้น้ำ คือ เกษตรกรจะปล่อยน้ำเข้าแปลงพริกบริเวณที่เป็นที่ดอนให้น้ำไหลลงในร่องแปลงปลูกพริกลงมาทางด้านที่ลุ่ม

3. การปลูกพริกต่อแปลง

3.1 เกษตรกรที่ปลูกพริกแปลงกว้าง 1 เมตร ส่วนมากจะปลูก 3 แถว แต่ละแถวห่างกันประมาณ 20-30 เซนติเมตร ซึ่งเกษตรกรควรจะปลูก 2 แถว แต่ละแถวห่างกันประมาณ 50-60 เซนติเมตร เกษตรกรที่ปลูกแปลงละ 2 แถว เริ่มมีมากขึ้นเพราะการดูแลรักษาง่าย ขนาดของผลผลิตใหญ่กว่าปกติเป็นที่ต้องการของตลาดพริกสดทั้งพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูทำให้เสียค่าแรงงานเก็บเกี่ยวต่ำ เพราะค่าแรงงานจ่ายเป็นวัน ไม่ได้จ่ายค่าแรงเก็บพริกเป็นกิโลกรัม ปัญหาเรื่องโรคและแมลงน้อยลง ทำให้เสียค่าสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชน้อยลง ค่าแรงงานในการฟันสารเคมีน้อยลง

3.2 แปลงปลูกพริกกว้าง 1.20 เมตร เกษตรกรปลูกพริก 4 แถว แต่ละแถวห่างกันประมาณ 25-30 เซนติเมตร ที่จริงเกษตรกรควรปลูกพริก 3 แถว เกษตรกรให้เหตุผลที่ปลูกหนาแน่น เพื่อจะได้ผลผลิตพริกมาก และป้องกันต้นพริกล้มเมื่อเกิดพายุลมแรงหรือฝนตกหนัก

4. การคลุมแปลงปลูกพริก

เพื่อเป็นการลดการคายน้ำและวัชพืชที่เกิดขึ้นในแปลงปลูกพริกเกษตรกรมีการคลุมแปลง 3 วัสดุ คือ

4.1 พลาสติกดำเจาะรู

เกษตรกรที่ปลูกพริกต้นฤดูหรือตั้งแต่เดือนกรกฎาคม-กันยายน ส่วนมากจะใช้พลาสติกดำคลุมแปลง พลาสติกที่ใช้มี 2 ขนาด คือหน้ากว้าง 1 เมตร กับ 1.20 เมตร เกษตรกรจะเจาะรูบนแผ่นพลาสติกก่อนขนาดของรูเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 4 นิ้ว หรือประมาณ 10-12 เซนติเมตร โดยห่างจากขอบพลาสติกประมาณ 10-15 เซนติเมตร ถ้าพลาสติกหน้ากว้าง 1 เมตร ปลูกพริก 3 แถว แต่ละแถวห่างกันประมาณ 30 เซนติเมตร และถ้าพลาสติกดำกว้าง 1.20 เมตร ปลูกพริก 4 แถว แต่ละแถวห่างกัน

ประมาณ 30 เซนติเมตร แต่ละต้นห่างกันประมาณ 40-58 เซนติเมตร ซึ่งขนาดที่เหมาะสมพื้นพลาสติกดำ หน้ากว้าง 1 เมตร ควรปลูก 2 แถว แต่ละแถวห่างกัน 50 เซนติเมตร ทำให้เหลือขอบชายพลาสติกกล ด้านข้างอีกประมาณด้านละ 10 เซนติเมตร ทำให้ช่วยลดการงอกของต้นหญ้าหรือวัชพืชรอื่น ๆ ที่จะเป็น แหล่งหลบซ่อนของเพลี้ยไฟและไรขาวได้ ส่วนพลาสติกดำหน้ากว้าง 120 เมตร ควรปลูก 3 แถว แต่ละแถว ห่างกัน 40 เซนติเมตร เหลือขอบชายพลาสติกกลด้านข้างสั้นแปลงอีกด้านละ 10 เซนติเมตร แต่เกษตรกร ส่วนมากยังไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ พลาสติกดำ 1 ม้วนหน้ากว้าง 1.20 เมตร ยาวประมาณ 400 เมตร ราคา ม้วนละ 900 บาท 1 ไร่ใช้ 2 ม้วน พลาสติกคลุมแปลงสามารถเก็บไว้ใช้ได้ 2-3 ปี ถ้าการเก็บรักษาดี

4.2 เลือกผักข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรที่ปลูกพริกหลังปลูกข้าวโพดหรือปลูกหลังการไถนา ส่วนมากจะใช้เลือกผักข้าวโพดเพราะหาได้ง่าย โดยเฉพาะในเขตอำเภอสอง อำเภอร่องขวางที่ปลูกพริก ประมาณเดือนตุลาคมซึ่งฝนตกน้อยลงแล้วเกษตรกรจะใช้เลือกข้าวโพดคลุมแปลง เพราะลงทุนต่ำ

ฟางข้าวเริ่มหาได้ยาก เพราะการเก็บเกี่ยวข้าวด้วยมือมีน้อยปัจจุบันการเกี่ยวข้าวส่วนใหญ่ ใช้รถเกี่ยวหวด ฟางข้าวที่ได้เป็นฟางป่น การคลุมแปลงด้วยฟางข้าวหรือเลือกผักข้าวโพด มีข้อดีคือการ สาคน้ำจากร่องเข้าแปลงปลูกทำได้ง่ายเก็บความชื้นได้นาน แต่มีปัญหาเรื่องเชื้อรา รากเน่าโคนเน่า และเป็น ที่หลบซ่อนของหนอนเจาะผลพริกที่ตอนกลางวันจะอยู่ใต้ฟางข้าว หรือเลือกผักข้าวโพดโคนต้นพริก ตอน เย็นจึงขึ้นมากินใบหรือเจาะผลพริก

4.3 การไม่คลุมแปลง มีเกษตรกรบางรายไม่คลุมแปลงปลูกพริก โดยเฉพาะเกษตรกรบ้านหนอง เลี้ยว ตำบลหัวเมือง อำเภอสอง ที่ปลูกพริกริมแม่น้ำยมให้สาเหตุว่าเพื่อลดปัญหาเรื่องเป็นที่อยู่อาศัยของ หนอน และลดปัญหาเรื่องโรครากเน่าโคนเน่า แต่ต้องให้น้ำบ่อยขึ้น เพราะดินแห้งเร็ว

5. การปลูกพริก หลังจากคลุมแปลงด้วยพลาสติกเจาะรูหรือคลุมพลาสติกแล้วเจาะรูที่หลังโดยใช้ กระป๋องหรือกระบอกเหล็กใส่ถ่านไฟให้เกิดความร้อนเจาะรูตามที่ต้องการ หรือคลุมแปลงด้วยเปลือก ข้าวโพด ถ้าฝนตกดินมีความชุ่มชื้น ถ้าฝนไม่ตกต้องสูบน้ำเข้าร่องให้น้ำซึมเข้าแปลง หรือดินมีความเย็น แล้วจึงปลูกพริกได้ โดยปกติจะใช้แรงงานหลายคน แรงงานในครัวเรือน ซึ่งปกติจะมีแรงงานหลัก 2 คน จึงจำเป็นต้องจ้างแรงงานหรือการเอาแรงงานกัน (การลงแขกหมุนเวียนช่วยกัน) โดยจะมีแรงงานกระทุ้ง 2-3 คน โดยใช้ไม้ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3 นิ้ว เวลากระทุ้งจะได้เป็นหลุมลึกประมาณ 5-7 เซนติเมตร ก่อนปลูกเกษตรกรบางรายจะมีวัสดุปลูกรองกันหลุมที่ผสมเชื้อราไตรโคเดอร์มา เกษตรกรปลูกพริกหลุมละ 1 ต้นเป็นส่วนใหญ่ เกษตรกรบางรายที่เพาะกล้าในแปลงเพาะกล้าถอนต้นกล้าแล้วจะแช่รากพริกในน้ำที่ ผสมเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อรา เกษตรกรที่ใช้พลาสติกดำคลุมแปลง เมื่อคลุม แปลงเสร็จแล้วต้องยึดด้วยไม้ เช่น ไม้เสียบลูกชิ้นเหมือนกับใช้แมกเย็บกระดายเป็นช่วง ๆ เพื่อป้องกัน ไม้ให้ลมพัดฝ้ายางหรือมีการนำก้อนดินมาวางทับเป็นช่วง ๆ การปลูกต้นพริกต้องให้ต้นพริกอยู่ตรงกลางรู ห้ามต้นกล้าพริกโดนพลาสติกเพราะกลางวันพลาสติกจะร้อนมาก ต้นกล้าพริกอาจโดนลาวได้

6. การให้น้ำพริก เมื่อปลูกพริกไปได้ประมาณ 2-3 วัน เกษตรกรที่ปลูกพริกเกือบทั้งหมดให้น้ำพริก โดยการสูบน้ำปล่อยเข้าร่องระหว่างแปลงพริกประมาณ 5-7 วันต่อครั้ง ทั้งนี้แล้วแต่ความชื้นของดิน ถ้าต้นพริกขาดน้ำปัญหาเรื่องเพลี้ยไฟ ไวรัสใบด่าง ดอกพริกร่วงจะปรากฏ แต่ถ้าให้น้ำพริกจนน้ำท่วมขังนานเกินไปต้นพริกจะยืนต้นตายได้ เมื่อปล่อยน้ำเข้าร่องแล้วเกษตรกรต้องใช้แรงงานคนช่วยดักสาหร่ายขึ้นแปลงพริกให้ทั่ว แหล่งน้ำจึงเป็นเรื่องสำคัญว่าแหล่งน้ำนั้นต้นทุนค่าทำน้ำแพงหรือไม่ และน้ำนั้นคุณสมบัติเหมาะสมหรือไม่ ไม่เค็ม ไม่เป็นกรด เป็นต้น และที่สำคัญไม่เป็นพาหะในการนำโรคเหี่ยวเฉียว หรือปนเปื้อนสารเคมี หรือเชื้อโรคอันตราย

การสูบน้ำบาดาลระดับน้ำบาดาลไม่ลึกคือลึกประมาณ 5-10 เมตร ใช้ท่อพีวีซีเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 3 นิ้ว แล้วใช้เครื่องสูบน้ำเติมน้ำมันเบนซินสูบน้ำเข้าแปลงพริกโดยส่งน้ำไปตามท่อไหลลงร่องระหว่างแปลงพริก บ่อบาดาลค่าชุดและค่าท่อประมาณ 4000-6000 บาทโดยเกษตรกรจะปล่อยปลายท่อให้สูบน้ำจากพื้นดินไม่ต่ำกว่า 30 เซนติเมตร การให้น้ำในช่วงที่ต้นพริกยังไม่ใหญ่จะให้น้ำเข้าร่องเว้นร่อง แล้วใช้แรงงานคนดักหรือสาหร่ายในร่องขึ้นหลังแปลงหรือให้เข้ารูปพลาสติก โดยกันร่องปลายแปลงที่ไม่ต้องการให้น้ำเข้า

การให้น้ำแบบหยด เกษตรกรเริ่มมีการนำระบบน้ำหยดเข้ามาใช้ เพราะใช้แรงงานคนน้อย ลดปัญหาเรื่องโรคเหี่ยวเฉียว แต่ต้องลงทุนมากคือ ประมาณไร่ละ 10,000-15,000 บาท แต่อายุการใช้งานของท่อส่งน้ำขนาด 2 นิ้ว สายน้ำหยด อายุการใช้งานมากกว่า 3 ปี ทั้งนี้ต้องมีเครื่องสูบน้ำเพื่อแรงดันไปตามท่อส่งน้ำ การให้น้ำระบบหยดเกษตรกรจะขึ้นแปลงปลูกพริกกว้างประมาณ 0.80-1.00 เมตร ใช้พลาสติกดำคลุมแปลงปลูกพริก 2 แถว ท่อน้ำหยด 2 แถว ให้น้ำหยดทุก 5-7 วัน เมื่อสูบน้ำเข้าท่อแล้วเกษตรกรสามารถไปทำงานอื่นได้หรือมีแรงงานเพียงคนเดียวก็ให้น้ำพริกได้ จากข้อมูลที่ทำการศึกษาติดตามการปลูกพริกระบบน้ำหยด ปรากฏว่าขนาดของผลพริกใหญ่ประมาณ 23-27 ผลต่อกิโลกรัม ในขณะที่โดยทั่วไปประมาณ 39-42 ผลต่อกิโลกรัม

7. การดูแลรักษา

การพ่นยาฆ่าหญ้า เกษตรกรส่วนมากกำจัดหญ้าโดยใช้เครื่องพ่นยาฆ่าหญ้า แทนการใช้แรงงานคนในการดายหญ้าโดยต้องระมัดระวังอย่างมากไม่ให้ละอองยาฆ่าหญ้าไปโดนต้นพริก โดยเกษตรกรจะมีจานครอบบริเวณหัวฉีดไม่ให้ละอองกระจายเพราะถ้าละอองยาฆ่าหญ้าโดนต้นพริกใบจะเป็นจุด ดอกพริกจะร่วง ยอดต้นพริกจะชะงักการเจริญเติบโต

การให้ปุ๋ยเคมี เกษตรกรจะให้ปุ๋ยเคมีโดยใช้สูตร 15-15-15 หมักในถังน้ำขนาด 20 ลิตร แล้วผสมน้ำในถัง 200 ลิตร ฉีดพ่นโดยใช้เครื่องสูบล้างและปั๊มช่วยสูบล้างถัง 200 ลิตร ไปตามสายยาง การให้ปุ๋ยประมาณ 15-20 วันต่อครั้ง ซึ่งส่วนมากการให้ปุ๋ยการสูบน้ำหรือการให้น้ำจะทำในช่วงเดียวกัน

การพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เกษตรกรจะมีการพ่นสารเคมีตามความจำเป็นเพื่อป้องกันและรักษาโรคและแมลงต่างๆที่เกิดกับต้นพริก

การปักค้ำและการชิงเชือก หลังจากปลูกพริกได้ประมาณ 20-25 วัน เกษตรกรจะเริ่มทำการปักไม้ค้ำและชิงเชือกเพื่อป้องกันต้นพริกล้ม ไม้ค้ำมี 2 ขนาด ขนาดยาวประมาณ 1 เมตร ปักต้นละไม้เพื่อยึดกับต้นพริก และไม้ค้ำยาวประมาณ 180 เมตร ปักเป็นหลักในการชิงเชือกอีกครั้งหนึ่งโดยไม้ค้ำยาวนั้นจะปักห่างกันประมาณ 5 ต้นพริกต่อ 1 ไม้ค้ำ ปักเฉพาะต้นที่อยู่ริมนอก ทำให้ดูเหมือนเป็นคอก เมื่อต้นพริกสูงขึ้นก็ชิงเชือกอีก 2-3 เส้น ตามความสูงของต้นพริก ไม้ค้ำอันละประมาณ 1.50-2.00 บาท เก็บไว้ใช้ได้ประมาณ 2-3 ปี ในขณะที่ปักค้ำนั้นเกษตรกรควรมีการตัดแต่งกิ่งแขนงและใบพริกให้โปร่งแกว่ง เพื่อให้ต้นพริกสูงและโคนต้นพริกโล่ง สะอาด ลมพัดผ่านได้สะดวก โรคและแมลงจะมีน้อย

8. การเก็บเกี่ยว เนื่องจากพริกหลังจากเพาะได้ปลูกประมาณ 70-75 วัน ก็จะเริ่มเก็บเกี่ยวพริกเขียวหนุ่มได้ ถ้าอายุได้ 80-85 วัน พริกเขียวหนุ่มก็จะเปลี่ยนสีเป็นพริกก้ามปู ถ้าอายุได้ 90 วัน ก็จะกลายเป็นพริกแดง การเก็บพริกเกษตรกรจะเก็บพริกเขียวหนุ่มขายประมาณ 1-2 รุ่น โดยเฉพาะพริกที่ออกรุ่นแรกพริกจะยาวเกือบทั้งพลาสดิกลุมแปลงต้องรีบเก็บเพราะไม่อย่างนั้นผลผลิตจะบูไม่สวยงาม และเพื่อเป็นการเร่งหรือกระตุ้นให้พริกออกดอกเพิ่ม เกษตรกรต้องเลือกว่าจะขายพริกอะไรมากระหว่างพริกเขียวหนุ่มกับพริกก้ามปู เพราะราคาพริกเขียวหนุ่มจะต่ำกว่าพริกก้ามปู เช่นพริกใหญ่ฤดูแล้งปีที่ผ่านมา พริกเขียวหนุ่มปลายเดือนตุลาคม ประมาณกิโลกรัมละ 40-45 บาท พริกก้ามปูเดือนพฤศจิกายน ประมาณกิโลกรัมละ 50-60 บาท ศึกษาการตัดสินใจเก็บพริกเขียวหนุ่มก็ไม่ได้ขายพริกก้ามปู แต่ราคาของพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูเปลี่ยนแปลงเร็วและบ่อยมาก บางวันราคาเปลี่ยนถึง 3 ครั้ง ทั้งนี้เพราะตลาดมีความต้องการยังไม่มาก เกษตรกรต้องไปขอโควตาหรือได้รับคำสั่งจากพ่อค้าก่อนจึงจะเก็บพริก การเก็บพริกส่วนมากจะทำในช่วงเช้าเก็บพริกใส่ถังหรือเข่งพลาสดิก หลังจากเก็บพริกมาได้เกษตรกรจะทำการคัดเลือกและคัดแยกพริกที่เป็นโรคหรือโคนแมลงเจาะทำลายออก แล้วเรียงพริกบรรจุลงถุงพลาสดิกเจาะรูถุงละ 10 กิโลกรัม ทั้งพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูแล้วนำไปส่งให้พ่อค้ารวบรวมในพื้นที่ หรือพ่อค้ารวบรวมในพื้นที่ออกไปรับพริกถึงไร่ของเกษตรกร แต่ถ้าเป็นพริกแดงเด็ดก้าน เกษตรกรจะเก็บพริกในช่วงเช้าแต่ละเจ้าจะใช้แรงงานมากกว่า 10 คน เมื่อเก็บพริกเสร็จตอนบ่ายจะเริ่มเด็ดก้านพริก ก้านพริกจะถูกทิ้งบริเวณที่เป็นพื้นที่เด็ดต้นพริก ซึ่งทำเป็นโรงหรือที่พักรั่วครว ก้านพริกแดงเด็ดก้านบางช่วงมีปัญหาเรื่องเป็นแผลที่เกิดจากเชื้อรา ทำให้เกษตรกรไม่สามารถเก็บพริกขายเป็นพริกก้ามปูได้ ทำให้เกษตรกรเสียโอกาสที่จะขายพริกราคาสูง

การเก็บพริกของเกษตรกรสามารถเก็บพริกได้ทุก 3-7 วัน ในช่วงเก็บเกี่ยวพริกประมาณ 3-6 เดือน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับราคาพริกที่เกษตรกรขายได้ ถ้าราคาพริกสูงเกษตรกรมีแรงจูงใจในการดูแลรักษา บำรุงต้นพริกโดยการให้น้ำทางใบหรือฮอร์โมนช่วยบำรุงดอกและผลเพิ่มขึ้น แต่ส่วนมากจะไม่เก็บพริกเกินเดือนเมษายน เพราะฝนเริ่มตกโรคและแมลงเริ่มมีมาก ต้นพริกเริ่มอ่อนแอการให้ผลลดลง เกษตรกรก็จะหยุดให้น้ำและทำการรื้อแปลงพริก โดยการเก็บเชือกถอนหลักค้ำ ตัดต้นพริกโดยส่วนมากใช้เครื่องตัดหญ้าแล้วเก็บพลาสดิกลุมแปลงม้วนเก็บไว้ปลูกต่อไป หว่านโดโลไมท์แล้วทำการไถกลับแล้วไถพรวนเพื่อเตรียม

ปลูกพืชต่อไปหรือเกษตรกรบางรายจะหว่านถั่วเขียวเพื่อใช้เป็นพืชปรับปรุงบำรุงดิน โดยไถกลบต้นถั่วเขียวหลังจากที่ถั่วเขียวเริ่มติดฝัก

ดังที่เคยกล่าวมาแล้ว เกษตรกรที่จะปลูกพริกต้องวางแผนตัดสินใจปลูกพริกและช่วงเก็บเกี่ยวพริกอยู่ในช่วงประมาณปลายเดือนตุลาคม-ธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงที่พริกสดมีราคาตกต่ำ แต่ถ้าเกษตรกรเลือกสถานที่และช่วงเวลาปลูกได้ ก็จะต้องปล่อยไปตามระบบ แต่สามารถลดความเสี่ยงเรื่องราคาขายได้ โดยไม่ปลูกพริกจำนวนพื้นที่มากเกินไปกว่ากำลังแรงงานหลักในครอบครัว เช่น ไม่เกิน 3 ไร่ ถ้ามีแรงงานหลักในการดูแลรักษา 2 คน และเน้นเรื่องการเพิ่มผลผลิตต่อไร่ ลดค่าใช้จ่ายด้านค่าสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืช เผยแพร่ความรู้เรื่องระบบป้องกันกำจัดศัตรูพืชไปยังเกษตรกรที่ปลูกพริกข้างเคียง เพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคและแมลงไปด้วยร่วมกัน

สำหรับเกษตรกรที่เลือกพื้นที่ได้ และพื้นที่เป็นของตนเอง เช่น ที่ดอนหรือที่สวนเก่าที่น้ำท่วมไม่ถึง แต่สูบน้ำบาดาลได้ เกษตรกรควรตัดสินใจไม่ปลูกข้าวโพดก่อนปลูกพริก เพราะดินจะได้พักฟื้นนานกว่า 1 เดือน แต่ควรปลูกพืชปรับปรุงดิน เช่น ถั่วเขียวแล้วไถกลบนานกว่า 1 เดือน ต้นถั่วเขียวย่อยสลายไม่มีความร้อนในดิน เพราะถ้าการไถกลบพืชเดิมไม่นานจะเกิดก๊าซหรือความร้อนในดิน ทำให้กล้าพริกตายได้ เริ่มปลูกพริกตั้งแต่ปลายเดือนสิงหาคมถึงต้นเดือนกันยายน และเริ่มเก็บพริกเขียวหนุ่มประมาณกลางเดือนตุลาคม และเก็บพริกก้ามปูหมดประมาณปลายเดือนธันวาคม จะทำให้ขายพริกได้ราคาสูงหรือมีรายได้ประมาณ 200,000-250,000 บาทต่อไร่ แต่เกษตรกรจะต้องรู้จักการบริหารการเก็บเกี่ยว เช่น เก็บพริกเขียวหนุ่มรอบแรกหรือเก็บพริกที่ออกดอกก่อนดอกที่ 1-2 ของแต่ละต้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้พริกออกดอกเพิ่มและไม่ให้ผลพริกยาวถึงแผ่นพลาสติกคลุมแปลง ซึ่งตอนกลางวันจะมีความร้อนมากทำให้พริกเขียวหนุ่มผลลวกได้ และรอให้พริกเขียวหนุ่มในรุ่นต่อไปเป็นพริกก้ามปูมากขึ้น แล้วไปเก็บพริกก้ามปูขายจะได้รายได้มากกว่า แต่ถ้าเกษตรกรเน้นการขายพริกเขียวหนุ่มมากกว่าพริกก้ามปู จำนวนรอบการเก็บพริกเขียวหนุ่มก็จะมาก น้ำหนักพริกต่อไร่ก็จะสูง แต่เกษตรกรต้องเพิ่มการบำรุงรักษามากขึ้นทั้งการใส่ปุ๋ยเคมีและฮอร์โมนบำรุงใบ ดอก และผลพริก และช่วงเวลากการเก็บเกี่ยวจะมากกว่า 3 เดือน คือประมาณ 5 เดือน ต้นพริกจึงโหมการบำรุงรักษาไม่คุ้มค่าเกษตรกรจึงเริ่ม แต่ถ้าเป็นที่เช่าเกษตรกรอาจจะมีเวลาในการเก็บเกี่ยวได้ไม่นาน แต่ถึงอย่างไรช่วงการเก็บพริกฤดูแล้งไม่ควรเกินสิ้นเดือนมีนาคม เพราะการเจริญเติบโตของต้นพริกไม่ดีแม้จะมีการบำรุงรักษาดี อีกทั้งเป็นช่วงราคาตกต่ำตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์เป็นต้นมา

นอกจากเกษตรกรควรสูบน้ำบาดาลรดต้นพริกเพื่อลดความเสี่ยง การแพร่ระบาดของโรคเหี่ยวเหี่ยวที่มากับน้ำ โดยเฉพาะน้ำจากแม่น้ำ ลำคลอง โดยเฉพาะกรณีที่น้ำต้องไหลผ่านแปลงพริกของเกษตรกรที่เป็นโรคเหี่ยวเหี่ยว

9. ผลผลิตต่อไร่ เกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่ผลผลิตต่อไร่ส่วนมากที่ปลูกพริกเดือนตุลาคม เริ่มเก็บเดือนมกราคม และขายพริกแดงดีก้านส่งโรงงานซอสเป็นส่วนใหญ่ และรื้อแปลงพริกสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ หรือช่วงอายุเก็บเกี่ยวประมาณ 2 เดือน เก็บพริกประมาณ 14 ครั้ง ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 3.00-4.00 ตันต่อไร่

แต่ถ้าเกษตรกรปลูกพริกก่อนสิ้นเดือนสิงหาคม เริ่มเก็บพริกประมาณปลายเดือนตุลาคม รื้อแปลงพริกประมาณเดือนกุมภาพันธ์ถึงมีนาคม หรืออายุการเก็บเกี่ยวนาน 5-6 เดือน รอบในการเก็บพริกประมาณ 20-30 รอบ ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 5.00-9.00 ตัน รายได้ต่อไร่

4.2 การวิเคราะห์ระบบตัดสินใจของเกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่จังหวัดแพร่

โครงการวิจัยได้ทำการวิเคราะห์ระบบการตัดสินใจเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมที่เกษตรกรควรเริ่มปลูกพริกและขายได้ราคาสูง โดยใช้ฐานข้อมูล 3 ด้านคือ ด้านกายภาพ เช่น ข้อมูลปริมาณฝนตก แหล่งน้ำ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน เป็นต้น ด้านชีวภาพ เช่น ระบบการทำการเกษตรในพื้นที่ที่สนับสนุนส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการปลูกพริก เป็นต้น ด้านเศรษฐกิจและการตลาด เช่น ข้อมูลดัชนีราคาขายส่งพริกใหญ่แดง (หรือพริกชี้ฟ้าแดง) และข้อมูลระบบการตลาดพริกใหญ่ในแต่ละแหล่งผลิตเริ่มออกสู่ตลาด ซึ่งเมื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์ความเหมาะสมและข้อได้เปรียบของพื้นที่จังหวัดแพร่ ปรากฏว่าสภาพภูมิศาสตร์จังหวัดแพร่มีข้อได้เปรียบคือ

1. ด้านกายภาพ

1) จังหวัดแพร่มีปริมาณฝนตกน้อยในภาคเหนือ ฝนตกเฉลี่ยประมาณ 1,155.25 มิลลิเมตร ปลายเดือนสิงหาคมถึงต้นเดือนกันยายนปริมาณฝนตกเริ่มลดลง ในขณะที่จังหวัดอื่นเดือนตุลาคมปริมาณฝนจะเริ่มลดลง

2) จังหวัดแพร่มีพื้นที่ทำการเกษตรอยู่ในพื้นที่ราบระหว่างภูเขาหรืออยู่ในหุบเขา บริเวณกลางหุบเขาเป็นแม่น้ำยมที่ไหลผ่านกลางจังหวัดไหลจากเขตจังหวัดพะเยาเข้าพื้นที่จังหวัดแพร่ในเขตอำเภอสอง ไหลผ่านจังหวัดแพร่ยาวประมาณ 280 กิโลเมตร ก่อนไหลออกจากจังหวัดแพร่ในเขตอำเภอวังชิ้นเข้าสู่จังหวัดสุโขทัย แม่น้ำยมจึงเป็นหัวใจสำคัญในการทำการเกษตรของจังหวัดแพร่ ทั้งการจัดการน้ำโดยระบบชลประทาน และการสูบน้ำบาดาลเพราะระดับน้ำใต้ดินตื้นเขินลึกประมาณ 5-10 เมตรก็สามารถสูบน้ำบาดาลได้ตลอดทั้งปีโดยเฉพาะพื้นที่ริมแม่น้ำยม จึงไม่มีปัญหาเรื่องการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร ถ้าหากจังหวัดมีการกั้นลำน้ำยมหลังการเก็บเกี่ยวข้าวนาปีหรือประมาณเดือนธันวาคมยิ่งจะเป็นผลดีกับเกษตรกรเพราะระดับน้ำในแม่น้ำยมจะสูงขึ้นทำให้ระดับน้ำบาดาลไม่ลึก เกษตรกรจึงเสียต้นทุนค่าสูบน้ำต่ำ

2. ด้านชีวภาพ

1) การปลูกพริกในจังหวัดอื่น ๆ มีแนวโน้มลดลงเพราะพื้นที่ดอนถูกนำไปปลูกยางพารา อ้อยโรงงาน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง และที่นาหรือที่สวน ก็มีพื้นที่น้อยลงเพราะถูกนำไปปลูกยางพาราและอ้อยโรงงาน และการปลูกข้าวนาปรัง

2) พริกใหญ่ การเพาะกล้า อายุกล้า 1 เดือนหลังจากย้ายกล้าปลูกได้ 70-75 วัน เริ่มเก็บพริกเขียวหนุ่มได้ หลังจากย้ายกล้าปลูกได้ 80-85 วัน เริ่มเก็บพริกก้ามปูได้ หลังจากย้ายกล้าปลูกได้ 90 วัน เริ่มเก็บพริกแดง

หรือพริกแดงเด็ดก้านได้ ดังนั้นพริกหนึ่งต้นจะเก็บพริกได้ 3 ชนิด ขึ้นอยู่กับราคาขายและการจัดการของเกษตรกร

3. ด้านเศรษฐกิจและการตลาด

1) จังหวัดแพร่มีพื้นที่ปลูกพริกใหญ่ฤดูแล้งมากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ทำให้จังหวัดแพร่เป็นตลาดกลางรวบรวมพริกใหญ่ในแหล่งผลิตที่ตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอหนองม่วงไข่ ที่มีพ่อค้าในพื้นที่รายใหญ่ 4 ราย และพ่อค้ารายใหญ่จากต่างจังหวัด 1 ราย ความต้องการพริกรวมกันประมาณปีละ 11,000 – 12,000 ตัน โดยแยกเป็นพริกแดงเด็ดก้านประมาณ 6,000 ตัน และพริกสดทั้งพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูประมาณ 5,000 ตัน ในฤดูแล้งที่ผ่านมามีปริมาณพริกแดงเด็ดก้านส่งโรงงานซอสพริกที่พ่อค้ารายใหญ่แต่ละรายได้ไปทำสัญญากับโรงงานซอสพริกล่วงหน้า ปรากฏว่าพริกแดงเด็ดก้านจังหวัดแพร่ไม่เพียงพอต้องไปรับซื้อพริกจากจังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่เพิ่ม

2) จังหวัดแพร่อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 550 กิโลเมตร อยู่กึ่งกลางของกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ มีบริษัทขนส่งสินค้าประจำจังหวัด เช่น รถบรรทุกที่เข้ามาจังหวัดแพร่บรรทุกกระเบื้องหรือวัสดุก่อสร้าง หรือบรรทุกน้ำถั่วมา เพื่อกลับสามารถบรรทุกพริกแดงเด็ดก้านส่งโรงงานซอสพริกได้ ทำให้ค่าขนส่งมีราคาไม่สูงโดยเฉพาะรถบรรทุก 6 ล้อ หรือ 10 ล้อ อีกทั้งเป็นจังหวัดที่สามารถกระจายพริกสดไปยังตลาดขายส่งระดับประเทศ ตลาดขายส่งระดับภูมิภาค เช่น ตลาดสี่แยกอินโดจีน จังหวัดพิษณุโลก ตลาดศรีเมือง จังหวัดราชบุรี และตลาดเสียดิศร อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นต้น เมื่อเปรียบเทียบกับระยะทางถึงกรุงเทพฯ กับแหล่งผลิตในจังหวัดอื่น ๆ ที่พริกออกช่วงเดียวกัน เช่น จังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดตาก นั้น จังหวัดแพร่อยู่ใกล้กว่าทำให้เสียค่าขนส่งต่ำกว่า

3) คำนีราคาขายส่งพริกใหญ่ (พริกแดง) จะสูงสุดเดือนพฤศจิกายน (สูงมากกว่า 100) และจังหวัดแพร่สามารถปลูกพริกได้ตั้งแต่ปลายเดือนสิงหาคม ทำให้ปัจจุบันการปลูกพริกจังหวัดแพร่แบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ

3.1 ปลูกพริกก่อนเดือนกันยายน (ส่วนมากปลูกปลายเดือนสิงหาคม) เริ่มเก็บพริกเขียวหนุ่มประมาณปลายเดือนตุลาคม และเก็บพริกก้ามปูประมาณเดือนพฤศจิกายน และพริกแดงเด็ดก้านประมาณเดือนมกราคมจนถึงเดือนเมษายน เกษตรกรต้องเสี่ยงกับเรื่องปริมาณฝนตกมาก พื้นที่ปลูกพริกต้องเป็นที่ดอน ขึ้นแปลงปลูกพริกสูงและคลุมแปลงด้วยพลาสติกเพื่อป้องกันน้ำฝนแช่ขังในแปลงพริกซึ่งจะทำให้ต้นพริกเสียหายเป็นโรครากเน่า-โคนเน่าได้ง่าย

3.2 ปลูกพริกเดือนกันยายน (ส่วนมากปลูกต้นเดือนกันยายน) พริกที่ปลูกก่อนเดือนกันยายนและเดือนกันยายน บริเวณที่ปลูกพริกได้เป็นบริเวณที่ดอนและสามารถสูบน้ำบาดาลได้ จะเริ่มเก็บพริกเขียวได้ประมาณต้นเดือนพฤศจิกายน แต่เกษตรกรจะเน้นเก็บพริกก้ามปูมากกว่าเพราะราคาสูงกว่า เริ่มเก็บพริกแดงเด็ดก้านประมาณเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน

3.3 ปลุกพริกเดือนตุลาคม ส่วนมากเป็นพื้นที่ริมแม่น้ำยมที่ต้องรอให้ระดับน้ำลดลงก่อนเพราะปกติ น้ำจะท่วม เดือนตุลาคมจึงเริ่มปลุกได้โดยเฉพาะต้องรีบปลุกตั้งแต่เดือนต้นเดือน เพราะถ้าปลุกกลางเดือน มักมีฝนตก ทำให้ต้นพริกชะงักการเจริญเติบโต เริ่มเก็บได้ประมาณปลายเดือนธันวาคม เกษตรกรขายพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูได้ประมาณ 1 งวด หลังจากนั้นช่วงปีใหม่ส่วนใหญ่โรงงานขอสหพริกหยุดซื้อ หลังปีใหม่ปรากฏว่าพริกสุกแดงเป็นส่วนมากเกษตรกรต้องรีบเก็บ ทำให้พริกแดงเต็ดกันเข้าสู่ตลาดมาก ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้จึงเริ่มมีราคาคต่ำเพราะมีพริกจากแหล่งผลิตอื่นออกสู่ตลาดมากด้วย

ดังนั้นถ้าเกษตรกรปลุกพริกใหญ่ให้ออกสู่ตลาดได้ก่อนปีใหม่จะขายพริกได้ราคาสูง

ระบบการตลาดพริกใหญ่ทั่วประเทศ พริกใหญ่จากจังหวัดแพร่จะออกสู่ตลาดตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน โดยเฉพาะพริกจากอำเภอนองม่วงไข่ หลังจากนั้นเดือนธันวาคมพริกจากจังหวัดน่าน จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดสุโขทัย และจังหวัดหนองคาย จะเริ่มออกสู่ตลาด ส่วนพริกใหญ่ที่ออกสู่ตลาดก่อน จังหวัดแพร่คือ จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งจะปลุกพริกทั้งปี แต่พริกฤดูฝนจะไม่ค่อยได้ผลดีเพราะฝนตกหนัก แต่ก็จะเป็นสิ่งบอกเหตุผลถึงราคาพริกที่จังหวัดแพร่จะขายได้เท่าไร เช่นปีนี้พริกเขียวหนุ่มขายได้ประมาณ กิโลกรัมละ 14 บาท (เดือนกรกฎาคม) ซึ่งต่ำกว่าปีที่ผ่านมาประมาณ กิโลกรัมละ 8 บาท จึงเป็นสิ่งบอกเหตุว่า จังหวัดแพร่ไม่ควรปลุกพริกเพิ่มขึ้นเพราะราคาพริกจะตกต่ำ ยกเว้นเกิดปัญหาน้ำท่วมและการส่งออกสหพริกเพิ่มได้มากเหมือนปีที่ผ่านมา

ทำให้จังหวัดแพร่มีความได้เปรียบในการปลุกพริกใหญ่และพริกขี้หนูผลใหญ่ เพราะมีข้อได้เปรียบหลายด้านดังที่กล่าวมาแล้ว แต่เกษตรกรไม่ชอบปลุกพริกขี้หนูผลใหญ่ถึงแม้จะมีราคาสูงเพราะเสียเวลาเก็บมาก (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 การวิเคราะห์การตัดสินใจในการเลือกช่วงความเหมาะสมของระบบการปลูกพริกผลใหญ่หรือพริกชี้ฟ้าหรือพริกส่งโรงงานซอสและพริกชี้หนุผลใหญ่(พันธุ์ลูกผสม)จังหวัดแพร่

เดือน	พค.	มีย.	กค.	สค.	กย.	ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	รวม
ปริมาณฝนตก ต่อปี 2552-2554(มม./เดือน)	141.03	178.07	168.10	198.93	203.83	73.13	6.87	7.10	12.13	1.50	34.51	130.03	1,155.23
จำนวนวันที่ฝนตกปี2552-2554(วัน/เดือน)	14.67	16.67	19.33	15.33	21.00	12.67	2.00	1.33	2.00	0.67	7.00	8.67	121.34
ดัชนีราคาขายส่งพริกชี้ฟ้าเขียว ปี 2552-2554 (%)	121.42	156.11	110.50	95.11	107.48	124.69	120.10	65.28	53.78	71.59	85.26	88.82	
ดัชนีราคาขายส่งพริกชี้ฟ้าแดง ปี 2552-2554 (%)	74.33	106.77	108.18	118.53	120.66	132.74	130.64	100.63	88.12	72.49	72.49	74.34	
ดัชนีราคาขายส่งพริกฮอทเขียว ปี 2552-2554 (%)	100.32	102.99	101.00	97.62	90.23	117.44	183.04	130.57	81.02	66.17	61.77	67.66	
ดัชนีราคาขายส่งพริกฮอทแดง ปี 2552-2554 (%)	77.89	101.36	88.72	115.90	114.37	119.31	158.15	144.50	100.07	68.95	53.88	56.99	
จังหวัดที่พริกผลใหญ่ออกสู่ตลาดมาก													
จังหวัดแพร่							แพร่ ปลูกพริกเดือนสิงหาคม เก็บพริกปลายตุลาคม						
							แพร่ ปลูกพริกเดือนกันยายนเก็บพริกปลาย พฤศจิกายน						
								แพร่ ปลูกพริกหลังเดือนตุลาคม เก็บพริกปลาย ธันวาคม					
จังหวัดน่าน สุโขทัย ดาก เพชรบูรณ์ หนองคาย เชียงใหม่								น่าน สุโขทัย ดาก เพชรบูรณ์ หนองคาย เชียงใหม่					
จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย ดาก	เชียงใหม่ เชียงราย ดาก												
ช่วงการผลิตพริกชี้ฟ้า รุ่นที่ 1 เสี่ยงน้ำท่วม ที่ดอนปลูกได้			เพาะกล้า	ปลูก	ดูแล	ดูแล	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว		
ช่วงการผลิตพริกชี้ฟ้า รุ่นที่ 2 เสี่ยงน้ำท่วม ที่ดอนปลูกได้				เพาะกล้า	ปลูก	ดูแล	ดูแล	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว	
ช่วงการผลิตพริกชี้ฟ้า รุ่นที่ 3					เพาะกล้า	ปลูก	ดูแล	ดูแล	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว	
ช่วงการผลิตพริกชี้หนุใหญ่ (พันธุ์ลูกผสม)			เพาะกล้า	ปลูก	ดูแล	ดูแล	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว	เก็บเกี่ยว				

หมายเหตุ:การวิเคราะห์ระบบตัดสินใจ เพื่อเลือกช่วงปลูกพริกที่จะให้ขายได้ราคาสูงจะเริ่มปลูกพริกเดือนใด เดือนที่ดัชนีราคาขายส่งพริกแดงราคาสูง คือ เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน

หลังปีใหม่หรือเดือนมกราคมดัชนีราคาขายส่งต่ำลง และดัชนีราคาขายส่งต่ำสุดเดือนเมษายน หมายความว่าถ้าดัชนีราคาสูงกว่า 100 แสดงว่า เกษตรกรควรขายพริกได้ราคาสูงด้วย

เช่น ถ้าจะให้เริ่มเก็บพริกขายปลายเดือนตุลาคม เกษตรกร ก็ต้องเพาะกล้าปลายเดือนกรกฎาคม ซึ่งฝนตกหนักประมาณ 168.10 มม.จึงต้องเพาะกล้าพริกใส่ถาดเพาะกล้าและอยู่ในโรงเรือน

ต้องไถและขึ้นแปลงปลูกพริกแล้วคลุมพลาสติก ให้เสร็จก่อนเดือนสิงหาคม พื้นที่ปลูกพริกจะต้อง น้ำไม่ท่วมจึงจะปลูกพริกได้ จะเริ่มเก็บพริกเขียวหนุม ปลายเดือนตุลาคม

พริกก้ามปู เดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม หลังปีใหม่เก็บพริกแดงเด็ดก้านส่งโรงงานซอสพริก ถ้าเก็บพริกเขียวหนุมและพริกก้ามปูก่อนถึงปีใหม่ได้จะขายพริกได้ราคาสูงกว่าพริกแดงเด็ดก้าน

แต่จะปลูกช่วงนี้มากไม่ได้เพราะตลาดรับซื้อไม่มาก

ข้อควรระวัง การวิเคราะห์นี้ใช้ข้อมูลในอดีต 3 ปี เกษตรกรควรใช้ข้อมูลในปัจจุบันประกอบด้วย เช่น ปีนี้ ฝนมาช้าหรือเร็วกว่าปกติ เกษตรปลูกพริกเพิ่มมากขึ้นหรือไม่ ถ้าปลูกพริกกันมากขึ้นราคาที่จะขายได้น่าจะลดลง

หาว่าราคาพริกจากแหล่งที่ปลูกพริกก่อนจังหวัดเรา เช่น จังหวัดเชียงใหม่ ราคาพริกต่ำกว่าปีที่แล้วหรือไม่ ถ้าต่ำกว่าก็ต้องปรับแผนการปลูกพริก เช่น ปลูกพื้นที่น้อยลงแต่เน้นการดูแลรักษาเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไป

และลดต้นทุนการผลิต ปลูกพริกพันธุ์อื่นทดแทน เช่นพริกชี้หนุผลใหญ่พันธุ์ลูกผสม เพื่อขายพริกสดหรือพริกพื้นเมือง เช่นพริกหัวเรือ พริกหัวเรือ่น พริกแซว เพื่อทำพริกแห้งไว้บริโภคหรือขาย ปลูกพริก เดือนสิงหาคม

กันยายนเสี่ยงเรื่อง ฝนตกหนักมีโอกาเสี่ยงความเสียหายแต่พริกจะเก็บได้ในช่วงราคาสูง ปลูกเดือนตุลาคมเสี่ยงน้อยดูแลง่ายแต่พริกขายได้ราคาไม่สูงเพราะพริกออกสู่ตลาดเป็นจำนวนมาก

บทที่ 5

ผลการสำรวจการจัดการการผลิต ต้นทุน และผลตอบแทน ของเกษตรกรผู้ปลูกพริก

จากที่ได้ดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการของโครงการ “การพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตสินค้าเกษตร และการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกจังหวัดแพร่” ซึ่งดำเนินการระหว่างปี 2554–2555 ซึ่งโครงการวิจัยได้ทำการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลตัวอย่างจากเกษตรกร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการของโครงการและไม่ได้เข้าร่วมโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการของโครงการ ดังนั้นเนื้อหาในบทนี้ จึงได้เป็นการนำเสนอข้อมูลสภาพทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมฯ และไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมฯ ทั้งในด้านการจัดการการผลิต ต้นทุนและผลตอบแทน และการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกพริก ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้

5.1 สภาพทั่วไปของเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรม

ในหัวข้อนี้เป็นการศึกษาสภาพทั่วไปในเชิงเปรียบเทียบระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่เข้าร่วมฝึกอบรมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรม โดยศึกษาจากจำนวนตัวอย่างของเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมในจังหวัดแพร่ จำนวน 66 ราย และ 47 ราย ตามลำดับ และได้ทำการสำรวจตัวอย่างเกษตรกรใน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสอง และหนองม่วงไข่ โดยจำนวนตัวอย่างของเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมในอำเภอสองมีจำนวน 26 ราย และ 26 ราย ตามลำดับ ส่วนจำนวนตัวอย่างของเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมในอำเภอหนองม่วงไข่ มีจำนวน 40 ราย และ 21 ราย ตามลำดับ (ตารางที่ 5.1) ซึ่งผลการศึกษารายละเอียดของสภาพทั่วไปของครัวเรือนมีดังนี้

5.1.1 คุณลักษณะทั่วไปของเกษตรกร

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะทั่วไปของเกษตรกรที่ตกเป็นตัวอย่างในการสำรวจ พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 60) ส่วนเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 55) สำหรับความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือน พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 52 และ 62 ตามลำดับ รองลงมาคือ สามี/ภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 45 และ 26 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อทดสอบความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนและลักษณะการเข้าร่วมฝึกอบรม พบว่า ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครัวเรือนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 หมายความว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมนั้นส่วนใหญ่จะเป็น สามี/ภรรยาของหัวหน้าครัวเรือน ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่จะเป็นหัวหน้าครัวเรือน (ตารางที่ 5.2)

ผลการสำเร็จระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ปลูกพริกจังหวัดแพร่ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกพริกส่วนใหญ่ทั้งอำเภอสองและหนองม่วงไข่ และทั้งเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรม จะจบการศึกษาในระดับประถมศึกษา (ประมาณร้อยละ 60) (ตารางที่ 5.3) เมื่อพิจารณาด้านอายุเฉลี่ยของเกษตรกรผู้ปลูกพริก พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่ได้เข้าร่วมอบรมมีอายุเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 5.4) โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่ได้เข้าร่วมอบรมมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 48.80 ปี และ 49.60 ปี ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาด้านอาชีพหลักและอาชีพรองของเกษตรกรผู้ปลูกพริก พบว่า อาชีพหลักของเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่เข้าร่วมอบรม คือ การทำนา คิดเป็นร้อยละ 72.73 และ 57.45 ตามลำดับ รองลงมาคือ ทำไร่/สวนพริก คิดเป็นร้อยละ 22.73 และ 36.17 ตามลำดับ

5.1.2 ลักษณะการทำการเกษตรของเกษตรกร

1) แรงงาน การถือครองและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการสำรวจแรงงานทางการเกษตรของครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกพริก พบว่า จำนวนแรงงานทางการเกษตรเฉลี่ย 2.72 คน/ครัวเรือน โดยครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมจะมีจำนวนแรงงานทางการเกษตรเฉลี่ยมากกว่าครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมอบรม คือ 2.83 และ 2.55 คน/ครัวเรือน ตามลำดับ สำหรับเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมตามลำดับ และเมื่อแบ่งแรงงานที่ใช้ในการเกษตรออกเป็น 2 ประเภท คือแรงงานที่ทำการเกษตรเต็มเวลา และแรงงานที่ทำการเกษตรบางส่วน พบว่า จำนวนแรงงานทางการเกษตรหลักระหว่างครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่เข้าร่วมอบรมไม่แตกต่างกัน คือเท่ากับ 1.97 และ 1.91 คน/ครัวเรือน ตามลำดับ (ตารางที่ 5.5)

สำหรับการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน จากการสำรวจพบว่า ครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกพริกมีพื้นที่ถือครองเฉลี่ยประมาณ 10.65 ไร่/ครัวเรือน โดยเป็นพื้นที่ของตนเอง/ทำกินฟรี 7.15 ไร่/ครัวเรือน เช่าคนอื่น 3.31 ไร่/ครัวเรือน และพบว่า ครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่เข้าร่วมอบรมมีพื้นที่ถือครองทั้งหมดไม่แตกต่างกันมากนัก โดยครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่เข้าร่วมอบรมมีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 11.13 และ 9.98 ไร่/ครัวเรือน สำหรับพื้นที่ครัวเรือนเกษตรใช้ในการปลูกพริกทั้งหมดเฉลี่ยประมาณ 2.85 ไร่/ครัวเรือน พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อครัวเรือนของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่เข้าร่วมอบรม และครัวเรือนเกษตรกรอำเภอสองและหนองม่วงไข่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยครัวเรือนเกษตรกรอำเภอสองมีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยประมาณ 2.72 ไร่/ครัวเรือน (เข้าร่วม 2.75 ไร่/ครัวเรือน และไม่เข้าร่วม 2.68 ไร่/ครัวเรือน) และอำเภอหนองม่วงไข่ประมาณ 2.96 ไร่/ครัวเรือน (เข้าร่วม 2.28 ไร่/ครัวเรือน และไม่เข้าร่วม 3.28 ไร่/ครัวเรือน) (ตารางที่ 5.6) จากพื้นที่ถือครองดังกล่าว พบว่าพื้นที่ส่วนหนึ่งเป็นพื้นที่ที่เกษตรกรเช่ามาจากผู้อื่นเพื่อทำการปลูกพริก โดยเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมจะสัดส่วนของพื้นที่เช่าสูงกว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมประมาณเกือบ 2 เท่า ซึ่งเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมมีพื้นที่เช่าคิดเป็นร้อยละประมาณ 50 ในขณะที่ครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมมีพื้นที่เช่าคิดเป็นร้อยละประมาณ 30 ของพื้นที่ปลูกพริก

เมื่อพิจารณาถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ถือครอง พบว่าเกษตรกรมีการใช้พื้นที่ปลูกพืชหลายชนิด เช่น ใช้ที่ทำนาในการปลูกข้าวและเมื่อเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จจะปลูกพริกหรือถั่วเหลืองในพื้นที่นาบางส่วน ต่อเนื่องไปในรอบปีการผลิต หรือปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และเมื่อเก็บผลผลิตแล้วจึงปลูกพริกต่อในพื้นที่บางส่วน ดังนั้นพื้นที่ใช้ประโยชน์ในการเกษตรจึงมากกว่าพื้นที่ถือครอง ซึ่งพบว่าเกษตรกรมีพื้นที่ใช้ประโยชน์เฉลี่ยจำนวน 16.92 ไร่ ซึ่งมากกว่าพื้นที่ถือครองประมาณ 6.27 ไร่/ครัวเรือน (พื้นที่ถือครอง 10.65 ไร่/ครัวเรือน)

พืชที่เกษตรกรทั้งอำเภอสองและอำเภอหนองม่วงไข่นิยมปลูก ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พริก โดยเกษตรกรทุกรายจะปลูกข้าวเพื่อใช้ในการบริโภคและขาย คราวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกพริกมีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ย 9.61 ไร่/ครัวเรือน โดยแบ่งเป็นข้าวนาปี 6.49 ไร่/ครัวเรือน และข้าวนาปรัง 3.12 ไร่/ครัวเรือน พืชที่มีพื้นที่ปลูกรองลงมาได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ (ฤดูฝนและฤดูแล้ง) ซึ่งพบว่า คราวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกพริกมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ย 3.97 ไร่/ครัวเรือน คราวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกพริกอำเภอสองมีพื้นที่ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์เฉลี่ยต่อครัวเรือนมากกว่าอำเภอหนองม่วงไข่น โดยอำเภอสองมีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 5.77 ไร่/ครัวเรือน และอำเภอสองมีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 2.45 ไร่/ครัวเรือน (ตารางที่ 5.7)

2) รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน

รายได้ทั้งหมดที่เป็นเงินสดเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรผู้ปลูกพริกประมาณ 286,275 บาท/ครัวเรือน เมื่อพิจารณาครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่เข้าร่วมอบรมพบว่ารายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของทั้ง 2 กลุ่มมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.1 โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมมีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมอยู่ 150,169 บาท/ครัวเรือน ดังจะเห็นว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมมีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 83,641.99 บาท และ 96,010.51 บาท ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาโครงสร้างโดยรวมของรายได้ของเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าไม่แตกต่างกันมาก กล่าวคือเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม ต่างก็มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากการเกษตร โดยมีรายได้จากการเกษตรประมาณ ร้อยละ 86 ของรายได้ทั้งหมดของครัวเรือน ที่เหลือมาจากรายได้นอกการเกษตร

เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของรายได้เงินสดในภาคการเกษตร พบว่า คราวเรือนเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีแหล่งรายได้จากการเกษตรที่สำคัญ 3 อันดับแรก คือ ข้าว พริก และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ แต่เมื่อพิจารณารายได้แต่ละกิจกรรมการผลิตของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมมีความแตกต่างกันเนื่องจาก คราวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมมีรายได้จากการจำหน่ายพริกในสัดส่วนที่สูงกว่า คราวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมประมาณ 76,000 บาท/ครัวเรือน แต่รายได้เงินสดของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมจากการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์น้อยกว่าครัวเรือนไม่เข้าร่วมฝึกอบรมประมาณ 36,700 บาท/ครัวเรือน สำหรับรายได้นอกการเกษตร เช่น รายได้จากการรับจ้าง ค่าตอบแทน รายได้จากบุตรหลาน หัวหน้าครัวเรือนที่ไปทำงานยังต่างจังหวัด เป็นต้น พบว่า รายได้เงินสดของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมไม่มีความแตกต่างกันมากนัก

จะสังเกตได้ว่า รายได้จากพริกเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุดของเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม โดยสัดส่วนของรายได้จากพริกจะเท่ากับ ร้อยละ 64 และ 47 ของรายได้ทั้งหมดของเกษตรกรที่เข้าร่วม และไม่เข้าร่วมฝึกอบรม ตามลำดับ (ตารางที่ 5.8)

ตารางที่ 5.1 การเข้าร่วมอบรมของเกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่กับโครงการพัฒนาระบบการตัดสินค้าการผลิตสินค้าเกษตรและการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกจังหวัดแพร่

การเข้าร่วมอบรมของ เกษตรกร	สอง		หนองม่วงไข่		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เข้าร่วม	26	50.00	21	34.43	47	41.59
เข้าร่วม	26	50.00	40	65.57	66	58.41
รวม	52	100.00	61	100.00	113	100.00
χ^2	2.803 ^{NS}					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95,

*** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.2 เพศและความสัมพันธ์ของผู้ตอบแบบสอบถามกับหัวหน้าครัวเรือน

รายการ	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ																		
ชาย	11	42.31	9	34.62	20	38.50	15	71.43	18	45.00	33	54.10	26	55.32	27	40.91	53	46.90
หญิง	15	57.69	17	65.38	32	61.50	6	28.57	22	55.00	28	45.90	21	44.68	39	59.09	60	53.10
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
χ^2													2.29**					
ความสัมพันธ์กับ																		
หัวหน้าครัวเรือน																		
หัวหน้าครัวเรือน	14	53.84	11	42.31	25	48.10	15	71.43	23	57.50	38	62.30	29	61.71	34	51.52	63	55.80
สามี/ภรรยา	9	34.61	13	50.00	22	42.30	3	14.29	17	42.50	20	32.80	12	25.53	30	45.45	42	37.20
บุตร	2	7.69	2	7.69	4	7.70	1	4.76	0	0	1	1.60	3	6.38	2	3.03	5	4.40
อื่นๆ	1	3.86	0	0	1	1.90	2	9.52	0	0	2	3.30	3	6.38	0	0	3	2.70
รวม	26	100.0	26	100.0	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
χ^2													8.35**					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.3 ระดับการศึกษาของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	18	69.23	15	57.69	33	63.50	15	71.43	24	60.00	39	63.90	33	70.21	39	59.09	72	63.70
มัธยมศึกษา	5	19.23	5	19.23	10	19.20	5	23.81	5	12.50	10	16.40	10	21.28	10	15.15	20	17.70
ตอนต้น																		
มัธยมปลาย/ ปวช.	3	11.54	4	15.38	7	13.50	1	4.76	8	20.00	9	14.80	4	8.51	12	18.18	16	14.20
อนุปริญญา/ ปวส.	0	0	1	3.85	1	1.90	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1.52	1	0.90
ปริญญาตรี	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2.50	1	1.60	0	0	1	1.52	1	0.90
อื่นๆ	0	0	1	3.85	1	1.90	0	0	2	5.00	2	3.30	0	0	3	4.55	3	2.70
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	133	100
χ^2													6.49 ^{NS}					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.4 สถานภาพการสมรสและอายุของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพการสมรส																		
โสด	2	7.69	1	3.85	3	5.80	1	4.76	2	5.00	3	4.90	3	6.38	3	4.55	6	5.30
แต่งงาน	22	84.62	24	92.31	46	88.50	18	85.71	35	87.50	53	86.90	40	85.11	59	89.38	99	87.60
อยู่ร้าง/หม้าย	1	3.85	1	3.85	2	3.80	2	9.52	2	5.00	4	6.60	3	6.38	3	4.55	6	5.30
อื่นๆ	1	3.85	0	0	1	1.90	0	0	1	2.50	1	1.60	1	2.13	1	1.52	2	1.80
รวม	26	100	26	100	52	100	21	100	40	100	61	100	47	100	66	100	113	100
χ^2													0.47 ^{NS}					
อายุ (ปี)																		
<= 30	0	0	1	3.85	1	1.92	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3.85	1	1.92
31 - 40	3	11.54	3	11.54	6	11.54	2	9.52	9	22.50	11	18.03	3	11.54	3	11.54	6	11.54
41 - 50	14	53.85	15	57.69	29	55.77	10	47.62	14	35.00	24	39.34	14	53.85	15	57.69	29	55.77
51 - 60	7	26.92	5	19.23	12	23.08	6	28.57	9	22.50	15	24.59	7	26.92	5	19.23	12	23.08
>= 60	2	7.69	2	7.69	4	7.69	3	14.29	8	20.00	11	18.03	2	7.69	2	7.69	4	7.69
รวม	26	100	26	100	52	100	21	100	40	100	61	100	26	100	26	100	52	100
อายุเฉลี่ย (ปี)	48.69		47.38		48.04		50.71		49.73		50.07		49.60		48.80		49.13	
T-test													0.488 ^{NS}					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.5 อาชีพหลักของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพหลักของ ครัวเรือน	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทำนา	15	57.69	18	69.23	33	63.46	12	57.14	30	75.00	42	68.85	27	57.45	48	72.73	75	66.40
ทำไร่/สวนพริก	10	38.46	7	26.92	17	32.69	7	33.33	8	20.00	15	24.59	17	36.17	15	22.73	32	28.30
ประมง	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
พนักงานของรัฐ/ เอกชน	0	0.00	1	3.85	1	1.92	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	1.52	1	0.90
ค้าขาย	1	3.85	0	0.00	1	1.92	0	0.00	2	5.00	2	3.28	1	2.13	2	3.03	3	2.70
รับจ้างทั่วไป	0	0.00	0	0.00	0	0.00	2	9.52	0	0.00	2	3.28	2	4.26	0	0.00	2	1.80
อื่น ๆ	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
χ^2													6.32 ^{NS}					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.6 แรงงานทางการเกษตร การถือครองที่ดินและใช้ประโยชน์ในที่ดินของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	สอง			หนองม่วงไข่			รวม		
	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม	รวม	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม	รวม	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม	รวม
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
จำนวนแรงงานในครัวเรือน(คน/ครัวเรือน)									
แรงงานในครัวเรือนทั้งหมด	2.31	2.65	2.48	2.86	2.95	2.92	2.55	2.83	2.72
แรงงานที่ช่วยทำการเกษตรเต็มเวลา	2.04	2.00	2.02	1.76	1.95	1.89	1.91	1.97	1.95
แรงงานที่ช่วยทำการเกษตรบางเวลา	0.27	0.65	0.46	1.10	1.00	1.03	0.64	0.86	0.77
การถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ในที่ดิน (ไร่/ครัวเรือน)									
พื้นที่ทั้งหมดในการทำการเกษตร	9.68	14.27	11.98	10.35	9.09	9.77	9.98	11.13	10.65
- เป็นพื้นที่ของตนเอง/ทำกินฟรี	7.57	10.96	9.27	4.92	5.66	6.55	6.39	7.75	7.18
- เป็นที่เช่าคนอื่น	2.12	3.23	2.67	5.26	3.10	3.93	3.52	3.15	3.31
- อื่นๆ	-	0.08	0.04	0.17	0.33	0.27	0.07	0.23	0.16
พื้นที่ทั้งหมดในการปลูกพริก	2.68	2.75	2.72	3.28	2.80	2.96	2.95	2.78	2.85
- พื้นที่ของตนเอง/ทำกินฟรี	2.07	1.94	2.00	0.83	1.67	1.38	1.52	1.78	1.67
- ที่เช่าคนอื่น	0.62	0.81	0.71	2.45	0.88	1.42	1.43	0.85	1.09
- อื่นๆ	-	-	-	-	0.25	0.16	-	0.15	0.09

ตาราง 5.7 การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตร ปีเพาะปลูก 2554/55

รายการ	สอง					หนองม่วงไข่					รวม				
	จำนวน ครัวเรือนที่ ปลูก	พื้นที่ปลูก รวม (ไร่)	พื้นที่ปลูก เฉลี่ย (ไร่/ ครัวเรือน)*	ผลผลิต รวม (กิโลกรัม)	ผลผลิต เฉลี่ย (กิโลกรัม/ ไร่)	จำนวน ครัวเรือนที่ ปลูก	พื้นที่ปลูก รวม (ไร่)	พื้นที่ปลูก เฉลี่ย (ไร่/ ครัวเรือน)*	ผลผลิต รวม (กิโลกรัม)	ผลผลิต เฉลี่ย (กิโลกรัม/ ไร่)	จำนวน ครัวเรือนที่ ปลูก	พื้นที่ปลูก รวม (ไร่)	พื้นที่ปลูก เฉลี่ย (ไร่/ ครัวเรือน)*	ผลผลิต รวม (กิโลกรัม)	ผลผลิต เฉลี่ย (กิโลกรัม/ ไร่)
1. ข้าวนาปี	47	294.5	5.66	180,982	614.54	51	436.8	7.16	277,973	636.39	98	731.3	6.47	458,955	627.59
2. ข้าวนาปรัง	30	181.8	3.50	87,895	483.47	25	171.0	2.80	101,471	593.40	98	352.8	3.12	189,366	536.75
3. ถั่วเหลือง	-	-	-	-	-	3	15.0	0.25	8,150	543.3	3	15	0.13	815	54.33
4. ถั่วแขก	1	8	0.15	1,600	200.00	-	-	-	-	-	1	8	0.07	1,600.00	200.00
5. ใบยาสูบ	2	8	0.15	1,630	203.7	-	-	-	-	-	2	8	0.07	16,300.00	2,037.50
6. ต้นสัก	1	6	0.12	-	-	1	2	0.03	-	-	2	8	0.07	-	-
7. พริกใหญ่ฤดูฝน	15	51.5	0.99	-	-	47	131.5	2.16	-	-	62	182.9	1.62	-	-
8. พริกใหญ่ฤดูแล้ง	37	93.5	1.80	-	-	14	35.5	0.58	-	-	51	129.0	1.14	-	-
9. พริกขี้หนูผลใหญ่ฤดูฝน (พริกเค็ด)	22	9.7	0.19	-	-	42	16.0	0.26	-	-	64	25.7	0.23	-	-
10. พริกขี้หนูผลใหญ่ฤดู แล้ง (พริกเค็ด)	3	2.0	0.04	-	-	-	-	-	-	-	3	2	0.02	-	-
11. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูฝน	28	240.0	4.62	194,121.00	808.84	19	64.5	1.06	43,385	672.64	47	304.5	2.69	237,506	779.99
12. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดู แล้ง	10	60.0	1.15	34,344.00	572.40	29	85.0	1.39	96,682	1,137.44	39	145.0	1.28	131,026	903.63
รวม	52	955	18.4	-	-	61	957.3	15.69	-	-	113	1912.2	16.92	-	-

หมายเหตุ : * พื้นที่ปลูกเฉลี่ยไร่ต่อครัวเรือนของพืชแต่ละชนิดคำนวณต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

ตาราง 5.8 การใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตร ปีเพาะปลูก 2554/55

หน่วย: บาท/ครัวเรือน/ปี

รายการ	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ	รายได้	ร้อยละ
รายได้ในภาคการเกษตร	175,591	88.12	190,682	88.28	183,137	88.20	268,868	85.44	322,027	87.54	307,752	87.11	228,268	87.18	274,005	87.96	250,408	87.47
ข้าวนาปีและนาปรัง	49,927	25.05	39,289	18.19	44,608	21.48	51,246	16.28	49,504	13.46	50,103	14.18	50,516	19.29	45,480	14.60	47,574	16.62
ถั่วเหลืองและถั่วแขก	-	-	1,154	0.53	577	0.28	-	-	306	0.08	200	0.06	-	-	640	0.21	374	0.13
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	90,265	45.30	24,833	11.50	57,549	27.72	6,985	2.22	10,770	2.93	9,467	2.68	53,055	20.26	16,310	5.24	31,593	11.04
ใบยาสูบ	-	-	2,602	1.20	1,301	0.63	-	-	-	-	-	-	-	-	1,025	0.33	599	0.21
ยางพารา	-	-	2,308	1.07	1,154	0.56	-	-	725	0.20	475	0.13	-	-	1,348	0.43	788	0.28
พริกใหญ่	35,356	17.74	115,948	53.68	75,652	36.43	207,045	65.79	253,940	69.03	237,796	67.31	123,068	47.00	199,579	64.07	163,181	57.00
พริกขี้หนูใหญ่	43	0.02	702	0.32	373	0.18	2,535	0.81	5,725	1.56	4,627	1.31	1,156	0.44	3,746	1.20	2,669	0.93
สัตว์	-	-	3,846	1.78	1,923	0.93	143	0.05	143	0.04	1,902	0.54	64	0.02	3,227	1.04	1,912	0.67
ผลผลิตเกษตรอื่นๆ	-	-	-	-	-	-	914	0.29	914	0.25	3,182	0.90	409	0.16	2,650	0.85	1,718	0.60
รายได้นอกภาคการเกษตร	23,681	11.88	25,319	11.72	24,500	11.80	45,830	14.56	45,830	12.46	45,557	12.89	33,577	12.82	37,498	12.04	35,867	12.53
นอกฟาร์ม (เช่น ค่าจ้าง ค่าตอบแทน เป็นต้น)	23,681	11.88	25,319	11.72	24,500	11.80	45,830	14.56	45,830	12.46	45,557	12.89	33,577	12.82	37,498	12.04	35,867	12.53
รายได้รวมทั้งหมด	199,272	100.00	216,001	100.00	207,637	100.00	314,698	100.00	367,857	100.00	353,309	100.00	261,845	100.00	311,503	100.00	286,275	100.00
t-test													(-1.963*)					

หมายเหตุ: รายได้เทียบต่อครัวเรือนทั้งหมด โดยอำเภอสองมีทั้งหมด 52 ครัวเรือน แยกเป็นครัวเรือนที่ไม่เคยเข้าร่วมอบรม 26 ครัวเรือน และครัวเรือนที่เคยเข้าร่วมอบรม 26 ครัวเรือน และ
อำเภอหนองม่วงไข่มี 61 ครัวเรือน แยกเป็นครัวเรือนที่ไม่เคยเข้าร่วมอบรม 21 ครัวเรือน และครัวเรือนที่เคยเข้าร่วมอบรม 40 ครัวเรือน รวมทั้งสิ้น 113 ครัวเรือน

5.2 การจัดการการปลูกพริกของเกษตรกร

ในการสำรวจเกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่นั้นได้ทำการสำรวจเกษตรกรทั้งสิ้น 113 ราย นั้นได้แบ่งเกษตรกรที่ศึกษาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรผู้ปลูกพริกที่เข้าร่วมฝึกอบรมกับโครงการฯ จำนวน 66 ราย โดยแบ่งเป็นเกษตรกรจากอำเภอสอง 26 ราย และอำเภอหนองม่วงไข่ 40 ราย และเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่ไม่เข้าร่วมฝึกอบรมกับโครงการฯ จำนวน 47 ราย โดยแบ่งเป็นเกษตรกรจากอำเภอสอง 26 ราย และอำเภอหนองม่วงไข่ 21 ราย (ตารางที่ 5.9 และ 5.10)

5.2.1 พื้นที่ ช่วงเดือนปลูก และจำนวนต้นพริกที่ใช้ปลูกต่อไร่

ผลการสำรวจพื้นที่ ช่วงเดือนปลูก และจำนวนต้นพริกที่ใช้ปลูกต่อไร่ ในปีเพาะปลูก 2554/55 พบว่า เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยประมาณ 2.78 ไร่/ครัวเรือน พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมมีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 และ 2.74 ไร่/ครัวเรือน ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจำแนกตามอำเภอ พบว่าพื้นที่ปลูกพริกของทั้ง 2 อำเภอ ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก โดยพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อไร่ของอำเภอสองและหนองม่วงไข่เท่ากับ 2.75 และ 2.80 ตามลำดับ (ตารางที่ 5.9) จะเห็นว่าเกษตรกรแต่ละรายจะปลูกพริกเพียงไม่กี่ไร่ เนื่องจากการปลูกพริกต้องใช้แรงงานในการจัดการการปลูกมาก ซึ่งหากเกษตรกรไม่มีแรงงานมากเพียงพอที่จะดูแลรักษาและเก็บผลผลิตพริกจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี

สำหรับการเลือกช่วงเวลาในการปลูกพริก ในปีการเพาะปลูกพริก 2554/55 พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมเลือกช่วงเวลาในการปลูกพริกคล้ายกัน คือ ประมาณร้อยละ 58 เลือกปลูกพริกในเดือนกันยายนหรือก่อนเดือนกันยายน และประมาณร้อยละ 42 เลือกปลูกพริกหลังเดือนกันยายน โดยเมื่อพิจารณาช่วงเวลาปลูกพริกในแต่ละอำเภอ พบว่า อำเภอหนองม่วงไข่ จะนิยมปลูกพริกช่วงเดือนกันยายนหรือก่อนเดือนกันยายน (ร้อยละ 79) และอำเภอสองนิยมปลูกพริกในช่วงหลังเดือนกันยายน (ร้อยละ 67) เนื่องจากพื้นที่ปลูกพริกส่วนใหญ่จะเป็นพื้นที่น้ำท่วมถึงจึงต้องเลือกปลูกในช่วงที่ผ่านพ้นน้ำฝนไปแล้ว

จำนวนต้นพริกที่เกษตรกรใช้ในการปลูกพริกใหญ่ พบว่า เกษตรกรเลือกใช้จำนวนต้นพริกค่อนข้างมากซึ่งเฉลี่ยประมาณ 9,515 ต้น/ไร่ แต่จำนวนต้นพริกเฉลี่ยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมใช้นั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมจะเลือกใช้ประมาณ 8,223 ต้น/ไร่ และเกษตรกรไม่เข้าร่วมฝึกอบรมเลือกใช้ประมาณ 11,328 ต้น/ไร่ เมื่อพิจารณาจำนวนต้นพริกที่ปลูกแยกตามอำเภอ พบว่า ใกล้เคียงกับจำนวนเฉลี่ยของทั้งจังหวัดแพร่ คือ ประมาณ 9,679 ต้น/ไร่ และ 9,375 ต้น/ไร่ ในอำเภอสองและหนองม่วงไข่ ตามลำดับ (ตารางที่ 5.9)

ผลการสำรวจการคาดการณ์พื้นที่ ช่วงเดือนปลูก และจำนวนต้นพริกที่ใช้ปลูกต่อไร่ ในปีเพาะปลูก 2555/56 พบว่า เกษตรกรมีการลดพื้นที่ปลูกพริกลงแต่ลดลงเพียงเล็กน้อยโดยเฉลี่ยเหลือประมาณ 2.6 ไร่/ครัวเรือน พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อครัวเรือนของเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมมีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย

เท่ากับ 2.62 และ 2.78 ไร่/ครัวเรือน ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาจำแนกตามอำเภอ พบว่าพื้นที่ที่คาดว่าจะปลูกพริกของทั้ง 2 อำเภอ มีแนวโน้มลดลงเพียง 0.10 ไร่/ครัวเรือน เมื่อเทียบกับปีเพาะปลูก 2554/55 โดยพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อไร่ของอำเภอสองและหนองม่วงไขในปี 2555/56 เท่ากับ 2.60 และ 2.71 ตามลำดับ (ตารางที่ 5.10)

สำหรับการคาดการณ์การเลือกช่วงเวลาในการปลูกพริก ในปีการเพาะปลูกพริก 2555/56 พบว่า สัดส่วนของการเลือกช่วงเวลาปลูกพริกเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก โดยเกษตรกรผู้ปลูกพริกจำนวนมากตัดสินใจจะเลื่อนการปลูกพริกให้เร็วขึ้น โดยเกษตรกรที่จะเลือกปลูกในช่วงเดือนกันยายนหรือก่อนเดือนกันยายนมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 70 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด (เพิ่มขึ้นจะปีเพาะปลูก 2554/55 ประมาณร้อยละ 12 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด) กลุ่มเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมจะมีการเปลี่ยนแปลงช่วงเวลาปลูกมากที่สุด คือ จะเลือกช่วงเวลาในการปลูกพริกในเดือนกันยายนหรือก่อนเดือนกันยายนประมาณร้อยละ 80 ของจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมทั้งหมด สำหรับเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมฝึกอบรมยังคงเลือกปลูกพริกในช่วงหลังเดือนกันยายน เมื่อพิจารณาการคาดการณ์ช่วงเวลาปลูกพริกจำแนกตามรายอำเภอ พบว่า เกษตรกรปลูกพริกในอำเภอหนองม่วงไข จะเลือกช่วงเดือนกันยายนหรือก่อนเดือนกันยายนเพื่อปลูกพริกสูงถึง ร้อยละ 92 ส่วนอำเภอสองจะเลือกปลูกพริกในช่วงเดือนกันยายนหรือก่อนเดือนกันยายนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 46 (ปีเพาะปลูก 2554 ร้อยละ 33) ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่าในการปลูกพริกปีหน้า เกษตรกรส่วนใหญ่จะเลือกปลูกพริกในช่วงเดือนกันยายนหรือก่อนเดือนกันยายน เนื่องราคาพริกเขียวหนุ่มและก้ามปูในช่วงเดือนพฤศจิกายน (ปลูกเดือนกันยายนหรือก่อนกันยายน) มีราคาสูงในปีการเพาะปลูกที่ผ่านมา ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกพริกที่มีพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึงจะเลือกช่วงการปลูกพริกในเดือนกันยายนหรือก่อนกันยายนมากขึ้น และเกษตรกรที่เช่าพื้นที่ปลูกพริกจะเลือกเช่าพื้นที่ที่น้ำไม่ท่วม

จำนวนต้นพริกที่เกษตรกรคาดว่าจะใช้ในการปลูกพริกปีการเพาะปลูก 2555/56 พบว่า เกษตรกรเลือกใช้จำนวนต้นพริกลดลงซึ่งเฉลี่ยประมาณ 8,117 ต้น/ไร่ และจำนวนต้นพริกเฉลี่ยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมใช้นั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมจะเลือกใช้ประมาณ 6,427 ต้น/ไร่ และเกษตรกรไม่เข้าร่วมฝึกอบรมเลือกใช้ประมาณ 10,489 ต้น/ไร่ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผลของการอบรมเกษตรกรของโครงการฯ ในด้านการจัดการพริก เพราะว่าถ้าหากเกษตรกรมีการจัดการพริกที่ดีและไม่ให้พริกเป็นโรคง่าย การลดจำนวนต้นพริกต่อไร่ก็เป็นวิธีหนึ่งในการจัดการปลูกพริกที่ส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น (ตารางที่ 5.10)

5.2.2 แหล่งเงินทุน และประสบการณ์ในการปลูกพริกใหญ่

แหล่งเงินทุนในการปลูกพริกของเกษตรกรส่วนใหญ่ทั้งเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมมาจากเงินทุนของตนเองมากกว่าร้อยละ 95 ของเงินทุนทั้งหมดที่ใช้ในการปลูกพริก (ตารางที่ 5.12)

ประสบการณ์ของเกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่ในจังหวัดแพร่เฉลี่ยประมาณ 8.2 ปี และผลการสำรวจพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมมีประสบการณ์ในการปลูกพริกแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ซึ่งเกษตรกรที่เข้าร่วมจะมีประสบการณ์ในการปลูกพริกเฉลี่ยประมาณ 90.5 ปี และเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมฝึกอบรมมีประสบการณ์ในการปลูกพริกเฉลี่ยประมาณ 7.04 ปี (ตารางที่ 5.11)

5.2.3 ลักษณะการใช้พื้นที่ปลูกพริกของเกษตรกร

การหมุนเวียนการปลูกพืชในพื้นที่ปลูกพริกทั้งพืชที่ปลูกและหลังการปลูกพริก พบว่า ส่วนใหญ่แล้วเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมจะใช้พื้นที่ในการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ก่อนและเมื่อเก็บเกี่ยวข้าวโพดเลี้ยงสัตว์แล้วจะใช้พื้นที่นั้นบางส่วนปลูกพริก เมื่อพิจารณาตามเขตอำเภอ พบว่า อำเภอหนองม่วงไข่เกษตรกรบางรายจะไม่ใช้พื้นที่ที่จะปลูกพริกไปปลูกข้าวโพด โดยจะหันไปปลูกพืชระยะสั้นบำรุงดินแทน เช่น ปลูกถั่วเขียวหรือถั่วมัน ส่วนอำเภอสองนั้นจะปลูกข้าวก่อนนำพื้นที่นั้นมาใช้ปลูกพริก (ตารางที่ 5.12) สำหรับพืชที่ปลูกหลังจากใช้พื้นที่ที่ใช้ในการปลูกพริกแล้วมักจะนำไปใช้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ต่อพื้นที่ (มากกว่าร้อยละ 80 ของจำนวนเกษตรกรทั้งหมด) รองลงมาคือ ถั่วเขียว (ร้อยละ 7) (ตารางที่ 5.13) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในการจัดการด้านการผลิตพริกนั้นมีการปลูกพืชเพื่อบำรุงดินน้อยมาก อีกทั้งพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกพริกพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ทั้งที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมยังคงปลูกพริกโดยใช้พื้นที่บริเวณเดิมทุกๆ ปี มักไม่ค่อยย้ายพื้นที่ในการปลูกพริก ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคพริกที่สะสมอยู่ในดินระบาดได้ง่าย (ตารางที่ 5.14)

5.2.4 การจัดการกล้าพริกและการปลูก

เกษตรกรที่เข้าร่วมจะนิยมเพาะกล้าพริกในถาดหลุม (ร้อยละ 77) ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมฝึกอบรมจะมีสัดส่วนในการปลูกกล้าพริกในถาดหลุมและในแปลงเพาะกล้าเท่ากัน แต่เมื่อพิจารณาตามเขตพื้นที่แล้วพบว่า เกษตรกรในอำเภอสองนั้นนิยมเพาะกล้าพริกในแปลงเพาะกล้า (ร้อยละ 71) ส่วนเกษตรกรในอำเภอหนองม่วงไชนิยมเพาะกล้าในถาดหลุม (ร้อยละ 98) และก่อนนำกล้าพริกลงไปปลูกนั้นเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมส่วนใหญ่จะนำไปลงปลูกเลยโดยไม่จัดการใดๆ (ประมาณร้อยละ 33 และ 45 ตามลำดับ) แต่ก็มีเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม ที่ใช้วิธีจุ่มรากด้วยราเขียวก่อนปลูกประมาณร้อยละ 30 ของเกษตรกรแต่ละกลุ่ม (ร้อยละ 5.15)

สำหรับแปลงปลูกพริก พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีการขึ้นแปลงสำหรับการปลูกพริก ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาเรื่องโรครากเน่าโคนเน่าในช่วงที่มีฝนตกมากได้พอสมควร และเหมาะกับพื้นที่ที่มีน้ำใต้ดินสูงและการระบายน้ำไม่ค่อยดี สำหรับวัสดุคลุมแปลงเกษตรกรนิยมใช้พลาสติกในการคลุมแปลงปลูกพริกทั้งเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรม รองลงมาคือ คลุมด้วยเปลือกข้าวโพด แต่เมื่อพิจารณาตามเขตอำเภอแล้วพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอสองนิยมใช้เปลือกข้าวโพดคลุมแปลงสูงถึงร้อยละ 80 ของคำตอบทั้งหมด รองลงมาคือพลาสติก ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอสองนั้นเกษตรกรจะนิยมปลูกข้าวโพดจึงใช้ประโยชน์จากเปลือกข้าวโพดในการคลุมแปลง (ร้อยละ 11) เพื่อการประหยัดเงินในการซื้อพลาสติกคลุมแปลง (ตารางที่ 5.16)

สำหรับวิธีการให้น้ำพริก เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรม มักจะปล่อยน้ำไปตามร่อง (ร้อยละ 90) โดยให้น้ำยังอยู่ตามร่องของแปลงพริกแล้วซึมเข้าไปในแปลงพริก ซึ่งการจัดการให้น้ำใน

ลักษณะนี้จะช่วยลดแรงงานในการให้พริกตามโคนต้น แต่ต้องระวังในเรื่องโรคพริกที่ไหลมาจากแปลงอื่นด้วย (ตารางที่ 5.17)

แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกพริก นอกจากน้ำฝนตามธรรมชาติแล้ว น้ำที่ใช้ในการปลูกพริกเกษตรกรยังได้นำมาจากหลายแหล่ง คือ จากสระน้ำในไร่นา น้ำบาดาล และน้ำจากระบบน้ำชลประทาน โดยเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีการใช้น้ำจากน้ำบาดาลมากที่สุดรองลงมาคือน้ำจากสระ แต่เมื่อพิจารณาการใช้น้ำในการปลูกพริกตามเขตอำเภอ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกพริกอำเภอสองประมาณร้อยละ 50 ใช้น้ำจากสระ ส่วนเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไขร้อยละ 75 ใช้น้ำบาดาลในการให้น้ำพริก (ตารางที่ 5.17)

ตารางที่ 5.9 พื้นที่เพาะปลูก เดือนที่ปลูก และจำนวนต้นพริกที่ปลูกเฉลี่ยต่อไร่ ปี 2554/55

รายการ	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ปลูกพริก																		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ไร่	1	3.85	0	0.00	1	1.92	1	4.76	2	5.00	3	4.92	2	4.26	2	3.03	4	3.54
1.1-2 ไร่	13	50.00	9	34.62	22	42.31	9	42.86	19	47.50	28	45.90	22	46.81	28	42.42	50	44.25
2.1-3 ไร่	10	38.46	10	38.46	20	38.46	6	28.57	10	25.00	16	26.23	16	34.04	20	30.30	36	31.86
มากกว่า 3 ไร่ ขึ้นไป	2	7.69	7	26.92	9	17.31	5	23.81	9	22.50	14	22.95	7	14.89	16	24.24	23	20.35
รวม	26	100	26	100	52	100	21	100	40	100	61	100	47	100	66	100	113	100
พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย (ไร่/ครัวเรือน)	2.61		2.90		2.75		2.90		2.75		2.80		2.74		2.81		2.78	
T-test													-0.300 ^{NS}					
เดือนที่ปลูกพริก																		
< กันยายน	3	11.54	0	0.00	3	5.77	4	19.05	9	22.50	13	21.31	7	14.89	9	13.64	16	14.20
กันยายน	5	19.23	9	34.62	14	26.92	11	52.38	24	60.00	35	57.38	16	34.04	33	50.00	49	43.40
> กันยายน	18	69.23	17	65.38	35	67.31	6	28.57	7	17.50	13	21.31	24	51.06	24	36.36	48	42.50
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
χ²													3.03 ^{NS}					
จำนวนต้นพริกที่ปลูกต่อไร่																		
<= 7,000	6	23.08	15	57.69	21	40.38	2	9.52	10	25.00	12	19.67	8	17.02	25	37.88	33	29.20
7,001-9,000	4	15.38	4	15.38	8	15.38	12	57.14	16	40.00	28	45.90	16	34.04	20	30.30	36	31.90
> 9,000	16	61.54	7	26.92	23	44.23	7	33.33	14	35.00	21	34.43	23	48.94	21	31.82	44	38.90
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
จำนวนต้นพริกปลูกเฉลี่ย (ต้น/ไร่)	11,690.00		7,667.31		9,678.65		10,880.71		8,584.58		9,375.05		11,328.40		8,223.23		9,514.76	
T-test													2.127**					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.10 การคัดกรองพื้นที่ปลูกพริก ปี 2555/56

รายการ ร	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พื้นที่ปลูกพริก																		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ไร่	0	0.00	1	3.85	1	1.92	1	4.76	5	12.50	6	9.84	1	2.13	6	9.09	7	6.20
1.1-2 ไร่	12	46.15	11	42.31	23	44.23	8	38.10	11	42.50	25	40.98	20	42.55	28	42.42	48	42.50
2.1-3 ไร่	12	46.15	7	26.92	19	36.54	8	38.10	17	27.50	19	31.15	20	42.55	18	27.27	38	33.60
มากกว่า 3 ไร่ ขึ้นไป	2	7.69	7	26.92	9	17.31	4	19.05	7	17.50	11	18.03	6	12.77	14	21.21	20	17.70
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ย (ไร่/ครัวเรือน)	2.72		2.70		2.71		2.86		2.58		2.6		2.78		2.62		2.6	
T-test													0.671 ^{NS}					
เดือนที่ปลูกพริก																		
< กันยายน	4	15.38	7	26.92	11	21.15	10	47.62	21	52.50	31	50.82	14	29.79	28	42.42	42	37.20
กันยายน	4	15.38	8	30.77	12	23.08	7	33.33	18	45.00	25	40.98	11	23.40	26	39.39	37	32.70
> กันยายน	18	69.23	11	42.31	29	55.77	4	19.05	1	2.50	5	8.20	22	46.81	12	18.18	34	30.10
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
χ ²													30.50***					
จำนวนต้นพริกที่ปลูกต่อไร่																		
<= 7,000	4	15.38	16	61.54	20	38.46	10	47.62	16	40.00	26	42.62	14	29.79	32	48.48	46	40.70
7,001-9,000	3	11.54	4	15.38	7	13.46	6	28.57	16	40.00	22	36.07	9	19.15	20	30.30	29	25.70
> 9,000	19	73.08	6	23.08	25	48.08	5	23.81	8	20.00	13	21.31	24	51.06	14	21.21	38	33.60
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
จำนวนต้นพริกปลูกเฉลี่ย (ต้น/ไร่)	13,040.00		6,719.73		9,879.87		7,332.38		6,237.10		6,614.1		10,489.79		6,427.23		8,116.9	
T-test													2.782***					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.11 ประสิทธิภาพในการปลูกพริกใหญ่ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

จำนวนปีที่ปลูกพริก	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 3 ปี	8	30.77	7	26.92	15	28.85	1	4.76	4	10.00	5	8.20	9	19.15	11	16.67	20	17.70
3-5 ปี	6	23.08	4	15.38	10	19.23	4	19.05	2	5.00	6	9.84	10	21.28	6	9.09	16	14.16
6-8 ปี	4	15.38	5	19.23	9	17.31	7	33.33	5	12.50	12	19.67	11	23.40	10	15.15	21	18.58
มากกว่า 8 ปี	8	30.77	10	38.46	18	34.62	9	42.86	29	72.50	38	62.30	17	36.17	39	59.09	56	49.56
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
จำนวนปีที่ปลูกเฉลี่ย (ปี)	6.27		7.65		6.96		8.00		9.95		9.28		7.04		9.05		8.21	
T-test													-1.847*					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.12 แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการปลูกพริกใหญ่ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

แหล่งเงิน	สอง						หนอม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ตนเอง	23	88.46	22	84.62	45	86.54	18	85.71	35	87.50	53	86.89	41	87.23	57	86.36	98	86.72
นายทุน	0	0.00	2	7.69	2	3.85	0	0.00	2	5.00	2	3.28	0	0.00	4	6.06	4	3.54
ร่วมกันระหว่าง ตนเองและนายทุน	3	11.54	2	7.69	5	9.62	2	9.52	2	5.00	4	6.56	5	10.64	4	6.06	9	7.96
อื่นๆ	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	4.76	1	2.50	2	3.28	1	2.13	1	0.00	2	0.88
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
χ^2													5.690 ^{NS}					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.13 พืชที่ปลูกก่อนและปลูกหลังจากการปลูกพริกใหญ่ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	สอง						หนอมม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
พืชปลูกก่อนปลูกพริก*																		
ข้าวโพด	21	91.3	20	86.96	41	89.13	13	81.25	24	82.76	37	82.22	34	87.18	44	84.62	78	85.71
อ้อย	1	4.35	0	0	1	2.17	0	0	1	3.45	1	2.22	1	2.56	1	1.92	2	2.20
ถั่วเขียว	0	0	0	0	0	0	2	12.5	3	10.34	5	11.11	2	5.13	3	5.77	5	5.49
ถั่วมัน	0	0	0	0	0	0	1	6.25	1	3.45	2	4.44	1	2.56	1	1.92	2	2.20
ข้าว	1	4.35	2	8.7	3	6.52	0	0	0	0	0	0	1	2.56	2	3.85	3	3.30
ปอเทือง	0	0	1	4.35	1	2.17	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1.92	1	1.10
รวม	23	100	23	100.01	46	99.99	16	100	29	100	45	100	39	100	52	100	91	100
พืชปลูกหลังปลูกพริก*																		
ข้าวโพด	22	95.65	14	82.35	36	90.00	18	85.71	27	87.10	45	86.54	36	90.00	45	86.54	81	88.04
ถั่วเขียว	0	0.00	3	17.65	3	7.50	1	4.76	3	9.68	4	7.69	3	7.50	4	7.69	7	7.61
ถั่วมัน	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	3.23	1	1.92	0	0.00	1	1.92	1	1.09
ข้าว	1	4.35	0	0.00	1	2.50	2	9.52	0	0.00	2	3.85	1	2.50	2	3.85	3	3.26
รวม	23	100.00	17	100.00	40	100.00	21	100.00	31	100.00	52	100.00	40	100.00	52	100.00	92	100.00

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตาราง 5.14 ลักษณะการใช้พื้นที่ในการปลูกพริกใหญ่ของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

การใช้พื้นที่	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปลูกซ้ำที่เดิม	25	96.15	22	84.62	47	90.38	18	85.71	36	90.00	54	88.52	43	91.49	58	87.88	101	89.38
ปลูกพื้นที่ใหม่	1	3.85	4	15.38	5	9.62	3	14.29	4	10.00	7	11.48	4	8.51	8	12.12	12	10.62
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
χ^2													0.377 ^{NS}					

ตาราง 5.15 การเพาะกล้าและการจัดการกล้าพริกก่อนย้ายปลูกของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพาะกล้าพริก																		
เพาะในแปลง	23	88.46	14	53.85	37	71.15	0	0.00	1	2.50	1	1.64	23	48.94	15	22.73	38	33.63
เพาะในถาดหลุม	2	7.69	12	46.15	14	26.92	21	100.00	39	97.50	60	98.36	23	48.94	51	77.27	74	65.49
อื่นๆ	1	3.85	0	0.00	1	1.92	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	2.13	0	0.00	1	0.88
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
χ^2													10.378***					
การจัดการต้นกล้าก่อนย้ายปลูก*																		
จุ่มรากกล้าพริกในน้ำราเขียว	10	38.46	15	48.39	25	43.86	5	23.81	6	14.63	11	17.74	15	31.91	21	29.17	36	30.25
ตัดยอดและรากกล้าก่อนย้ายปลูก	1	3.85	2	6.45	3	5.26	0	-	0	-	0	-	1	2.13	2	2.78	3	2.52
จมน้ำก่อนปลูก	2	7.69	3	9.68	5	8.77	1	4.76	3	7.32	4	6.45	3	6.38	6	8.33	9	7.56
ไม่ได้ทำอะไร	10	38.46	4	12.90	14	24.56	11	52.38	20	48.78	31	50.00	21	44.68	24	33.33	45	37.82
อื่นๆ	3	11.54	7	22.58	10	17.54	4	19.05	12	29.27	16	25.81	7	14.89	19	26.39	26	21.85
รวม	26	100.00	31	100.00	57	100.00	21	100.00	41	100	62	100	47	100	72	100	119	100

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

ตาราง 5.16 การเปลี่ยนแปลงพริกและวัสดุที่ใช้สำหรับคลุมแปลงพริกของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เตรียมแปลงปลูกพริก																		
ขึ้นแปลง	25	96.15	24	92.31	49	94.23	21	100.00	39	97.50	60	98.36	46	97.87	63	95.45	109	96.46
ไม่ได้ขึ้นแปลง	1	3.85	2	7.69	3	5.77	0	0.00	1	2.50	1	1.64	1	2.13	47	100.00	3.54	113
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
χ^2													0.470 ^{NS}					
วัสดุที่ใช้สำหรับคลุมแปลงพริก																		
พลาสติก	3	11.54	3	11.54	6	11.54	21	100.00	32	80.00	53	86.89	24	51.06	35	53.03	59	52.21
ฟางข้าว	2	7.69	2	7.69	4	7.69	0	0.00	8	20.00	8	13.11	2	4.26	10	15.15	12	10.62
เปลือกข้าวโพด	21	80.77	21	80.77	42	80.77	0	0.00	0	0.00	0	0.00	21	44.68	21	31.82	42	37.17
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100.00	66	100.00	113	100.00
χ^2													4.311 ^{NS}					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.17 การขึ้นแปลงพริก และการให้น้ำพริกของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
วิธีการให้น้ำพริก*																		
ปล่อยน้ำตามร่อง	22	84.62	24	85.71	46	85.19	21	95.45	38	92.68	59	93.65	43	89.58	62	89.86	105	90.52
ใช้สปริงเกอร์	1	3.85	0	0.00	1	1.85	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	2.08	0	0.00	1	0.86
ใช้ระบบน้ำหยด	0	0.00	1	3.57	1	1.85	0	0.00	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	1.45	1	0.86
ใช้สายยางหรือภาชนะ	3	11.54	2	7.14	5	9.26	0	0.00	0	0.00	0	0.00	3	6.25	2	2.90	5	4.31
รดตามโคนต้น																		
วัสดุอื่นๆ	0	0.00	1	3.57	1	1.85	1	4.55	3	7.32	4	6.35	1	2.08	4	5.80	5	4.31
รวม	26	100.00	28	100.00	54	100.00	22	100.00	41	100.00	63	100.00	48	100.00	69	100.00	116	100.00
แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกพริก*																		
น้ำจากสระ	15	55.56	11	39.29	26	47.27	0	0.00	0	0.00	0	0.00	15	30.61	11	16.18	26	22.22
น้ำบาดาล	3	11.11	7	25.00	10	18.18	18	81.82	29	72.50	47	75.81	21	42.86	36	52.94	57	48.72
น้ำจากลำคลอง ห้วย	5	18.52	7	25.00	12	21.82	2	9.09	6	15.00	8	12.90	7	14.29	13	19.12	20	17.09
ชลประทาน	3	11.11	1	3.57	4	7.27	1	4.55	3	7.50	4	6.45	4	8.16	4	5.88	8	6.84
อื่นๆ	1	3.70	2	7.14	3	5.45	1	4.55	2	5.00	3	4.84	2	4.08	4	5.88	6	5.13
รวม	27	100	28	100	55	100	22	100	40	100	62	100	49	100	68	100	117	100

หมายเหตุ : * ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

5.2.5 รายได้และแหล่งการใช้จ่ายเงินที่ได้จากการจำหน่ายพริกของเกษตรกรผู้ปลูกพริก

รายได้ต่อครัวเรือนที่ได้จากการจำหน่ายพริกใหญ่ ระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมมีรายได้จากการจำหน่ายพริกมากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมฝึกอบรม ประมาณ 75,000 บาท/ครัวเรือน และเมื่อพิจารณาจำแนกตามอำเภอ พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอหนองม่วงไข่มีรายได้เงินสดจากการปลูกพริกต่อครัวเรือนประมาณ 237,796 บาท/ครัวเรือน ส่วนอำเภอสองแฉกกับ 75,652 บาท/ครัวเรือน ทั้งนี้อาจเนื่องจากช่วงที่พริกออกสู่ตลาดของเกษตรกรอำเภอสองแฉกจะช้ากว่าอำเภอหนองม่วงไข่ และพริกในช่วงที่ผลผลิตพริกอำเภอสองแฉกออกสู่ตลาดมีราคาตกต่ำ ทั้งๆที่พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อครัวเรือนของทั้ง 2 อำเภอ ไม่มีความแตกต่างกันมากนัก จึงเป็นผลให้รายได้พริกเมื่อคิดต่อครัวเรือนแล้วน้อยกว่าอำเภอหนองม่วงไข้อยู่มาก

แหล่งการนำผลตอบแทนที่ได้จากการปลูกพริกของเกษตรกรไปใช้ระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝึกอบรมมีความแตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมจะเก็บออมไว้ประมาณร้อยละ 35 รองลงมาคือ เกษตรกรจะนำไปชำระหนี้ประมาณร้อยละ 21 และนำไปซื้อเครื่องจักรหรืออุปกรณ์การเกษตรร้อยละ 10 สำหรับเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมฝึกอบรมจะนำเงินที่ได้กำไรจากการปลูกพริกไปชำระหนี้เป็นสัดส่วนที่มากที่สุดถึงร้อยละ 29 รองลงมาคือ เก็บออมร้อยละ 21 (ตารางที่ 5.19)

ตาราง 5.18 รายได้ (เงินสด) จากการขายพริกผลใหญ่ของเกษตรกร

รายได้จากการพริก (บาท/ครัวเรือน)	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
<=50,000	20	76.92	11	42.31	31	59.62	2	9.52	0	0.00	2	3.28	22	46.81	11	16.67	33	29.20
50,001-100,000	2	7.69	6	23.08	8	15.38	2	9.52	6	15.00	8	13.11	4	8.51	12	18.18	16	14.16
100,001-150,000	1	3.85	0	0.00	1	1.92	7	33.33	8	20.00	15	24.59	8	17.02	8	12.12	16	14.16
150,001-200,000	2	7.69	2	7.69	4	7.69	2	9.52	4	10.00	6	9.84	4	8.51	6	9.09	10	8.85
200,001-250,000	0	0.00	3	11.54	3	5.77	2	9.52	5	12.50	7	11.48	2	4.26	8	12.12	10	8.85
250,001-300,000	1	3.85	0	0.00	1	1.92	0	0.00	7	17.50	7	11.48	1	2.13	7	10.61	8	7.08
>300,000	0	0.00	4	15.38	4	7.69	6	28.57	10	25.00	16	26.23	6	12.77	14	21.21	20	17.70
รวม	26	100.00	26	100.00	52	100.00	21	100.00	40	100.00	61	100.00	47	100	66	100	113	100
รายได้เฉลี่ย (บาท/ครัวเรือน)	35,356		115,948		75,652		207,045		253,940		237,796		123,068		199,579		163,181	
t-test													(-2.936) ^{***}					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.19 แหล่งการใช้จ่ายเงินที่ได้จากการจำหน่ายพริกของเกษตรกรผู้ปลูกพริก

หน่วย: ค่าใช้จ่าย (บาท/ครัวเรือน)

รายการ	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	รายจ่าย	ร้อยละ	รายจ่าย	ร้อยละ	รายจ่าย	ร้อยละ	รายจ่าย	ร้อยละ	รายจ่าย	ร้อยละ	รายจ่าย	ร้อยละ	รายจ่าย	ร้อยละ	รายจ่าย	ร้อยละ	รายจ่าย	ร้อยละ
ชำระหนี้	24,731	32.13	18,135	21.85	21,433	26.80	37,405	26.40	41,228	20.81	39,911	22.34	30,394	28.70	32,130	21.03	31,408	23.57
ซื้อที่ดิน	385	0.50	-	-	192	0.24	9,524	6.72	15,625	7.89	13,525	7.57	4,468	4.22	9,470	6.20	7,389	5.55
ซ่อมแซมที่อยู่อาศัย	769	1.00	1,346	1.62	1,058	1.32	5,048	3.56	10,788	5.45	8,811	4.93	2,681	2.53	7,068	4.63	5,243	3.93
ต่อเติมที่อยู่อาศัย	4,692	6.10	7,423	8.95	6,058	7.57	21,619	15.26	16,750	8.46	18,426	10.31	12,255	11.57	13,076	8.56	12,735	9.56
ลงทุนค้าขาย	8,462	10.99	-	-	4,231	5.29	3,810	2.69	2,500	1.26	2,951	1.65	6,383	6.03	1,515	0.99	3,540	2.66
ส่งลูกหลานเรียน	14,017	18.21	5,477	6.60	9,747	12.19	15,106	10.66	16,905	8.53	16,286	9.11	14,503	13.70	12,403	8.12	13,277	9.96
ซื้อเครื่องจักรกล+อุปกรณ์การเกษตร	5,523	7.18	11,121	13.40	8,322	10.41	5,105	3.60	18,720	9.45	14,033	7.85	5,336	5.04	15,726	10.30	11,405	8.56
ไปเที่ยว	423	0.55	731	0.88	577	0.72	619	0.44	988	0.50	861	0.48	511	0.48	886	0.58	730	0.55
ทำบุญ	3,423	4.45	2,112	2.54	2,767	3.46	5,738	4.05	945	0.48	2,595	1.45	4,457	4.21	1,405	0.92	2,674	2.01
เก็บออม	13,945	18.12	28,906	34.83	21,425	26.79	32,476	22.92	68,439	34.55	56,058	31.37	22,225	20.99	52,865	34.61	40,121	30.11
อื่นๆ	596	0.77	7,731	9.32	4,163	5.21	5,240	3.70	5,220	2.64	5,227	2.93	2,671	2.52	6,209	4.06	4,738	3.56
รวม	76,965	100.00	82,980	100.00	79,973	100	141,689	100.00	198,106	100.00	178,684	100.00	105,884	100.00	152,754	100.00	133,259	100.00

หมายเหตุ: ร้อยละเทียบกับการใช้จ่ายทั้งหมด

5.2.6 การนำเทคโนโลยีที่ได้รับการฝึกอบรมไปใช้ในการปลูกพริกปลอดภัย

1) การนำเทคโนโลยีที่ได้รับการฝึกอบรมไปใช้ในการปลูกพริกปลอดภัย ปีเพาะปลูก 2554/55

จากการดำเนินการวิจัยของโครงการฯ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยนำเทคโนโลยีด้านการผลิตพริกปลอดภัยต่าง ๆ ไปฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรม (ดูตารางที่ 5.20) จากผลการติดตามประเมินการปรับใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นกับการผลิตพริกปีเพาะปลูกปัจจุบัน (2554/55) ของเกษตรกรและปีเพาะปลูกถัดไป (2555/56) พบว่า เทคโนโลยีที่เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมนำไปใช้มากกว่าร้อยละ 80 มีอยู่ 3 เทคโนโลยีที่เหมือนกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การปลูกพริกหลุมละ 1 ต้น การใช้ปูนขาวหรือโดโลไมท์ก่อนไถกลบบำรุงดิน และใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทั้งโรคและแมลงที่มีชื่อสามัญเท่านั้น

เทคโนโลยีที่เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมมีการปรับใช้เกินกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ ถอนต้นพริกที่เป็นไวรัส (ใบด่าง)ทิ้ง ปลูกพริกไม่ซ้ำที่เดิมเกิน 3 ปี ใช้น้ำอุ่นแช่เมล็ดพริกก่อนเพาะกล้า ตัดหรือถอนต้นที่เป็นโรคยอดเน่าโคนเน่า/แห้ง แล้วนำไปเผา เก็บผลพริกที่เป็นโรคกุ้งแห้งออกจากต้นแล้วนำไปเผาหรือฝังกลบไม่ให้เชื้อราขยายพันธุ์ต่อ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกษตรกรเคยได้รับอบรมมาแล้วและได้มีการปรับใช้มาบ้างแล้วก่อนที่จะโครงการวิจัยฯ จะเข้ามาอบรม

เทคโนโลยีที่มีสัดส่วนการนำไปปรับใช้แตกต่างกันระหว่างเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ตรวจสอบความเป็นกรด-ด่างของดิน ตัดแต่งกิ่งใบแขนงได้งามแรก จดบันทึกข้อมูล และทำน้ำหมักชีวภาพทั้งสูตรพืชสูตรสัตว์ โดยเกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมจะมีสัดส่วนการนำเทคโนโลยีไปปรับใช้มากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าฝึกอบรม

ส่วนในด้านการนำเชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมมีสัดส่วนการนำไปใช้มากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรม แต่อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบความสัมพันธุ์แล้วปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากโครงการวิจัยฯ ได้เข้าไปฝึกอบรมเป็นปีแรก เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมบางรายไม่ได้นำเทคโนโลยีต่างๆ ไปปรับใช้ทั้งหมด และเกษตรกรบางรายไม่มีเวลาขยายเชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา

สำหรับเทคโนโลยีที่เกษตรกรมีการนำไปปรับใช้น้อยอยู่มากคือ การใช้สารสกัดชีวภาพ/สมุนไพรไล่แมลง ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากยังไม่คุ้นเคยกับการใช้และยังมีทัศนคติว่าถ้าหากมีโรคหรือแมลงเข้าทำลายพริกแล้วใช้เพียงแค่สารสกัดชีวภาพเพื่อแก้ปัญหานั้นยังไม่เพียงพอเนื่องจากสารสกัดชีวภาพออกฤทธิ์ช้ากว่าสารเคมีอยู่มาก อีกเทคโนโลยีที่เกษตรกรที่เข้าอบรมแล้วมีการนำมาใช้น้อย คือ การทำปุ๋ยหมักแห้งใช้เอง อาจจะเนื่องจากวัสดุหรือแรงงานในการทำปุ๋ยหมักแห้ง

2) การนำเทคโนโลยีที่ได้รับการฝึกอบรมไปใช้ในการปลูกพริกปลอดภัย ปีเพาะปลูก 2555/56

จากผลการติดตามประเมินการปรับใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นกับการผลิตพริกปีเพาะปลูกปีถัดไป (2555/56) พบว่า เทคโนโลยีที่เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมคาดว่าจะนำไปใช้ในปีการเพาะปลูกปีถัดไปมีจำนวนมากกว่าการปรับใช้ปีการเพาะปลูกปี 2554/55 ทุกเทคโนโลยี และเทคโนโลยีที่เกษตรกร

ผู้เข้าร่วมอบรมจะนำไปปรับใช้มากกว่าร้อยละ 80 ของเกษตรกรที่เข้าอบรมทั้งหมด มีอยู่ 4 เทคโนโลยีที่เหมือนกัน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ปลุกพริกหลุมละ 1 ต้น หว่านปูนขาวหรือปูนโดโลไมท์ก่อนไถกลบเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน ใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทั้งโรคและแมลงที่มีชื่อสามัญเท่านั้นตรวจสอบความเป็นกรด-ด่างของดิน (ดูตารางที่ 5.21)

สำหรับเทคโนโลยีที่เกษตรกรจะนำไปปรับใช้ในฤดูกาลเพาะปลูกปีถัดไปเพิ่มขึ้นมากที่สุดคือ ใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มารองก้นหลุมก่อนปลูก จดบันทึกข้อมูล ตรวจสอบความเป็นกรด-ด่างของดิน และใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา ผสมวัสดุปลูกเพาะกล้า ซึ่งมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นเท่ากับร้อยละ 23, 23, 22, 20 ซึ่งส่วนหนึ่งอาจจะเป็นผลมาจากการสาธิตและแนะนำเกษตรกรให้มีการปรับใช้ตั้งแต่ฤดูกาลเพาะปลูกปีปัจจุบันแต่เกษตรกรไม่สามารถทำได้เนื่องจากช่วงเวลาที่แนะนำนั้นเกษตรกรได้ทำการปลุกพริกหรือช่วงเวลาไม่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามได้ เกษตรกรจึงจะนำมาปรับใช้ในปีเพาะปลูกปีถัดไป

เทคโนโลยีที่มีจำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะนำไปปรับน้อยที่สุดยังคงเป็น การใช้สารสกัดชีวภาพ/สมุนไพรไล่แมลง และการทำปุ๋ยหมักแห้งใช้เอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากเกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญและไม่มีแรงงานในครัวเรือนเพียงพอที่จะทำงานในส่วนนี้เพิ่มเติม

ส่วนในด้านการนำเชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มาไปประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นการผสมวัสดุปลูกเพาะกล้า รองก้นหลุมก่อนปลูก ตัดกรดโคนต้น หรือฉีดพ่น พบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมมีส่วนการจะนำไปใช้เพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 10 ของเกษตรกรผู้เข้าอบรมทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าเกษตรกรยอมรับเทคโนโลยีในการใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มาเพื่อป้องกันการเกิดโรคได้ สำหรับเทคโนโลยีที่เกษตรกรมีการนำไปปรับใช้น้อยอยู่มากคือ

ตาราง 5.20 ร้อยละของการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการการผลิต ปีปัจจุบัน (2554/55)

	รายการ	สอง				หนองม่วงไข่				รวม			
		ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม	รวม	χ^2	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม	รวม	χ^2	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม	รวม	χ^2
1.	ตรวจความเป็นกรด-ด่างของดิน	19.23	73.08	46.15	***	19.05	55.00	42.62	***	19.15	62.12	44.25	***
2.	ปลูกพริกไม่ซ้ำที่เดิมเกิน 3 ปี	69.23	46.15	57.69	*	47.62	66.67	60.00	NS	59.57	58.46	58.93	NS
3.	หว่านปูนขาวหรือปูนโดโลไมท์ก่อนไถกลบเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน	84.62	88.46	86.54	NS	66.67	85.00	78.69	*	76.60	86.36	82.30	NS
4.	ใช้น้ำอุ่นแช่เมล็ดพริกก่อนเพาะกล้า	50.00	57.69	53.85	NS	61.90	51.28	55.00	NS	55.32	53.85	54.46	NS
5.	ใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา ผสมวัสดุปลูกเพาะกล้า	34.62	61.54	48.08	**	30.00	32.50	31.67	NS	32.61	43.94	39.29	NS
6.	ใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา รองก้นหลุมก่อนปลูก	34.62	57.69	46.15	*	15.00	7.50	10.00	NS	26.09	27.27	26.79	NS
7.	ใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา ฉีดรดโคนต้น	26.92	57.69	42.31	**	31.58	25.64	27.59	NS	28.89	38.46	34.55	NS
8.	ใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา ฉีดพ่น	30.77	57.69	44.23	**	40.00	40.00	40.00	NS	34.78	46.97	41.96	NS
9.	ปลูกพริกหลุมละ 1 ต้น	84.62	92.31	88.46	NS	95.24	97.44	96.67	NS	89.36	95.38	92.86	NS
10.	ปลูกพริกแต่ละแถวห่างกัน ทรงพุ่มไม่ชนกัน	53.85	69.23	61.54	NS	42.86	35.90	38.33	NS	48.94	49.23	49.11	NS
11.	คัดแต่งกิ่งใบแขนงได้งามแรก	3.85	42.31	23.08	***	23.81	35.00	31.15	NS	12.77	37.88	27.43	***
12.	ถอนต้นพริกที่เป็นไวรัส (ใบด่าง)ทิ้ง	92.31	75.00	80.00	*	50.00	57.89	55.17	NS	73.91	64.52	68.52	NS
13.	ตัดหรือถอนต้นที่เป็นโรคยอดเน่าโคนเน่า/แห้ง แล้วนำไปเผา	73.08	68.00	70.59	NS	42.86	36.84	38.98	NS	59.57	49.21	53.64	NS
14.	เก็บผลพริกที่เป็นโรคกุ้งแห้งออกจากต้นแล้วนำไปเผาหรือฝังกลบไม่ให้เชื้อ ราขยายพันธุ์ต่อ	73.08	50.00	61.54	*	33.33	45.00	40.98	NS	55.32	46.92	50.44	NS
15.	จดบันทึกข้อมูล	15.38	30.77	23.08	NS	38.10	52.50	47.54	NS	25.53	43.94	36.28	**
16.	ใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทั้งโรคและแมลงที่มีชื่อสามัญเท่านั้น	96.15	88.00	92.16	NS	80.95	85.00	83.61	NS	89.36	86.15	87.50	NS
17.	ทำปุ๋ยคอกหมักแห้งใช้เอง	11.15	42.31	26.92	**	9.52	20.00	16.39	NS	10.64	28.79	21.24	NS
18.	ทำน้ำหมักชีวภาพทั้งสูตรพืชสูตรสัตว์	23.08	53.85	38.46	**	23.81	30.00	27.87	NS	23.40	39.39	32.74	*
19.	ใช้สารสกัดชีวภาพ/สมุนไพรไล่แมลง	23.08	30.77	26.92	NS	28.58	23.08	25.00	NS	25.53	26.15	25.89	NS
20.	ไม่ให้น้ำผ่านแปลงที่เป็นโรคเหี่ยวเขียวเข้าแปลงของเรา	69.23	73.08	71.15	NS	61.90	69.23	66.67	NS	65.96	70.77	68.75	NS
21.	สวมถุงพลาสติกหุ้มรองเท้าเข้าแปลงพริกที่เป็นโรคเหี่ยวเขียวเพื่อไม่ให้เชื้อ กระจายไปแหล่งอื่น	61.54	38.46	50.00	*	23.81	25.64	25.00	NS	44.68	30.77	36.61	*

หมายเหตุ: ร้อยละเทียบตามจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตาราง 5.21 ร้อยละของการปฏิบัติกิจกรรมการจัดการการผลิต ปีหน้า (2555/56)

	รายการ	สอง				หนองม่วงไข่				รวม			
		ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม	รวม	χ^2	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม	รวม	χ^2	ไม่เข้าร่วม	เข้าร่วม	รวม	χ^2
1.	ตรวจความเป็นกรด-ด่างของดิน	69.23	92.31	80.77	**	57.14	79.49	71.67	*	63.83	84.62	75.89	**
2.	ปลูกพริกไม่ซ้ำที่เดิมเกิน 3 ปี	61.54	50.00	55.77	NS	42.86	68.42	59.32	*	53.19	60.94	57.66	NS
3.	หว่านปูนขาวหรือปูนโดโลไมท์ก่อนไถกลบเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน	92.31	88.46	90.38	NS	85.71	87.18	86.67	NS	89.36	87.69	88.39	NS
4.	ใช้น้ำอุ่นแช่เมล็ดพริกก่อนเพาะกล้า	57.69	61.54	59.62	NS	71.43	57.89	62.71	NS	63.83	59.38	61.26	NS
5.	ใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา ผสมวัสดุปลูกเพาะกล้า	65.38	73.08	69.23	NS	70.00	57.89	62.07	NS	67.39	64.06	65.45	NS
6.	ใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา รองก้นหลุมก่อนปลูก	61.54	73.08	67.31	NS	60.00	35.14	43.86	*	60.87	50.79	55.05	NS
7.	ใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา ตัดรดโคนต้น	61.54	65.38	63.46	NS	57.89	41.67	47.27	NS	60.00	51.61	55.14	NS
8.	ใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา ฉีดพ่น	61.54	69.23	65.38	NS	70.00	57.89	59.02	NS	65.22	62.50	63.64	NS
9.	ปลูกพริกหลุมละ 1 ต้น	84.62	92.31	88.46	NS	95.42	100.00	98.28	NS	89.36	96.83	93.64	NS
10.	ปลูกพริกแต่ละแถวห่างกัน ทรงพุ่มไม่ชนกัน	53.85	69.23	61.54	NS	52.38	48.65	50.00	NS	53.19	57.14	55.45	NS
11.	ตัดแต่งกิ่งใบแขนงได้งามแรก	19.23	46.15	32.69	**	38.10	50.00	45.76	NS	27.66	48.44	39.64	**
12.	ถอนต้นพริกที่เป็นไวรัส (ใบด่าง)ทิ้ง	96.15	75.00	86.00	**	57.89	61.11	60.00	NS	80.00	66.67	72.38	*
13.	ตัดหรือถอนต้นที่เป็นโรคยอดเน่าโคนเน่า/แห้ง แล้วนำไปเผา	76.92	68.00	72.55	NS	55.00	50.00	51.79	NS	67.39	57.38	61.68	NS
14.	เก็บผลพริกที่เป็นโรคกุ้งแห้งออกจากต้นแล้วนำไปเผาหรือฝังกลบไม่ให้เชื้อ ราขยายพันธุ์ต่อ	76.92	57.69	67.31	NS	42.86	51.35	48.28	NS	61.70	53.97	57.27	NS
15.	จดบันทึกข้อมูล	46.15	61.54	53.85	NS	61.90	71.05	63.93	NS	53.19	67.19	61.26	*
16.	ใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทั้งโรคและแมลงที่มีชื่อสามัญเท่านั้น	100.00	88.00	94.12	NS	85.71	84.21	84.75	NS	93.62	85.71	89.09	NS
17.	ทำปุ๋ยคอกหมักแห้งใช้เอง	11.54	42.31	26.92	**	9.52	25.64	20.00	NS	10.64	32.31	23.21	***
18.	ทำน้ำหมักชีวภาพทั้งสูตรพืชสูตรสัตว์	23.08	53.85	38.46	**	28.57	34.21	31.15	NS	25.53	42.19	35.14	*
19.	ใช้สารสกัดชีวภาพ/สมุนไพรไล่แมลง	23.08	40.00	31.37	NS	33.33	23.68	27.12	NS	27.66	30.16	29.09	NS
20.	ไม่ให้ให้น้ำผ่านแปลงที่เป็นโรคเหี่ยวเขียวเข้าแปลงของเรา	69.23	73.08	71.15	NS	60.00	70.27	66.67	NS	65.22	71.43	68.81	NS
21.	สวมถุงพลาสติกหุ้มรองเท้าเข้าแปลงพริกที่เป็นโรคเหี่ยวเขียวเพื่อไม่ให้เชื้อ กระจายไปแหล่งอื่น	65.38	46.15	55.77	NS	23.81	29.73	27.59	NS	46.81	36.51	40.91	NS

หมายเหตุ: ร้อยละเทียบตามจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

5.3 การฝึกอบรมและนำไปใช้ในการปลูกพริกปลอดภัย

เกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมมีสัดส่วนของการได้รับรอง GAP ของแปลงพริกแตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมกับโครงการปัจจุบันได้รับใบ Q หรือใบรับรอง GAP (ร้อยละ 80) มากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม (ร้อยละ 45) (ตารางที่ 2.22)

แหล่งข่าวสารความรู้ในด้านการปลูกพริกปลอดภัยนั้น ทั้งเกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมได้รับความรู้จากเจ้าหน้าที่การเกษตรเป็นส่วนใหญ่ ประมาณร้อยละ 94 และ 70 ตามลำดับ รองลงมา สำหรับเกษตรกรที่เข้ารับการฝึกอบรมนั้น ได้รับความรู้จากสถาบันการศึกษาร้อยละ 43 ของจำนวนเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมทั้งหมด ส่วนเกษตรกรที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมนั้น จะได้รับคำแนะนำจากเพื่อนบ้านในด้านการปลูกพริกปลอดภัยเป็นลำดับรองลงมาคือ ร้อยละ 57 และเมื่อสอบถามเรื่องความรู้ที่ได้รับแล้วนำมาให้ประโยชน์ได้มากน้อยเพียงใด เกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมมีการนำความรู้ไปใช้ได้แค่บางส่วนเท่านั้น (ร้อยละ 84 และ 91 ตามลำดับ) และไม่ได้นำความรู้ไปใช้เลยนั้นมีสัดส่วนอยู่น้อยมากเพียงร้อยละ 2 และ 4 ของจำนวนเกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรม ตามลำดับ (ตารางที่ 5.23)

เมื่อเกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมนำความรู้ที่ได้ไปใช้แล้วนั้น เกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมมีความเห็นว่าความรู้ที่นำไปใช้นั้นให้ผลลัพธ์ที่ดี ร้อยละ 67 และ 63 ตามลำดับ และได้ผลปานกลางประมาณ ร้อยละ 28 และ 29 ตามลำดับ

จากความรู้ที่เกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมด้านการปลูกพริกปลอดภัยนั้น พบว่าเกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมได้เผยแพร่ต่อไปยังเกษตรกรผู้ปลูกพริกรายอื่นเป็นสัดส่วนที่สูงถึงร้อยละ 75 และ 64 ตามลำดับ (ตารางที่ 5.24)

ตารางที่ 5.22 สถานะใบรับรองมาตรฐานระบบการผลิตเกษตรที่ดีที่เหมาะสม และการเคยเข้าร่วมอบรมการปลูกพริกปลอดภัยของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ใบรับรอง GAP																		
ได้รับ	7	26.92	19	73.08	26	50.00	14	66.67	34	85.00	48	78.69	21	44.68	53	80.30	74	65.49
ไม่เคยได้รับ	19	73.08	7	26.92	26	50.00	7	33.33	6	15.00	13	21.31	26	55.32	13	19.70	39	34.51
รวม	26	100	26	100	52	100	21	100	40	100	61	100	47	100	66	100	113	100
χ^2													15.412***					
สถานะใบรับรอง GAP																		
หมดอายุแล้ว	1	14.29	1	5.26	2	7.69	1	7.69	4	11.76	5	10.64	2	10.00	5	9.43	7	9.59
ยังไม่หมดอายุ	5	71.43	14	73.68	19	73.08	8	61.54	24	70.59	32	68.09	13	65.00	38	71.70	51	69.86
กำลังต่ออายุ	1	14.29	4	21.05	5	19.23	4	30.77	6	17.65	10	21.28	5	25.00	10	18.87	15	20.55
รวม	7	100.00	19	100.00	26	100.00	13	100.00	34	100.00	47	100.00	20	100.00	53	100.00	73	100.00
χ^2													0.364 ^{NS}					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตารางที่ 5.23 แหล่งความรู้การปลูกพริกปลอดภัยของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แหล่งข่าวสารการปลูกพริกปลอดภัย																		
โทรทัศน์/วิทยุ	2	7.69	0	0.00	2	3.92	1	4.76	4	10.53	5	8.47	3	6.38	4	6.35	7	6.36
หนังสือพิมพ์/เอกสาร/วารสารวิชาการ	0	0.00	1	4.00	1	1.96	2	9.52	1	2.63	3	5.08	2	4.26	2	3.17	4	3.64
เพื่อนบ้าน	18	69.23	7	28.00	25	49.02	9	42.86	11	28.95	20	33.90	27	57.45	18	28.57	45	40.91
เจ้าหน้าที่การเกษตร	14	53.85	21	84.00	35	68.63	19	90.48	38	100.00	57	96.61	33	70.21	59	93.65	92	83.64
พนักงานส่งเสริมการเกษตรของเอกชน	0	0.00	4	16.00	4	7.84	8	38.10	15	39.47	23	38.98	8	17.02	19	30.16	27	24.55
สถาบันการศึกษา	0	0.00	10	40.00	14	27.45	4	19.05	17	44.74	21	35.59	8	17.02	27	42.86	35	31.82
อื่น ๆ (ระบุ)	4	15.38	2	8.00	2	3.92	1	4.76	1	2.63	2	3.39	1	2.13	3	4.76	4	3.64
รวม	26	100.00	25	100.00	51	100.00	21	100.00	38	100.00	59	100.00	47	100.00	63	100.00	110	100.00
การใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้จาก																		
ข่าวสาร/การฝึกอบรม																		
ไม่ได้นำความรู้มาใช้	0	0.00	0	0.00	0	0.00	1	6.67	1	2.63	2	3.77	1	4.35	1	1.64	2	2.38
นำความรู้มาใช้บางส่วน	8	100.00	18	78.26	26	83.87	13	86.67	13	86.67	46	86.79	21	91.30	51	83.61	72	85.71
นำความรู้มาใช้ทั้งหมด	0	0.00	5	21.74	5	16.13	1	6.67	1	6.67	5	9.43	1	4.35	9	14.75	10	11.90
รวม	8	100.00	23	100.00	31	100.00	15	100.00	38	100.00	53	100.00	23	100.00	61	100.00	84	100.00
χ^2													2.149 ^{NS}					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ตารางที่ 5.24 การใช้ประโยชน์จากความรู้ที่ได้จากข่าวสาร/การฝึกอบรมพริกปลอดภัยของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	สอง						หนองม่วงไข่						รวม					
	ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม		ไม่เข้าร่วม		เข้าร่วม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผลจากการใช้ความรู้จาก ข่าวสาร/การฝึกอบรมมา																		
ได้ผลดี	5	62.50	14	60.87	19	61.29	10	62.50	27	71.05	37	68.52	15	62.50	41	67.21	56	65.88
ได้ผลปานกลาง	1	12.50	8	34.78	9	29.03	6	37.50	9	23.68	15	27.78	7	29.17	17	27.87	24	28.24
ได้ผลน้อย	2	25.00	1	4.35	3	9.68	0	0.00	2	5.26	2	3.70	2	8.33	3	4.92	5	5.88
รวม	8	100.00	23	100.00	31	100.00	16	100.00	38	100.00	54	100.00	24	100.00	61	100.00	85	100.00
χ^2													0.410 ^{NS}					
การเผยแพร่ความรู้จากการ ฝึกอบรมไปสู่เกษตรกรรายอื่น																		
ไม่ได้เผยแพร่	3	37.50	6	26.09	9	29.03	5	35.71	9	23.68	14	26.92	8	36.36	15	24.59	23	27.71
ได้เผยแพร่	5	62.50	17	73.91	22	70.97	9	64.29	29	76.32	38	73.08	14	63.64	46	75.41	60	72.29
รวม	8	100.00	23	100.00	31	100.00	14	100.00	38	100.00	52	100.00	22	100.00	61	100.00	83	100.00
χ^2													1.119 ^{NS}					

หมายเหตุ: NS ไม่มีความแตกต่างทางสถิติ, * ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90, ** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95, *** ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

5.4 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตพริกใหญ่ของเกษตรกร

5.4.1 ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่ฤดูแล้ง

ต้นทุนการผลิตพริกฤดูแล้ง จากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 47 ราย ในการคำนวณต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์โดยกำหนด

$$\text{ต้นทุนพริกทั้งหมด} = \text{ต้นทุนเงินสด} + \text{ต้นทุนไม่เป็นเงินสด}$$

$$\text{ต้นทุน} = \text{ต้นทุนผันแปร} + \text{ต้นทุนคงที่}$$

ต้นทุนเงินสด หมายถึง ต้นทุนที่เกษตรกรต้องจ่ายเงินออกไป เพื่อซื้อหรือเป็นค่าจ้างแรงงาน ส่วนต้นทุนไม่เป็นเงินสดเป็นการใช้ปัจจัยการผลิตของตนเอง แต่จะคิดต้นทุนให้เท่ากับที่ซื้อและค่าแรงงานของตนเองก็คิดค่าเสียโอกาสให้เท่ากับค่าแรงงานจ้าง เช่นเดียวกับค่าไร่ที่ดินที่เป็นของตนเอง ก็คิดให้เท่ากับที่ต้องเช่าคนอื่น ค่าจ้างแรงงานโดยกำหนดให้แรงงาน 1 คน ทำงานวันละ 8 ชั่วโมง อัตราค่าจ้างวันละ 200 บาท ค่าจ้างเครื่องจักร เช่น ค่ารถไถนา ค่าปัจจัยการผลิตหรือค่าวัสดุการเกษตรเป็นค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ยเคมี ค่าวัสดุเพาะกล้า ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น ค่าซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์การเกษตร ค่าเสียโอกาสเงินทุน โดยคิดระยะเวลา 7 เดือน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7 บาท โดยคิดจากเงินทุนทั้งเป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ที่เป็นค่าแรงงาน ค่าวัสดุการเกษตรและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เฉพาะค่าซ่อมแซม รวมกันแล้วคิดดอกเบี้ยให้เงินทุนดังกล่าว ก็จะได้เป็นค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน ต้นทุนผันแปร หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยจะแปรผันไปตามปริมาณการผลิต ผลิตมากเสียมาก ผลิตน้อยเสียน้อย ไม่ทำการผลิตเลยก็ไม่ต้องเสีย

ต้นทุนคงที่ หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยไม่แปรผันตามปริมาณการผลิต จะทำการผลิตหรือไม่ก็ต้องเสียค่าใช้จ่าย เช่น ค่าเช่าที่ดิน ที่ที่ต้องเช่า (ต้นทุนเงินสด) และที่เป็นของตนเอง(ต้นทุนไม่เป็นเงินสด) โดยปกติที่ดินที่สามารถปลูกพริกฤดูแล้งได้ค่าเช่าที่ดินจะสูง ค่าเช่าประมาณไร่ละ 2,000-3,000 บาท ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร อุปกรณ์การเกษตรที่มีอายุการใช้งานมากกว่า 1 ปี จะคำนวณค่าเสื่อมราคาตามวิธีเฉลี่ยเส้นตรงกระจายค่าเสื่อมราคาให้เท่ากันทุกปีตลอดอายุการใช้งาน และมีการถ่วงน้ำหนักตามอัตราส่วนร้อยละของการใช้งานในการปลูกพริก เช่นเดียวกันกับค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตรจะมีการถ่วงน้ำหนักตามอัตราส่วนร้อยละของการใช้ในการปลูกพริก อุปกรณ์การเกษตรที่สำคัญเป็นรถไถนาเดินตาม เครื่องสูบน้ำ บ่อบาดาล พลาสติกคลุมแปลง ไม้ค้ำ ถาดเพาะกล้า เครื่องพ่นสารเคมี ถังพลาสติกใส่น้ำ ขนาด 200ลิตร และท่อหรือสายยางส่งน้ำ เป็นต้น

$$\text{ค่าเสื่อมราคา} = \frac{\text{มูลค่าที่ซื้อ} - \text{มูลค่าซาก}}{\text{อายุการใช้งาน}}$$

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตพริก จากพื้นที่ทำการศึกษา 2 อำเภอคือ อำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง รวมเป็นจำนวน 47 ราย ในแต่ละอำเภอมักมีการแยกตามสัดส่วนของจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมกับโครงการวิจัยฯ และไม่เคยเข้าร่วมอบรมกับโครงการวิจัย (ดังตารางที่ 5.25) และจำนวนตัวอย่าง

กระจายตามสัดส่วนของการปลูกพริกในแต่ละช่วงเดือนของแต่ละอำเภอ การคำนวณต้นทุนการผลิตแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 8 กรณี

ตารางที่ 5.25 จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการคำนวณต้นทุนการผลิตพริกฤดูแล้ง

เดือนที่ปลูกพริก	อำเภอหนองม่วงไข่			อำเภอสอง			รวม		
	เข้า อบรม	ไม่เข้า อบรม	รวม	เข้า อบรม	ไม่เข้า อบรม	รวม	เข้า อบรม	ไม่เข้า อบรม	รวม
ก่อนเดือนกันยายน	6	1	7	-	-	-	6	1	7
เดือนกันยายน	14	4	18	2	-	2	16	4	20
หลังเดือนกันยายน	6	2	8	8	4	12	14	6	20
รวม	26	7	33	10	4	14	36	11	47

1. ต้นทุนการผลิตพริกฤดูแล้ง ทั้งจังหวัดแพร่

จากการวิเคราะห์ครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่ อำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 47 ตัวอย่าง สาเหตุที่จำนวนตัวอย่างไม่มากนักเพราะจะเลือกตามเฉพาะครัวเรือนที่ได้วางแผนบันทึกไว้ให้เป็นตัวอย่างเบื้องต้นและสอบถามเพิ่มเติม แล้วจึงวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือก่อนที่จะตัดสินใจเลือกเป็นตัวแทนในการศึกษา ปรากฏว่า ต้นทุนทั้งหมดประมาณไร่ละ 36,645.39 บาท ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ประมาณ 3,848.83 กิโลกรัม ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัมประมาณ 9.52 บาท ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 20.57 บาท ต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัมละ 4.42 บาท รายได้จากการขายพริกเฉลี่ยไร่ละ 79,166.17 บาท รายได้สุทธิไร่ละ 42,520.78 บาท รายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดหรือถ้าไม่คิดต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด เช่น ค่าแรงงานตนเอง ค่าที่ดินตนเอง ค่าวัสดุของตนเอง และค่าเสียโอกาสเงินทุน ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรแล้ว รายได้เหนือต้นทุนเงินสด (รายได้จากการขายพริก-ต้นทุนเงินสด) ประมาณไร่ละ 62,150.92 บาท ต้นทุนผันแปรไร่ละ 32,356.53 บาท หรือร้อยละ 88.30 ของต้นทุนทั้งหมดแยกเป็น ต้นทุนการผลิตที่สำคัญ คือ ค่าแรงงานประมาณไร่ละ 21,931.17 บาท หรือร้อยละ 59.85 ของต้นทุนทั้งหมด โดยแยกเป็นค่าแรงงานจ้างประมาณไร่ละ 6,727.9 บาท และค่าแรงงานในครัวเรือนของเกษตรกรอีกประมาณไร่ละ 15,203.22 บาท ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการที่มีการปลูกพริกได้ก่อให้เกิดการจ้างแรงงานคิดเป็นมูลค่าไร่ละ 21,931.17 บาท

ค่าวัสดุการเกษตรที่สำคัญประมาณไร่ละ 9,035.18 บาท หรือร้อยละ 24.66 ของต้นทุนทั้งหมด ค่าวัสดุการเกษตรที่สำคัญ เช่น

ค่าเมล็ดพันธุ์ไร่ละ 1,165.21 บาท

ค่าปุ๋ยเคมีและสารบำรุง หรือฮอร์โมนไร่ละ 3,248.13 บาท

ค่าสารเคมีปราบศัตรูพืชทั้งโรคและแมลง และวัชพืชไร่ละ 1,416.38 บาท

ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องสูบน้ำ ไร่ละ 2,019.71 บาท

ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เช่น

ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์การเกษตรไร่ละ 120.79 บาท

ค่าเสียโอกาสเงินทุนไร่ละ 1,269.39 บาท

ต้นทุนคงที่ไร่ละ 4,288.86 บาท หรือร้อยละ 11.70 ของต้นทุนทั้งหมด โดยแยกเป็น

1. ค่าใช้ที่ดินประมาณไร่ละ 2,405.52 บาท

2. ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรไร่ละ 1,883.34 บาท

ต้นทุนทั้งหมดดังกล่าว แยกเป็นต้นทุนเงินสดไร่ละ 17,015.25 บาท และต้นทุนไม่เป็นเงินสดไร่ละ 19,630.14 บาท หรือร้อยละ 46.43 และ 53.57 ของต้นทุนทั้งหมดตามลำดับ (ตารางที่ 5.26)

ตารางที่ 5.26 ต้นทุนการผลิตฟริกซ์ไฟฟ้าหรือฟริกใหญ่ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55

(หน่วย: บาท/ไร่)

ต้นทุน	ต้นทุนเงินสด		ต้นทุนไม่เป็นเงินสด		ต้นทุนรวม	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	15,646.22	42.70	16,710.31	45.60	32,356.53	88.30
1.ค่าแรงงาน	6,727.95	18.36	15,203.22	41.49	21,931.17	59.85
1.1ค่าแรงงานเตรียมดิน	221.76	0.61	676.36	1.85	898.12	2.45
1.2ค่าแรงงานปลูกและดูแลรักษา	1,487.00	4.06	11,077.25	30.23	12,564.25	34.29
1.3 การเก็บเกี่ยวและคัดฟริก	5,019.19	13.70	3,449.61	9.41	8,468.80	23.11
2.ค่าวัสดุการเกษตร	8,797.48	24.01	237.70	0.65	9,035.18	24.66
2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์	1,165.21	3.18	-	-	1,165.21	3.18
2.2 ค่าดินกล้าฟริก	47.42	0.13	-	-	47.42	0.13
2.3 ค่าวัสดุเพาะกล้า	452.58	1.24	22.97	0.06	475.55	1.30
2.4 ค่าปุ๋ยเคมีและสารบำรุง	3,248.13	8.86	-	-	3,248.13	8.86
2.5 ค่าปุ๋ยคอก	165.69	0.45	24.60	0.07	190.29	0.52
2.6 ค่าสารชีวภาพ	28.83	0.08	38.97	0.11	67.80	0.19
2.7ค่าน้ำหมักชีวภาพ	4.37	0.01	13.41	0.04	17.78	0.05
2.8 ค่าสารเคมีปราบศัตรูพืช	1,416.38	3.87	-	-	1,416.38	3.87
2.9 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องสูบน้ำ	2,019.71	5.51	-	-	2,019.71	5.51
2.10 ค่าวัสดุอื่นๆ	249.16	0.68	137.75	0.38	386.91	1.06
3.ค่าใช้อื่นๆ	120.79	0.33	1,269.39	3.46	1,390.18	3.79
3.1ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	120.79	0.33	-	-	120.79	0.33
3.2 ค่าเสียโอกาสเงินทุน	-	-	1,269.39	3.46	1,269.39	3.46
ต้นทุนคงที่	1,369.03	3.74	2,919.83	7.97	4,288.86	11.70
1.ค่าใช้ที่ดิน	1,369.03	3.74	1,036.49	2.83	2,405.52	6.56
2.ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	-	1,883.34	5.14	1,883.34	5.14
รวม	17,015.25	46.43	19,630.14	53.57	36,645.39	100.00

ผลผลิตฟริกสดทั้งหมด(กิโลกรัม)

3,848.83

ราคาฟริกที่เกษตรกรขายได้(บาท/กิโลกรัม)

20.57

ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัม(บาท)

9.52

ต้นทุนเหนือเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัม(บาท)

4.42

รายได้จากการขายฟริก(บาท)

79,166.17

รายได้สุทธิจากการขายฟริก(บาท)

42,520.78

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดจากการขายฟริก(บาท)

62,150.92

พื้นที่ปลูกฟริกเฉลี่ยต่อครัวเรือน(ไร่)

2.87

จำนวนตัวอย่าง(ราย)

47.00

2. ต้นทุนการผลิตพริกของอำเภอหนองม่วงไข่

อำเภอหนองม่วงไข่ปลูกพริกเร็วกว่าอำเภอสองประมาณ 1 เดือน พ่อค้ารวบรวมรายได้ใหญ่อยู่ที่อำเภอหนองม่วงไข่ ทำให้เกษตรกรที่ปลูกพริกอำเภอหนองม่วงไข่ ขายพริกได้ราคาสูงกว่าอำเภอสอง เพราะปลูกพริกได้เร็วกว่า เช่น ปลูกพริกตั้งแต่เดือนสิงหาคม และเดือนกันยายน ทำให้สามารถขายพริกเขียว ห่อ รากิโลกรัมละ 20-40 บาท พริกก้ามปูรากิโลกรัมละ 30-60 บาท ในขณะที่เกษตรกรอำเภอสอง ส่วนมากปลูกพริกเดือนตุลาคม ทำให้ขายพริกได้ราคาที่ต่ำเพราะ พริกส่วนมากเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรม ซอสพริก

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตพริกฤดูแล้งอำเภอหนองม่วงไข่ จำนวน 33 ราย ปรากฏว่า ต้นทุนการผลิตทั้งหมดประมาณไร่ละ 39,055.81 บาท ผลผลิตพริกต่อไร่ประมาณ 3,886.42 กิโลกรัม ต้นทุนเฉลี่ยกิโลกรัมละ 10.05 บาท ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 22.35 บาท ต้นทุนเงินสดเฉลี่ย กิโลกรัมละ 4.95 บาท รายได้จากการขายพริกเฉลี่ยไร่ละ 86,861.49 บาท รายได้สุทธิจากการขายพริกไร่ละ 47,805.68 บาท รายได้เหนือต้นทุนเงินสดไร่ละ 67,565.23 บาท เกษตรกรปลูกพริกเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.91 ไร่ หรือมีรายได้จากการขายพริกครัวเรือนละ 252,766.94 บาท

ต้นทุนผันแปรต่อไร่ประมาณ 33,820.73 บาท การปลูกพริกของอำเภอหนองม่วงไข่ เกษตรกรปลูกพริกเดือนสิงหาคม เริ่มเก็บพริกเขียวห่อปลายเดือนตุลาคม เก็บพริกก้ามปูเดือนพฤศจิกายน พอเดือนมกราคมเริ่มเก็บพริกแดงเด็ดก้านส่งโรงงานซอสไปเรื่อยๆจนถึงเดือนเมษายน ปีที่ผ่านมาราคาพริกที่เกษตรกรขายได้มีราคาสูง เกษตรกรจึงมีการบำรุงรักษาการใส่ปุ๋ยเคมี การพ่นฮอร์โมนต่างๆเพิ่มมากขึ้น ช่วงการเก็บเกี่ยวก็นานขึ้น ทำให้ต้นทุนต่าง ๆ สูงขึ้นตาม

ค่าแรงงานไร่ละ 23,261.55 บาท ค่าวัสดุการเกษตรไร่ละ 9,109.16 บาท ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไร่ละ 1,450.02 บาท โดยเฉพาะค่าปุ๋ยเคมีและค่าฮอร์โมนไร่ละ 3,419.96 บาท หรือใช้ปุ๋ยเคมีประมาณไร่ละ 44 กระสอบๆละ 50 กิโลกรัม ค่ายาปราบศัตรูพืชไร่ละ 1,576.35 บาท

ต้นทุนคงที่ประมาณไร่ละ 2,484.37 บาท โดยเฉพาะค่าใช้ที่ดินนั้นส่วนมากเกษตรกรเช่าที่ดินจากคนอื่น เกษตรกรจึงไม่มีแรงจูงใจในการพัฒนาที่ดิน เช่น การปรับหน้าดิน การปลูกพืชบำรุงดิน เพราะเจ้าของที่ดินอาจให้คนอื่นเช่าในปีต่อไป (ตารางที่ 5.27)

ตารางที่ 5.27 ต้นทุนการผลิตฟริกซ์ไฟฟ้าหรือฟริกใหญ่ฤดูแล้ง อำเภอนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่
ปีการเพาะปลูก 2554/55

(หน่วย: บาท/ไร่)

ต้นทุน	ต้นทุนเงินสด		ต้นทุนไม่เป็นเงินสด		ต้นทุนรวม	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	17,735.55	45.41	16,085.18	41.19	33,820.73	86.60
1.ค่าแรงงาน	8,666.97	22.19	14,594.58	37.37	23,261.55	59.56
1.1ค่าแรงงานเตรียมดิน	753.16	1.93	165.19	0.42	918.35	2.35
1.2ค่าแรงงานปลูกและดูแลรักษา	2,551.64	6.53	10,955.97	28.05	13,507.61	34.59
1.3 การเก็บเกี่ยวและคัดฟริก	5,362.17	13.73	3,473.42	8.89	8,835.59	22.62
2.ค่าวัสดุการเกษตร	8,945.39	22.90	163.77	0.42	9,109.16	23.32
2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์	1,172.75	3.00	-	-	1,172.75	3.00
2.2 ค่าต้นกล้าฟริก	4.17	0.01	-	-	4.17	0.01
2.3 ค่าวัสดุเพาะกล้า	476.55	1.22	20.84	0.05	497.39	1.27
2.4 ค่าปุ๋ยเคมีและสารบำรุง	3,419.96	8.76	-	-	3,419.96	8.76
2.5 ค่าปุ๋ยคอก	232.10	0.59	3.34	0.01	235.44	0.60
2.6 ค่าสารชีวภาพ	30.02	0.08	37.62	0.10	67.64	0.17
2.7ค่าน้ำหมักชีวภาพ	0.94	0.00	2.19	0.01	3.13	0.01
2.8 ค่าสารเคมีปราบศัตรูพืช	1,576.35	4.04	-	-	1,576.35	4.04
2.9 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องสูบน้ำ	1,896.40	4.86	-	-	1,896.40	4.86
2.10 ค่าวัสดุอื่นๆ	136.15	0.35	99.78	0.26	235.93	0.60
3.ค่าใช้อื่นๆ	123.19	0.32	1,326.83	3.40	1,450.02	3.71
3.1ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	123.19	0.32	-	-	123.19	0.32
3.2 ค่าเสียโอกาสเงินทุน	-	-	1,326.83	3.40	1,326.83	3.40
ต้นทุนคงที่	1,560.71	4.00	3,674.37	9.41	2,484.37	6.36
1.ค่าใช้ที่ดิน	1,560.71	4.00	923.66	2.36	2,484.37	6.36
2.ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	-	2,750.71	7.04	2,750.71	7.04
รวม	19,296.26	49.41	19,759.55	50.59	39,055.81	100.00

ผลผลิตฟริกสดทั้งหมด (กิโลกรัม) 3,886.72

ราคาฟริกที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม) 22.35

ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท) 10.05

ต้นทุนเหนือเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท) 4.95

รายได้จากการขายฟริก (บาท) 86,861.49

รายได้สุทธิจากการขายฟริก (บาท) 47,805.68

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดจากการขายฟริก (บาท) 67,565.23

พื้นที่ปลูกฟริกเฉลี่ยต่อครัวเรือน(ไร่) 2.91

จำนวนตัวอย่าง(ราย) 33

3. ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่ อำเภอสอง

การผลิตพริกอำเภอสองส่วนมากเป็นการปลูกพริกบนที่ดอน หรือปลูกพริกหลังการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูฝน แต่พื้นที่นั้นสามารถปลูกพริกใหญ่ได้ เพราะอาศัยน้ำจากแหล่งน้ำชลประทาน หรือสูบน้ำบาดาล ส่วนมากปลูกพริกเดือนตุลาคม (12 ราย) และปลูกพริกเดือนกันยายน (2 ราย) รวมเกษตรกรที่เป็นตัวอย่าง 14 ราย ปรากฏว่า

ต้นทุนการผลิตทั้งหมดประมาณไร่ละ 35,344.21 บาท ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 3,756.36 กิโลกรัม ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัมประมาณ 9.41 บาท ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้ประมาณกิโลกรัมละ 16.02 บาท ต้นทุนเงินสดเฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.19 บาท รายได้จากการขายพริกประมาณไร่ละ 60,187.44 บาท รายได้สุทธิประมาณไร่ละ 24,843.23 บาท รายได้เหนือต้นทุนที่เป็นเงินสดไร่ละ 44,452.03 บาท พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.79 ไร่ หรือเกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่อำเภอสองมีรายได้จากการปลูกพริกครัวเรือนละ 167,922.96 บาท

เกษตรกรปลูกพริกอำเภอสองมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่ประมาณไร่ละ 3,711.60 บาท ทั้งนี้เพราะการปลูกพริกเดือนตุลาคมเป็นต้นไปมีปริมาณฝนตกน้อย ปัญหาเรื่องโรคและแมลงมีน้อย ช่วงการเก็บพริกก็สั้นคือ ตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคม ถึงเดือนเมษายน ทำให้ค่าดูแลรักษาต่างๆลดลง เช่น ค่าแรงงานไร่ละ 20,955.52 บาท ค่าวัสดุการเกษตรไร่ละ 9,020.53 บาท โดยเฉพาะค่าปุ๋ยเคมีไร่ละ 2,825.38 บาท ค่ายาปราบศัตรูพืชไร่ละ 1,195.90 บาท

ต้นทุนคงที่ไร่ละ 2,211.54 บาท โดยเฉพาะค่าใช้ที่ดินไร่ละ 2,211.54 บาทและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรไร่ละ 1,718.29 บาท ซึ่งต่ำกว่าอำเภอหนองม่วงไข่ ทั้งนี้เพราะอำเภอสองส่วนมากเกษตรกรใช้ปลูกข้าวโพดคลุมแปลงพริก แต่อำเภอหนองม่วงไข่ใช้พลาสติกคลุมแปลง แต่เกษตรกรขายพริกได้ราคาต่ำกว่าเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่ทั้งนี้เพราะเกษตรกรอำเภอสองขายพริกส่วนใหญ่เป็นพริกแดงคัดกันส่งโรงงานซอสพริก (ตารางที่ 5.28)

ตารางที่ 5.28 ต้นทุนการผลิตฟริกซ์ไฟฟ้าหรือฟริกใหญ่ฤดูแล้ง อำเภอสอง จังหวัดแพร่
ปีการเพาะปลูก2554/55

(หน่วย: บาท/ไร่)

ต้นทุน	ต้นทุนเงินสด		ต้นทุนไม่เป็นเงินสด		ต้นทุนรวม	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	14,837.97	41.98	16,576.41	46.90	31,414.38	88.88
1.ค่าแรงงาน	6,025.39	17.05	14,930.13	42.24	20,955.52	59.29
1.1ค่าแรงงานเตรียมดิน	637.18	1.80	163.46	0.46	800.64	2.27
1.2ค่าแรงงานปลูกและดูแลรักษา	1,153.85	3.26	11,375.64	32.19	12,529.49	35.45
1.3 การเก็บเกี่ยวและคัดฟริก	4,234.36	11.98	3,391.03	9.59	7,625.39	21.57
2.ค่าวัสดุการเกษตร	8,606.68	24.35	413.85	1.17	9,020.53	25.52
2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์	1,146.67	3.24	-	-	1,146.67	3.24
2.2 ค่าดินกล้าฟริก	153.85	0.44	-	-	153.85	0.44
2.3 ค่าวัสดุเพาะกล้า	393.59	1.11	28.21	0.08	421.80	1.19
2.4 ค่าปุ๋ยเคมีและสารบำรุง	2,825.38	7.99	-	-	2,825.38	7.99
2.5 ค่าปุ๋ยคอก	2.31	0.01	76.92	0.22	79.23	0.22
2.6 ค่าสารชีวภาพ	25.90	0.07	42.31	0.12	68.21	0.19
2.7ค่าน้ำหมักชีวภาพ	12.82	0.04	41.03	0.12	53.85	0.15
2.8 ค่าสารเคมีปราบศัตรูพืช	1,195.90	3.38	-	-	1,195.90	3.38
2.9 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องสูบน้ำ	2,323.08	6.57	-	-	2,323.08	6.57
2.10 ค่าวัสดุอื่นๆ	527.18	1.49	225.38	0.64	752.56	2.13
3.ค่าใช้อื่นๆ	205.90	0.58	1,232.43	3.49	1,438.33	4.07
3.1ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	205.90	0.58	-	-	205.90	0.58
3.2 ค่าเสียโอกาสเงินทุน	-	-	1,232.43	3.49	1,232.43	3.49
ต้นทุนคงที่	897.44	2.54	3,032.39	8.58	3,929.83	11.12
1.ค่าใช้ที่ดิน	897.44	2.54	1,314.10	3.72	2,211.54	6.26
2.ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	-	1,718.29	4.86	1,718.29	4.86
รวม	15,735.41	44.52	19,608.80	55.48	35,344.21	100.00

ผลผลิตฟริกสดทั้งหมด (กิโลกรัม)	3,756.36
ราคาฟริกที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม)	16.02
ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)	9.41
ต้นทุนเหนือเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)	4.19
รายได้จากการขายฟริก (บาท)	60,187.44
รายได้สุทธิจากการขายฟริก (บาท)	24,843.23
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดจากการขายฟริก (บาท)	44,452.03
พื้นที่ปลูกฟริกเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)	2.79
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	14

4. ต้นทุนการปลูกพริกใหญ่ กรณีปลูกพริกก่อนเดือนกันยายน จากการวิเคราะห์ต้นทุนการปลูกพริกจำนวน 47 รายนั้น มีเกษตรกรที่ปลูกพริกก่อนเดือนกันยายน ซึ่งส่วนมากปลูกพริกเดือนสิงหาคม ซึ่งมีเฉพาะเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่ รวม 7 ราย ซึ่งปลูกพริกบริเวณที่เป็นที่ดอน บริเวณพงไ้เป็นส่วนมาก ซึ่งมีสภาพเป็นส่วนใหญ่ไม่ลึกเท่า และสวนลำไย เพิ่งทำการเกษตรได้ประมาณ 4-5 ปี ดินมีความอุดมสมบูรณ์ สามารถสูบน้ำบาดาลได้

ต้นทุนการผลิตต่อไร่ประมาณ 37,741.46 บาท ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 972.25 กิโลกรัม ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัมประมาณไร่ละ 9.50 บาท ต้นทุนเงินสดเฉลี่ยไร่ละ 4.55 บาท ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยต่อกิโลกรัมละ 27.00 บาท รายได้จากการขายพริกประมาณไร่ละ 107,290.11 บาท รายได้สุทธิไร่ละ 69,548.65 บาท รายได้เหนือต้นทุนเงินสดไร่ละ 89,197.68 บาท พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยครัวเรือนละ 3.21 ไร่ หรือเกษตรกรมีรายได้จากการขายพริกครัวเรือนละ 344,401.25 บาท

ต้นทุนผันแปรไร่ละ 32,868.32 บาท ต้นทุนคงที่ไร่ละ 4,873.14 บาท ต้นทุนที่สำคัญคือ ค่าเมล็ดพันธุ์ไร่ละ 948.78 บาท ค่าปุ๋ยเคมีไร่ละ 2,598.66 บาท ค่ายาปราบศัตรูพืชไร่ละ 1,245.88 บาท (ตารางที่ 5.29) ซึ่งจะสังเกตได้ว่าต้นทุนของเกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนสิงหาคมนั้นต่ำ ทั้งนี้เพราะเกษตรกรส่วนหนึ่งปลูกพริกมีระยะห่างระหว่างแถว เช่น ฝัฟพลาสติกหน้ากว้าง 1.00 เมตร ปลูกพริก 2 แถว มีการบำรุงรักษา โดยเฉพาะการตัดแต่งกิ่งแขนงและใบได้งามแรก ทำให้มีปัญหาเรื่องโรคและแมลงน้อย และปีที่ผ่านมาในช่วงปลูกพริกมีฝนตกน้อย เกษตรกรสามารถเก็บพริกเขียวหน่มได้ตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม และพริกก้ามปูได้ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนทำให้ ราคาพริกเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้มีราคาสูงถึงต่อกิโลกรัมละ 27.01 บาท

ตารางที่ 5.29 ต้นทุนการผลิตพริกชี้ฟ้าหรือพริกใหญ่ฤดูแล้ง ปลูกก่อนเดือนกันยายน จังหวัดแพร่
ปีการเพาะปลูก 2554/55

(หน่วย: บาท/ไร่)

ต้นทุน	ต้นทุนเงินสด		ต้นทุนไม่เป็นเงินสด		ต้นทุนรวม	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	16,767.26	44.43	16,101.06	42.66	32,868.32	87.09
1.ค่าแรงงาน	9,093.98	24.10	14,635.86	38.78	23,729.84	62.87
1.1ค่าแรงงานเตรียมดิน	933.18	2.47	187.08	0.50	1,120.26	2.97
1.2ค่าแรงงานปลูกและดูแลรักษา	2,933.63	7.77	11,394.21	30.19	14,327.84	37.96
1.3 การเก็บเกี่ยวและคัดพริก	5,227.17	13.85	3,054.57	8.09	8,281.74	21.94
2.ค่าวัสดุการเกษตร	7,581.97	20.09	175.73	0.47	7,757.70	20.55
2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์	948.78	2.51		-	948.78	2.51
2.2 ค่าต้นกล้าพริก	17.82	0.05		-	17.82	0.05
2.3 ค่าวัสดุเพาะกล้า	360.80	0.96		-	360.80	0.96
2.4 ค่าปุ๋ยเคมีและสารบำรุง	2,598.66	6.89		-	2,598.66	6.89
2.5 ค่าปุ๋ยคอก	53.90	0.14		-	53.90	0.14
2.6 ค่าสารชีวภาพ	67.71	0.18	36.53	0.10	104.24	0.28
2.7ค่าน้ำหมักชีวภาพ	-	-	-	-	-	-
2.8 ค่าสารเคมีปราบศัตรูพืช	1,245.88	3.30		-	1,245.88	3.30
2.9 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องสูบน้ำ	2,115.81	5.61		-	2,115.81	5.61
2.10 ค่าวัสดุอื่นๆ	172.61	0.46	139.20	0.37	311.81	0.83
3.ค่าใช้อื่นๆ	91.31	0.24	1,289.47	3.42	1,380.78	3.66
3.1ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	91.31	0.24	-	-	91.31	0.24
3.2 ค่าเสียโอกาสเงินทุน		-	1,289.47	3.42	1,289.47	3.42
ต้นทุนคงที่	1,325.17	3.51	3,547.97	9.40	4,873.14	12.91
1.ค่าใช้ที่ดิน	1,325.17	3.51	773.94	2.05	2,099.11	5.56
2.ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร		-	2,774.03	7.35	2,774.03	7.35
รวม	18,092.43	47.94	19,649.03	52.06	37,741.46	100.00

ผลผลิตพริกสดทั้งหมด (กิโลกรัม)

3,972.25

ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม)

27.00

ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)

9.50

ต้นทุนเหนือเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)

4.55

รายได้จากการขายพริก (บาท)

107,290.11

รายได้สุทธิจากการขายพริก (บาท)

69,548.65

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดจากการขายพริก (บาท)

89,197.68

พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)

3.21

จำนวนตัวอย่าง (ราย)

7

5. **ต้นทุนการผลิตพริกฤดูแล้ง** กรณีปลูกพริกเดือนกันยายน จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตพริก 47 รายนั้น มีเกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนกันยายน 20 ราย เป็นเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่ 18 ราย และอำเภอสอง 2 ราย

การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตพริกของเกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนกันยายน ปรากฏว่าต้นทุนทั้งหมดประมาณไร่ละ 39,415.19 บาท ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 3,903.00 บาท ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัมประมาณ 10.10 บาท ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้ประมาณกิโลกรัมละ 23.54 บาท ต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัมละ 5.02 บาท รายได้จากการขายพริกไร่ละ 91,876.62 บาท รายได้สุทธิไร่ละ 52,461.43 บาท รายได้เหนือต้นทุนเงินสดไร่ละ 72,286.69 บาท เกษตรกรปลูกพริกเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.85 ไร่ หรือเกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนกันยายนมีรายได้จากการปลูกพริกครัวเรือนละ 261,840.37 บาท ต้นทุนการผลิตที่สำคัญคือ

ต้นทุนผันแปรไร่ละ 34,165.37 บาท ต้นทุนคงที่ไร่ละ 5,249.82 บาท โดยต้นทุนผันแปรนั้นเป็นค่าแรงงานไร่ละ 22,487.57 บาท ค่าวัสดุการเกษตรไร่ละ 10,175.87 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไร่ละ 1,501.93 บาท ต้นทุนที่สำคัญคือ ปุ๋ยเคมีไร่ละ 3,805.79 บาท ต่อยาปราบศัตรูพืชไร่ละ 2,041.77 บาท

ต้นทุนคงที่ไร่ละ 5,249.82 บาท โดยแยกเป็นค่าใช้ที่ดินและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรไร่ละ 2,631.58 บาท และ 2,618.24 บาท ตามลำดับ (ตารางที่ 5.30)

มีข้อสังเกตจากการติดตามเกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนกันยายนซึ่งส่วนมากปลูกก่อนวันที่ 15 กันยายน เกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนกันยายนส่วนมากเน้นขายพริกก้ามปู เพราะขายได้ราคาสูงกว่าพริกเขียวหนุ่ม แต่พริกก้ามปูเนื้อต้องแน่นผิวต้องแน่น ผิวต้องสวย มันวาว เกษตรกรต้องใส่ปุ๋ยเคมีเพิ่มมากขึ้น ต้องเสียเวลาในการตรวจแปลงเพื่อลดปัญหาเรื่องโรคและแมลง การเก็บพริกแล้วเกษตรกรต้องมาคัดพริก พริกก้ามปูจะต้องมีสีแดงไม่หมด (ถ้าไม่เก็บอีก 5-8 วัน สีก็จะแดงหมด) ไม่มีรอยการถูกทำร้ายของโรคและแมลง คัดแล้วต้องเรียงพริกก่อนบรรจุลงถุงพลาสติก เพราะพริกส่วนหนึ่งส่งลงภาคใต้เพื่อไปตลาดมาเลเซียหรือสิงคโปร์

ตารางที่ 5.30 ต้นทุนการผลิตพริกชี้ฟ้าหรือพริกใหญ่ฤดูแล้ง ปลูกเดือนกันยายน จังหวัดแพร่
ปีการเพาะปลูก 2554/55

(หน่วย:บาท/ไร่)

ต้นทุน	ต้นทุนเงินสด		ต้นทุนไม่เป็นเงินสด		ต้นทุนรวม	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	18,339.93	46.53	15,825.44	40.15	34,165.37	86.68
1.ค่าแรงงาน	8,156.43	20.69	14,331.14	36.36	22,487.57	57.05
1.1ค่าแรงงานเตรียมดิน	692.39	1.76	153.07	0.39	845.46	2.15
1.2ค่าแรงงานปลูกและดูแลรักษา	2,858.25	7.25	10,419.30	26.43	13,277.55	33.69
1.3 การเก็บเกี่ยวและคัดพริก	4,605.79	11.69	3,758.77	9.54	8,364.56	21.22
2.ค่าวัสดุการเกษตร	10,021.92	25.43	153.95	0.39	10,175.87	25.82
2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์	1,208.68	3.07	-	-	1,208.68	3.07
2.2 ค่าต้นกล้าพริก	52.63	0.13	-	-	52.63	0.13
2.3 ค่าวัสดุเพาะกล้า	506.49	1.29	-	-	506.49	1.29
2.4 ค่าปุ๋ยเคมีและสารบำรุง	3,805.79	9.66	-	-	3,805.79	9.66
2.5 ค่าปุ๋ยคอก	18.60	0.05	17.89	0.05	36.49	0.09
2.6 ค่าสารชีวภาพ	22.81	0.06	32.11	0.08	54.92	0.14
2.7ค่าน้ำหมักชีวภาพ	1.05	0.00	2.63	0.01	3.68	0.01
2.8 ค่าสารเคมีปราบศัตรูพืช	2,041.77	5.18	-	-	2,041.77	5.18
2.9 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องสูบน้ำ	2,156.14	5.47	-	-	2,156.14	5.47
2.10 ค่าวัสดุอื่นๆ	207.96	0.53	101.32	0.26	309.28	0.78
3.ค่าใช้อื่นๆ	161.58	0.41	1,340.35	3.40	1,501.93	3.81
3.1ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	161.58	0.41	-	-	161.58	0.41
3.2 ค่าเสียโอกาสเงินทุน	-	-	1,340.35	3.40	1,340.35	3.40
ต้นทุนคงที่	1,250.00	3.17	3,999.82	10.15	5,249.82	13.32
1.ค่าใช้ที่ดิน	1,250.00	3.17	1,381.58	3.51	2,631.58	6.68
2.ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	-	2,618.24	6.64	2,618.24	6.64
รวม	19,589.93	49.70	19,825.26	50.30	39,415.19	100.00

ผลผลิตพริกสดทั้งหมด (กิโลกรัม)	3,903.00
ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม)	23.54
ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)	10.10
ต้นทุนเหนือเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)	5.02
รายได้จากการขายพริก (บาท)	91,876.62
รายได้สุทธิจากการขายพริก (บาท)	52,461.43
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดจากการขายพริก (บาท)	72,286.69
พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)	2.85
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	20

6. ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่ฤดูแล้ง กรณีปลูกพริกหลังเดือนกันยายน

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่ฤดูแล้งจำนวน 47 รายนั้นในจำนวนนั้นมีเกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนตุลาคมหรือหลังเดือนกันยายน 20 ราย โดยเป็นเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่ 8 ราย และอำเภอสอง 12 ราย เกษตรกรที่ปลูกพริกหลังเดือนกันยายนอำเภอหนองม่วงไข่ส่วนมากปลูกพริกมีแม่ข่ายเช่นเดียวกับอำเภอสอง หรือเกษตรกรอำเภอสองที่ปลูกพริกบริเวณที่ดอนที่ปลูกพริกหลังการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์หรือการทำนาโดยอาศัยน้ำจากโครงการชลประทานและสูบน้ำบาดาล

จากการวิเคราะห์ต้นทุนปรากฏว่าต้นทุนประมาณไร่ละ 36,711.95 บาท ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 3,743.28 กิโลกรัม ต้นทุนเฉลี่ยกิโลกรัมละ 9.81 บาท ต้นทุนเงินสดเฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.56 บาท ราคาที่เกษตรกรขายได้กิโลกรัมละ 14.62 บาท รายได้จากการขายพริกไร่ละ 54,717.75 บาท รายได้สุทธิไร่ละ 18,007.80 บาท รายได้เหนือต้นทุนเงินสดไร่ละ 37,664.21 บาท พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยครัวเรือนละ 2.78 ไร่ หรือเกษตรกรที่ปลูกพริกหลังเดือนกันยายน มีรายได้จากการปลูกพริกครัวเรือนละ 152,120.91 บาท ต้นทุนผันแปรไร่ละ 32,220.35 บาท โดยแยกเป็น ค่าแรงงานไร่ละ 22,227.35 บาท ค่าวัสดุการเกษตรไร่ละ 8,516.01 บาท ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไร่ละ 492.95 บาท เป็นที่น่าสังเกตว่าค่ายาปราบศัตรูพืชประมาณไร่ละ 964.68 บาท ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะปลูกพริกในช่วงดังกล่าวมีปัญหาเรื่องโรคและแมลงน้อย ต้นทุนคงที่ประมาณไร่ละ 4,491.6 บาท โดยเฉพาะค่าใช้ที่ดินและค่าเสื่อมอุปกรณ์การเกษตรประมาณไร่ละ 2,297.30 บาท และ 2,194.30 บาท ตามลำดับ (ตารางที่ 5.31)

7. ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่ในฤดูแล้ง กรณีผู้เข้าร่วมอบรม

เนื่องจากการทำงานวิจัยได้มีกระบวนการฝึกอบรมให้กับเกษตรกรตั้งแต่เริ่มเปิดโครงการเมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ.2554 มีการฝึกอบรมการจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกสดปลอดภัย ให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องปัญหาเรื่องโรคและแมลง การดูแลรักษา การปรับปรุงบำรุงดิน การวัดค่า pH เบื้องต้นของดินที่ปลูกพริก การตลาดพริก ระบบการตัดสินใจปลูก โดยการนำเสนอประสบการณ์การทำงานวิจัยการจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกสดปลอดภัยจากจังหวัดชัยภูมิมาใช้ โดยใช้ให้เห็นว่าจังหวัดแพร่สามารถปลูกพริกเดือนสิงหาคมได้ และพริกจะมีราคาสูงในเดือนพฤศจิกายน ธันวาคม เกษตรกรสามารถปลูกพริกใหญ่และพริกจิ๋วผลใหญ่ โดยจะเริ่มเก็บเกี่ยวได้ในช่วงเดือนพฤศจิกายนซึ่งเป็นช่วงที่ดัชนีราคาขายส่งมีราคาสูง การฝึกอบรมการขยายเชื้อไตรโคเดอร์มา เพื่อป้องกันโรคที่เกิดจากเชื้อราที่ทำให้เกิดโรครากเน่า-โคนเน่า โรคยอดไหม้-ยอดเปื่อย เป็นต้น โดยมีเกษตรกรผู้ปลูกพริกจากอำเภอหนองม่วงไข่เข้าร่วมประชุมประมาณ 200 คน เกษตรกรจากอำเภอสองประมาณ 100 คน หลังจากนั้นได้มีการจัดประชุมกลุ่มย่อยทั้งในเขตตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอหนองม่วงไข่และตำบลทุ่งน้ำ อำเภอสอง อีกหลายครั้ง

ตารางที่ 5.31 ต้นทุนการผลิตพืชไร่หรือพืชไร่ใหญ่ฤดูแล้ง ปลูกหลังเดือนกันยายน จังหวัดแพร่
ปีการเพาะปลูก 2554/55

(หน่วย: บาท/ไร่)

ต้นทุน	ต้นทุนเงินสด		ต้นทุนไม่เป็นเงินสด		ต้นทุนรวม	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	15,546.53	42.35	16,673.82	45.42	32,220.35	87.77
1.ค่าแรงงาน	7,162.34	19.51	15,065.01	41.04	22,227.35	60.55
1.1ค่าแรงงานเตรียมดิน	661.26	1.80	167.26	0.46	828.52	2.26
1.2ค่าแรงงานปลูกและดูแลรักษา	1,100.00	3.00	11,605.86	31.61	12,705.86	34.61
1.3 การเก็บเกี่ยวและคัดพริก	5,401.08	14.71	3,291.89	8.97	8,692.97	23.68
2.ค่าวัสดุการเกษตร	8,171.25	22.26	344.76	0.94	8,516.01	23.20
2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์	1,208.11	3.29	-	-	1,208.11	3.29
2.2 ค่าต้นกล้าพริก	54.05	0.15	-	-	54.05	0.15
2.3 ค่าวัสดุเพาะกล้า	452.34	1.23	55.86	0.15	508.20	1.38
2.4 ค่าปุ๋ยเคมีและสารบำรุง	2,938.11	8.00	-	-	2,938.11	8.00
2.5 ค่าปุ๋ยคอก	361.98	0.99	41.44	0.11	403.42	1.10
2.6 ค่าสารชีวภาพ	19.28	0.05	47.03	0.13	66.31	0.18
2.7ค่าน้ำมันหมักชีวภาพ	9.55	0.03	29.91	0.08	39.46	0.11
2.8 ค่าสารเคมีปราบศัตรูพืช	964.68	2.63	-	-	964.68	2.63
2.9 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องสูบน้ำ	1,840.72	5.01	-	-	1,840.72	5.01
2.10 ค่าวัสดุอื่นๆ	322.43	0.88	170.52	0.46	492.95	1.34
3.ค่าใช้อื่นๆ	212.94	0.58	1,264.05	3.44	1,476.99	4.02
3.1ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	212.94	0.58	-	-	212.94	0.58
3.2 ค่าเสียโอกาสเงินทุน		-	1,264.05	3.44	1,264.05	3.44
ต้นทุนคงที่	1,509.01	4.11	2,982.59	8.12	4,491.60	12.23
1.ค่าใช้ที่ดิน	1,509.01	4.11	788.29	2.15	2,297.30	6.26
2.ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร		-	2,194.30	5.98	2,194.30	5.98
รวม	17,055.54	46.46	19,656.41	53.54	36,711.95	100.00

ผลผลิตพริกสดทั้งหมด (กิโลกรัม)

3,743.28

ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม)

14.62

ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)

9.81

ต้นทุนเหนือเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)

4.56

รายได้จากการขายพริก (บาท)

54,719.75

รายได้สุทธิจากการขายพริก (บาท)

18,007.80

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดจากการขายพริก (บาท)

37,664.21

พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)

2.78

จำนวนตัวอย่าง (ราย)

20

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต พริกใหญ่ฤดูแล้ง จำนวน 47 รายนั้นเป็นผู้ขายเข้าร่วมอบรม จำนวน 36 ราย ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่ประมาณไร่ละ 38,307.70 บาท ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 3,951.88 กิโลกรัม ต้นทุนเฉลี่ยกิโลกรัมละ 9.69 บาท ต้นทุนเงินสดเฉลี่ยกิโลกรัมละ 4.88 บาท ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 20.86 บาท รายได้จากการปลูกพริกไร่ละ 82,426.92 บาท รายได้สุทธิไร่ละ 44,119.22 บาท รายได้เหนือต้นทุนเงินสดไร่ละ 63,411.22 บาท เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมปลูกพริกใหญ่เฉลี่ยครัวเรือนละ 2.84 ไร่ หรือ ครัวเรือนเกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่และเข้าร่วมอบรมกับโครงการวิจัยมีรายได้จากการขายพริกครัวเรือนละ 234,092.45 บาท

โดยต้นทุนการผลิตไร่ละ 38,307.70 บาท โดยแยกเป็นต้นทุนผันแปรไร่ละ 33,378.32 บาท โดยเป็นค่าแรงงาน 22,401.34 บาท ค่าวัสดุการเกษตรไร่ละ 9,525.41 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไร่ละ 1,451.57 บาท เป็นที่น่าสังเกตว่าเกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีเป็นจำนวนมากประมาณไร่ละ 3,362.01 บาท ค่าสารเคมีกำจัดศัตรูพืชไร่ละ 1,581.70 บาท ต้นทุนคงที่ประมาณไร่ละ 4,929.38 บาท โดยเป็นค่าใช้ที่ดินประมาณไร่ละ 2,448.73 บาท และค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรไร่ละ 2,480.65 บาท (ตารางที่ 5.32)

8. ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่ฤดูแล้ง กรณีเกษตรกรที่ไม่เคยเข้าร่วมกับโครงการวิจัย

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่ฤดูแล้ง จำนวน 47 รายนั้น มีเกษตรกรที่ไม่เคยเข้าร่วมกับโครงการวิจัย จำนวน 11 ราย มีต้นทุนการผลิตประมาณไร่ละ 36,949.66 บาท ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 3,427.37 กิโลกรัม ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัมประมาณ 10.78 บาท ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้ประมาณกิโลกรัมละ 20.11 บาท ต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัมประมาณ 4.64 บาท รายได้ที่เกษตรกรปลูกพริกไร่ละ 68,908.08 บาท รายได้สุทธิไร่ละ 31,958.42 บาท รายได้เหนือต้นทุนเงินสดไร่ละ 53,009.22 บาท พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อครัวเรือน 2.96 ไร่ หรือเกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่และไม่เข้าร่วมอบรมกับโครงการวิจัยมีรายได้ครัวเรือนละ 203,967.92 บาท

ต้นทุนการผลิตไร่ละ 36,949.66 นั้นแยกเป็นต้นทุนผันแปรไร่ละ 32,316.25 บาท แยกเป็นค่าแรงงานไร่ละ 23,205.68 บาท ค่าวัสดุอุปกรณ์ไร่ละ 7,678.93 บาท และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไร่ละ 1,431.64 บาท ต้นทุนคงที่ไร่ละ 4,633.41 บาท โดยเป็นค่าใช้ที่ดินไร่ละ 2,269.58 บาท ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตรไร่ละ 2,363.83 บาท (ตารางที่ 5.33) เปรียบเทียบต้นทุนและรายได้ต่อไร่

ตารางที่ 5.32 ต้นทุนการผลิตฟริกซ์ไฟฟ้าหรือฟริกใหญ่ฤดูแล้ง เกษตรกรที่เข้าอบรม จังหวัดแพร่
ปีการเพาะปลูก 2554/55

(หน่วย: บาท/ไร่)

ต้นทุน	ต้นทุนเงินสด		ต้นทุนไม่เป็นเงินสด		ต้นทุนรวม	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	17,516.68	45.73	15,861.64	41.41	33,378.32	87.13
1.ค่าแรงงาน	8,141.76	21.25	14,259.58	37.22	22,401.34	58.48
1.1ค่าแรงงานเตรียมดิน	770.66	2.01	155.03	0.40	925.69	2.42
1.2ค่าแรงงานปลูกและดูแลรักษา	2,007.62	5.24	10,948.24	28.58	12,955.86	33.82
1.3 การเก็บเกี่ยวและคัดฟริก	5,363.48	14.00	3,156.01	8.24	8,519.49	22.24
2.ค่าวัสดุการเกษตร	9,232.83	24.10	292.58	0.76	9,525.41	24.87
2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์	1,154.79	3.01	-	-	1,154.79	3.01
2.2 ค่าต้นกล้าฟริก	62.50	0.16	-	-	62.50	0.16
2.3 ค่าวัสดุเพาะกล้า	448.93	1.17	30.27	0.08	479.20	1.25
2.4 ค่าปุ๋ยเคมีและสารบำรุง	3,362.01	8.78	-	-	3,362.01	8.78
2.5 ค่าปุ๋ยคอก	218.36	0.57	29.30	0.08	247.66	0.65
2.6 ค่าสารชีวภาพ	37.99	0.10	47.36	0.12	85.35	0.22
2.7ค่าน้ำหมักชีวภาพ	0.88	0.00	17.19	0.04	18.07	0.05
2.8 ค่าสารเคมีปราบศัตรูพืช	1,581.70	4.13	-	-	1,581.70	4.13
2.9 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องสูบน้ำ	2,128.91	5.56	-	-	2,128.91	5.56
2.10 ค่าวัสดุอื่นๆ	236.76	0.62	168.46	0.44	405.22	1.06
3.ค่าใช้อื่นๆ	142.09	0.37	1,309.48	3.42	1,451.57	3.79
3.1ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	142.09	0.37	-	-	142.09	0.37
3.2 ค่าเสียโอกาสเงินทุน	-	-	1,309.48	3.42	1,309.48	3.42
ต้นทุนคงที่	1,499.02	3.91	3,430.36	8.95	4,929.38	12.87
1.ค่าใช้ที่ดิน	1,499.02	3.91	949.71	2.48	2,448.73	6.39
2.ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	-	2,480.65	6.48	2,480.65	6.48
รวม	19,015.70	49.64	19,292.00	50.36	38,307.70	100.00

ผลผลิตฟริกสดทั้งหมด (กิโลกรัม)	3,951.88
ราคาฟริกที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม)	20.86
ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)	9.69
ต้นทุนเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)	4.81
รายได้จากการขายฟริก (บาท)	82,426.92
รายได้สุทธิจากการขายฟริก (บาท)	44,119.22
รายได้เหนือต้นทุนเงินสดจากการขายฟริก (บาท)	63,411.22
พื้นที่ปลูกฟริกเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)	2.84
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	36

ตารางที่ 5.33 ต้นทุนการผลิตพริกชี้ฟ้าหรือพริกใหญ่ฤดูแล้ง เกษตรกรผู้ไม่ได้เข้าอบรม
จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55

(หน่วย: บาท/ไร่)

ต้นทุน	ต้นทุนเงินสด		ต้นทุนไม่เป็นเงินสด		ต้นทุนรวม	
	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ	บาท	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร	14,938.80	40.43	17,377.45	47.03	32,316.25	87.46
1.ค่าแรงงาน	7,154.23	19.36	16,051.45	43.44	23,205.68	62.80
1.1ค่าแรงงานเตรียมดิน	559.14	1.51	195.08	0.53	754.22	2.04
1.2ค่าแรงงานปลูกและดูแลรักษา	2,588.33	7.01	11,483.10	31.08	14,071.43	38.08
1.3 การเก็บเกี่ยวและคัดพริก	4,006.76	10.84	4,373.27	11.84	8,380.03	22.68
2.ค่าวัสดุการเกษตร	7,620.74	20.62	58.19	0.16	7,678.93	20.78
2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์	1,183.41	3.20	-	-	1,183.41	3.20
2.2 ค่าต้นกล้าพริก	-	-	-	-	-	-
2.3 ค่าวัสดุเพาะกล้า	464.06	1.26	-	-	464.06	1.26
2.4 ค่าปุ๋ยเคมีและสารบำรุง	2,889.86	7.82	-	-	2,889.86	7.82
2.5 ค่าปุ๋ยคอก	-	-	9.83	0.03	9.83	0.03
2.6 ค่าสารชีวภาพ	-	-	12.60	0.03	12.60	0.03
2.7ค่าน้ำมันหมักชีวภาพ	15.36	0.04	1.54	0.00	16.90	0.05
2.8 ค่าสารเคมีปราบศัตรูพืช	1,103.69	2.99	-	-	1,103.69	2.99
2.9 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงเครื่องสูบน้ำ	1,676.19	4.54	-	-	1,676.19	4.54
2.10 ค่าวัสดุอื่นๆ	288.17	0.78	34.22	0.09	322.39	0.87
3.ค่าใช้อื่นๆ	163.83	0.44	1,267.81	3.43	1,431.64	3.87
3.1ค่าซ่อมแซมอุปกรณ์	163.83	0.44	-	-	163.83	0.44
3.2 ค่าเสียโอกาสเงินทุน	-	-	1,267.81	3.43	1,267.81	3.43
ต้นทุนคงที่	960.06	2.60	3,673.35	9.94	4,633.41	12.54
1.ค่าใช้ที่ดิน	960.06	2.60	1,309.52	3.54	2,269.58	6.14
2.ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์การเกษตร	-	-	2,363.83	6.40	2,363.83	6.40
รวม	15,898.86	43.03	21,050.80	56.97	36,949.66	100.00

ผลผลิตพริกสดทั้งหมด (กิโลกรัม)

3,427.37

ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม)

20.11

ต้นทุนเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)

10.78

ต้นทุนเหนือเงินสดเฉลี่ยต่อกิโลกรัม (บาท)

4.64

รายได้จากการขายพริก (บาท)

68,908.08

รายได้สุทธิจากการขายพริก (บาท)

31,958.42

รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสดจากการขายพริก (บาท)

53,009.22

พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อครัวเรือน (ไร่)

2.96

จำนวนตัวอย่าง (ราย)

11

5.4.2 เปรียบเทียบต้นทุนและรายได้ต่อไร่

จากตารางสรุปผลการคำนวณต้นทุนและรายได้การปลูกพริกใหญ่จังหวัดแพร่ ซึ่งทำการศึกษายที่อำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสองที่เป็นแหล่งปลูกพริกใหญ่ที่มีการปลูกพริกมากที่สุดโดยเฉพาะในพื้นที่ตำบลหนองม่วงไข่ จะเห็นได้ว่าผลผลิตต่อไร่ประมาณ 3,848.83 กิโลกรัม ต้นทุนการผลิตต่อไร่ประมาณ 36,645.39 บาท หรือต้นทุนเฉลี่ยกิโลกรัมละประมาณ 9.52 แต่ราคาที่ได้เกษตรกรขายได้ประมาณกิโลกรัมละ 20.57 บาท นั้นเมื่อเปรียบเทียบตามรายอำเภอแล้วปรากฏว่าผลผลิตต่อไร่ของทั้งสองอำเภอไม่แตกต่างกันมากนัก คือ อำเภอหนองม่วงไข่ประมาณไร่ละ 3,886.43 กิโลกรัม อำเภอสองประมาณ 3,756.36 กิโลกรัม แต่ราคาพริกใหญ่ที่ขายได้อำเภอหนองม่วงไข่ประมาณกิโลกรัมละ 22.35 บาท แต่อำเภอสองขายพริกใหญ่ได้กิโลกรัมละ 16.02 ซึ่งต่ำกว่าประมาณกิโลกรัมละ 6.33 บาท ทำให้รายได้จากการขายพริกอำเภอหนองม่วงไข่ประมาณไร่ละ 86,861.49 บาท และอำเภอสองประมาณไร่ละ 60,187.44 บาท สาเหตุที่ทำให้ราคาพริกใหญ่ที่ขายได้ต่างกันเพราะอำเภอหนองม่วงไข่เกษตรกรปลูกพริกใหญ่ก่อนอำเภอสองประมาณ 1 เดือน ทำให้เกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่ขายพริกเขียวหนุ่มได้ตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม ซึ่งพริกใหญ่มีราคาสูงประมาณกิโลกรัมละ 40-45 บาท แต่ราคาจะสูงประมาณ 15-20 วัน ราคาพริกเขียวหนุ่มอำเภอหนองม่วงไข่ก็จะลดลงทั้งนี้เพราะพริกเขียวหนุ่มที่เก็บรุ่นที่ 1-2 จะมีขนาดผลใหญ่ สวยงามตรงกับความต้องการของตลาด แต่รุ่นต่อ ๆ ไปขนาดผลจะเล็กลง อีกทั้งมีพริกเขียวหนุ่มจากแหล่งผลิตอื่นเริ่มออกสู่ตลาดก็จะส่งผลให้ราคาพริกเขียวหนุ่มอำเภอหนองม่วงไข่มีราคาลดลง ปกติเกษตรกรจะเก็บพริกเขียวหนุ่มผลที่ 1 และ 2 ถึงผลที่ 3 ของต้น เพราะจะออกดอกก่อนผลจึงอยู่ต่ำเมื่อผลยาวโอกาสที่จะเก็บฝ้ายางพลาสติกดำก็มีมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพันธุ์พริกและการตัดแต่งกิ่งแขนงและใบได้งามแรก การเก็บพริกเขียวหนุ่มต้นละ 1-3 ผลจะช่วยทำให้ต้นพริกเร่งออกดอก อายุของพริกเขียวหนุ่มประมาณ 75-80 วัน ถ้าเกษตรกรไม่เก็บพริกเขียวหนุ่มปล่อยให้เจริญเติบโตต่อไปจนอายุประมาณ 80-85 วันหลังจากปลูกพริก หรือรออีก 5-10 วัน พริกเขียวหนุ่มก็จะเข้าสู่พริกก้ามปู ซึ่งราคาจะสูงประมาณกิโลกรัมละ 40-60 บาทต่อกิโลกรัม แต่ราคาพริกที่เกษตรกรขายได้ในช่วงที่ทำการศึกษานั้นเป็นราคาที่สูงกว่าปกติเพราะปีนั้นเกิดน้ำท่วมที่ลุ่มภาคกลาง จังหวัดสุโขทัย จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสิงห์บุรี จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น ซึ่งหลายจังหวัดเป็นแหล่งปลูกพืชผักที่สำคัญของประเทศ ทำให้พืชผักขาดแคลนรวมทั้งพริกด้วยแต่ความต้องการบริโภคทั้งภายในและต่างประเทศไม่เปลี่ยนแปลงมากนักแต่ราคาพริกก้ามปูจะสูงไม่นานคือ ประมาณ 10-15 วัน ราคา ก็จะตกต่ำลงเช่นเดียวกับพริกเขียวหนุ่ม ดังนั้นเกษตรกรจะต้องตัดสินใจว่าจะขายพริกอะไร เพราะต้องขายพริกเขียวหนุ่มมากตั้งแต่แรกถ้าราคาสูงก็จะได้เงินมากในช่วงแรก แต่จะเหลือพริกเพื่อขายเป็นพริกก้ามปูน้อย ถ้าราคาพริกก้ามปูราคาสูงกว่าพริกเขียวหนุ่มมากก็จะเสียโอกาสได้รายได้สูงกว่าขายพริกเขียวหนุ่ม เพราะราคามีความเคลื่อนไหวตลอดเวลาที่สำคัญเกษตรกรต้องได้รับคำสั่งซื้อจากพ่อค้ารวบรวมในพื้นที่ก่อนจึงจะมีที่ขาย เพราะความต้องการพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูมีไม่มาก

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบตามเดือนที่เกษตรกรปลูกพริกปรากฏว่าผลผลิตต่อไร่ไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ต้นทุนการผลิตต่อไร่และราคาพริกที่เกษตรกรขายได้มีราคาแตกต่างกันชัดเจนทำให้รายได้จากการขายพริกแตกต่างกัน เกษตรกรที่ปลูกพริกก่อนเดือนกันยายนจะมีรายได้สูงสุด กล่าวคือ

เกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่ก่อนเดือนกันยายนซึ่งส่วนมากปลูกพริกเดือนสิงหาคม หลังวันแม่หรือหลังวันที่ 12 สิงหาคม เกษตรกรจะเริ่มปลูกพริก เพราะทุกปีปริมาณฝนตกจะเริ่มลดลง ทั้งนี้เพราะช่วงเดือนสิงหาคม-กันยายน ปริมาณฝนตกจังหวัดแพร่จะสูงสุดในรอบปีประมาณเดือนละ 198.93 และ 203.83 มิลลิเมตร ตามลำดับ เกษตรกรที่ปลูกพริกช่วงนี้ได้ต้องปลูกพริกบนที่ดอนที่น้ำไม่ท่วมและน้ำไม่ขัง การขึ้นแปลงปลูกพริกสูงกว่าปกติและใช้พลาสติกคลุมแปลงจึงจะได้ผลดีหรือมีความเสี่ยงต่อความเสียหายน้อย และต้องมีความตระหนักถึงเรื่องโรคโคนเน่า โรคใบจุดที่เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย การตัดแต่งกิ่งแขนงและใบไต้งามแรกและการปักไม้ค้ำแต่ละต้นมีความจำเป็นเพราะฝนและลมพัดแรง เกษตรกรต้องเฝ้าระวังอย่าให้เกิดปัญหาน้ำขังในแปลงพริก เพราะต้นพริกจะตายได้ เกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนสิงหาคมจะมีรายได้สูงกว่าเกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนกันยายนและเดือนตุลาคม (หรือหลังเดือนกันยายน) เกษตรกรที่ปลูกพริกหลังเดือนกันยายน จะมีความเสี่ยงเรื่องฝนตกตกมากเพราะเดือนตุลาคมฝนตกประมาณ 73.13 มิลลิเมตร เพราะปริมาณฝนตกของจังหวัดแพร่ปริมาณฝนตกของจังหวัดแพร่ปริมาณฝนลงเริ่มน้อยลงตั้งแต่กลางเดือนกันยายน การปลูกพริกในช่วงต้นเดือนตุลาคมจะเป็นเรื่องดีเพราะปริมาณฝนตกน้อย แต่หลังจากกลางเดือนตุลาคมจะมีฝนตกลงมาบ้างซึ่งจะส่งผลให้ต้นพริกชะงักการเจริญเติบโตระยะหนึ่ง และมักเกิดปัญหาการระบาดของเพลี้ยไฟ ไรขาว และไวรัสเข้าทำลายไปพร้อม ๆ กันทำให้ยอดพริกหลุดหรือปลายเรียวแหลมหยุดการเจริญเติบโตระยะหนึ่ง แต่ผลผลิตที่ขายได้ส่วนมากเป็นพริกแดงเด็ดก้านส่งโรงงานซอสพริกเป็นจำนวนมากเพราะเริ่มเก็บพริกได้ประมาณปลายเดือนธันวาคม เกษตรกรบางรายสามารถขายพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูได้แต่ราคาไม่สูงเหมือนช่วงเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน เช่น ขายพริกหนุ่มได้กิโลกรัมละ 20 บาท พริกก้ามปูกิโลกรัมละ 25-30 บาท และขายได้ปริมาณเพียงเล็กน้อย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบ รายได้ต่อไร่ของเกษตรกรที่ปลูกพริกก่อนเดือนกันยายน (ส่วนมากปลูกเดือนสิงหาคม) มีรายได้สูงสุดคือไร่ละ 107,290.11 บาท ปลูกพริกเดือนกันยายนและหลังเดือนกันยายน (ส่วนมากปลูกเดือนตุลาคม) มีรายได้ประมาณไร่ละ 91,876.62 บาท และ 54,719.75 บาท ตามลำดับ สาเหตุที่ปลูกพริกเดือนตุลาคมมีรายได้ต่ำกว่าปลูกพริกเดือนกันยายนมากเพราะราคาขายได้ต่างกันประมาณกิโลกรัมละ 8.92 บาท เพราะส่วนมากขายเป็นพริกแดงเด็ดก้านส่งโรงงานซอสพริกเป็นส่วนมาก

การเปรียบเทียบเกษตรกรที่เข้าอบรมกับโครงการวิจัยกับผู้ที่ไม่ได้เข้าอบรม จากการประมาณการเกษตรกรปลูกพริกจังหวัดแพร่ทั้งหมดประมาณ 991 ราย พื้นที่ปลูกพริกทั้งหมด 2,840 ไร่ เป็นเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่ประมาณ 619 ราย รวมพื้นที่ปลูกพริกประมาณ 1,800 ไร่ เป็นเกษตรกรที่เคยเข้ารวมอบรมกับโครงการวิจัยฯ ประมาณ 423 ราย เกษตรกรอำเภอสองประมาณ 287 ราย เกษตรกรเคยเข้าอบรมกับโครงการวิจัยฯ 67 ราย รวมพื้นที่ปลูกพริกประมาณ 800 ไร่ เกษตรกรอำเภอร้องกวางและอำเภออื่น ๆ อีกประมาณ 86 ราย รวมพื้นที่ปลูกพริกประมาณ 240 ไร่ มีเกษตรกรที่เคยเข้าอบรมกับโครงการวิจัยฯ

ประมาณ 20 ราย รวมเกษตรกรที่เข้าร่วมละ 49.45 ของจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกหรือร่วมอบรมกับโครงการวิจัยฯ ประมาณ 490 รายหรือพื้นที่ปลูกพริกประมาณ 1,868 ไร่

จากการวิเคราะห์ปรากฏว่าเกษตรกรที่เข้าอบรมกับโครงการวิจัยฯ ผลผลิตต่อไร่สูงกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าอบรมประมาณไร่ละ 524.51 กิโลกรัม และรายได้จากการขายพริกสูงกว่าประมาณไร่ละ 13,518.84 บาท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมนั้นเป็นผู้หัวก้าวหน้า ขยัน และแสวงหาความรู้ใหม่ นำความรู้ไปปรับใช้กับการปลูกพริกที่ตนทำอยู่แล้ว โดยเฉพาะเกษตรกรที่เป็นหัวหน้ากลุ่มโครงการวิจัยฯ เข้าติดตามผลตลอด จะเป็นจุดที่ช่วยขยายแนวคิดและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเกษตรกร (ตารางที่ 5.34)

ตารางที่ 5.34 เปรียบเทียบผลผลิต ต้นทุนการผลิตและรายได้

ต้นทุน	พื้นที่ปลูก ไร่/ครัวเรือน	ผลผลิต กก./ไร่	ต้นทุน บาท/ไร่	ต้นทุนเฉลี่ย บาท/กก.	ราคาขายได้ บาท/กก.	รายได้ บาท/ไร่	รายได้สุทธิ บาท/ไร่	รายได้ บาท/ครัวเรือน
1. ทั้ง 2 อำเภอ	2.87	3,848.83	36,645.39	9.52	20.57	79,166.17	42,520.78	227,206.91
2. อำเภอหนองม่วงไข่	2.91	3,886.42	39,055.81	10.05	22.35	86,861.49	47,805.68	252,766.94
3. อำเภอสอง	2.79	3,756.36	35,344.21	9.41	16.02	60,187.44	24,843.23	167,922.96
4. ปลูกก่อนเดือนกันยายน	3.21	3,972.25	37,741.46	9.50	27.00	107,290.11	69,548.65	344,401.25
5. ปลูกเดือนกันยายน	2.85	3,903.00	39,415.19	10.10	23.54	91,876.62	52,461.43	261,840.37
6. ปลูกหลังเดือนกันยายน	2.78	3,743.28	36,711.95	9.81	14.62	54,719.75	18,007.80	152,120.91
7. ผู้เข้าอบรม	2.78	3,951.88	38,307.70	9.69	20.86	82,426.92	44,119.22	234,092.45
8. ผู้ไม่เข้าอบรม	2.96	3,427.37	36,949.66	10.78	20.11	68,908.08	31,958.42	203,967.92

5.4.3) การเปรียบเทียบการขายพริกใหญ่ของเกษตรกร

เนื่องจากเกษตรกรสามารถกระจายการขายพริกได้ทั้งพริกเขียวหนุ่มพริกก้ามปูและพริกแดงเด็ดก้าน ซึ่งในอดีตเกษตรกรส่วนมากขายพริกแดงเด็ดก้านส่งโรงงานซอสพริก หรือสัดส่วนของการปลูกพริกเดือนตุลาคมมีเป็นส่วนมาก เมื่อโครงการวิจัยฯ ได้เข้ามาอบรมได้เสนอระบบการตัดสินใจการปลูกพริก โดยชี้ให้เห็นว่าเกษตรกรที่มีที่ดินทำกินบนที่ดอนสามารถปลูกพริกให้เร็วขึ้น และเก็บพริกช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม ซึ่งจะเป็นช่วงที่ดัชนีราคาขายส่งพริกมีราคาสูง และปรากฏว่าปีที่ทำการศึกษเกษตรกรที่ปลูกพริกเร็วขึ้นสามารถขายพริกได้ราคาสูง มีรายได้เพิ่มมากขึ้นดังที่กล่าวมาแล้ว สาเหตุที่ราคาพริกใหญ่มีราคาสูงขึ้นอาจมีเหตุผลมาจากปัญหาน้ำท่วมและช่วงปลายเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายนนั้นพริกใหญ่จากแหล่งอื่นยังออกสู่ตลาดน้อย และปรากฏว่าพ่อค้าสามารถส่งพริกสดพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูส่งออกต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์ได้ เช่นเดียวกับการส่งออกซอสพริกและเครื่องแกงปรุงสำเร็จมีขบวนการส่งออกได้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ความต้องการพริกสดมีมากขึ้น

จากการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตพริกใหญ่ของเกษตรกรจำนวน 47 รายนั้น ปรากฏว่าเกษตรกรปลูกพริกเดือนสิงหาคม 7 ราย ปลูกพริกเดือนกันยายน 20 ราย และปลูกพริกเดือนตุลาคม 20 ราย ปรากฏว่า เกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่เดือนสิงหาคม ผลผลิตพริกต่อไร่ประมาณ 3,972.25 กิโลกรัม รายได้รวมไร่ละ 107,290.11 บาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 27.00 บาท ซึ่งสูงที่สุด โดยเกษตรกรขายพริกเขียวหนุ่มไร่ละ 1,174.57 กิโลกรัมหรือร้อยละ 29.56 ของน้ำหนักทั้งหมด รายได้ 42,092.30 บาท ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 35.84 บาท

พริกก้ามปู 1,316.44 กิโลกรัม หรือร้อยละ 33.14 ของน้ำหนักทั้งหมด รายได้ 45,543.47 บาท ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 34.00 บาท

พริกแดงเด็ดก้าน 1,481.25 กิโลกรัมหรือร้อยละ 37.29 ของน้ำหนักทั้งหมด รายได้ 19,732.65 บาท ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 13.32 บาท

เกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่เดือนกันยายน ผลผลิตพริกต่อไร่ประมาณ 3,903.00 กิโลกรัม รายได้รวมไร่ละ 91,876.62 บาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 23.54 บาท เกษตรกรขายพริกแยกเป็น

พริกเขียวหนุ่ม 811.93 กิโลกรัม หรือร้อยละ 20.79 ของน้ำหนักทั้งหมด รายได้ทั้งหมด 21,600.11 บาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 26.60 บาท

พริกก้ามปู 1,300.04 กิโลกรัม หรือร้อยละ 33.31 ของน้ำหนักทั้งหมด รายได้ทั้งหมด 45,720.42 บาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 35.17 บาท

พริกแดงเด็ดก้าน 1,791.04 กิโลกรัมหรือร้อยละ 45.89 ของน้ำหนักทั้งหมด รายได้รวม 24,536.77 บาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 13.70 บาท

เกษตรกรที่ปลูกพริกเดือนตุลาคม ผลผลิตพริกใหญ่ทั้งหมด 3,743.28 กิโลกรัม รายได้ทั้งหมด 54,719.75 บาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 14.62 บาท โดยแยกขายพริก

พริกเขียวหนุ่ม 445.12 กิโลกรัมหรือร้อยละ 11.89 ของน้ำหนักทั้งหมด รายได้รวม 6,912.47 บาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 15.53 บาท

พริกก้ามปู 1,321.71 กิโลกรัมหรือร้อยละ 35.31 ของน้ำหนักทั้งหมด รายได้รวม 22,630.16 บาท ราคาขายเฉลี่ยกิโลกรัมละ 17.12 บาท

พริกแดงเด็ดก้าน 1,976.45 กิโลกรัมหรือร้อยละ 52.80 ของน้ำหนักทั้งหมด รายได้รวม 25,242.88 บาท ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 12.77 บาท (ตารางที่ 5.35)

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมเกษตรกรที่ทำการศึกษจะเห็นว่าเกษตรกรที่ปลูกพริกก่อนเดือนตุลาคมนั้นมุ่งขายพริกเขียวและพริกก้ามปู ทั้งนี้เพราะเกษตรกรทราบดีว่าพริกที่ออกก่อนขายได้ก่อนจะได้ราคาสูงกว่า และพริกที่เก็บหลังปีใหม่จะมีราคาตกต่ำ เพราะพริกออกสู่ตลาดมาก และเป็นช่วงของพริกแดงเด็ดก้านเข้าโรงงานซอสพริก แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเกษตรกรทุกคนจะปรับช่วงปลูกพริกมาปลูกเดือนสิงหาคมกันหมดได้ ทั้งนี้เพราะขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่หรือบริเวณที่เกษตรกรปลูกพริกนั้นเหมาะสมหรือไม่ ดังนั้นพื้นที่ปลูกพริกของเกษตรกรจะเป็นตัวกำหนดความเหมาะสมเบื้องต้น เช่น เกษตรกรที่มีที่ดินอยู่บริเวณริมแม่น้ำยม จะปลูกพริกเดือนสิงหาคมไม่ได้ เพราะเกือบทุกปีน้ำท่วมริมแม่น้ำยมต้องรอให้แม่น้ำยมลดลงก่อนจึงจะปลูกพริกได้ เช่น ปลูกพริกเดือนตุลาคมฝนตกน้อย ปัญหาเรื่องโรคและแมลงน้อย การดูแลรักษาง่าย ต้นทุนไม่สูง แต่ราคาขายได้ต่ำ รายได้สุทธิต่อไร่ประมาณ 18,007.80 บาท ซึ่งสูงกว่าการปลูกพืชอื่น ๆ จึงเป็นสาเหตุให้เกษตรกรจังหวัดแพร่ปลูกพริกใหญ่มาก

และสาเหตุที่เกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่มีรายได้จากการขายพริกใหญ่มากกว่าเกษตรกรอำเภอสองก็เพราะเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่ปลูกพริกเร็วกว่าอำเภอสอง ทำให้ขายพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูได้ปริมาณที่มากกว่าและราคาที่สูงกว่าอำเภอสอง (ตารางที่ 5.37) เช่นเดียวกับเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมกับโครงการวิจัยฯ (ตารางที่ 5.38)

ตารางที่ 5.35 ผลการประมาณการ ช่วงการผลิต และผลผลิตพริกใหญ่ จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55

ช่วงการปลูกพริก	จำนวนตัวอย่าง		ขนาดพื้นที่ปลูกพริก (ไร่/ครัวเรือน)	ผลผลิตทั้งหมดต่อไร่										ผลผลิตทั้งหมด กก.	รายได้ทั้งหมด บาท	ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)
	ครัวเรือน	ร้อยละ		พริกเขียวหนุ่ม			พริกกำมปู			พริกแดงเด็ดก้าน						
				กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)	กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)	กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)				
ปลูกก่อนเดือนกันยายน	7	14.89	3.20	1,174.57	42,092.38	35.84	1,316.44	45,543.47	34.00	1,481.25	19,732.65	13.32	3,972.25	107,290.11	27.00	
ปลูกเดือนกันยายน	20	42.55	2.85	811.93	21,600.11	26.60	1,300.04	45,720.42	35.17	1,791.04	24,536.77	13.70	3,903.00	91,876.62	23.54	
ปลูกหลังเดือนกันยายน	20	42.55	2.78	445.12	6,912.47	15.53	1,321.71	22,630.16	17.12	1,976.45	25,242.88	12.77	3,743.28	54,719.75	14.62	
รวม	47	100.00	2.87	721.40	19,279.99	26.73	1,311.68	36,194.81	27.59	1,815.75	24,027.97	13.23	3,848.83	79,166.17	20.57	

ตารางที่ 5.36 ผลการประมาณการ ช่วงการผลิต และผลผลิตพริกใหญ่ จังหวัดแพร่ ของเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมกับไม่เข้าร่วมอบรม ปีการเพาะปลูก 2554/55

การเข้าอบรม	จำนวนตัวอย่าง		ขนาดพื้นที่ปลูกพริก (ไร่/ครัวเรือน)	ผลผลิตทั้งหมดต่อไร่										ผลผลิตทั้งหมด กก.	รายได้ทั้งหมด บาท	ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)
	ครัวเรือน	ร้อยละ		พริกเขียวหนุ่ม			พริกกำมปู			พริกแดงเด็ดก้าน						
				กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)	กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)	กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)				
เข้าอบรม	36	76.60	2.84	623.75	16,892.87	27.08	1,512.68	40,298.02	26.64	1,856.14	24,878.71	13.40	3,951.88	82,426.92	20.80	
ไม่เข้าอบรม	11	23.40	2.96	1,028.60	22,261.14	21.64	679.35	23,286.39	34.28	1,688.69	21,351.58	12.64	3,427.37	68,908.08	20.11	
รวม	47	100.00	2.87	721.40	19,279.99	26.73	1,311.68	36,194.81	27.59	1,815.75	24,027.97	13.23	3,848.83	79,166.17	20.57	

หมายเหตุ ครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าอบรมพริกปลอดภัยกับโครงการวิจัยฯ ผลผลิตต่อไร่พริกเพิ่มมากกว่าครัวเรือนเกษตรกร ที่ไม่เข้าอบรม ไร่ละ 524.51 กิโลกรัม หรือไร่ละ 13,518.84 บาท

ตารางที่ 5.37 ผลการประมาณการ ช่วงการผลิต และผลผลิตพริกใหญ่ อำเภอหนองม่วงไข่จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55

ช่วงการปลูกพริก	จำนวนตัวอย่าง		ขนาดพื้นที่ปลูกพริก (ไร่/ครัวเรือน)	ผลผลิตทั้งหมดต่อไร่											
	ครัวเรือน	ร้อยละ		พริกเขียวหนุ่ม			พริกกำมปู			พริกแดงเด็ดก้าน			ผลผลิตทั้งหมด กก.	รายได้ทั้งหมด บาท	ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)
				กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)	กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)	กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)			
ปลูกก่อนเดือนกันยายน	7	21.21	3.21	1,174.57	42,092.38	35.84	1,316.44	45,543.47	34.60	1,481.25	19,732.65	13.32	3,972.25	107,290.11	27.01
ปลูกเดือนกันยายน	18	54.55	2.72	740.41	19,657.27	26.55	1,471.47	51,552.33	35.03	1,777.33	24,461.14	13.76	4,009.61	94,854.41	23.66
ปลูกหลังเดือนกันยายน	8	24.24	3.06	333.96	5,087.43	15.23	1,066.41	18,329.96	17.19	2,201.84	28,961.63	13.15	3,602.20	52,230.04	14.50
รวม	33	100.00	2.91	738.21	21,186.26	28.70	1,331.77	41,663.36	31.28	1,816.45	24,503.95	13.49	3,886.43	86,880.30	22.35

ตารางที่ 5.38 ผลการประมาณการ ช่วงการผลิต และผลผลิตพริกใหญ่ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55

ช่วงการปลูกพริก	จำนวนตัวอย่าง		ขนาดพื้นที่ปลูกพริก (ไร่/ครัวเรือน)	ผลผลิตทั้งหมดต่อไร่										ผลผลิตทั้งหมด กก.	รายได้ทั้งหมด บาท	ราคาขายเฉลี่ย (บาท/กก.)
	ครัวเรือน	ร้อยละ		พริกเขียวหนุ่ม			พริกกำมปู			พริกแดงเด็ดก้าน						
				กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)	กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)	กก.	บาท	ราคาขาย (บาท/กก.)				
ปลูกก่อนเดือนกันยายน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
ปลูกเดือนกันยายน	2	14.29	4.00	1,250.00	38,750.00	31.00	250.00	10,000.00	40.00	1,875.00	25,000.00	13.33	3,375.00	73,750.00	21.85	
ปลูกหลังเดือนกันยายน	12	85.71	3.06	532.97	8,354.84	15.67	1,523.48	26,028.71	17.09	1,798.32	22,303.87	12.40	3,854.77	56,687.42	14.71	
รวม	14	100.00	2.79	680.05	14,589.74	21.45	1,262.26	22,740.77	18.02	1,814.05	22,856.92	12.60	3,756.36	60,187.44	16.02	

5.4.4 การวิเคราะห์ผลผลิตและรายได้ต่อไร่

จากการวิเคราะห์ผลผลิตต่อไร่การปลูกพริกใหญ่ จำนวน 47 ครัวเรือนที่วิเคราะห์ต้นทุนการผลิตนั้น ปรากฏว่าผลผลิตต่อไร่เฉลี่ยประมาณ 3,848.83 กิโลกรัม ผลผลิตต่อไร่ประมาณ 1,000-2,000 กิโลกรัม ประมาณ 4 ราย หรือร้อยละ 8.51 ผลผลิตต่อไร่ 5,001-6,000 กิโลกรัม 7 ราย หรือร้อยละ 14.89 ผลผลิตต่อไร่ 3,001-4,000 กิโลกรัม 14 ราย หรือร้อยละ 29.79 ของจำนวนทั้งหมด ผลผลิตต่อไร่สูงสุด 6,104.00 กิโลกรัม ผลผลิตต่อไร่ต่ำสุด 1,500 กิโลกรัม (ตารางที่ 5.39)

จากตารางที่ 5.42 นั้น เกษตรกรที่มีผลผลิตต่อไร่ต่ำเพราะปลูกช้า ช่วงหลังปลูกเกิดปัญหาเพลี้ยไฟ ไรขาว และไวรัส ทำให้ต้นพริกแคระแกร็น และแรงงานในครัวเรือนไม่เพียงพอ หรือเก็บพริกได้เพียง 1-2 รอบก็ปล่อยต้นพริกไม่ดูแลเพราะต้นพริกมีปัญหาเรื่องโรคและแมลง โอกาสที่จะเพิ่มผลผลิตต่อไร่ของเกษตรกรที่ได้ผลผลิตต่ำมีโอกาสที่จะเพิ่มผลผลิตได้ ซึ่งจะมีผลทำให้ผลผลิตโดยรวมสูงขึ้น

รายได้ต่อไร่จากการขายพริกใหญ่โดยเฉลี่ยไร่ละ 79,166.17 บาท เกษตรกรที่ขายพริกได้ไร่ละต่ำกว่า 40,000 บาท มี 7 ราย หรือร้อยละ 14.89 ขายพริกได้ไร่ละ 40,000-60,000 บาท มี 14 ราย หรือร้อยละ 29.79 รายได้จากการขายพริกมากกว่า 100,000 บาท รวม 15 ราย หรือร้อยละ 31.91 ของจำนวนทั้งหมด รายได้สูงสุดไร่ละ 211,883.67 บาท รายได้ต่ำสุดไร่ละ 22,000 บาท (ตารางที่ 5.40)

การปลูกพริกที่จะให้รายได้มากกว่าไร่ละ 100,000 บาท นั้นเป็นสิ่งที่ทำได้ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะทำได้ทุกคน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่จะทำให้รายได้สูง เช่น เกษตรกรมีความขยัน พื้นที่ปลูกพริกมีความเหมาะสม น้ำไม่ท่วม น้ำไม่ขัง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ เลือกใช้พันธุ์พริกที่ตรงกับความต้องการของตลาด ตัดสินใจปลูกพริกที่จะให้ผลผลิตพริกออกสู่ตลาดได้ช่วงที่พริกมีราคาแพง มีการบริหารจัดการ เช่น การวางแผนล่วงหน้า การใช้ความรู้ในการดูแลรักษาการป้องกันโรคและแมลง เป็นต้น

จากการที่เกษตรกรปลูกพริกมีรายได้สูงนั้นปัญหาที่จะเกิดขึ้นในฤดูต่อไปคือ การปลูกพริกจะมีมากขึ้น ปลูกพริกเร็วขึ้นมีมากขึ้น ถ้าเกษตรกรไม่มีการเตรียมพร้อมปัญหาราคาพริกจะมีราคาตกต่ำก็จะเกิดขึ้นได้ง่าย

ตารางที่ 5.39 ผลผลิตต่อไร่พริกใหญ่ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55

ผลผลิตต่อไร่	จำนวน	
	ราย	ร้อยละ
1,000 – 2,000	4	8.51
2,001 – 3,000	10	21.28
3,001 – 4,000	14	29.79
4,001 – 5,000	10	21.28
5,001 – 6,000	7	14.89
6,001 – 7,000	2	4.26
รวม	47	100.00

หมายเหตุ: ผลผลิตเฉลี่ยไร่ละ 3,848.83 กิโลกรัม ผลผลิตต่อไร่สูงสุด 6,104.00 กิโลกรัม
ผลผลิตต่อไร่ต่ำสุด 1,500.00 กิโลกรัม

ตารางที่ 5.40 รายได้ต่อไร่พริกใหญ่ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55

ผลผลิตต่อไร่	จำนวน	
	ราย	ร้อยละ
ต่ำกว่า 40,000	7	14.89
40,000 – 60,000	14	29.79
60,001 – 80,000	6	12.77
80,001 – 100,000	5	10.64
100,001 – 120,000	7	14.89
120,001 – 140,000	1	2.13
140,001 – 160,000	6	12.77
มากกว่า 160,000	1	2.13
รวม	47	100.00

หมายเหตุ: รายได้ต่อไร่เฉลี่ย 79,166.17 บาท รายได้สูงสุดไร่ละ 211,833.67 บาท
ผลผลิตต่ำสุดไร่ละ 22,000.00 บาท

5.4.5 การประมาณการรายได้พริกใหญ่จังหวัดแพร่

จากข้อมูลพื้นที่การเพาะปลูกพริกใหญ่จังหวัดแพร่ มีการเพาะปลูก 2553/54 มีพื้นที่เพาะปลูก 3,623.25 ไร่ ผลผลิตต่อไร่ 2,400 กิโลกรัม และผลผลิตรวม 8,697 ตัน และจากการศึกษาข้อมูลพื้นที่ปลูก

พริกอำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกพริกที่สำคัญของจังหวัดแพร่ และทำการประมาณการพื้นที่เพาะปลูกพริกใหญ่ ปีการเพาะปลูก 2554/55 นั้นลดลงเหลือประมาณ 2,840 ไร่ สาเหตุที่พื้นที่เพาะปลูกลดลงเพราะปีการเพาะปลูก 2553/54 นั้นราคาพริกใหญ่มีราคาตกต่ำเหลือกิโลกรัมละ 5-8 บาท และเดือนมิถุนายน-สิงหาคม พ.ศ.2554 เกิดปัญหาน้ำท่วมหลายครั้งทำให้พื้นที่ปลูกพริกใหญ่ริมแม่น้ำยมเสียหาย อีกทั้งข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและถูกต้องอย่างเป็นทางการยังไม่เรียบร้อย

อำเภอหนองม่วงไข่ มีพื้นที่ปลูกพริกประมาณ 1,800 ไร่ รวมครัวเรือนทั้งหมดประมาณ 618 ครัวเรือน โดยเฉพาะตำบลหนองม่วงไข่มีพื้นที่ปลูกพริกประมาณ 1,600 ไร่ และนอกตำบลหนองม่วงไข่ประมาณ 200 ไร่ ในจำนวนครัวเรือนที่ปลูกพริกใหญ่ทั้งหมด 618 ครัวเรือนนั้นเป็นเกษตรกรที่เคยเข้ารับการอบรมกับโครงการวิจัยฯ ประมาณ 423 รายหรือร้อยละ 68.45 ของจำนวนครัวเรือนปลูกพริกใหญ่ในอำเภอหนองม่วงไข่

อำเภอสอง มีพื้นที่ปลูกพริกประมาณ 800 ไร่ รวมครัวเรือนที่ปลูกพริกทั้งหมดประมาณ 287 ราย ตำบลทุ่งน้ำ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 2 และหมู่ที่ 6 มีเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมกับโครงการวิจัยฯ ประมาณ 67 ราย หรือร้อยละ 23.34 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

อำเภออื่น ๆ เช่น อำเภอร้องกวาง และอำเภอเมือง มีพื้นที่ปลูกพริกใหญ่ประมาณ 240 ไร่ รวมเกษตรกรประมาณ 86 ราย

รวมเกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่ทั้งจังหวัดแพร่ประมาณ 991 ราย และเป็นเกษตรกรที่เคยเข้ารับการอบรมกับโครงการวิจัยฯ ประมาณ 490 ราย หรือร้อยละ 49.45 ของจำนวนเกษตรกรที่ปลูกพริกใหญ่ทั้งหมด (ตารางที่ 5.41 และตารางที่ 5.42)

ประมาณการผลผลิตพริกใหญ่ทั้งจังหวัดโดยอาศัยค่าสัมประสิทธิ์จากการวิเคราะห์ผลผลิตและราคาที่ได้อีกแล้ว สำหรับอำเภออื่น ๆ นั้น ๆ ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ของอำเภอสองแทน เพราะช่วงการปลูกพริกใกล้เคียงกัน ปรากฏว่าพื้นที่ปลูกพริกอยู่ในพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัยประมาณ 1,868 ไร่ และอยู่นอกพื้นที่ศึกษา 972 ไร่ เมื่อประมาณการผลผลิตพริกใหญ่เป็นรายอำเภอปรากฏว่า ผลผลิตพริกทั้งหมดประมาณ 10,633,489.72 กิโลกรัม อำเภอหนองม่วงไข่ประมาณ 6,887,212.00 กิโลกรัม หรือ 64.47 อำเภอสองและอำเภออื่น ๆ ประมาณ 2,894,596.72 กิโลกรัม และ 851,680.80 กิโลกรัม หรือร้อยละ 27.22 และ 8.01 ของผลผลิตพริกทั้งหมด (ตารางที่ 5.43)

ประมาณการผลผลิตทั้งหมด 10,633,489.72 กิโลกรัม นั้น แยกเป็นพริกเข้าตลาดพริกสดประมาณ 5,509,247 กิโลกรัม หรือร้อยละ 51.81 ของผลผลิตทั้งหมด โดยแยกเป็นพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูประมาณ 2,209,901.24 กิโลกรัม และ 3,299,346.16 กิโลกรัม หรือร้อยละ 20.78 และ 31.03 ของผลผลิตทั้งหมดตามลำดับ พริกเข้าโรงงานซอสพริกประมาณ 5,124,242.32 กิโลกรัม หรือร้อยละ 48.19 ของผลผลิตพริกทั้งหมด (ตารางที่ 5.43) ทั้งนี้เนื่องจากพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูฤดูแล้งในปีที่ศึกษา (พ.ศ.2554/55) นั้นพริกมีราคาสูงดังที่กล่าวมาแล้ว ทำให้เกษตรกรขายพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูมาก ทำให้พริกแดงเค็ด้านส่งโรงงานซอสพริกมีเหลือน้อยลง ทำให้พอสำรวจรวมในพื้นที่โดยเฉพาะอำเภอหนองม่วงไข่ต้องไป

ซื้อพริกแดงเด็ดก้านส่งโรงงานซอสพริกจากจังหวัดน่านและจังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้น เพื่อให้ได้ตามจำนวนโควตาที่ได้ทำสัญญากับโรงงานซอสพริกไว้

ประมาณการมูลค่าการขายพริกใหญ่จังหวัดแพร่ ประมาณ 210,023,397.96 บาท โดยแยกเป็นรายได้จากการขายพริกอำเภอหนองม่วงไข่ประมาณ 153,966,814.00 บาท หรือร้อยละ 73.31 ของรายได้ทั้งหมด รายได้ดังกล่าวเป็นรายได้จากการขายพริกของตำบลหนองม่วงไข่ประมาณ 139,008,480.00 บาท ทั้งนี้เพราะตำบลหนองม่วงไข่มีความเหมาะสมในการปลูกพริกใหญ่และมีพื้นที่ปลูกพริกมากที่สุดของจังหวัดแพร่ รายได้จากการขายพริกของอำเภอสองและอำเภออื่น ๆ ประมาณ 43,644,247.16 บาท และ 12,412,336.80 บาท หรือร้อยละ 20.78 และ 5.91 ของจำนวนรายได้ทั้งหมด (ตารางที่ 5.44)

ตารางที่ 5.41 ประมาณการพื้นที่ปลูกพริกใหญ่ จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	พื้นที่ปลูก (ไร่/ครัวเรือน)	จำนวนครัวเรือน
หนองม่วงไข่	1,800	2.91	618
สอง	800	2.79	287
อื่น ๆ	240	2.79	86
รวม	2,840	2.87	991

ตารางที่ 5.42 ประมาณการผลผลิตพริกใหญ่ ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55

อำเภอ	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		ผลผลิต (กก.)		รวมผลผลิต	
	ในพื้นที่ ศึกษา	นอกพื้นที่ ศึกษา	ในพื้นที่ ศึกษา	นอกพื้นที่ ศึกษา	กก.	ร้อยละ
หนองม่วงไข่	1,600	200	6,218,288.00	668,924.00	6,887,212.00	64.77
สอง	268	532	1,067,704.48	1,887,892.44	2,894,596.92	27.22
อื่น ๆ	-	240		851,680.80	851,680.80	8.01
รวม	1,868	972	7,224,992.48	3,408,497.24	10,633,489.72	100.00

ตารางที่ 5.43 ประมาณการผลผลิตพริกใหญ่ ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55

พริก	จำนวน	
	กิโลกรัม	ร้อยละ
พริกเข้าตลาดพริกสด	5,509,247.40	51.81
- พริกเขียวหนุ่ม	2,209,901.24	20.78
- พริกก้ามปู	3,299,346.16	31.03
พริกเข้าโรงงานซอสพริก	5,124,242.32	48.19
- พริกแดงเค็ดก้าน	5,124,242.32	48.19
รวม	10,633,489.72	100.00

ตารางที่ 5.44 ประมาณการมูลค่าพริกใหญ่ ฤดูแล้ง จังหวัดแพร่ ปีการเพาะปลูก 2554/55

อำเภอ	ในพื้นที่ศึกษา (บาท)	นอกพื้นที่ศึกษา (บาท)	รวม	
			บาท	ร้อยละ
หนองม่วงไข่	139,008,480.00	14,958,334.00	153,966,814.00	73.31
สอง	16,130,233.92	27,514,013.24	43,644,247.16	20.78
อื่น ๆ	-	12,412,336.80	12,412,336.80	5.91
รวม	155,138,713.92	54,884,684.04	210,023,397.96	100.00

ตารางที่ 5.45 จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่ที่เข้ารับอบรมกับโครงการวิจัยฯ

อำเภอ	จำนวนเกษตรกร (ราย)	จำนวนเกษตรกรที่เข้ารับการอบรม	
		ราย	ร้อยละ
หนองม่วงไข่	618	423	68.45
สอง	287	67	23.34
อื่น ๆ	86	-	0.00
รวม	991	490	49.45

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 สรุป

6.1.1 สรุปผลการจัดกิจกรรม

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีการจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกสดปลอดภัยให้กับเกษตรกร ศึกษากระบวนการปลูกพืชเศรษฐกิจ ระบบการผลิตและการตลาดพริกของเกษตรกรผู้ปลูกพริก เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบวางแผนการผลิตและการตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกพริก การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพที่เน้นการวิจัยแบบเชิงปฏิบัติการ (Action research) โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยและเกษตรกรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานราชการ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ่อค้า ผู้นำชุมชน และสถาบันการศึกษา เป็นต้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและได้มาซึ่งข้อมูล ข้อเสนอแนะ และแนวทางที่สามารถนำไปสู่แนวปฏิบัติ เพื่อช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

กิจกรรมของโครงการวิจัยที่ได้ดำเนินการ ได้แก่

1. การประชุมชี้แจงโครงการวิจัย จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับเกษตรกรผู้ปลูกพริกและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับจังหวัดและระดับอำเภอ จัดงานวันพริกแพร่ และออกติดตามเกษตรกรในพื้นที่ โดยได้มีการฝึกอบรมในด้านการจัดการการผลิตพริกปลอดภัย เช่น การตรวจวิเคราะห์ความเป็นกรดเป็นด่างของดิน การใช้เชื้อไตรโคเดอร์มาเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาโรคพริก การปลูกพริกแต่ละแถวให้มีความห่างและทรงพุ่มไม่ชนกัน การตัดแต่งกิ่งใบแขนงใต้งามแรก การจัดการต้นพริกที่เป็นโรค วิธีการป้องกันโรคและแมลง ได้ทำการสาธิตการขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาเพื่อให้เกษตรกรนำไปใช้ในการป้องกันการโรคของพริก และได้ฝึกให้เกษตรกรรู้จักการนำข้อมูลด้านมาวิเคราะห์เพื่อใช้ในการวางแผนการตัดสินใจการผลิตพริกของเกษตรกร ได้ดำเนินการติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกรผู้ปลูกพริก

2. การจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพริกปลอดภัย เนื่องจากเกิดปัญหาน้ำท่วมที่จังหวัดแพร่ ในช่วงหน้าฝน จึงได้ทำการปรับเปลี่ยนการจัดทำแปลงสาธิตการปลูกพริกปลอดภัยมาใช้แปลงปลูกพริกของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยจะนำระบบการปฏิบัติการเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) ปฏิบัติกับแปลงพริกของเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่เป็นแปลงสาธิตที่แตกต่างกันไป การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา การปลูกพริกขึ้นหูลูก การตัดแต่งกิ่งแขนงใต้งามแรก ระยะปลูกที่เหมาะสม

3. การศึกษาดูงานระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกพริก มีการจัดการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกลุ่มปลูกพริก 1) การดูงานระหว่างแปลงเกษตรกรใกล้เคียงกัน 2) การดูงานจากสถาบันการศึกษาและบุคคลภายนอกในพื้นที่อำเภอหนองม่วงไข่ ได้แก่ คณะครูและนักเรียนจากอำเภอร้องกวาง เกษตรกรจากอำเภอเด่นชัยมาขอเข้าดูงานในพื้นที่วิจัย เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจากอำเภอหนองม่วงไข้ดูงานการปลูกพริกแบบใช้ระบบน้ำหยดที่แปลงพริกนางสุจิน อุปกิจ บ้านทุ่งน้ำว ตำบลทุ่งน้ำว อำเภอสอง 3) นำ

เกษตรกรจากและเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอจากอำเภอหนองม่วงไข่อำเภอสองการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเกษตรกรผู้ปลูกพริก อ.เวียงสา จ.น่าน ได้มาแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์กัน ด้านการจัดการแปลงพริกที่เหมาะสมกับการปลูกพริก เช่นระยะแปลง ระยะปลูก จำนวนต้นต่อไร่ การปักหลัก เนื่องจากเกษตรกรอำเภอเวียงสา นั้นมีการจัดการระยะของการปลูกพริกที่กว้าง ปลูกพริกหลุมละต้น และปลูกเพียงแปลง 2 แถว ซึ่งจะช่วยให้การเกิดโรคและแมลงเข้าทำลายต้นพริกได้น้อย

6.1.2 ระบบการผลิตและการจัดการการผลิต

การปลูกพริกจังหวัดแพร่ จากข้อมูลสำนักงานเกษตรจังหวัด ปีการเพาะปลูก 2553/54 จังหวัดแพร่ มีพื้นที่เพาะปลูกพริกใหญ่ 3,623.25 ไร่ เนื้อที่เกี่ยวเกี่ยว 3,623.25 ไร่ ผลผลิตรวม 8,697 ตัน ผลผลิตเฉลี่ย 2,400 กิโลกรัม (สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่) อำเภอที่มีการปลูกพริกมาก คือ อำเภอหนองม่วงไข่ อำเภอสอง และอำเภอร้องกวาง

พันธุ์พริกใหญ่ ที่เกษตรกรนิยมปลูก เช่น พันธุ์หยกสยาม หยกสวรรค์ สันกำแพง ชีอาน มณีหยก จอมทอง 2 ไวตาเอส และพันธุ์ สิริสุดา เป็นต้น สำหรับพริกใหญ่พันธุ์พื้นเมืองมีการปลูกกันบ้างเล็กน้อยและจะเน้นขายเป็นพริกแดงเด็ดก้านให้โรงงานซอส สำหรับพริกขี้หนู เกษตรกรจะแบ่งพื้นที่บางส่วนมาปลูกพริกขี้หนูผลใหญ่ วัตถุประสงค์เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนและหากเหลือค่อยขาย พันธุ์ที่ปลูกส่วนใหญ่คือ พันธุ์ลูกผสม เช่น ซุปเปอร์สอ

พื้นที่การเพาะปลูกพริกใหญ่ สามารถแยกออกได้ 4 ระบบ คือ **พื้นที่ริมแม่น้ำยม** ซึ่งเป็นพื้นที่ปลูกพริกส่วนมาก ลักษณะเป็นดินร่วนปนทรายระบายน้ำได้ดี แต่มีปัญหาเรื่องความเสี่ยงที่จะถูกน้ำท่วมเกือบทุกปีในช่วงฤดูฝน **พื้นที่ดอนที่เป็นที่ป่ง** มีความสูงจากที่ริมแม่น้ำยมประมาณ 1-2 เมตร มักไม่มีปัญหาเรื่องน้ำท่วมในช่วงฤดูฝน สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ซึ่งเป็นที่เคยเป็นริมแม่น้ำยมในอดีต มีระดับน้ำบาดาลผิวดินต่ำลึกเพียงประมาณ 8-10 เมตร สามารถสูบน้ำบาดาลขึ้นมาปลูกพริกได้ หลังจากการปลูกพริกสามารถปลูกพืชผักและพืชไร่อายุสั้นได้ พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขตตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอหนองม่วงไข่ **พื้นที่นาดอน** แต่เป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำ เช่น คลองส่งน้ำชลประทาน ฝายน้ำล้น โดยเกษตรกรจะปลูกข้าวอายุสั้นที่เกี่ยวเกี่ยวประมาณกลางเดือนสิงหาคม หลังจากนั้นเกษตรกรมีทางเลือกในการใช้ที่ดินไปปลูกพืชอื่นหรือพริก การปลูกพริกในพื้นที่นาดอน ต้องมีระบบระบายน้ำที่ดีถ้าฝนตกหนักปัญหาน้ำท่วมแปลงปลูกพริกได้ง่าย **พริกสภาพที่ดอนที่เป็นสภาพพื้นที่ไร่** ส่วนมากอยู่ในเขตอำเภอสอง พื้นที่ไร่ที่จะปลูกพริกในฤดูแล้งได้ต้องเป็นพื้นที่ที่ได้รับน้ำชลประทาน ซึ่งส่วนมากอยู่ในเขตตำบลทุ่งน้ำ อำเภอสอง และอำเภอร้องกวาง ซึ่งพริกจะออกสู่ตลาดช้าประมาณปลายเดือนธันวาคม

ช่วงปลูกพริกใหญ่แบ่งเป็น 3 ช่วง คือ **พริกต้นฤดู** หลังจากเกี่ยวเกี่ยวข้าวโพดในเดือนมิถุนายน (ปลูกเดือนมีนาคม) จะเพาะกล้าพริกเดือนมิถุนายนถึงกรกฎาคม ย้ายปลูกเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม เริ่มเกี่ยวเกี่ยวเดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน เป็นต้นไป โดยพื้นที่ปลูกจะต้องเป็นที่ดอนน้ำไม่ท่วม ระบายน้ำได้ดี แต่อย่างไรก็ตามมีความเสี่ยงจากน้ำในแม่น้ำยมอาจท่วมในช่วงเดือนสิงหาคมถึงกันยายน หรือมีฝนตกติดต่อกันทำให้ดินมีความชื้นสูง ซึ่งอาจจะเกิดโรคและแมลงได้ง่ายและมีความเสี่ยงต่อการที่ต้นกล้าล้ม

ฉะนั้นเกษตรกรบางรายการเกษตรกรบางรายอาจจะไม่ปลูกข้าวโพดแต่ปลูกถั่วเขียวหรือปอเทืองแทนเป็นการบำรุงดิน ทำให้มีเวลาเหลือเพียงพอสำหรับการตากดินตัดวงจรเชื้อโรค และช่วยให้พริกที่ปลูกตามมาเติบโตได้ดี **พริกกลางฤดู** ระบบการปลูกจะเหมือนกับการปลูกพริกต้นฤดู คือปลูกข้าวโพดและพริกสลับกันไปมา เพาะกล้าพริกเดือนสิงหาคม ย้ายปลูกเดือนกันยายนเก็บเกี่ยวเดือนพฤศจิกายน เป็นต้นไป จนถึงเดือนมีนาคม การปลูกช่วงนี้เป็นช่วงที่มีความเหมาะสมสำหรับการปลูกพริกมากที่สุด เพราะช่วงย้ายพริกลงแปลงปลูกเป็นช่วงปลายฤดูฝนซึ่งมีจำนวนวันที่ฝนตกน้อยลง ซึ่งปัญหาโรคและแมลงก็จะลดลงตามไปด้วย เมื่อเก็บเกี่ยวพริกเสร็จ (เดือนมีนาคม) เกษตรกรรอฝนเพื่อปลูกข้าวโพดในเดือนพฤษภาคม และเก็บเกี่ยวข้าวโพดเสร็จในเดือนสิงหาคม-กันยายน **พริกปลายฤดูหรือพริกฤดูแล้งหลังนา** จะปลูกพริกหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวหรือข้าวโพดจากแปลงแล้ว โดยจะเริ่มเพาะกล้าพริกในเดือนกันยายน และปลูกพริกเดือนตุลาคม เริ่มเก็บผลผลิตเดือนมกราคม ซึ่งมักเน้นการเก็บพริกพริกแดงส่งโรงงานมากกว่าพริกเขียวและพริกก้ามปู

การปลูกพริกของเกษตรกร จะทำการเพาะกล้าในถาดเพาะกล้าหรือเพาะในแปลง การเพาะกล้าในถาดเพาะเหมาะสมสำหรับช่วงที่มีฝนตกหนักเพื่อป้องกันต้นกล้าจะเสียหาย และจะย้ายกล้าลงแปลงปลูกเมื่อต้นกล้าอายุได้ประมาณ 26-30 วัน สำหรับการเพาะกล้าในแปลงปลูกพริกส่วนมากในพื้นที่ปลูกพริกหลังเดือนตุลาคมช่วงเพาะกล้าฝนไม่ตกหนัก แปลงปลูกพริก จะมีแปลงปลูกยกสูงเพื่อป้องกันน้ำท่วม และแปลงปลูกแบบจมคือที่มีระบบต่ำกว่าพื้นดินปกติ เหมาะสำหรับบริเวณที่มีความลาดเอียงของพื้นที่ การให้น้ำเกษตรกรปล่อยน้ำเข้าแปลงพริกบริเวณที่เป็นที่ดอนให้น้ำไหลขังในร่องแปลงปลูกพริกลงมาจากด้านที่ลุ่ม เกษตรกรนิยมปลูกพริก 3 แถวใน 1 แปลง ซึ่งจะหนาแน่นเกินไปอาจจะเกิดโรคแมลงได้ง่าย การคลุมแปลงปลูกพริก ใช้พลาสติกดำเจาะหลุมปลูก ฟางข้าว และเปลือกฝักข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การคลุมแปลงด้วยฟางข้าวหรือเปลือกฝักข้าวโพดมีข้อดีคือการสาดน้ำจากร่องเข้าแปลงปลูกทำได้ง่ายเก็บความชื้นได้นาน แต่มีปัญหาเรื่องเกิดโรคเชื้อรา รากเน่าโคนเน่า และเป็นที่หลบซ่อนของหนอนเจาะผลพริกที่ตอนกลางวันได้ง่าย การให้น้ำพริก เกษตรกรนิยมให้น้ำพริกโดยการสูบน้ำปล่อยเข้าร่องระหว่างแปลงพริกประมาณ 5-7 วันต่อครั้ง มีเกษตรกรบางรายเริ่มให้น้ำแบบหยด ซึ่งจะใช้ช่วงลดปัญหาด้านแรงงานและโรคเหี่ยวเขียวที่อาจจะเกิดขึ้นจากน้ำที่ไหลมาจากแปลงอื่นได้

การเก็บผลผลิตพริก เกษตรกรจะเริ่มเก็บพริกเขียวหนุ่มได้หลังจากเพาะปลูกได้ประมาณ 60-65 วันและพริกเขียวหนุ่มจะเริ่มเปลี่ยนเป็นพริกก้ามปู (ผลเปลี่ยนจากสีเขียวเข้มเป็นสีน้ำตาลอมแดงมีสีแดงประมาณ 60-80%) เมื่ออายุได้ 70-75 วัน และถ้าอายุได้ 80-85 วัน ก็จะกลายเป็นพริกแดง

ตลาดพริกใหญ่ สำหรับพริกสดเพื่อเข้าสู่ตลาดบริโภคสดแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ พริกเขียวหนุ่ม พริกก้ามปู ซึ่งในฤดูกาลที่ผ่านมา 2554/55 เป็นพริกที่มีราคาขายสูงที่สุด เช่น เดือนพฤศจิกายน ราคาพริกก้ามปูสูงถึง 65-70 บาท/กิโลกรัม ในขณะที่พริกเขียวหนุ่มกิโลกรัมละ 40-45 บาท พริกเขียวหนุ่มใช้บริโภคสดและทำน้ำพริกหนุ่ม พริกก้ามปูใช้เพื่อการปรุงอาหารเพราะสีสวยงามและสามารถเก็บไว้ได้นาน และมีการส่งออกต่างประเทศ ถ้าพริกก้ามปูไม่เก็บเกี่ยวอายุหลังจากปลูกมากกว่า 85 วัน สีของผลพริกจะ

เป็นสีแดงทั้งผลเรียกว่าพริกแดงซึ่งยังขายเป็นพริกเพื่อบริโภคสดถ้าเนื้อแข็ง แต่ถ้าเนื้อพริกแดงเริ่มนิ่มจะเข้าสู่ตลาดพริกแดงเด็ดก้านเพื่อเข้าสู่โรงงานซอสพริกซึ่งมีราคาไม่สูงมาก ราคาที่เกษตรกรขายได้ประมาณ ต้นฤดูเดือนมกราคมประมาณ 16 บาท/กิโลกรัม แต่หลังจากนั้นราคาจะลดลงเรื่อย ๆ เหลือประมาณ 11-12 บาท/กิโลกรัม (เดือนกุมภาพันธ์) บางครั้งเกษตรกรไม่สามารถจำหน่ายพริกในช่วงที่ราคาสูง (พริกเขียว นุ่มและก้านป) อาจจะเนื่องจากปริมาณความต้องการจำกัดในช่วงที่ผลผลิตออก เกษตรกรจำเป็นต้องปล่อยให้พริกแดงจัดเพื่อเด็ดก้านเพื่อส่งโรงงานซอสพริกแทน

พริกจังหวัดแพร่ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการบริโภคและส่งโรงงานซอสพริก พริกส่วนหนึ่งจะถูกบริโภคภายในจังหวัด แต่ส่วนใหญ่แล้วพริกสดจากจังหวัดแพร่จะมีพ่อค้าผู้รวบรวมในท้องถิ่นไปรับซื้อและส่งต่อไปยังพ่อค้าขายส่งในจังหวัดพิษณุโลก และตลาดระดับประเทศคือ ตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง จังหวัดปทุมธานี ตลาดศรีเมือง จังหวัดราชบุรี ตลาดดังกล่าวทำหน้าที่รวบรวมพริกจากแหล่งพริกในพื้นที่หรือจังหวัดใกล้เคียง ส่งไปยังตลาดกลางขายส่งระดับภูมิภาคและระดับประเทศ ขณะเดียวกันก็รับพริกจากตลาดขายส่งระดับประเทศ ระดับภูมิภาค เพื่อนำไปขายส่งให้กับพ่อค้าขายส่งทั้งในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง สำหรับพริกแดงเด็ดก้านจะเป็นพริกที่ไม่สามารถเก็บไว้ได้นานเกษตรกรผู้ปลูกพริกจะส่งให้กับโรงงานซอสพริกในพื้นที่

6.1.3 ผลการสำรวจสภาพเศรษฐกิจและสังคม ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตพริกของเกษตรกรผู้เข้าฝึกอบรมและไม่ได้เข้าฝึกอบรมกับโครงการ

จากการสำรวจข้อมูลด้านเศรษฐกิจและสังคม และการจัดการการผลิต และต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตพริกของเกษตรกรจังหวัดแพร่ จำนวน 113 ราย แบ่งเป็นเกษตรกรเข้าร่วมฝึกอบรมและไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม จำนวน 66 ราย และ 47 ราย ตามลำดับ ได้ทำการสำรวจตัวอย่าง ใน 2 อำเภอ ได้แก่ อำเภอสองจำนวน 52 ราย (เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมจำนวน 26 ราย และ 26 ราย ตามลำดับ) และอำเภอหนองม่วงไข่ จำนวน 61 ราย (เกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมจำนวน 40 ราย และ 21 ราย ตามลำดับ) อายุเฉลี่ยของเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่เข้าร่วมอบรมและไม่ได้เข้าร่วมอบรมมีอายุเฉลี่ยไม่แตกต่างกัน คือ มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 48.80 ปี และ 49.60 ปี ตามลำดับ พื้นที่ถือครองทั้งหมดไม่แตกต่างกันโดยเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่ได้เข้าร่วมอบรมมีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 11.13 และ 9.98 ไร่/ครัวเรือน ตามลำดับ แต่เกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมจะสัดส่วนของการเช่าพื้นที่เพื่อทำกินทางการเกษตรสูงกว่าประมาณ 2 เท่า พื้นที่เกษตรกรทั้งอำเภอสองและอำเภอหนองม่วงไข่นิยมปลูกได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ พริก โดยมีพื้นที่ปลูกเฉลี่ย 9.61, 3.97 และ 2.85 ไร่/ครัวเรือน ตามลำดับ

เมื่อพิจารณารายได้ของครัวเรือนพบว่าทั้ง 2 กลุ่ม รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนของทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.1$) โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมมีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 83,641.99 บาท และ 96,010.51 บาท ตามลำดับ รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคการเกษตร (ร้อยละ 85) แหล่งรายได้จากการเกษตรที่สำคัญ 3 อันดับแรก คือ ข้าว พริก และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การผลิตของครัวเรือนเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม มีความแตกต่างกันโดยครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วม

ฝักอบรมมีรายได้จากการจำหน่ายพริกในสัดส่วนที่สูงกว่าครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝักอบรมประมาณ 76,000 บาท/ครัวเรือน แต่รายได้เงินสดของครัวเรือนเกษตรกรที่เข้าร่วมจากการจำหน่ายข้าวโพดเลี้ยงสัตว์น้อยกว่าครัวเรือนไม่เข้าร่วมฝักอบรมประมาณ 36,700 บาท/ครัวเรือน พิจารณารายได้จากพริกของเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่ม พบว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญที่สุด โดยคิดเป็น ร้อยละ 64 และ 47 ของรายได้ทั้งหมดของเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝักอบรม

การจัดการการผลิตพริกระหว่างเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่เข้าร่วมฝักอบรมและไม่เข้าร่วมฝักอบรม พบว่า พื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยต่อครัวเรือนไม่สูงมากเพราะการปลูกพริกต้องใช้แรงงานในการดูแลรักษาและเก็บผลผลิตพริกมาก และพบว่าพื้นที่ปลูกพริกของเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันมากโดยเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝักอบรมมีพื้นที่ปลูกพริกเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 และ 2.74 ไร่/ครัวเรือน ตามลำดับ จำนวนต้นพริกที่ใช้ในการปลูกพบว่ามีความแตกต่างกัน ($p < 0.05$) โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมจะเลือกใช้ประมาณ 8,223 ต้น/ไร่ และเกษตรกรไม่เข้าร่วมฝักอบรมเลือกใช้ประมาณ 11,328 ต้น/ไร่ ช่วงเวลาปลูกพริกของเกษตรกร 2 กลุ่ม คล้ายกัน คือ เลือกปลูกพริกในเดือนกันยายนหรือก่อนเดือนกันยายน (ร้อยละ 58) แต่พบว่าอำเภอหนองม่วงไข่จะนิยมปลูกพริกช่วงเดือนกันยายนหรือก่อนเดือนกันยายน (ร้อยละ 79) และอำเภอสองนิยมปลูกพริกในช่วงหลังเดือนกันยายน (ร้อยละ 67) เนื่องจากพื้นที่ปลูกพริกอำเภอสองส่วนใหญ่ น้ำท่วมถึง สำหรับการคาดการณ์การเลือกช่วงเวลาในการปลูกพริก ในปีการเพาะปลูกพริก 2555/56 พบว่า สัดส่วนของการเลือกช่วงเวลาปลูกพริกเปลี่ยนแปลงโดยเกษตรกรตัดสินใจจะเลื่อนการปลูกพริกให้เร็วขึ้น โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมฝักอบรมจะตัดสินใจปลูกช่วงเดือนกันยายนหรือก่อนเดือนกันยายนถึงร้อยละ 80 ของจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมฝักอบรมทั้งหมด เนื่องจากราคาพริกเขียวหนุมและก้ามปูในช่วงเดือนพฤศจิกายน ในปีเพาะปลูก 2554/55 มีราคาสูงทำให้เกษตรกรผู้ปลูกพริกที่มีพื้นที่ที่น้ำท่วมไม่ถึงจะเลื่อนช่วงปลูกพริกเดือนกันยายนหรือก่อนกันยายน

เกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่เข้าร่วมอบรมจะนิยมเพาะกล้าพริกในถาดหลุม สำหรับวัสดุคลุมแปลงโดยภาพรวมเกษตรกรผู้ปลูกพริกในอำเภอสองนิยมใช้เปลือกข้าวโพดคลุมแปลงสูงถึงร้อยละ 80 ส่วนเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่นิยมใช้พลาสติก สำหรับวิธีการให้น้ำพริกเกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มมักจะปล่อยน้ำไปตามร่อง (ร้อยละ 90) เพราะประหยัดแรงงาน

รายได้จากการจำหน่ายพริกต่อครัวเรือนระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมฝักอบรมมีความแตกต่างกัน ($p < 0.01$) โดยเกษตรกรที่เข้าร่วมฝักอบรมมีรายได้จากการจำหน่ายพริก (199,579 บาท/ครัวเรือน) มากกว่าเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมฝักอบรม (123,068 บาท/ครัวเรือน) ประมาณ 75,000 บาท/ครัวเรือน รายได้จากการจำหน่ายพริกที่ได้เกษตรกรที่เข้าร่วมฝักอบรมจะเก็บออมไว้ประมาณร้อยละ 35 ส่วนเกษตรกรที่ไม่เข้าร่วมฝักอบรมจะนำเงินที่ได้กำไรจากการปลูกพริกไปชำระหนี้เป็นสัดส่วนที่มากที่สุดถึงร้อยละ 29 รองลงมาคือ เก็บออมร้อยละ 21

6.1.4 ผลการสำรวจการนำเทคโนโลยีที่ได้รับการฝึกอบรมไปใช้ในการปลูกพริกปลอดภัย

เทคโนโลยีที่เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมนำไปใช้ปีเพาะปลูกปัจจุบัน (2554/55) มาก (กว่าร้อยละ 80) มีอยู่ 3 เทคโนโลยี คือ การปลูกพริกหลุมละ 1 ต้น การใช้ปูนขาวหรือโดโลไมท์ก่อนไถกลบบำรุงดิน และใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทั้งโรคและแมลงที่มีชื่อสามัญเท่านั้น สำหรับเทคโนโลยีที่เกษตรกรที่เข้าร่วมฝึกอบรมมีการปรับใช้เกินกว่าร้อยละ 50 ได้แก่ ถอนต้นพริกที่เป็นไวรัส (ใบค่าง) ที่ปลูกพริกไม่ซ้ำที่เดิมเกิน 3 ปี ใช้น้ำอุ่นแช่เมล็ดพริกก่อนเพาะกล้า ตัดหรือถอนต้นที่เป็นโรคยอดเน่าโคนเน่า/แห้ง แล้วนำไปเผา เก็บผลพริกที่เป็นโรคกิ่งแห้งออกจากต้นแล้วนำไปเผาหรือฝังกลบไม่ให้เชื้อราขยายพันธุ์ต่อ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เกษตรกรเคยได้รับอบรมมาแล้วและได้มีการปรับใช้มาบ้างแล้วก่อนที่จะโครงการวิจัยจะเข้ามาอบรม เมื่อพิจารณาการใช้เทคโนโลยีระหว่างเกษตรกรที่ได้เข้าร่วมฝึกอบรมและเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมฝึกอบรม พบว่า เทคโนโลยีที่มีการปรับใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความเป็นกรด-ด่างของดิน ตัดแต่งกิ่งใบแขนงได้ง่ายแรก จดบันทึกข้อมูล และทำน้ำหมักชีวภาพทั้งสูตรพืชสูตรสัตว์ โดยเกษตรกรที่เข้าฝึกอบรมจะมีสัดส่วนการนำเทคโนโลยีไปปรับใช้มากกว่าเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าฝึกอบรม

การตัดสินใจของเกษตรกรในการปรับใช้เทคโนโลยีปลูกพริกปลอดภัยปีเพาะปลูกปีถัดไป (2555/56) พบว่า ทุกเทคโนโลยีมีสัดส่วนที่สูงขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยี ใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มารองก้นหลุมก่อนปลูก จดบันทึกข้อมูล ความเป็นกรด-ด่างของดิน และใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มาผสมวัสดุปลูกเพาะกล้า มีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นสูงที่สุดเมื่อเทียบการปรับใช้ในปีการเพาะปลูก 2554/55 เหตุเพราะเกษตรกรรู้ว่าดีแต่ไม่สามารถทำได้ทันในปีการเพาะปลูกปีนี้เกษตรกรจึงจะนำมาปรับใช้ในปีเพาะปลูกปีถัดไป เทคโนโลยีที่มีจำนวนเกษตรกรที่คาดว่าจะนำไปปรับน้อยที่สุดยังคงเป็น การใช้สารสกัดชีวภาพ/สมุนไพรไล่แมลง และการทำปุ๋ยหมักแห้งใช้เอง ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรยังไม่เห็นความสำคัญ และไม่มีแรงงานในครัวเรือนเพียงพอที่จะทำงานในส่วนนี้เพิ่มเติม

6.1.5 ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกพริกใหญ่

จากการวิเคราะห์ครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่จำแนกตามพื้นที่ ช่วงเวลาปลูก และประเภทของกลุ่มเกษตรกร สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 6.1

เมื่อพิจารณาด้านทุนและผลตอบแทนของเกษตรกรจำแนกตามพื้นที่ พบว่า เกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่มิรายได้จากการขายพริกใหญ่มากกว่าเกษตรกรอำเภอสองก็เพราะเกษตรกรอำเภอหนองม่วงไข่มิปลูกพริกเร็วกว่าอำเภอสอง ทำให้ขายพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูได้ปริมาณที่มากกว่าและราคาที่สูงกว่าอำเภอสอง เมื่อจำแนกตามช่วงเวลาเพาะปลูก พบว่า เกษตรกรที่ปลูกพริกก่อนเดือนตุลาคมนั้นมุ่งขายพริกเขียวและพริกก้ามปูเพราะราคาสูงกว่าและพริกที่เก็บหลังปี สำหรับต้นทุนและผลตอบแทนระหว่างเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมและไม่ได้เข้าร่วมอบรมกับโครงการวิจัย พบว่าเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า

จากการวิเคราะห์ผลผลิตต่อไร่การปลูกพริกใหญ่ จำนวน 47 ครัวเรือน ปรากฏว่าผลผลิตต่อไร่เฉลี่ยประมาณ 3,848.83 กิโลกรัม รายได้จากการขายพริกใหญ่โดยเฉลี่ยไร่ละ 79,166.17 บาท เกษตรกรที่ได้รับรายได้จากการปลูกพริกสูงกว่าหนึ่งแสนบาทต่อไร่นั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยที่จะทำให้รายได้สูง เช่น เกษตรกรมีความขยัน พื้นที่ปลูกพริกมีความเหมาะสม น้ำไม่ท่วม น้ำไม่ขัง ดินมีความอุดมสมบูรณ์ เลือกใช้พันธุ์พริกที่ตรงกับความต้องการของตลาด ตัดสินใจปลูกพริกที่จะให้ผลผลิตพริกออกสู่ตลาดได้ช่วงที่พริกมีราคาแพง มีการบริหารจัดการ เช่น การวางแผนล่วงหน้า การใช้ความรู้ในการดูแลรักษาการป้องกันโรคและแมลง เป็นต้น

ตารางที่ 6.1 สรุปต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกพริกใหญ่

รายการ	พื้นที่			ช่วงเวลาปลูก			กลุ่มเกษตรกร	
	จังหวัดแพร่	อำเภอหนองม่วงไข่	อำเภอสอง	ปลูกก่อนเดือนกันยายน	ปลูกเดือนกันยายน	ปลูกหลังเดือนกันยายน	ที่เข้าอบรม	ไม่ได้เข้าอบรม
ผลผลิตเฉลี่ย (กก.ต่อไร่)	3,848.83	3,886.72	3,756.36	3,972.25	3,903.00	3,743.28	3,951.88	3,427.37
ต้นทุนทั้งหมด (บาท/ไร่)	36,645.39	39,055.81	35,344.21	37,741.46	39,415.19	36,711.95	38,307.70	36,949.66
ต้นทุนทั้งหมดเงินสด (บาท/ไร่)	17,015.25	19,296.26	15,735.41	18,092.43	19,589.93	17,055.54	19,015.70	15,898.86
ต้นทุนผันแปร (บาท/ไร่)	32,356.53	33,820.73	31,414.38	32,868.32	34,165.37	32,220.35	33,378.32	32,316.25
ต้นทุนผันแปรเงินสด (บาท/ไร่)	15,646.22	17,735.55	14,837.97	16,767.26	18,339.93	15,546.53	17,516.68	14,938.80
ต้นทุนเฉลี่ย (บาท/กก.)	9.52	10.05	9.41	9.50	10.10	9.81	9.69	10.78
ต้นทุนเหนือเงินสด (บาท/กก.)	4.42	4.95	4.19	4.55	5.02	4.56	4.81	4.64
ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กก.)	20.57	22.35	16.02	27.00	23.54	14.62	20.86	20.11
รายได้จากการขายพริก (บาท/ไร่)	79,166.17	86,861.49	60,187.44	107,290.11	91,876.62	54,719.75	82,426.92	68,908.08
รายได้สุทธิจากการขายพริก (บาท/ไร่)	42,520.78	47,805.68	24,843.23	69,548.65	52,461.43	18,007.80	44,119.22	31,958.42
รายได้สุทธิเหนือต้นทุนเงินสด (บาท/ไร่)	62,150.92	67,565.23	44,452.03	89,197.68	72,286.69	37,664.21	63,411.22	53,009.22
พื้นที่ปลูกพริก (ไร่/ครัวเรือน)	2.87	2.91	2.79	3.21	2.85	2.78	2.84	2.96
จำนวนตัวอย่าง (ราย)	47	33	14	7	20	20	36	11

จากข้อมูลพื้นที่การเพาะปลูกพริกใหญ่จังหวัดแพร่ มีการเพาะปลูก 2553/54 มีพื้นที่เพาะปลูก 3,623.25 ไร่ ผลผลิตต่อไร่ 2,400 กิโลกรัม และผลผลิตรวม 8,697 ตัน (กรมส่งเสริมการเกษตร) และจากการศึกษาข้อมูลพื้นที่ปลูกพริกของโครงการฯ ซึ่งได้ทำการประมาณการพื้นที่เพาะปลูกพริกใหญ่จังหวัดปีการเพาะปลูก 2554/55 นั้นลดลงเหลือประมาณ 2,840 ไร่ สาเหตุที่พื้นที่เพาะปลูกลดลงเพราะปีการเพาะปลูก 2553/54 นั้นราคาพริกใหญ่มีราคาตกต่ำเหลือกิโลกรัมละ 5-8 บาท และเดือนมิถุนายน-สิงหาคม พ.ศ.2554 เกิดปัญหาน้ำท่วมหลายครั้งทำให้พื้นที่ปลูกพริกใหญ่ริมแม่น้ำยมเสียหาย พื้นที่ปลูกพริกเมื่อประมาณการจำแนกตามอำเภอ พบว่า อำเภอหนองม่วงไข่ มีพื้นที่ปลูกพริกประมาณ 1,800 ไร่ รวมครัวเรือนทั้งหมดประมาณ 618 ครัวเรือน อำเภอหนองม่วงไข่ มีพื้นที่ปลูกพริกประมาณ 1,800 ไร่ รวมครัวเรือนทั้งหมดประมาณ 618 ครัวเรือน อำเภออื่น ๆ เช่น อำเภอร้องกวาง และอำเภอเมือง มีพื้นที่ปลูกพริกใหญ่ประมาณ 240 ไร่ รวมเกษตรกรประมาณ 86 ราย สำหรับการประมาณการผลผลิตพริกใหญ่ทั้งจังหวัด ปรากฏว่า ผลผลิตพริกทั้งหมดประมาณ 10,633,489.72 กิโลกรัม อำเภอหนองม่วงไข่ประมาณ 6,887,212.00 กิโลกรัม หรือ 64.47 อำเภอสองและอำเภออื่น ๆ ประมาณ 2,894,596.72 กิโลกรัม และ 851,680.80 กิโลกรัม หรือร้อยละ 27.22 และ 8.01 ของผลผลิตพริกทั้งหมด และคิดเป็นพริกเข้าตลาดพริกสดประมาณ 5,509,247 กิโลกรัม หรือร้อยละ 51.81 ของผลผลิตทั้งหมด ซึ่งเป็นพริกเขียวหนุ่มและพริกก้ามปูประมาณ 2,209,901.24 กิโลกรัม และ 3,299,346.16 กิโลกรัม หรือร้อยละ 20.78 และ 31.03 ของผลผลิตทั้งหมดตามลำดับ พริกเข้าโรงงานซอสพริกประมาณ 5,124,242.32 กิโลกรัม หรือร้อยละ 48.19 ของผลผลิตพริกทั้งหมด ประมาณการมูลค่าการขายพริกใหญ่จังหวัดแพร่ ประมาณ 210,023,397.96 บาท โดยแยกเป็นรายได้จากการขายพริกอำเภอหนองม่วงไข่ประมาณ 153,966,814.00 บาท หรือร้อยละ 73.31 ของรายได้ทั้งหมด รายได้ดังกล่าวเป็นรายได้จากการขายพริกของตำบลหนองม่วงไข่ประมาณ 139,008,480.00 บาท

6.1.6 ระบบการตัดสินใจของเกษตรกรผู้ปลูกพริก

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้วางแผนในการตัดสินใจการผลิตของเกษตรกรนั้นจำเป็นต้องพิจารณาในด้าน 1) การวิเคราะห์ความเหมาะสมในการเลือกช่วงเดือนที่จะปลูกพริก เพื่อที่จะทำให้เกษตรกรขายพริกได้ราคาสูง โดยใช้ข้อมูลดัชนีราคาขายส่งพริกใหญ่ช่วงระยะเวลาพริกใหญ่ออกสู่ตลาดของแหล่งปลูกพริกที่สำคัญ และปริมาณน้ำฝนตกเป็นรายเดือน มาร่วมพิจารณา จากผลการวิเคราะห์ดัชนีราคาขายส่งพริกใหญ่ ปรากฏว่า ดัชนีราคาขายส่งพริกใหญ่จะสูง (เลขดัชนีสูงมากกว่า 100 แสดงว่าราคาพริกมีราคาสูง) ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนพฤศจิกายน หลังจากนั้นดัชนีราคาขายส่งจะเริ่มลดต่ำลงโดยเฉพาะช่วงหลังปีใหม่ และดัชนีราคาจะต่ำมากที่สุดในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี 2) การวิเคราะห์ด้านระบบการตลาดพริกใหญ่จังหวัดแพร่ เมื่อพิจารณาช่วงที่พริกจังหวัดแพร่เข้าสู่ตลาดขายส่งพริกสดเพื่อบริโภคผลสด (ทั้งพริกเขียวหนุ่ม และพริกก้ามปู (พริกที่ผลมีสีแดงยังไม่หมดทั้งผล) พริกแดง และพริกแดงเด็ดก้านเพื่อโรงงานอุตสาหกรรมซอสพริก) ปรากฏว่าในรอบปีพริกใหญ่จากจังหวัดแพร่จะออกสู่ตลาดก่อนจังหวัดอื่น คือพริกจะออกสู่ตลาดตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม ส่วนพริกจากจังหวัดน่านและจังหวัดอื่นๆ จะเข้าสู่ตลาดหลังจาก

เดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนเมษายนของทุกปี 3) วิเคราะห์ข้อมูลปริมาณฝนตก จากการวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณฝนตกในภาคเหนือ ปรากฏว่า จังหวัดแพร่มีปริมาณฝนตกน้อย และตั้งแต่เดือนสิงหาคมเป็นต้นไปมีปริมาณฝนตกที่น้อยลง ซึ่งเป็นผลดีกับระบบการปลูกพริกเนื่องจากช่วงเก็บเกี่ยวพริกของจังหวัดแพร่อยู่ในช่วงที่มีปริมาณฝนตกน้อย ทำให้มีปัญหาเรื่องโรคที่จะเกิดกับพริกน้อย คุณภาพพริกดี แต่มีความเสี่ยงเรื่องฝนตกหนักในช่วงปลูกพริก เกษตรกรต้องหาวิธีการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาน้ำท่วมขังในแปลงพริก โดยการขึ้นแปลงปลูกพริกให้สูง การทำทางระบายน้ำออกจากแปลงให้สะดวก และเพาะกล้าพริกเพื่อไว้ปลูกซ่อมแซมส่วนที่ต้นกล้าตายหรือชะงักการเจริญเติบโต

ข้อได้เปรียบของจังหวัดแพร่ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ จังหวัดแพร่มีแม่น้ำยมไหลผ่านกลางพื้นที่จังหวัดซึ่งมีความยาวถึง 280 กิโลเมตรเมตร ทำให้ในฤดูแล้งสามารถกักเก็บน้ำในแม่น้ำยมไว้ใช้ทำการเกษตรได้อย่างดี และอีกประการหนึ่งคือ จังหวัดแพร่อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 555 กิโลเมตร ซึ่งใกล้กว่าแหล่งปลูกพริกใหญ่เพื่อการค้าที่ออกสู่ตลาดในช่วงเดียวกัน ทำให้จังหวัดแพร่มีความเหมาะสมและข้อได้เปรียบที่จะสามารถปลูกพริกใหญ่ได้ตั้งแต่ปลายเดือนสิงหาคม โดยเฉพาะบริเวณที่ดอนใกล้แม่น้ำยมที่น้ำท่วมไม่ถึงซึ่งสามารถสูบน้ำบาดาลได้ ได้แก่ตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอหนองม่วงไข่ ทำให้สามารถเริ่มเก็บพริกเขียวหนุ่ม และพริกกำมูได้ตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคม ส่วนพื้นที่ปลูกพริกบริเวณริมแม่น้ำยม ทั้งในเขตอำเภอหนองม่วงไข่และอำเภอสอง น้ำจะท่วมริมตลิ่งทุกปีจึงต้องรอให้ระดับแม่น้ำยมลดลงก่อนจึงจะสามารถปลูกได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเริ่มปลูกพริกได้ในเดือนตุลาคม และเริ่มเก็บพริกได้ปลายเดือนธันวาคมจนถึงเดือนเมษายน ซึ่งพริกที่ปลูกในช่วงเดือนตุลาคมนี้จะเข้าสู่โรงงานซอสพริกเกือบทั้งหมด คือช่วงตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนเมษายนของทุกปี

6.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมยอมรับเทคโนโลยีการปลูกพริกปลอดภัยของเกษตรกรผู้ปลูกพริก

6.2.1 การรวมกลุ่มเกษตรกร

เกษตรกรที่มีการรวมกลุ่มกันทำงานจะมีการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกพริกปลอดภัยได้ง่ายกว่าเนื่องจาก เกษตรกรผู้นำในกลุ่มหรือผู้ที่มีวิสัยทัศน์จะเป็นผู้คิดริเริ่มในการนำความรู้ในด้านเทคโนโลยีการปลูกพริกปลอดภัยมาทดลองปรับใช้ในแปลงพริกของตน และเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกพริกที่มีแปลงปลูกใกล้เคียงกัน มีการวางแผนการผลิตร่วมกัน ช่วยกันดูแลแปลงพริก พังพาสัยและช่วยเหลือกัน ซึ่งจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาการเกิดโรคและแมลงเข้าทำลายต้นพริกในบริเวณที่เกษตรกรปลูกพริกร่วมกัน เช่น เกษตรกรผู้นำจะเป็นผู้เริ่มผลิตเชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มาแล้วมีการแจกจ่ายให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกพริกในบริเวณเดียวกันนำไปใช้ ซึ่งจะช่วยป้องกันการเกิดโรคจากเชื้อราของแปลงพริกในบริเวณนั้นได้

6.2.2 กระบวนการ

โครงการฯ ได้ให้ความรู้แก่เกษตรกรกรในการปลูกพริกปลอดภัย ซึ่งสามารถสรุปกระบวนการดำเนินงานที่เป็นส่วนสำคัญในการยอมรับและก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกร สามารถสรุปได้จากการปฏิบัติงานในเชิงพื้นที่ของโครงการฯ ได้ดังนี้

1) ทำความเข้าใจและแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการกับเกษตรกรผู้ปลูกพริกในการในพื้นที่ เพื่อแสดงให้เห็นความตั้งใจของนักวิจัยในการเข้าดำเนินการเพื่อแนะนำ ช่วยเหลือ และแก้ปัญหาที่เกษตรกรประสบอยู่

2) การฝึกอบรมให้กับเกษตรกรผู้ปลูกพริก เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรถึงการเปลี่ยนแปลงไปของโลกในปัจจุบัน และการปรับตัวของระบบการผลิตที่ต้องตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพการผลิตของตนเองเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันกับคู่แข่งทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรผู้ปลูกพริกในด้านการจัดการผลิต เช่น การวิเคราะห์เขตพื้นที่ที่เหมาะสมในการปลูกพริกในช่วงเวลาต่างๆ การตรวจวิเคราะห์ความเป็นกรดเป็นด่างของดินเพื่อปรับความสมดุลของดินให้เหมาะแก่การปลูกพริก การใช้เชื้อไตรโคเดอร์มาเพื่อป้องกันและแก้ปัญหาโรคพริก แนะนำการปลูกพริกแต่ละแถวให้มีความห่างและทรงพุ่มไม่ชนกัน การตัดแต่งกิ่งใบแขนงใต้งามแรก วิธีการจัดการต้นพริกที่เป็นโรค วิธีการป้องกันโรคและแมลง และฝึกให้เกษตรกรได้มีการนำข้อมูลในระบบการผลิตและข้อมูลด้านระบบการตลาด เช่น ราคาพริก ในช่วงเวลาต่างๆในพื้นที่ ราคาพริกในช่วงเวลาต่างๆ ของพื้นที่จังหวัดที่ปลูกก่อนและปลูกหลัง มาวิเคราะห์ร่วมกันเพื่อใช้ในการวางแผนการตัดสินใจการผลิตพริกของเกษตรกร การรวมกลุ่มเกษตรกรที่จะช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การจัดการธุรกิจการเกษตรของตนเองและของกลุ่ม การรักษาคุณภาพมาตรฐานของพริกปลอดภัย การสร้างความตระหนักของการรักษาชื่อเสียง การปรับใช้เทคโนโลยีพริกปลอดภัยกับการผลิตสินค้าเกษตรอย่างอื่น

3) ติดตามให้คำแนะนำแก่เกษตรกรผู้ปลูกพริกในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสำคัญ เพื่อเป็นการติดตามเกษตรกรที่เข้าร่วมอบรมเพื่อติดตามว่าเกษตรกรได้นำเทคโนโลยีมาปรับใช้หรือไม่ หากมีการปรับใช้นั้นได้มีการใช้อย่างถูกวิธี และช่วงเวลาที่เหมาะสมหรือไม่ และหากบางเทคโนโลยีที่เกษตรกรไม่ได้มีการปรับใช้นั้นมีสาเหตุเนื่องจากอะไร ซึ่งจะได้แก้ปัญหาได้ทัน และยังเป็น การสร้างความเชื่อใจให้กับเกษตรกรด้วย สำหรับโครงการวิจัยนี้ ได้ออกติดตามเกษตรกรในแปลงพริกเป็นประจำทุกเดือน ในการติดตามแต่ละครั้งนั้นได้มีการพูดคุยแนะนำให้เกษตรกรได้ทดลองใช้เทคโนโลยีการผลิตพริกปลอดภัย ซึ่งอาจจะแนะนำเกษตรกรให้มีการปรับใช้เพียงบางแปลงเพื่อทดสอบดูความแตกต่างระหว่างแปลงที่ปรับใช้และแปลงที่ไม่ปรับใช้

นอกจากนั้นยังช่วยแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรในเรื่องโรคและแมลงพริกที่พบในแปลง ฝึกให้เกษตรกรได้การวิเคราะห์โรคและแมลงที่พบในแปลงพริกด้วยตนเองและแนะนำการใช้ยาเคมีหรือยา

ชีวภาพในการแก้ไขที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งเป็นการฝึกให้เกษตรกรวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะช่วยให้โรคและแมลงไม่ระบาดรุนแรง

สิ่งสำคัญในการติดตามแปลงพริกแต่ละครั้งจะต้องจะต้องประเมินความสนใจของเกษตรกร โดยจะมุ่งเน้นให้ความรู้ทั้งในด้านการวิเคราะห์โรค วิเคราะห์พื้นที่ วิเคราะห์และวางแผนการผลิตและการตลาดแก่เกษตรกรผู้นำหรือเกษตรกรที่มีความสนใจ แล้วชักจูงให้เกษตรกรมีการถ่ายทอดความรู้หรือเป็นผู้แนะนำเกษตรกรรายอื่นที่ต้องการคำแนะนำหรือประสบปัญหา ในขณะที่นักวิจัยไม่ได้เข้าไปติดตามในพื้นที่ และหากผู้นำมีปัญหาติดขัดสามารถโทรศัพท์สอบถามนักวิจัยฯ เพื่อช่วยเหลือได้ตลอดเวลา ซึ่งกระบวนการนี้เป็นการสร้างความยั่งยืนในกระบวนการคิดและวิเคราะห์ของเกษตรกรอยู่ตลอดเวลาเพื่อเกษตรกรสามารถวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และช่วยเหลือกลุ่มต่อไป

4) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเกษตรกร ซึ่งอาจจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเกษตรกรในแปลงใกล้เคียงกัน เกษตรกรในจังหวัดเดียวกันหรือจังหวัดอื่นที่มีการปลูกพริก ซึ่งการที่เกษตรกรได้ออกไปดูการจัดการระบบการปลูกพริกของเกษตรกรในพื้นที่อื่นเป็นการเพิ่มพูนความรู้และได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์การปลูกพริกเพื่อให้เกิดการผลิตที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งโครงการวิจัยฯ ได้นำเกษตรกรจังหวัดแพร่ไปดูงานและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับเกษตรกรผู้ปลูกพริกอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน เพราะมีการจัดการระบบการปลูกพริกที่แตกต่างกัน เนื่องจากเกษตรกรอำเภอเวียงสามีการปลูกพริกหลุมละต้น และปลูกเพียงแปลง 2 แถวในแปลงซึ่งน้อยกว่าเกษตรกรจังหวัดแพร่ ซึ่งช่วยให้การเกิดโรคและแมลงเข้าทำลายต้นพริกได้น้อย และผลผลิตพริกต่อไร่ไม่ได้มีความแตกต่างจากระบบการปลูกพริกของจังหวัดแพร่ แต่ต้นทุนการผลิตต่ำกว่าเนื่องจากสามารถลดต้นทุนเรื่องค่าปุ๋ยเคมี และยาฆ่าแมลง

5) การพัฒนาความรู้ของเกษตรกรเพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการให้ที่ยั่งยืนนั้น จำเป็นที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ต้องมีความพร้อมในด้านแนะนำการถ่ายทอดความรู้วิเคราะห์และช่วยเกษตรกรแก้ปัญหาที่พบอย่างต่อเนื่อง

6.3 ข้อเสนอแนะ

ระดับเกษตรกร

1. เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มกันโดยเฉพาะเกษตรกรที่มีพื้นที่ติดกัน เพื่อจะได้วางแผนการผลิตร่วมกัน ปฏิบัติดูแลรักษาสวนพริกเหมือนกัน พึ่งพาอาศัยและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ จะได้ลดลง

2. การขึ้นแปลงปลูกพริกในฤดูฝนหรือปลูกในช่วงที่มีฝนตกมาก ควรขึ้นแปลงสูงไม่ต่ำกว่า 20 เซนติเมตร คลุมแปลงด้วยพลาสติกดำ พลาสติกดำควรคลุมด้านข้างแปลงด้วยเพื่อไม่ให้หญ้าขึ้น ไม่ควรทำแปลงตากหงาย คือ แปลงปลูกพริกต่ำกว่าระดับผิวดินแม้จะง่ายต่อการปล่อยน้ำเข้าแปลง แต่น้ำท่วมแล้วพริกตายหมด หรือถ้าเกิดโรคเหี่ยวเฉาจะควบคุมได้ยาก เพราะเชื้อแบคทีเรียกระจายไปตามน้ำ

3. พื้นที่ปลูกพริกต่อครัวเรือนไม่ควรทำมากเพราะถ้าทำพื้นที่มากการดูแลจะไม่ทั่วถึง ทำพื้นที่น้อยแต่ดูแลทั่วถึงจะเหลือเงินมากกว่าทำพื้นที่มาก เช่น ถ้าปลูกพริกใหญ่ดูแลพื้นที่ปลูกพริกไม่ควรเกิน 3 ไร่ ถ้าเป็นพริกขี้หนูผลใหญ่พันธุ์ลูกผสมไม่ควรเกินครอบครัวละ 1 ไร่ เพราะใช้แรงงานเก็บพริกมาก

4. เกษตรกรควรเน้นระบบการป้องกันโรคมากกว่าการรักษาโรคพริก เพราะต้องใช้สารเคมีมากและเสียเงินมาก อีกทั้งเป็นอันตรายต่อร่างกาย โดยการตรวจสอบค่าความเป็นกรด-ด่างของดินที่จะปลูกพริก ควรอยู่ระหว่าง 6.0-6.8 ถ้าต่ำกว่า 6.0 ควรหว่านโดโลไมท์ก่อนไถกลบ การทำปุ๋ยคอกหมักแห้งใช้เอง การใช้สารชีวภัณฑ์ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอร์เรีย และบราซิลีส เป็นต้น น้ำหมักชีวภาพ สารสกัดสมุนไพรไล่แมลง และน้ำส้มควันไม้ เป็นต้น เพราะเกษตรกรส่วนมากใจร้อนต้องการเห็นผลเร็ว การโฆษณาว่าสารเคมีอะไรดี ใช้แล้วเห็นผลทันที ราคาแพงก็ซื้อ ทำให้เสียเงินมากเกินความจำเป็น ตลอดทั้งการปลูกพืชปรับปรุงบำรุงดินหลังจากปลูกพริกหรือปลูกพืชอื่น เช่น ถั่วเขียว และปอเทือง เป็นต้น

5. การยื่นขอใบรับรองมาตรฐานการผลิตพริกปลอดภัย ควรประสานกับเจ้าหน้าที่เกษตรประจำตำบล เพื่อรวบรวมรายชื่อขอรับการฝึกอบรมหรือการเตรียมความพร้อม เมื่อผ่านการอบรมการผลิตพริกปลอดภัย จะได้ปฏิบัติตามคำแนะนำ เมื่อเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรประจำจังหวัดเก็บตัวอย่างพริกไปตรวจสอบ ถ้าผ่านการตรวจประเมินก็จะได้รับรับรองเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) เกษตรกรควรรักษามาตรฐานการผลิตที่ปลอดภัยให้เข้มงวดมากขึ้น จนเป็น GAP จิตสำนึก เพราะพริกหรือสินค้าเกษตรที่เกษตรกรผลิตต้องกินได้ ปลอดภัย และมีประโยชน์ ซึ่งจะเป็นการรักษาชื่อเสียงของตนเอง ของอำเภอ จังหวัด และประเทศไทย เพราะพริกนั้นใช้บริโภคในประเทศและส่งออกต่างประเทศ และควรรักษาไม่ให้หมดอายุ ก่อนหมดอายุ 6 เดือนควรยื่นขอต่ออายุ และระวังอย่าให้ใครเอาไปใช้สิทธิ์แทน เพราะเกษตรกรต้องรับผิดชอบเมื่อมีการตรวจสอบย้อนกลับ

6. ควรมีการจดบันทึกข้อมูลเป็นเรื่องสำคัญที่เกษตรกรจะต้องมีการบันทึกตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร โดยเฉพาะการใช้สารเคมีอะไร เมื่อไร อย่างไร และรายจ่ายและรายรับที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ การคำนวณต้นทุนการผลิตได้

7. การเพิ่มมูลค่าของผลผลิต เกษตรกรควรรวมตัวกันเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนพริกปลอดภัย ทำเป็นธุรกิจเกษตรในชุมชน ทั้งพริกสด พริกแห้ง พริกป่น หรือน้ำพริก ที่ปลอดภัยได้มาตรฐาน GAP GMP อย. (อาหารและยา) การรวมกลุ่มซื้อปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะสารชีวภัณฑ์ และสารเคมีที่ปลอดภัยมาก แต่ไม่มีขายในหมู่บ้านหรืออำเภอและจังหวัด โดยทำการสั่งซื้อมาขายภายในกลุ่มและบางอย่างทำขายภายในกลุ่ม เช่น เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา น้ำส้มควันไม้ สารสกัดสมุนไพรไล่แมลง น้ำหมักชีวภาพ หรือการรวมกันทำปุ๋ยคอกหมักแห้ง เป็นต้น

ระดับจังหวัด

1. จัดทำทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกพริก เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการบริหารจัดการหรือแก้ไขปัญหาได้มีประสิทธิภาพ

2. การกำหนดนโยบายสินค้าเกษตรปลอดภัย ควรเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัด เช่น จังหวัดแพร่ รายได้จากภาคการเกษตรเป็นรายได้ที่สำคัญที่สุดของจังหวัด แต่งบประมาณยุทธศาสตร์ทางการเกษตรมีไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาอื่น ทั้งที่จังหวัดแพร่สภาพทางกายภาพเหมาะสมทำการเกษตรมาก โอกาสที่จะเพิ่มรายได้ให้สูงมีมาก

3. การประสานงานระดับพื้นที่ หรือการบูรณาการแผนของแต่ละหน่วยงาน ควรมีความสอดคล้องกัน โดยยึดความต้องการและความจำเป็นและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรควรมากขึ้น

4. การบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกษตรปลอดภัย ปัญหาเรื่องโรคและแมลง การใช้สารเคมี ความเคลื่อนไหวราคาสินค้าเกษตรต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ เช่น สถานีวิทยุชุมชนซึ่งปัจจุบันมีมาก ควรมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารมากขึ้น โดยได้รับความร่วมมือการให้ความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

5. การสนับสนุนให้เกิดร้านค้าสินค้าเกษตรปลอดภัยระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

6. การสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์หรือกลุ่มผู้ผลิตให้มากขึ้น และมีกิจกรรมสนับสนุนการให้ความรู้ทางด้านการเกษตร การบริหารจัดการ และการตลาด มากขึ้น

7. การจัดประชุมร่วมกันระหว่างพ่อค้ารวบรวมรายใหญ่ที่ได้รับจัดสรรโควตาพริก หน่วยงานส่งเสริม เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกพริก ตลอดทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดประชุมร่วมกันก่อนถึงฤดูกาลเพาะปลูก เพื่อจะได้สอดคล้องกันตลอดห่วงโซ่อุปทาน

8. หน่วยงานระดับท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรจัดสรรงบประมาณส่งเสริมการทำการเกษตรปลอดภัยมากขึ้น เพราะปัจจุบันรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้ท้องถิ่นมากขึ้น หน่วยงานเกษตรระดับอำเภอได้รับงบประมาณน้อยลง หลายจังหวัดที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ สำนักงานเกษตรอำเภอเป็นฝ่ายบริหารให้ความรู้แก่เกษตรกร ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มคุณภาพมาตรฐานของสินค้า การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า การเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

9. การบริหารจัดการแหล่งน้ำ เนื่องจากแม่น้ำยมไหลผ่านจังหวัดแพร่ถึง 280 กิโลเมตร ผ่านอำเภอต่าง ๆ ถ้ามีการกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง และป้องกันน้ำท่วมได้ เช่น การสร้างอ่างกักเก็บน้ำที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อย จะส่งผลดีกับเกษตรกรจังหวัดแพร่และจังหวัดที่แม่น้ำยมไหลผ่าน ซึ่งรวมที่ลุ่มภาคกลางน้ำจะได้ท่วมน้อยลง โดยเฉพาะแม่น้ำยมในจังหวัดแพร่ควรมีการสร้างฝายน้ำล้นกั้นลำน้ำยมประมาณเดือนธันวาคม โดยไม่ต้องรอกบภัยแล้ง แต่ควรตั้งบ่อกักเก็บน้ำเพื่อจะได้มีงบประมาณกั้นลำน้ำยม จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสทำการเกษตรได้มากขึ้น เช่นเดียวกับการบำรุงรักษาคลองชลประทานต่าง ๆ ควรมีการปรับเวลาซ่อมให้สามารถบริหารจัดการน้ำได้ตามความต้องการของเกษตรกร

10. การสนับสนุนให้ร้านค้าวัสดุการเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรมีการจำหน่ายสารชีวภัณฑ์ และสารเคมีที่มีความปลอดภัยสูงจำหน่าย ทั้งนี้เพราะปัจจุบันมีจำหน่ายน้อยหรือไม่มีจำหน่าย

11. การสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น ถนน ควรมีการวางแผนป้องกันไม่ให้ถนนเป็นคันกั้นน้ำทำให้น้ำท่วมขัง ควรมีการวางแผนขุดคลองส่งน้ำและคลองระบายน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรให้สามารถส่งน้ำเพื่อการเกษตรได้เร็วกว่าปกติ

12.การวิเคราะห์ความเหมาะสมของพื้นที่ (Zoning) เพื่อลดความเสี่ยงการทำการเกษตรของเกษตรกรให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และการตลาดทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ

ระดับประเทศ

1. การพัฒนาระบบข้อมูลที่ต้องการและทันสมัย สามารถนำมาวิเคราะห์และวางแผนได้ ทั้งนี้เพราะปรากฏว่าข้อมูลพื้นที่เพาะปลูกพืชมีการรายงานที่ช้า ประมาณ 2-3 ปีจากปัจจุบัน ควรมีข้อมูลความต้องการและผลผลิตพืชที่จะเกิดขึ้นเป็นรายเดือนหรือสมดุลของสินค้าเกษตรในแต่ละรายการจะมีความสำคัญมาก เช่น ความต้องการพริกแดงเค็ดก้านเข้าโรงงานซอสพริกในแต่ละปีมีเท่าใด ข้อมูลดังกล่าวน่าจะเป็นข้อมูลสำคัญที่เกษตรกรจะได้นำไปวางแผนเพื่อการผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการ ราคาขายพริกจะได้ไม่ตกต่ำ

2. การบูรณาการ การวางแผนการผลิตพริกของแต่ละจังหวัด เช่น จังหวัดแพร่กับจังหวัดน่าน จังหวัดแพร่ปลูกพริกก่อนจังหวัดน่าน ถ้าจังหวัดแพร่ปลูกพริกจำนวนพื้นที่มากขึ้น จังหวัดน่านจะได้ปรับตัวหันเพื่อไม่ให้พริกออกมาพร้อม ๆ กันหรือพริกมากเกินไป ราคาพริกที่จะขายได้ก็จะมีราคาตกต่ำ

3. การรักษาเสถียรภาพของเงินบาทที่จะไม่ทำให้ค่าเงินบาทแข็งตัว เพราะจะมีผลต่อการส่งออก

4. การทำการตลาดเชิงรุก รัฐบาลควรมีนโยบายส่งเสริมการส่งออก ทั้งตลาดเก่าและหาตลาดใหม่เพิ่มขึ้น เพราะปัญหาการเพิ่มผลผลิตมากขึ้นนั้น โอกาสที่ประเทศไทยจะทำได้ง่าย แต่การทำให้ราคาขายมีราคาสูงนั้นทำได้ยาก เมื่อการส่งออกทำได้มากขึ้นก็จะเป็นการทำให้ความต้องการสินค้าเกษตรภายในประเทศมีมากขึ้น

5. การคุ้มครองผู้ผลิตและผู้บริโภคภายในประเทศ โดยมีความเข้มงวดเรื่องการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการนำเข้าพริกหรือสินค้าเกษตรอย่างอื่น เหมือนกับการที่ต่างประเทศเข้มงวดเรื่องการนำเข้าสินค้าเกษตรจากประเทศไทย

6. นโยบายครัวไทยสู่ครัวโลก เป็นเรื่องที่มีความสำคัญในด้านความมั่นคงเรื่องอาหาร นโยบายดังกล่าวควรมีระยะเวลานานและมีความเข้มแข็งมากขึ้น โดยเฉพาะนโยบายการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยให้คนไทยได้บริโภคสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย มีการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัยตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด มีการสนับสนุนให้เกิดร้านค้าสวัสดิการปลอดภัยระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด และสามารถเชื่อมโยงเป็นระบบเครือข่ายได้ เพราะสินค้าเกษตรปลอดภัยบางรายการไม่สามารถผลิตได้ในพื้นที่บางเดือน

การออกไปรับรองสินค้าเกษตรปลอดภัย ระบบเกษตรดีที่เหมาะสม (GAP) นั้นควรมีจำนวนเกษตรกรที่ผ่านการตรวจประเมินมากขึ้นและเป็นที่เชื่อถือได้ และสามารถพัฒนาคุณภาพความปลอดภัยให้

สูงขึ้นได้ และราคาสินค้าเกษตรปลอดภัยก็ควรมีราคาที่สูงขึ้น เมื่อสินค้าเกษตรมีความปลอดภัยมีมากขึ้น การส่งออกสินค้าเกษตรปลอดภัยก็จะทำได้ง่ายมากขึ้น และการยอมรับของต่างประเทศก็จะมีมากขึ้น

7. การทำงานวิจัย ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาสายพันธุ์พืช และมีการออกเครื่องหมายรับรองพันธุ์พืชไทยโดยเฉพาะพืชพันธุ์พื้นเมืองว่าเป็นพันธุ์ที่ไม่ใช่ GMO เพื่อจะได้ทำให้พืชพันธุ์พื้นเมืองไทยสามารถส่งออกไปต่างประเทศได้มากขึ้น

การพัฒนาสารชีวภัณฑ์ สมุนไพรไล่แมลงต่าง ๆ นั้นมีผลงานวิจัยรองรับความปลอดภัย และเป็นมาตรฐานสากลที่ต่างประเทศยอมรับได้ เพราะสมุนไพรไทยบางชนิดต่างประเทศไม่ทราบ ทั้งนี้จะช่วยลดต้นทุนการผลิต การพึ่งตนเอง และสร้างการยอมรับตามมาตรฐานสากล

8. การสร้างหรือสนับสนุนปัจจัยพื้นฐาน เช่น ระบบชลประทาน การป้องกันน้ำท่วมหรือฝนแล้ง การจัดการระบบชลประทานเข้าสู่ไร่นาเกษตรกร เป็นต้น

ระดับจังหวัด

1. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของแต่ละจังหวัดซึ่งปัจจุบันรัฐบาลได้ให้แต่ละจังหวัดและกลุ่มจังหวัดจัดทำแผนงาน/โครงการและงบประมาณ เพื่อพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด เพื่อตอบสนองความต้องการของพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องหรือเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาลและกรม กอง ต่าง ๆ เพราะปรากฏว่าหลายจังหวัดที่หน่วยงานของราชการส่วนกลางตอบสนองตามนโยบายของกรม กอง แต่ปัญหาของจังหวัดได้รับความสนใจน้อย

2. การกำหนดนโยบายสินค้าเกษตรปลอดภัย ควรเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัด เช่น จังหวัดแพร่ รายได้จากภาคการเกษตรเป็นรายได้ที่สำคัญที่สุดของจังหวัด แต่งบประมาณยุทธศาสตร์ทางการเกษตรมีไม่มาก เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาอื่น ทั้งที่จังหวัดแพร่สภาพทางกายภาพเหมาะสมทำการเกษตรมาก โอกาสที่จะเพิ่มรายได้ให้สูงมีมาก

3. การประสานงานระดับพื้นที่ หรือการบูรณาการแผนของแต่ละหน่วยงาน ควรมีความสอดคล้องกัน โดยยึดความต้องการและความจำเป็นและการมีส่วนร่วมของเกษตรกรควรมีมากขึ้น

4. การบริหารจัดการข้อมูลข่าวสาร ความรู้เกษตรปลอดภัย ปัญหาโรคและแมลง การใช้สารเคมี ความเคลื่อนไหวราคาสินค้าเกษตรต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่าง ๆ เช่น สถานีวิทยุชุมชนซึ่งปัจจุบันมีมาก ควรมีการนำเสนอข้อมูลข่าวสารมากขึ้น โดยได้รับความร่วมมือการให้ความรู้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากขึ้น

5. การสนับสนุนให้เกิดร้านค้าสินค้าเกษตรปลอดภัยระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด

6. การสนับสนุนให้เกษตรกรรวมกลุ่มเป็นกลุ่มเกษตรกร สหกรณ์หรือกลุ่มผู้ผลิตให้มากขึ้น และมีกิจกรรมสนับสนุนการให้ความรู้ทางด้านการเกษตร การบริหารจัดการ และการตลาด มากขึ้น

7. การจัดประชุมร่วมกันระหว่างพ่อค้ารวบรวมรายใหญ่ที่ได้รับจัดสรรโควตาพริก หน่วยงานส่งเสริม เช่น สำนักงานเกษตรจังหวัด ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร สำนักงานพาณิชย์จังหวัด และกลุ่มเกษตรกรที่ปลูกพริก ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดประชุมร่วมกันก่อนถึงฤดูกาลเพาะปลูก เพื่อจะได้สอดคล้องกันตลอดห่วงโซ่อุปทาน

8. หน่วยงานระดับท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรจัดสรรงบประมาณการส่งเสริมการทำการเกษตรปลอดภัยมากขึ้น เพราะปัจจุบันรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้ท้องถิ่นมากขึ้น หน่วยงานเกษตรระดับอำเภอได้รับงบประมาณน้อยลง หลายจังหวัดที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานสนับสนุนงบประมาณ สำนักงานเกษตรอำเภอเป็นฝ่ายบริหารให้ความรู้แก่เกษตรกร ทำให้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เพิ่มคุณภาพมาตรฐานของสินค้า การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า การเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

9. การบริหารจัดการแหล่งน้ำ เนื่องจากแม่น้ำยมไหลผ่านจังหวัดแพร่ถึง 280 กิโลเมตร ผ่านอำเภอต่าง ๆ ถ้ามีการกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง และป้องกันน้ำท่วมได้ เช่น การสร้างอ่างกักเก็บน้ำที่ส่งผลกระทบสิ่งแวดล้อมน้อย จะส่งผลดีกับเกษตรกรจังหวัดแพร่และจังหวัดที่แม่น้ำยมไหลผ่าน ซึ่งรวมที่ลุ่มภาคกลาง

น้ำจะได้ท่วมน้อยลง โดยเฉพาะแม่น้ำยมในจังหวัดแพร่ควรมีการสร้างฝายน้ำล้นกันลำน้ำยมประมาณเดือนธันวาคม โดยไม่ต้องรองบักแล้ง แต่ควรตั้งบ่ป้องกันภัยแล้งเพื่อจะได้มีงบประมาณกันลำน้ำยม จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสทำการเกษตรได้มากขึ้น เช่นเดียวกับการบำรุงรักษาคลองชลประทานต่าง ๆ ควรมีการปรับเวลาซ่อมให้สามารถบริหารจัดการน้ำได้ตามความต้องการของเกษตรกร

10. การสนับสนุนให้ร้านค้าวัสดุการเกษตรหรือกลุ่มเกษตรกรมีการจำหน่ายสารชีวภัณฑ์ และสารเคมีที่มีความปลอดภัยสูงจำหน่าย ทั้งนี้เพราะปัจจุบันมีจำหน่ายน้อยหรือไม่มีจำหน่าย

11. การสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น ถนน ควรมีการวางแผนป้องกันไม่ให้ถนนเป็นคันกันน้ำทำให้น้ำท่วมขัง ควรมีการวางแผนขุดคลองส่งน้ำและคลองระบายน้ำในพื้นที่ทำการเกษตรให้สามารถส่งน้ำเพื่อการเกษตรได้เร็วกว่าปกติ

เอกสารอ้างอิง

- กรมพัฒนาที่ดิน. (2533). รายงานการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการปลูกพืชเศรษฐกิจจังหวัดแพร่.
- จิรเดช แจ่มสว่าง และวรรณวิไล อินทนู. (2554). การควบคุมโรคพริกด้วยเชื้อราไตรโคเดอร์มา. เอกสารเผยแพร่ ห้องปฏิบัติการควบคุมโรคพืชโดยชีวภาพ ภาควิชาโรคพืช คณะเกษตร กำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน นครปฐม.
- วัลลา คิฐพงษ์พิชญ์. (2550). โรคพืชผักที่สำคัญในประเทศไทย. บริษัทอีสท์ เวสต์ ซีด จำกัด. 130 หน้า.
- สถานีตรวจอากาศจังหวัดแพร่. (2554). ระบบฐานข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด. ค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2554 จาก <http://www.moac-info.net/modules/reports/R802.php>
- สำนักงานจังหวัดแพร่. (2554). การปกครอง. ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2554 จาก http://pharotop.site.40.net/img/map_phrae3
- สำนักงานจังหวัดแพร่. (2554). จังหวัดแพร่. ค้นเมื่อ 1 กรกฎาคม 2554 จาก <http://www.phrae.go.th/index2.html>
- สำนักงานจังหวัดแพร่ (2555). แผนความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจจังหวัดแพร่ 4 ปี (พ.ศ.2555-2558).
- สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ. (2547). มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ : พริก. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. 7 หน้า.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2554). สำนักงานสถิติการเกษตร. ค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2554 จาก www.oae.go.th
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2555). วารสารการพยากรณ์ผลผลิตการเกษตร ปีเพาะปลูก 2555/56. ศูนย์สารสนเทศการเกษตร.
- อรพรรณ วิเศษสังข์. (2550). ข้อมูลเกี่ยวกับโรคแอนแทรกโนส. ใน ศักยภาพการผลิตพริกเพื่ออุตสาหกรรม การส่งออกของไทยในปัจจุบันและอนาคต. หน้า 63-71. สุชีลา เตชะวงศ์เสถียร (บรรณาธิการ) ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา.
- อังศุมาลย์ จันทราปัติย์. (2550). เพลี้ยไฟและไรขาว : ศัตรูสำคัญของพริกในประเทศไทย. ใน ศักยภาพการผลิตพริกเพื่ออุตสาหกรรม การส่งออกของไทยในปัจจุบันและอนาคต. หน้า 93-106. สุชีลา เตชะวงศ์เสถียร (บรรณาธิการ). ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังน่านวิทยา.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

สรุปกิจกรรมของโครงการ

วัน/เดือน/ปี	สถานที่	กิจกรรมที่ทำ
8-11 เมษายน 2554	สำนักงานเกษตรอำเภอ หนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่	ปรึกษาหารือและขอข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ปลูกพริกในเขตหนองม่วงไข่ รวมทั้ง ข้อมูลด้านการตลาด ปัญหาและข้อเสนอแนะต่าง ๆ
	อำเภอสอง จังหวัดแพร่	ออกสำรวจพื้นที่ปลูกพริกบ้านโทกคำต.แดนชุมพล บ้านทุ่งน้ำว ตำบลทุ่งน้ำวและ สัมภาษณ์เกษตรกร เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์พริกที่นิยมปลูกช่วงการเพาะปลูก เก็บ เกี่ยว การตลาด โรคและแมลง ระบบน้ำที่ใช้ และปัญหาต่าง ๆ
	อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัด แพร่	สำรวจพื้นที่ปลูกพริกบ้านหนองม่วงไข่ ต.หนองม่วงไข่ ตำบลแม่คำมี เพื่อทราบ ข้อมูลพันธุ์พริกที่นิยมปลูก ช่วงเพาะปลูก โรคและแมลง ระบบน้ำที่ใช้ เก็บเกี่ยว และการตลาด สัมภาษณ์พ่อค้าพริกสดและพริกแห้ง
4-7 พฤษภาคม 2554	ศาลากลางจังหวัดแพร่	เข้าพบผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่เพื่อปรึกษาหารือและขออนุญาต เพื่อเข้ามาศึกษาวิจัย เกี่ยวกับระบบการปลูกพริกของเกษตรกร ใน จังหวัดแพร่ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ เช่น ฝึกอบรมให้เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแปลงสาธิตการปลูกพริก
	สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่	ประสานงานเตรียมจัดฝึกอบรมให้กับเกษตรกร 2 อำเภอ คือ อำเภอหนองม่วงไข่และ สอง เป้าหมายเกษตรกรผู้ปลูกพริก จำนวน 200 คน
	เทศบาลตำบลหนองม่วงไข่	เข้าพบปรึกษาหารือและการเตรียมจัดฝึกอบรมให้กับเกษตรกร 2 อำเภอ คือ อ.หนอง ม่วงไข่ และอ.สอง เป้าหมายเกษตรกรผู้ปลูกพริกอำเภอละ 100 คน
31-2 มิถุนายน 2554	ศาลาประชาคมอำเภอหนอง ม่วงไข่, หนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่	จัดประชุมระดับจังหวัด โดยจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาระบบการ ตัดสินใจการผลิตสินค้าเกษตรและการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานพริก จังหวัด แพร่และเก็บแบบสอบถาม
7-10 กรกฎาคม 2554	ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตร ต.ทุ่งน้ำว อ.สอง	ประชุมเกษตรกรเพื่อเตรียมความพร้อมของเกษตรกรและนัดการรวมกลุ่มเพื่อแบ่ง แบ่งโซนในการทำแปลงสาธิต เตรียมการฝึกอบรมย่อย
	ม.7 และม. 8 บ้านหนองม่วง ไข่ อ.หนองม่วงไข่	ประชุมเกษตรกรและจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบกลุ่มย่อย และลงพื้นที่เพื่อ เตรียมความพร้อมของเกษตรกร
20-24 กรกฎาคม 2554	สำนักงานเกษตรจังหวัดแพร่	ร่วมประชุมสัมมนากับเจ้าหน้าที่เกษตร ของจังหวัดแพร่เพื่อ การพัฒนาระบบการ ตัดสินใจการผลิตสินค้าเกษตรและการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานพริก
	ศาลาประชาคมต.หนองม่วงไข่	จัดประชุมเกษตรกร ของอำเภอหนองม่วงไข่และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
	ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการ เกษตร ต.ทุ่งน้ำว อ.สอง	จัดประชุมเกษตรกร ของอำเภอสอง และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ
24-26 สิงหาคม 2554	อำเภอวังจั่น	สำรวจการผลิตพริก แซมในสวนส้ม ตำบลนาพูน อำเภอวังจั่น จังหวัดแพร่
	ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการ เกษตร ต.ทุ่งน้ำว อ.สอง	จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการแบ่งกลุ่มตามโซนพื้นที่ปลูก
	ศาลากลางหมู่บ้าน หมู่ 10 ตำบลบ้านหนุน อำเภอสอง	จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตสินค้าเกษตร และการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานพริก จังหวัดแพร่

วัน/เดือน/ปี	สถานที่	กิจกรรมที่ทำ
24-26 กันยายน 2554	อ.หนองม่วงไข่ อ.สอง	ติดตามผลการดำเนินงานของเกษตรกรที่เป็นสมาชิกเข้าร่วมโครงการ ในอำเภอ หนองม่วงไข่และอำเภอสอง
	ตลาดขวัญนคร อ.เมืองแพร่ ต.เตาปูน อ.สอง	สำรวจตลาดเพื่อทราบแหล่งผลิตพริกและสำรวจพื้นที่การผลิต โดยปลูกข้าวไร่แซม พริกที่บ้านแม่แรม ต.เตาปูน อ.สอง
	เทคนิคแพร่	แจกคู่มือการจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกปลอดภัยให้กับเกษตรกรจังหวัดแพร่
6-9 ตุลาคม 2554	สมุทรปราการ กทม.	ประชุมร่วมกับ สกว. เตรียมจัดงานที่อิมแพ็คเมืองทองธานี
27-30 ตุลาคม 2554	อ.หนองม่วงไข่ อ.สอง	ติดตามการดำเนินงานของเกษตรกร แจกแบบบันทึกให้เกษตรกรเพื่อบันทึกการใช้ สารเคมี รายรับ และรายจ่าย และนายชวน ศิรินันท์พร ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่ เชิญ ชมแปลงพริกเกษตรกร
4-6 พฤศจิกายน 2554	อ.เมือง จ.ลำปาง อ.หนองม่วงไข่ อ.สอง	ประชุมร่วมกับ พ่อค้าจาก จังหวัดเชียงใหม่และอาจารย์จาก ม.ล้านนาลำปาง ม. เชียงใหม่ และสกว. ติดตามเกษตรกรตามสวนพริก และ ไปติดตามแปลงของ เกษตรกรตามจุดต่างๆ และไปร่วมประชุม ที่ โรงเรียนสูงเม่นพิทยาคม กับรัฐมนตรี เรื่องการจัดการหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับเกษตรมากขึ้น และไปบ้านแม่แรม ตำบลเตาปูน อ.สอง สำรวจพริกขี้หนูของชาวม้ง ที่ปลูกตามภูเขา
17-20 พฤศจิกายน 2554	อำเภอหนองม่วงไข่ อ.สอง	เอา ใวนิสรตารางการตัดสินใจไปติด ตามจุดที่สำคัญ และคู่มือให้โรงเรียนหนองม่วงไข่ 20 เล่ม เข้าปรึกษากับ นายกเทศมนตรี ให้เทศบาลสนับสนุนงบประมาณต่างๆเกี่ยวกับ การรวมกลุ่มเพื่อผลิตพริกปลอดภัย ประชาสัมพันธ์จังหวัดแพร่จัดทำสารคดี ที่แปลง ฟ้างามตา เพื่อให้โรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่มีส่วนร่วม กับ เกษตรกรรวมกันแลกเปลี่ยนควา คิดเห็นต่างๆ
25-27 พฤศจิกายน 2554	อำเภอหนองม่วงไข่ อ.สอง	จัดอบรมให้กับนักเรียนโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม และเกษตรกรเกษตรกรที่สนใจเข้ารับ การฝึกอบรม ณ ศาลาประชาคมอำเภอหนองม่วงไข่ มีการจัดให้นักเรียนฝึก ปฏิบัติการขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา เพื่อสามารถไปช่วยผู้ปกครองได้
24-26 ธันวาคม 2554	อำเภอหนองม่วงไข่ อ.สอง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน	ประชุมกับตัวแทนเกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ เทศบาลตำบลหนองม่วงไข่ นายก อบ ต่งน้ำว และผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเตรียมการจัดงาน วันพริกแพร่สำรวจการปลูก พริกริมแม่น้ำน่าน บ้านศรีมงคล ตำบลช้าง ตำบลล้าน อำเภอเวียงสา.น่าน
4-7 มกราคม 2555		จัดงานวันพริกแพร่ ณ ศาลาประชาคม อำเภอหนองม่วงไข่ มีการแข่งประกวดพริก ประกวดอาหารแปรรูปจากพริก จัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้ จัดนิทรรศการภาพพันธุ์ พริก การฝึกปฏิบัติการขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มา
24-27 มกราคม 2555	อำเภอสอง ,หนองม่วงไข่ จ.แพร่ อำเภอเวียงสา จ.น่าน	ที่สุริยาگانด่เก็บพริกเยอะ ไปหาคาบสมาน และไปดูแปลงที่น่าน และอบรมให้ เกษตรกร ที่ปลูกพริกริมแม่น้ำน่าน แนะนำการใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา
21-23 ก.พ. 2555	อำเภอเมือง จังหวัดตราด	เป็นวิทยากร อบรมให้เกษตรกร จังหวัดตราด
26-28 กุมภาพันธ์ 2555	อำเภอสอง อำเภอหนองม่วง ไข่ จังหวัดแพร่	ติดตามเกษตรกรที่โครงการฯเข้าไปให้คำแนะนำ และเก็บข้อมูลจากการจดบันทึก ข้อมูลของเกษตรกร และเข้าพบเจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอสองและหนองม่วงไข่ นายอำเภอสอง และนายอำเภอหนองม่วงไข่ เพื่อขออนุญาตและขอคำปรึกษาในการ สำรวจการปลูกพริก โดยให้ช่วยประสานงานกับผู้นำชุมชน
12 มีนาคม	อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอ จัตุรัส และสำนักงานเกษตร	ประสานงานกับเกษตรกร ที่ตำบลกุดเลาะ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ เพื่อเตรียมนำพริก ไปร่วมงาน ในเดือน มิ.ย. และอาจารย์วีระ ภาคอุทัย ได้ไปเป็นวิทยากรเรื่องการผลิต

วัน/เดือน/ปี	สถานที่	กิจกรรมที่ทำ
	จังหวัดชัยภูมิ	สินค้าเกษตรปลอดภัย ตามคำเชิญของสำนักงานเกษตรจังหวัดชัยภูมิ
14-18 มีนาคม 2555		อาจารย์วีระ ภาคอุทัย บันทึกเทปโทรทัศน์ช่อง D-Station พาเกษตรกรดูงานที่แปลงพริกริมแม่น้ำน่าน ตำบลสำน ตำบลขี้ อ.เวียงสา จ.น่าน โดยมีเกษตรกรจาก อ.หนองม่วงไข่ 22 คน เจ้าหน้าที่เกษตร 1 คน และเกษตรกรจาก ต.ทุ่งน้ำว 9 คน และผู้นำเกษตร 1 คน โดยมีเจ้าหน้าที่เกษตรจากอ.เวียงสา ผู้นำหมู่บ้าน แม่คำ และเกษตรกร จากตำบลสำน และตำบลขี้ประมาณ 10 กว่าคน มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน โดยชมแปลงสาธิตที่เหมาะสมกับการปลูกพริก เช่นระยะแปลง ระยะปลูก จำนวนต้นต่อไร่ การปักหลัก การจัดโรค ความต้องการของตลาดพริก ปลอดภัย และศึกษาดูงานการปลูกพริกแบบให้ระบบน้ำหยดเกษตรกรตำบลทุ่งน้ำว
20-24 เม.ย. 2555	อ.หนองม่วงไข่,อ.สอง	เก็บข้อมูลต้นทุนการปลูกพริกของโครงการวิจัยฯ จ.แพร่
3-6 พ.ค.2555	จ.แพร่	ประชุมร่วมกับผู้อำนวยการฝ่ายเกษตร(สกว.) ณ จ.เชียงใหม่ และติดตามผลการดำเนินการ โครงการวิจัยฯจ.แพร่
14-16 พฤษภาคม 2555	จ.ยโสธร	เป็นวิทยากรอบรมร่วมอบรมโครงการ ศึกษาผลกระทบของการเปิดเสรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจ่อกำลังแรงงานของ จ.ยโสธร
17-18 พ.ค. 2555	กรุงเทพมหานคร	ประชุมร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ณ กรุงเทพฯ
24-26 พฤษภาคม 2555	จ.ชัยภูมิ,จ.แพร่	เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องการผลิตพริกปลอดภัย จ.ชัยภูมิ และเก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตพริกและติดตามผลการดำเนินงานของโครงการวิจัยฯ.สอง และ หนองม่วงไข่
7-10 มิ.ย. 2555	จ.แพร่	จัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกพริก อ.หนองม่วงไข่
19-25 มิถุนายน 2555	อิมแพ็ค เมืองทองธานี	ร่วมพิธีเปิดงานมหกรรมวิชาการ สกว. เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระเกียรติพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี
18-22 กรกฎาคม 2555	จ.น่าน	สัมภาษณ์พ่อค้าขายส่ง และเป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง การจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกสดปลอดภัยในการอบรมหลักสูตร ขบวนการจัดการ การผลิตหน่อไม้ฝรั่งและพริกแบบครบวงจรของ สนง.โครงการปิดทองหลังพระ ที่จังหวัดน่าน
17-18 พ.ค. 2555	กรุงเทพมหานคร	ประชุมร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.)ณ กรุงเทพฯ
24-26 พฤษภาคม 2555	จ.ชัยภูมิ,จ.แพร่	เป็นวิทยากรบรรยายเรื่องการผลิตพริกปลอดภัย จ.ชัยภูมิ และเก็บข้อมูลต้นทุนการผลิตพริกและติดตามผลการดำเนินงานของโครงการวิจัยฯ.สอง และ อ.หนองม่วงไข่
7-10 มิ.ย. 2555	จ.แพร่	จัด โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกพริก อำเภอหนองม่วงไข่
19-25 มิถุนายน 2555	อิมแพ็ค เมืองทองธานี	ร่วมพิธีเปิดงานมหกรรมวิชาการ สกว. เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระเกียรติพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554 ณ ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพ็ค เมืองทองธานี
18-22 กรกฎาคม 2555	จ.น่าน	ติดตามงานวิจัยที่ จ. แพร่ สัมภาษณ์พ่อค้าขายส่ง และเป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง การจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกสดปลอดภัยในการอบรมหลักสูตร ขบวนการจัดการ ผลิตหน่อไม้ฝรั่งและพริกแบบครบวงจรของ สนง.โครงการปิดทองหลังพระน่าน
25-29 กค. 2555	จ.แพร่	ติดตามผลการดำเนินงานโครงการฯ และร่วมประชุมกับ ผอ.จันทร์จรัสที่เชียงใหม่
9 สิงหาคม 2555	เทศบาลตำบลภู่อ จ.กาฬสินธุ์	เป็นวิทยากรในการจัดอบรม เรื่อง การจัดการพริกพื้นบ้าน ยุทธศาสตร์อาหารปลอดภัย ณ กลุ่มเกษตรกรต้นแบบเทศบาลตำบลภู่อ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์

ภาคผนวกที่ 2

แบบสอบถาม

ข้อมูลเกษตรกรผู้ปลูกพริกใหญ่หรือพริกชี้ฟ้า

โครงการ "การพัฒนาระบบการตัดสินใจการผลิตสินค้าเกษตรและการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานพริกจังหวัดแพร่"

ทำการวิจัยโดย ภาควิชาเศรษฐศาสตร์การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ

ศูนย์วิจัยพืชผักเขตร้อน วิทยาเขตกำแพงแสน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดนครปฐม

โดยการสนับสนุนงานวิจัยจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ชื่อ เกษตรกร.....นามสกุล.....

บ้านเลขที่.....บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัดแพร่

โทรศัพท์..... วันที่สัมภาษณ์สถานที่ปลูกพริก ชื่อ.....สภาพพื้นที่ปลูก.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร

1. เกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ หรือไม่ ☐0.ไม่เข้าร่วมโครงการฯ ☐1. เข้าร่วมโครงการฯ

2. เพศของหัวหน้าครัวเรือน ☐1. ชาย ☐2. หญิง

3. อายุ..... ปี

4. สถานภาพการสมรส

☐1. โสด ☐2. แต่งงานแล้ว ☐3. หย่าร้าง/หม้าย ☐4. อื่น ๆ (ระบุ)

5. ระดับการศึกษา

☐1. ประถมศึกษา ☐2. มัธยมศึกษาตอนต้น ☐3. มัธยมปลาย/ปวช.

☐4. อนุปริญญา/ปวท./ปวส. ☐5.ปริญญาตรี ☐6. อื่นๆ(ระบุ)

6. แรงงานในครัวเรือน

6.1 จำนวนแรงงานในครัวเรือนทั้งหมด.....คน

6.2 จำนวนแรงงานที่ช่วยทำการเกษตรเต็มเวลา.....คน

6.3 จำนวนแรงงานที่ช่วยทำการเกษตรบางเวลา.....คน

7. อาชีพหลักของครัวเรือน

☐1. ทำนา ☐2. ทำไร่/สวนพริก ☐3. ประมง
☐4. พนักงานของรัฐ/เอกชน ☐5. ค้าขาย ☐6. รับจ้างทั่วไป ☐7. อื่น ๆ (ระบุ).....

8. รายได้หลักของครัวเรือน จาก

☐1. ทำนา ☐2. ทำไร่/สวนพริก ☐3. ประมง
☐4. พนักงานของรัฐ/เอกชน ☐5. ค้าขาย ☐6. รับจ้างทั่วไป ☐7. อื่น ๆ (ระบุ).....

9. การถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

9.1 พื้นที่ทั้งหมดในการทำการเกษตรในปัจจุบันมีไร่

☐1. เป็นพื้นที่ของตนเอง/ทำกินฟรี.....ไร่ ☐2. เป็นที่เช่าคนอื่นไร่

☐3. อื่น ๆ (ระบุ)..... จำนวน.....ไร่

9.2 พื้นที่ทั้งหมดในการปลูกพริกมีไร่

☐1. เป็นพื้นที่ของตนเอง/ทำกินฟรี.....ไร่ ☐2. เป็นที่เช่าคนอื่นไร่

☐3. อื่น ๆ (ระบุ)..... จำนวนไร่

10. รายได้และการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ทำการเกษตรในปีการเพาะปลูกที่ผ่านมา (พ.ศ. 2554/55)

พืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	ปลูก-เก็บเกี่ยว (เดือน-เดือน)	พันธุ์ที่ปลูก	ผลผลิตทั้งหมด (กิโลกรัม)	รายได้จากการขาย (บาท)
1. ข้าวนาปี					
2. ข้าวนาปรัง					
3. ถั่วเหลือง					
4. ถั่วแขก					
5. ใบยาสูบ					
6. ลำไย					
7. ลิ้นจี่					
8. ต้นสัก					
9. พริกใหญ่ฤดูฝน					
10. พริกใหญ่ฤดูแล้ง					
11. พริกขี้หนูผลใหญ่ (พริกแดง)					
12. ยางพารา					
13. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูฝน					
14. ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้ง					
15. อื่นๆ (ระบุ)					

11.รายได้เงินสดต่อครัวเรือนต่อปีที่ผ่านมา (นับถึงสิ้นเดือน เมษายน 2555)

รายการ	จำนวน (บาท)
1. การรับจ้าง	
2. เงินเดือน	
3. ค่าตอบแทน	
4. กำไรจากการค้าขาย	
5. ลูกหลานส่งมาให้	
6. ค่าเช่า	
7. ดอกเบี้ย	
5. การขายสินค้า	
ข้าว	
ควาย	
หมู	
เป็ด – ไก่	
9. อื่น ๆ ระบุ.....	
10. อื่น ๆ ระบุ.....	

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการปลูกพริกของเกษตรกร ในรอบปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2554/2555)

12. ท่านปลูกพริกเพื่อการค้า มาแล้วกี่ปี ปี

13. การลงทุนปลูกพริก ท่านใช้เงินทุนจาก

☐ 1.ตนเอง

☐ 2.นายทุน

☐ 3.ร่วมกันระหว่างตนเองและนายทุน

14. จำนวนพื้นที่ในการปลูกพริกผลใหญ่

	พันธุ์พริกที่ปลูก	พื้นที่ปลูก (ไร่)	วัน/เดือน/ปี ที่ปลูก	จำนวนต้นที่ปลูก (ต้น/ไร่)	ลักษณะการ ปลูกพริก*
1. พริกผลใหญ่	1.				
	2.				
	3.				
	4.				
	5.				

หมายเหตุ: 1. พริกสวน (ปลูกเต็มพื้นที่) 2. พริกแซม (ปลูกแซมพืชอื่น) 3. อื่นๆ (ระบุ).....

- เพาะกล้าพริกทั้งหมด.....ถาด ปลูกทั้งหมด.....ถาด ถาดละ.....หลุม

- ใช้เมล็ดพันธุ์ทั้งหมด.....กระป๋อง กระป๋องละ.....บาท

15. จำนวนพื้นที่ในการปลูกพริกขีหนูผลใหญ่ (พริกแดง, ลูกผสม)

☐ 1. ไม่ปลูก☐ 2. ปลูก 2.1 พันธุ์ที่ปลูก ได้แก่

2.2 จำนวน.....แปลง และขนาดของแปลง: กว้าง.....เมตร ยาว.....เมตร

2.3 จำนวนต้นพริกทั้งหมด.....ต้น/แปลง รวมพื้นที่ปลูก.....ไร่

16. ตารางเปรียบเทียบการปลูกพริกปีที่ผ่านมา

รายการ	ปีกลาย (2553/54)	ปีปัจจุบัน (2554/55)	ปีหน้า (2555/56)
1. พื้นที่ปลูก (ไร่)			
2. เดือนปลูก			
3. ผลผลิตทั้งหมด (กิโลกรัม)			
พริกเขียว (กิโลกรัม)			
พริกก้านปู (กิโลกรัม)			
พริกแดง (กิโลกรัม)			
5. จำนวนต้นกล้าที่ใช้ (ต้น)			
6. การเป็นโรคกุ้งแห้ง			
7. การเป็นโรคเหี่ยวเฉา			
8. การเป็นโรคยอดไหม้			
9. หนอนเจาะผล			
10. การใช้สารเคมีกำจัดโรคและแมลง			

หมายเหตุ: ข้อที่ 6 – 10 ในช่อง “ปีกลาย” ให้เลือกตอบคือ มาก ปานกลาง น้อย

และในช่อง “ปีปัจจุบัน” ให้เลือกตอบคือ เท่าเดิม เพิ่มขึ้น ลดลง

17. ข้อสังเกตที่คุณคิดว่าการปลูกปีนี้ต่างจากปีที่แล้วที่ชัดเจน คือ

ความแตกต่างจากปีที่แล้วที่ชัดเจน	เพราะอะไร
1.	
2.	
3.	

18. การปลูกพริกในปัจจุบันท่านปลูกพริกซ้ำที่เดิมหรือไม่

☐ 1. ปลูกซ้ำที่เดิม และปลูกซ้ำติดต่อกันมาแล้ว.....ปี ☐ 2. ไม่ปลูกซ้ำที่เดิม19. ท่านเพาะกล้าพริกโดยวิธี ☐ 1. เพาะในแปลง ☐ 2. เพาะในถาดหลุม ☐ 3. อื่น ๆ (ระบุ)

20. การเพาะกล้าพริก

- ☐ 1. เพาะด้วยตนเอง
☐ 2. จ้างเพาะกล้า
☐ 3. ซื้อกล้าพริก
☐ 4. อื่น ๆ (ระบุ).....
- } วันที่เพาะกล้า..... ย้ายกล้าเมื่ออายุได้.....วัน

16. การจัดการต้นกล้าก่อนย้ายปลูก (ตอบได้หลายข้อ)

- ☐ 1. จุ่มรากกล้าพริกในน้ำราเขียว
☐ 2. ตัดยอดและรากกล้าก่อนย้ายปลูก
☐ 3. งดน้ำก่อนปลูก
☐ 4. ไม่ได้ทำอะไร
☐ 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

17. การเตรียมแปลงปลูกพริก

1. การขึ้นแปลงปลูก ☐ 1. ขึ้นแปลง ☐ 2. ไม่ได้ขึ้นแปลง
 2. ความกว้างของแปลง เมตร และความยาวของแปลง เมตร
 3. จำนวนแถวปลูก แถว/แปลง
 4. ระยะห่างระหว่างแถว.....เมตร 5. ระยะห่างระหว่างต้น.....เมตร
 6. ระยะห่างระหว่างแปลง.....เมตร

18. วิธีการให้น้ำพริก

- ☐ 1. ปล่อน้ำตามร่อง ☐ 2. ใช้สปริงเกอร์ ☐ 3. ใช้ระบบน้ำหยด
☐ 4. ใช้สายยางหรือภาชนะรดตามโคนต้น ☐ 5. วัสดุอื่นๆ(ระบุ).....

19. แหล่งน้ำที่ใช้ในการปลูกพริก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. น้ำจากสระ ☐ 2. น้ำบาดาล ☐ 3. น้ำจากลำคลอง ห้วย
☐ 4. ชลประทาน ☐ 5. อื่นๆ(ระบุ).....

20. การใช้น้ำ

- ☐ 1. ใช้น้ำคนเดียว
☐ 2. ใช้น้ำร่วมกับคนอื่นโดยต้องไหลผ่านแปลงพริกที่เป็นโรคเชื้อราเขียว
☐ 3. ใช้น้ำร่วมกับคนอื่นโดยต้องไหลผ่านแปลงพริกที่ไม่เป็นโรคเชื้อราเขียว
☐ 4. อื่น ๆ ระบุ

21. วัสดุที่ใช้สำหรับคลุมแปลงพริก

- ☐ 0. ไม่มีการคลุมแปลง ☐ 1. พลาสติก ☐ 2. ฟางข้าว
☐ 3. เปลือกข้าวโพด ☐ 4. วัสดุอื่นๆ(ระบุ).....

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการการใช้แรงงานและต้นทุนปลูกพริกของเกษตรกร

22. การใช้แรงงานและเครื่องจักร

รายการ	แรงงานตนเอง			จ้าง					
				แรงงานคน				เครื่องจักร	รวมเป็นเงิน
	จำนวน (คน)	จำนวน (วัน)	จำนวน (ชม./วัน)	จำนวน (คน)	จำนวน (วัน)	วันละ (บาท)	ค่าจ้างแรงงาน (บาท)	ค่าจ้างเครื่องจักร (บาท)	
การเตรียมกล้า									
1. เพาะกล้า (เตรียมแปลง/เพาะกล้า/ดูแล ฯลฯ)									
การปลูก									
2. เตรียมแปลงปลูกพริก(ไถดะ/ไถพรวน/ไถกร่อง)									
3. ปลูกพริก									
4. เตรียม/ใส่ค้ำพริก									
5. ให้น้ำ (จำนวนครั้ง....)									
6. พ่นยาป้องกันโรคและแมลง (สารเคมี/ชีวภาพ) (จำนวนครั้ง....)									
7. ใส่ปุ๋ย (สารเคมี/ชีวภาพ) (จำนวนครั้ง....)									
8. ดูแลรักษาทั่วไป (จำนวนครั้ง....)									
9. เก็บเกี่ยว (จำนวนครั้ง....)									
10. คัดพริก (จำนวนครั้ง....)									
11. เด็ดก้านพริก (จำนวนครั้ง....)									
12. รื้อแปลงพริก									

หมายเหตุ ค่าจ้างแรงงานให้รวมค่าอาหารเลี้ยงดูด้วย

23. ค่าที่ดิน

- ค่าเช่าที่ดินไร่ละ.....บาทต่อ.....(เดือน/ฤดู/ปี)
- ถ้าเป็นของตนเองถ้าให้คนอื่นเช่าจะคิดค่าเช่าประมาณ.....บาท/ไร่/ฤดูกาล

24. ค่าวัสดุเกษตรที่ใช้ในการปลูกพริก

รายการ	จำนวน (หน่วย)	ราคาต่อ หน่วย	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
1. ค่าเมล็ดพันธุ์					
2. ค่าดินกล้าพริก					
3. ค่าวัสดุเพาะกล้า					
4. ค่าปุ๋ยคอก					
5. ค่าปุ๋ยเคมี					
6. ค่าสารเคมีปราบโรคพืชและแมลง					
7. ค่ายาฆ่าหญ้า					
8. ค่าปุ๋ยทางใบ/ฮอร์โมน					
9. ค่าสารชีวภาพ					
10. ค่าน้ำหมัก/วัสดุทำน้ำหมัก (เช่น กากน้ำตาล ฯลฯ)					
11. ค่าน้ำมันเครื่องสูบน้ำ					
12. ค่าไฟฟ้าเครื่องสูบน้ำ					
13. ค่าปูนขาว					
14. ค่าโดโลไมต์					
15. พลาสติกคลุมแปลง					
16. เปลือกข้าวโพด หรือฟางข้าวคลุมแปลง					
17. ค่าถุงพลาสติกใส่พริก					
18. ค่าถุงเก็บพริก					
19. อื่นๆระบุ.....					

25. เครื่องจักรกลการเกษตร อุปกรณ์การเกษตร ที่ใช้ในการปลูกพริก

รายการ	จำนวน (เครื่อง,ชิ้น)	ราคาซื้อ (บาท)	ใช้งาน มาแล้วกี่ปี (ปี)	มูลค่า ปัจจุบัน (บาท)	ค่าซ่อม (บาท)	% การใช้ งานกับ พริก
1. รถไถนาเดินตาม						
2. เครื่องสูบน้ำ						
3. สายยางส่งน้ำ						
4. เครื่องพ่นสารเคมีพร้อมอุปกรณ์						
5. ถังพ่นสารเคมีพร้อมอุปกรณ์						
6. ถังน้ำ200ลิตร						
7. ถังเก็บพริก						
8. ถังหมักสารชีวภาพ						
9. พลาสติกคลุมแปลง						
10. หลักรั้วค้ำ						
11. เชือกฟาง/ผ้า ทำค้ำ						
12. ถาดเพาะกล้า						
13. โรงเรือนเพาะกล้า						
14. ค่าขุดบ่อบาดาล						
15. บ่อท่อบ่อบาดาล						
16. ค่าเครื่องสูบน้ำบาดาล (ไม่ใช่เครื่องรถไถ)						
17. ค่าปั๊มโยกน้ำบาดาล						
18. ค่าขุดสระ						
19. ค่าท่อพีวีซีและอุปกรณ์						
20. ค่าสายน้ำหยด						
21. ค่าเดินสายไฟเข้าแปลงพริก						
22. อื่นๆ ระบุ.....						

ส่วนที่ 4 ข้อมูลการรายได้จากปลูกพริกของเกษตรกร

26. รายได้ จากการขายพริกชี้ฟ้า (พริกใหญ่)

ว.ด.ป.	พริกเขียวหนุ่ม		พริกก้ามปู		พริกแดง		พริกแดงเด็ดก้าน	
	กิโลกรัม	บาท/กก.	กิโลกรัม	บาท/กก.	กิโลกรัม	บาท/กก.	กิโลกรัม	บาท/กก.

27. รายได้ จากการขายพริกชี้หนูใหญ่ (พริกแต้)

ว.ด.ป.	พริกเขียว		พริกแดง		พริกแห้ง	
	กิโลกรัม	บาท/กก.	กิโลกรัม	บาท/กก.	กิโลกรัม	บาท/กก.

28. รายได้อื่นๆจากพริก

ว.ด.ป.	ขายพริกต่างตากแห้ง		ขายต้นกล้าพริก		อื่นๆ.....
	กิโลกรัม	บาท	กิโลกรัม	บาท	

29. เก็บพริกไว้กินเอง (พริกใหญ่) ประมาณ..... กิโลกรัม /ปี มูลค่ารวม.....บาท

30. เก็บพริกชี้หนูใหญ่สดกินเองประมาณ.....กิโลกรัม/ปี มูลค่ารวม.....บาท

31. แบ่งให้เพื่อนบ้านประมาณ.....กิโลกรัม/ปี มูลค่ารวม.....บาท

32. ปัญหาเรื่องโรคและแมลง (/)

ลำดับ	รายการ	เป็น	ไม่เป็น
1.	โรคกุ้งแห้ง		
2.	เพลี้ยไฟ / ไรขาว		
3.	ใบด่างไวรัส		
4.	โรครากเน่า โคนเน่า		
5.	โรคยอดเน่า ยอดไหม้		
6.	โรคเหี่ยวเฉา		
7.	โรคราแป้ง		
8.	หนอนเจาะผล		
9.	อาการผลด่าง		
10.	อาการดอกร่วง		
11.	อาการผลร่วง		

33. การปฏิบัติในการปลูกพริก

- ท่านได้ปฏิบัติตามกิจกรรมการจัดการการผลิต ดังนี้หรือไม่

ลำดับ	รายการ	การปฏิบัติ	
		ทำ	ไม่ทำ
1	การตรวจความเป็นกรด-ด่างของดิน		
2	ปลูกพริกไม่ซ้ำที่เดิมเกิน 3 ปี		
3	การหว่านปูนขาวหรือปูนโดโลไมต์ก่อนไถกลบเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน		
4	การใช้น้ำอุ่นแช่เมล็ดพริกก่อนเพาะกล้า		
5	การใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา ผสมวัสดุปลูกเพาะกล้า		
6	การใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา รองก้นหลุมก่อนปลูก		
7	การใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา ตักรดโคนต้น		
8	การใช้เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา นีคพ่น		
9	การปลูกพริกหลุมละ 1 ต้น		
10	การปลูกพริกแต่ละแถวห่างกัน ทรงพุ่มไม่ชนกัน		
11	การตัดแต่งกิ่งใบแขนงใต้งามแรก		
12	การถอนต้นพริกที่เป็นไวรัส (ใบค้าง)ทิ้ง		
13	การตัดหรือถอนต้นที่เป็นโรคยอดเน่าโคนเน่า/แห้ง แล้วนำไปเผา		
14	การเก็บผลพริกที่เป็นโรคกุ้งแห้งออกจากต้นแล้วนำไปเผาหรือฝังกลบไม่ให้เชื้อราขยายพันธุ์ต่อ		
15	การจดบันทึกข้อมูล		
16	การใช้สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชทั้งโรคและแมลงที่มีชื่อสามัญเท่านั้น		
17	การทำปุ๋ยคอกหมักแห้งใช้เอง		
18	การทำน้ำหมักชีวภาพทั้งสูตรพืชสูตรสัตว์		
19	การใช้สารสกัดชีวภาพ/สมุนไพรไล่แมลง		
20	ไม่ให้ผ่านแปลงที่เป็นโรคเหี่ยวเหี่ยวเข้าแปลงของเรา		
21	สวมถุงพลาสติกหุ้มรองเท้าเข้าแปลงพริกที่เป็นโรคเหี่ยวเหี่ยวเพื่อไม่ให้เชื้อกระจายไปแหล่งอื่น		

ส่วนที่ 4 การฝึกอบรมและการได้รับความช่วยเหลือ

33. ท่านมีความรู้ในเรื่องการปลูกพริกระบบปลอดภัย (GAP) มากน้อยเพียงใด

- ☐ 1. ไม่มีความรู้เลย ☐ 2. มีความรู้น้อยน้อยมาก ☐ 3. มีความรู้น้อย
☐ 4. มีความรู้ปานกลาง ☐ 5. มีความรู้มาก ☐ 6. มีความรู้มากที่สุด

34. ท่านได้รับใบรับรองมาตรฐานระบบการผลิตที่ดีที่เหมาะสม(GAP) (ใบคิว) สำหรับแปลงปลูกพริกแล้วหรือไม่

- ☐ 1. ได้ ☐ 2. ไม่ได้รับ (ข้ามไปข้อ 37)

34. ถ้าท่านได้รับใบคิวแล้ว ใบรับรองฯ ของท่านหมดอายุแล้วหรือไม่

- ☐ 1. หมดแล้ว ☐ 2. ยังไม่หมดอายุ ☐ 3. กำลังต่ออายุ

35. ท่านปลูกพริกโดยระบบปลอดภัย (GAP) ปลูกมาแล้วกี่ปี.....ปี

36. ท่านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปลูกพริกปลอดภัยจากแหล่งใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ 1. โทรทัศน์/วิทยุ ☐ 2. หนังสือพิมพ์/เอกสาร/วารสารทางวิชาการ
☐ 3. เพื่อนบ้าน ☐ 4. เจ้าหน้าที่การเกษตร
☐ 5. พนักงานส่งเสริมการเกษตรของเอกชน
☐ 6. สถาบันการศึกษา ☐ 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

37. ท่านหรือคนในครอบครัวเคยได้รับการฝึกอบรมด้านการปลูกพริกปลอดภัยมาบ้าง หรือไม่

- ☐ 1. เคย ได้รับการฝึกอบรมมาบ้าง.....
☐ 2. ไม่เคย (ข้ามไปข้อ 40)

38. ท่านได้นำเอาความรู้จากการข่าวสาร/การฝึกอบรมมาใช้ในการปลูกพริกของท่านบ้างหรือไม่

- ☐ 1. ไม่ได้ นำความรู้มาใช้ ☐ 2. นำความรู้มาใช้บางส่วน
☐ 3. นำความรู้มาใช้ทั้งหมด

39. ท่านใช้ความรู้จากการข่าวสาร/การฝึกอบรมมาใช้ในการปลูกพริกของตนแล้วได้ผลมากน้อยแค่ไหน

- ☐ 1. ได้ผลดี ☐ 2. ได้ผลปานกลาง ☐ 3. ได้ผลน้อย ☐ 4. ไม่ได้ผลเลย

40. ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1. ปัญหา

- 1.....
 2.....
 3.....

2. ข้อเสนอแนะ

- 1.....
 2.....
 3.....

ภาคผนวกที่ 3

การปลูกพริก¹

พริก จำแนกได้เป็น 2 ประเภท

1. พริกใหญ่ เช่น พริกหยวก พริกหนุ่ม พริกขี้หนู พริกขี้หนูสวน
2. พริกเล็ก ได้แก่ พริกขี้หนู พริกขี้หนูสวน

1. พริกผลใหญ่

พริกชี้ฟ้า พริกมัน พริกหนุ่ม และพริกเหลือง

ผลยาว 5-20 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางผล 1-3 เซนติเมตร รูปร่างผลมีหลายแบบ ส่วนมาก ผลเรียวยาว ปลายผลแหลม รูปทรงตรงหรือโค้งงอ ผลแก่เขียวมีทั้งสีเขียวอ่อนและสีเขียวเข้ม ผลสุกแก่สีเหลือง ส้ม หรือสีแดง ขึ้นอยู่กับพันธุ์ ผิวผลมัน มีทั้งผิวเรียบและผิวขรุขระ รสชาติค่อนข้างเผ็ด พริกชี้ฟ้า และพริกมัน ใช้ปรุงอาหาร แกง ผัด เป็นส่วนประกอบของพริก น้ำจิ้ม ผลแดงทำพริกแห้ง และพริกป่น พริกเหลือง ใช้เป็นเครื่องปรุงในแกง ผัด พริกหนุ่ม ใช้เป็นเครื่องปรุงน้ำพริกหนุ่ม ซอสพริก พริกเหลืองและพริกหนุ่มไม่นิยมนำไปทำพริกแห้งและพริกป่น



พริกชี้ฟ้า



พริกมันดำ



พริกมันบางช้าง 365



พริกหนุ่มเขียว



พริกหนุ่มขาว



พริกเหลือง

¹ อาจารย์กรัง สิตะธนี และ ดร. สิริกุล วะลีศูนย์วิจัยและพัฒนาพืชผักเขตร้อน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์กำแพงแสน จ.

พริกหยวก

ผลยาว 4-20 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางผล 1-4 เซนติเมตร ผลยาวรูปทรงกรวย ปลายผลแหลมตรง ผิวมันและเรียบ เนื้อหนา ผลแก่เขียวมีตั้งแต่สีเหลืองอ่อน สีเหลือง และสีเขียวอ่อน ผลสุกแก่สีแดง รสชาติเผ็ดน้อย ใช้ประกอบอาหาร เช่น ผัด ย่าง หรือพริกหยวกยัดไส้



พริกหยวก CA 651



พริกหยวก CA 942



พริกหยวกลูกผสม บางเลน



พริกหยวก CA 500

พริกหวาน

หรือพริกยักษ์ ขนาดผลยาว 5-20 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางผล 5-12 เซนติเมตร รูปร่างผลทรงกระบอก ผิวมัน ผลแก่เขียวมีสีเขียว ผลสุกแก่มีทั้งสีเหลือง ส้ม แดง น้ำตาล และม่วง เนื้อหนา รสชาติไม่เผ็ด รับประทานเป็นผักสดในจานสลัด ผัด ทำพริกยัดไส้อบหรือนึ่ง



2. พริกผลเล็ก

พริกขี้หนูผลใหญ่

ความยาวผลมีตั้งแต่ 3-12 เซนติเมตร เส้นผ่าศูนย์กลางผล 0.3-1.0 เซนติเมตร ผลเรียวปลายแหลม ผลแก่เขียวมีสีเขียวอ่อนจนถึงเขียวเข้ม ผลสุกแก่ สีแดงสด รสชาติเผ็ด ใช้เป็นเครื่องปรุงอาหาร ประเภทน้ำพริก ส้มตำเครื่องแกง น้ำจิ้ม หรือรับประทานสด ผลแดงนำไปทำพริกแห้ง และพริกป่น



พริกขี้หนูลูกผสม เทวี 60



พริกขี้หนู TVRC 758



พริกหัวเรืออุบล



พริกขี้หนู CA 156

พริกขี้หนูผลเล็ก

ผลขนาดเล็ก ขนาดความยาวผลน้อยกว่า 3 เซนติเมตร ผลแก่เขียวมีสีเขียวอ่อนจนถึงเขียวเข้ม ผลสุกแก่ สีแดงสด รสชาติเผ็ดจัด ใช้เป็นเครื่องปรุงอาหาร ประเภทน้ำพริก ส้มตำ ยำ เครื่องแกง น้ำจิ้ม และรับประทานสด



พริกขี้หนูหอม



พริกขี้หนู



พริกขี้หนู CA 358

การเจริญเติบโต

พริกเจริญเติบโตเป็นลำต้นเดี่ยวตั้งตรงจนถึงข้อที่ 9-15 จึงแตกออกเป็น 2 กิ่ง หรืองามแรก และที่งามแรกจะมีตาดอกแรกเป็นดอกเดี่ยว 1 ดอก หรือในพริกขี้นุสาวอาจมีดอก 1-2 ดอก การเจริญเติบโตต่อไปจะแตกกิ่งตามข้อออกเป็น 2 → 4 → 8 ไปเรื่อยๆ และมีดอกที่ข้อเกือบทุกข้อ บนลำต้นหลักได้งามแรกจะมีแขนงย่อยเติบโตตามข้อ 3-5 แขนง แขนงย่อยอาจมีขนาดใหญ่สมบูรณ์ สามารถให้ดอกผลได้ถ้าใช้ระยะปลูกห่าง แต่ถ้าระยะปลูกแคบแขนงย่อยด้านล่างมักไม่สมบูรณ์และเป็นแหล่งแย่งอาหารทำให้การเติบโตของกิ่งย่อยด้านบนลำต้นไม่สมบูรณ์ ได้ผลขนาดเล็กลง ดังนั้นการปลูกพริกใหญ่จึงมักเด็ดกิ่งแขนงด้านล่างได้งามแรกออกทั้งหมด ส่วนพริกขี้นุสาวอาจไม่เด็ดกิ่งแขนงที่เกิดได้งามแรกออกทั้งหมดก็ได้ เลือกไว้กิ่งแขนงที่มีขนาดใหญ่ 1-2 แขนงเก็บไว้ก็สามารถได้ผลผลิตจากกิ่งแขนงด้วย เพราะพริกขี้นุสาวมีผลขนาดเล็ก ขนาดผลอาจเล็กลงบ้างแต่ไม่แตกต่างจากผลปรกติมากนัก



งามแรกของต้นพริก ข้อที่ 9-

เด็ดกิ่งแขนงใต้งามแรกออก



พริกขี้นุสาวผลเล็ก อาจไว้แขนงใต้งามแรกได้ พริกขี้นุสาวผลใหญ่ เด็ดแขนงออก



การเด็ดแขนงได้งามแรกและเด็ดดอกที่งามแรกออก พริกจะเจริญเติบโตดี ผลพริกมีขนาด
ใหญ่ คุณภาพดี การเกิดโรคทั้งบนต้น ใบ และผลน้อย

ตารางการเจริญเติบโตของพริก

อายุ (วันหลังหยอดเมล็ด)	การเจริญเติบโต
0	หยอดเมล็ด
3-6	เมล็ดเริ่มงอก
25	มีใบจริง 4-5 ใบ
50-60	พริกใหญ่เริ่มออกดอก
70-80	พริกเล็กเริ่มออกดอก
90-140	พริกใหญ่เริ่มมีผลสุกและเก็บเกี่ยว
110-180	พริกเล็กเริ่มมีผลสุกและเก็บเกี่ยว

สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

พริกชอบสภาพอากาศชื้น แสงแดดไม่จัดจนเกินไป จึงเติบโตได้ดีในฤดูฝนที่มีเมฆครึ้ม หรือเติบโต
ได้ดีในไม้ใหญ่ได้ดี ความเป็นกรด-ด่างของดินที่เหมาะสม ประมาณ 6.0-6.5 พริกชอบดินร่วนโปร่ง ไม่มีน้ำขัง
และ ดังนั้นการปลูกพริกในฤดูฝนจำเป็นต้องเลือกปลูกในที่ดอนหรือดินร่วนทรายหรือยกแปลงปลูกสูง มีการ
ระบายน้ำออกจากแปลงปลูกได้อย่างรวดเร็วในช่วงที่ฝนตกติดต่อกัน นอกจากนี้ดินควรได้รับปุ๋ยอินทรีย์ เช่น
ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก อย่างน้อย 800-1,000 กก.ต่อไร่

การปลูกปฏิบัติดูแลรักษา

1. **วิธีการปลูก** นำเมล็ดแช่น้ำ 1 คืน อาจใช้น้ำอุ่นที่ร้อนประมาณ 50 องศาเซลเซียส (ทำโดยใช้น้ำต้มจนเดือด 1 กระป๋องนมเล็กผสมกับน้ำเย็น 1 กระป๋องนมใหญ่) จะช่วยให้เมล็ดงอกได้ดีขึ้นและฆ่าเชื้อโรคที่ติดมากับเมล็ดได้ด้วย จากนั้นห่อเมล็ดด้วยผ้าชื้นๆ บ่มในกระติกหรือภาชนะที่มีฝาปิด 2-3 วัน (ถ้าอุณหภูมิต่ำ อาจใช้เวลานานขึ้นเป็น 4-5 วัน) เมล็ดเริ่มปริ่มน้ำไปหยอดลงถาดหลุมละ 1 เมล็ด ดูแลต้นกล้าพริกในถาดประมาณ 25-30 วัน จึงนำไปย้ายปลูก โดยก่อนย้ายปลูกประมาณ 1 สัปดาห์ควรทำให้ต้นกล้าพริกแข็งแรงทนทานโดยลดปริมาณน้ำที่ให้น้ำ อาจรดน้ำจนต้นกล้าเริ่มเหี่ยวแล้วให้น้ำใหม่ ทำเช่นนี้ 2 ครั้งเป็นการกระตุ้นให้ต้นกล้าสะสมอาหารไว้ในต้น เตรียมพร้อมที่จะออกไปสู่แปลงปลูกที่สภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป ต้นกล้าจะรอดตายมากขึ้น กรณีที่ไม่สามารถย้ายปลูกได้ตามกำหนด ต้นกล้าอยู่ในถาดเพาะเป็นเวลานานทำให้รากขาดเป็นวง ก่อนนำไปย้ายปลูกควรกรีดด้วยมีดหรือใช้กรรไกรตัดรากตามแนวเดียวกับลำต้น 1-2 รอย เป็นการตัดรากเพื่อให้รากใหม่เกิดขึ้นได้ง่าย



หยอดเมล็ดพริกลงในถาดหลุมละ 1 เมล็ด ต้นกล้าเริ่มมีใบจริง อายุ 10 วันหลังหยอดเมล็ด



ต้นกล้าอายุ 25-30 วัน พร้อมที่จะย้ายลงแปลงปลูก



การป้องกันโรคใบหงิกจากเชื้อไวรัสในระยะต้นกล้า อาจทำได้โดยใช้ตาข่ายไนล่อนสีขาวขนาด 32 ตา ทำเป็นอุโมงค์ครอบถาดเพาะกล้าจะช่วยป้องกันแมลงปากดูดที่จะแพร่เชื้อไวรัสมายังต้นกล้าตั้งแต่เล็กๆได้

2. การเตรียมแปลงปลูก แปลงปลูกควรได้รับการไถพรวนให้ดินร่วนโปร่งและตากแดดไว้ 7-14 วัน เพื่อฆ่าเชื้อโรคทางดิน เติมปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักอย่างน้อย 800-1,000 กก.ต่อไร่ และเนื่องจากดินในแปลงปลูกค่อนข้างจะมี pH ต่ำ จึงควรใส่ปูนโดโลไมต์ประมาณ 100-200 กก.ทุกครั้งที่ปลูกพริก โดยหว่านลงแปลงก่อนไถพรวนก็ได้ ยกแปลงปลูกสูง 25-30 ซม. แปลงปลูกกว้างประมาณ 100-120 ซม. เว้นช่องทางเดินระหว่างแปลงประมาณ 40-50 ซม.

3. ระยะปลูก การปลูกพริกในฤดูฝนควรไว้ต้นประมาณไม่เกิน 5,000 ต้นต่อไร่ ถ้าแปลงปลูกกว้าง 120 ซม. ปลูก 3 แถว ระยะระหว่างต้น 50 ซม. จะปลูกได้ 5,600 ต้นต่อไร่ จึงควรปลูก 2 แถว แล้วใช้ระยะระหว่างต้นถี่ขึ้น 40 ซม. จะปลูกได้ 4,700 ต้นต่อไร่ ซึ่งการปลูกแบบ 3 แถวต่อแปลงมักพบว่าต้นพริกที่อยู่กลางแปลงมักให้ผลผลิตน้อย และเป็นโรคมากกว่าเนื่องจากได้รับน้ำและแสงแดดไม่เพียงพอ ทรงต้นที่บอบบางไม่ถ่ายเทจึงเกิดโรคได้ง่าย



การปลูกพริกมัน แบบ 2 แถว เตี้ยกิ่งแขนงได้งามแรกออก ติดผลดกและผลมีคุณภาพดี



การปลูกพริกหนุ่มแบบ 3 แถว ต้นพริกแถวกลางมักจะเป็นโรคทางใบง่าย เนื่องจากอากาศถ่ายเทไม่ดี และให้ผลผลิตน้อยกว่า 2 แถวริม

4. การคลุมแปลงปลูก วัตถุประสงค์ของการคลุมแปลงปลูกคือ ป้องกันหน้าดินไม่ให้แน่นหลังจากฝนตก เก็บความชื้นในดินได้ดี และช่วยป้องกันวัชพืชด้วย โดยใช้ฟางข้าว ช้างข้าวโพด หรือพลาสติก



การคลุมแปลงปลูกด้วยพลาสติก และฟางข้าว

5. การตัดแต่งกิ่งแขนง พริกใหญ่ควรเริ่มปลิดแขนงที่เกิดได้ง่ามแรกออกทั้งหมด ทำโดยใช้มือปลิด ขณะที่แขนงมีขนาดเล็กยาวไม่เกิน 10-15 ซม. ถ้าแขนงมีขนาดใหญ่จะปลิดออกยากและเป็นแผลใหญ่ อาจต้องใช้กรรไกรตัด ซึ่งจะเสียเวลาและทำให้ต้นพริกสูญเสียอาหารไปเลี้ยงแขนงโดยไม่จำเป็น

6. การใส่ปุ๋ย มีหลักการดังนี้

1. ใส่ปุ๋ยอินทรีย์ร่วมกับปุ๋ยเคมี
2. ใส่ปุ๋ยที่มีสัดส่วนธาตุอาหารตามสัดส่วนที่พืชใช้ ส่วนใหญ่พืชที่มีผลมักต้องการ N:P:K ประมาณ 3:1:4 คือต้องการ K และ N มาก ส่วน P ใช้น้อย
3. อัตราปุ๋ยที่ใส่มากน้อยตามปริมาณผลผลิตคือ ถ้าพืชให้ผลผลิตมากก็ต้องเพิ่มปริมาณปุ๋ยที่ให้มากขึ้นด้วย โดยทั่วไปปริมาณปุ๋ยทั้งหมดที่ให้ตลอดฤดูจะตกประมาณ 100-150 กก.ต่อไร่ (โดยแบ่งให้ 3-4 ครั้ง)
4. เวลาที่ใส่ปุ๋ยตรงกับช่วงการเจริญเติบโตของพืชคือ ในช่วงแรกหลังย้ายปลูก พืชยังมีขนาดเล็กไม่ต้องการปุ๋ยมากนัก ช่วงที่พืชเติบโตอย่างรวดเร็วมักจะเป็นช่วงอายุ 25-60 วันหลังย้ายปลูก จึงต้องใส่ปุ๋ยค่อนข้างมากในช่วงนี้

ดังนั้นการใส่ปุ๋ย อาจปฏิบัติดังนี้

- ปุ๋ยรองพื้น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก 800-1 ,000 กก.ต่อไร่ ใส่แบบหว่านลงแปลงก่อนเตรียมแปลงหรือใส่รองกันหลุม ร่วมกับปุ๋ย 15-15-15 อัตรา 25-30 กก.ต่อไร่ และต้องคลุกเคล้าปุ๋ยกับดินให้ดีก่อนย้ายปลูก เพื่อให้รากต้นพริกกระทบกับปุ๋ยเคมีโดยตรง

- อายุ 7-10 วันหลังย้ายปลูก ใส่ปุ๋ยโรยข้างต้นด้วย 21-0-0 อัตรา 20 กก.ต่อไร่

- อายุ 25-30 วันหลังย้ายปลูก ใส่ปุ๋ยโรยข้าง 15-15-15 อัตรา 30 กก.ต่อไร่

- อายุ 40-45 วันหลังย้ายปลูก ใส่ปุ๋ยโรยข้าง 13-13-21 อัตรา 30 กก.ต่อไร่

- อายุ 50-60 วันหลังย้ายปลูก ใส่ปุ๋ยโรยข้าง 13-13-21 อัตรา 20 กก.ต่อไร่

(ถ้าสามารถหาปุ๋ยเคมีที่มีสูตร N และ K สูง ส่วน P ต่ำได้ในท้องตลาด เช่น 15-5-18 ก็ควรใช้แทนปุ๋ยที่แนะนำ เพราะปุ๋ยที่มี P ต่ำจะราคาถูกกว่าปุ๋ยที่มี P สูง)

7. การป้องกันโรค

1. ใช้ไตรโคเดอร์ม่าราดโคนต้น หรือผสมไตรโคเดอร์มากับปุ๋ยหมักโรยโคนต้นป้องกันโรคทางดิน
2. เก็บเศษซากพืชทั้งใบหรือผลที่เป็นโรคออกจากแปลงปลูกบ่อยๆ เพื่อไม่ให้มีแหล่งเชื้อโรคแพร่กระจายในแปลงปลูก นำออกมาเผานอกแปลง

3. ถ้าพบต้นพริกที่แสดงอาการใบหงิกเหลืองประเจี๊ยว ใบผิดปกติรูปร่าง แกร่น ให้ถอนทิ้งทันที นำออกมาเผาไฟ เพราะต้นพริกที่แกรนและใบหงิกตั้งแต่ต้นเล็กๆ จะไม่ให้ผลผลิตแต่เป็นแหล่งเชื้อไวรัสแพร่กระจายไปสู่ต้นอื่นๆต่อไป

4. ฉีดพ่นด้วย Ca และ B ในช่วงออกดอกติดผลสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อให้พืชมีเซลล์ที่แข็งแรงจะช่วยให้พืชต้านทานโรคได้ดีขึ้น

ภาคผนวกที่ 4

รูปภาพกิจกรรม



พริกชี้ฟ้า ส่งโรงงานซอส อ.หนองม่วงไข่
ผลผลิตออกช่วง ม.ค.- เม.ย.



พริกชี้ฟ้า ส่งโรงงานซอส อ.หนองม่วงไข่



คัดเลือกพริกใหญ่ ส่งโรงงานซอส อ.สอง จ.แพร่
ผลผลิตออกช่วง ม.ค.- เม.ย.



การปลูกพริกเป็นแปลงใหญ่ บริเวณแม่น้ำยม
อ. หนองม่วงไข่



ตากพริกใหญ่ ต.แดนชุมพล อ.สอง



การรื้อแปลงพริก เพื่อเก็บพลาสติกไว้ใช้ต่อไป
อ.หนองม่วงไข่



การพ่นสารเคมีก่อนปลูกข้าวโพด อ.หนองม่วงไข่



การปลูกข้าวโพดรุ่นที่ 1 ก่อนใช้พื้นที่ปลูกพริก



พ่อค้ารับซื้อพริกใน อ.หนองม่วงไข่ ในช่วงที่
พริกสดมีราคา ตกต่ำต้องนำพริกสดไปตากแห้ง
แล้วจึงเกษตรกรคัดแยกคุณภาพพริก



การจ้างคัดพริกแห้งใหญ่เพื่อนำไปส่งโรงงาน
พริกป่นหรือพริกแกง อ.หนองม่วงไข่



การจ้างคัดพริกแห้งใหญ่เพื่อนำไปส่งโรงงาน



การจ้างคัดพริกแห้งใหญ่เพื่อนำไปส่งโรงงาน



รถพ่อค้าขายส่งขนส่งพริกที่คัดเลือกแล้วไป
ส่งพ่อค้ารับซื้อ หรือเก็บในห้องเย็นเพื่อรอราคา



พริกในสวนส้มโอ มะละกอ บ.นาพูน



ปลูกพริกแซมป่าสัก อ.หนองม่วงไข่ จ.แพร่
ช่วง ม.ค.- เม.ย. จ.แพร่ ผลผลิตออกช่วง พ.ย.-ม.ค.



ข้าวไร่แซมพริก บ.แม่แรม ต.เตาปูน อ.สอง ผลผลิตออก



พริกขี้หนูในสวนส้ม บ.นาพูน ต.นาพูน
อ.วังซัน จ.แพร่ ผลผลิตออกช่วง ก.ค.-ก.ย.



พริกในสวนมะละกอ บ.นาพูน อ.วังซัน
จ.แพร่ ผลผลิตออกช่วง ก.ค.-ก.ย.



พริกขี้หนูสวน พริกदै บ.นาพูน ต. นาพูน
อ.วังซัน จ.แพร่ ผลผลิตออกช่วง ส.ค. - ต.ค.



พริกขี้หนูนานาพูน 60 บาทต่อกก. (พริกสด)
อ.วังซัน จ.แพร่ ผลผลิตออกช่วง ส.ค. - ต.ค.



ผลพริกขี้หนูนานาพูน อ.วังซัน จ.แพร่



ต้นพริกขี้หนูนานาพูน อ.วังซัน จ.แพร่



ผู้บริหารระดับจังหวัดอำเภอให้เกียรติเข้าพิธี
ฝึกอบรมเกษตรกร ในวันที่ 1 มิถุนายน 2554
ณ ห้องประชุมศาลาประชาคม อ.หนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่



ผอ.จันทร์จรัส เรี่ยวเดชะ



ผู้ว่ากล่าวเปิดงาน



ผอ.จันทร์จรัส มอบหนังสือให้ผู้ว่าชนวน



ผู้ว่าชนวน และ ผอ.จันทร์จรัส



ดร.สิริกุล วะสี



การสาธิตการขยายเชื้อราเห็ดไตรโคเดอร์มา



เกษตรกรร่วมทดลองการขยายเชื้อราเห็ด



เกษตรกรเข้าร่วมอบรม 220 คน



เกษตรกรเข้าอบรม



การแนะนำพันธุ์ฟริกที่มีปลูกในประเทศไทย
เปิดการฝึกอบรม



อธิบายประโยชน์ของเชื้อราไตรโคเดอร์มา



ผู้ว่า เกษตรจังหวัด พานิชย์ ประชาสัมพันธ์ จังหวัด



นายอำเภอหนองม่วงไข่



แจกต้นกล้าพริกขีหนูเล็กและเชิรราเขียวสด



เชิรไตรโคเดอร์มา



เกษตรกรบ้านหนองม่วงไข่ หมู่ 8



อบรมเตรียมความพร้อมให้เกษตรกร หมู่ 8



เกษตรกรหมู่ 8 หนองม่วงไข่
ฝึกขายข้าวไร่วาไรโคเคอร์มา



เกษตรกรทำปุ๋ยคอกหมักแห้งผสมราเขียว
ใช้เอง



สาริการวัดค่าปริมาณ ปุ๋ยในดินเบื้องต้น
ของเกษตรกร



โรงเรือนเพาะกล้าพริกใส่ถาดหลุมในบ้าน



ถ่ายภาพร่วมเกษตรกรบ้านหนองม่วงไข่ หมู่ 7
ที่เข้าร่วมอบรมเพื่อเตรียมความพร้อม



ฝึกขายข้าวไร่วาไรโคเคอร์มา บ้านหนองม่วงไข่หมู่ 7



อบรมเตรียมความพร้อมหนองม่วงไข่หมู่ 7



อบรมเตรียมความพร้อมหนองม่วงไข่หมู่ 7



พริกขี้หนูปลอดภัยที่ผลิตจาก จ. นครราชสีมา
ส่งขายที่ห้างบิ๊กซีแพร์



การขยายพื้นที่ปลูกข้าวโพดบนที่ลาดเชิงเขา
อ.สอง จ.แพร่



การปลูกพริกแซมไม้ผล อ.วังจั่น จ.แพร่



พริกแฉ่ที่เกษตรกรปลูกแซมในสวนผลไม้



ปรึกษาหารือกับเกษตรกรอำเภอสองและพ่อค้า
ณ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร บ.ทุ่งน้าว
ต.ทุ่งน้าว อ.สอง



อบรมเกษตรกรสนใจปลูกพริกขึ้นใหญ่
บ้านหนอง หมู่ 10 ต.บ้านหนอง อ.สอง



เกษตรกรบ้านหนองที่เข้าอบรม ฝึกการขาย
เชื้อราเขียวไตรโคเดอร์มา



ข่าวโครงการฯ อบรมเกษตรกร และเจ้าหน้าที่
ที่เกษตร จ.แพร่ มติชนฉบับวันที่ 1 กันยายน 2554



แปลงพริก หยกสยาม และหยกสวรรค์
ที่หนองม่วงไข่



แจกคู่มือแนะนำการปลูกพริกแก่เกษตรกร



แปลงที่รองพื้นด้วยไคโครเดอร์มา

ปลูกรัก



เพาะกล้าในโรงเรือนที่ทำจากตาข่ายเขียว



ติดตามเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการที่แปลง
ปลูกรัก ของเกษตรกรพร้อมแจกคู่มือการ



เตรียมแปลงปลูกรัก หนองม่วงไข่



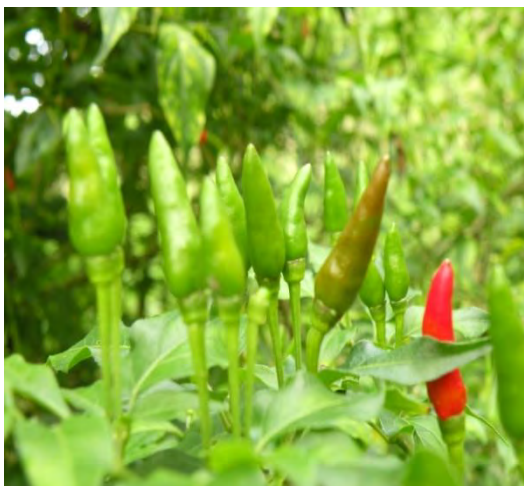
จัดนิทรรศการที่เทคนิค จ.แพร่

วันที่ 25 กันยายน 2554



จัดนิทรรศการที่เทคนิค จ.แพร่

วันที่ 25 กันยายน 2554



พริกขี้หนูสวนพริกदैบ้านนาพูน



พริกขี้ฮั่น3



สมาชิกรับคู่มือทุ่งน้าว



สมาชิกโครงการ ฯ เข้าฝึกอบรม



อ.วีระ ภาคอุทัย



นายชุมพร ภิญญ



ตัดแต่งในกิ่งแขนงใต้ง่ามแรกออก กองพริกเก็บแล้วคัดเค็ดก้าน 13บาท/กก.



พริกระบบน้ำหยด แรงงานเก็บพริกแต่ละคนเก็บ 1 แถงผู้หญิงเก็บ
ผู้ชายแบกลูกพริก



ปลูกถั่วเขียวหลังปลูกพริก เกษตรกรตั้งใจฟังบรรยาย



ปลูกพริกวันแม่ เก็บพริกเขียวหนุ่ม
ปลายเดือนตุลาคม 45บาท/กก.



เกษตรกรจะตัดสินใจปลูกพริกอย่างไรในฤดูกาลต่อไป



เกษตรกรแลกเปลี่ยนประสบการณ์



คณะทำงานวันพริกแพร์



นำเสนอบทเรียน เกษตรกร คุณครู หัวหน้าส่วนราชการ นักเรียน
เข้าร่วมงาน





นายนิวัฒน์ สมใจ การสาธิตการขยายเชื้อไตรโคเดอร์มา แก่ นักเรียน



นายประเสริฐ สุทิน ดูงานการปลูกพริกแบบน้ำหยดที่ บ.ทุ่งน้ำว
อ.สอง จ.แพร่



นาง รุจิรา สุริยะ และดร.ศิริกุล วะสี



อ.กรุง ศรีตะธานี



นาง สิริลักษณ์ ภูมินทร์



นางสาว อรุณทัย ไวทยโยธิน



นางวิไลวรรณ เทียมแสน



เจ้าหน้าที่จาก GISTDA



ดร. เขาวรัตน์ ศรีวรานันท์



GAPแสงหล้า



พริกแดงพร้อมเก็บเกี่ยว 342



เก็บ 11 คน แบก 3 คน ใช้ทำป้ายเล็ก



เก็บพริกเขียว ตามคำสั่งของพ่อค้า



แรงงานจ้าง ในการเก็บพริก



เก็บพริกแดง



พริกชี้หนูใหญ่เขียว



เก็บพริกชี้ฟ้าฤดูฝน



เก็บยางก้อนถ้วย



เกษตรกรเข้ารับการอบรม



เกษตรกรเริ่มเพาะกล้า



เกษตรกรรวมทดลองขยายเชื้อราเขียว



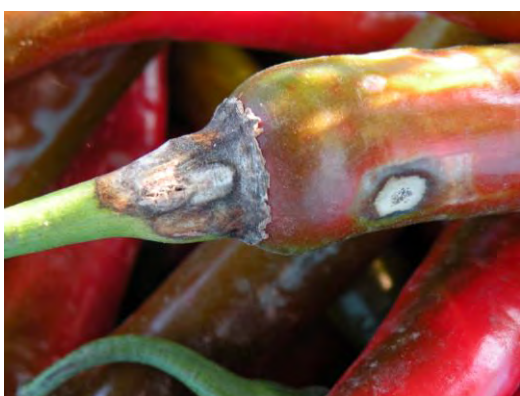
เกษตรกรให้ความสนใจกับคู่มือ



เข้าเยี่ยมชมแปลงปลูกพริก ปงใต้ ต.หนองม่วงไข่



เข้าตรวจแปลง



เชื้อราที่ก้านพริก



พริกที่เด็ดก้าน เตรียมตากแดด



เด็ดก้านพริกบรรจุกระสอบ



เตรียมไม้ค้ำ



เตรียมกล้าพริก สำหรับปลูกซ่อม



เยี่ยมชมตรกรบริเวณ ปังปังกวาย



บรรจุพริกกำมปู เตรียมส่งขายฝ้ายางคลุมลง



แปลงที่จะเป็นตัวอย่าง 1 เมตรปลูก 2 แถว



แปลงพริกขี้หนู



แม่ค้ารวบรวมในพื้นที่ คัดพริกถึงในสวน



โรงเรือนเพาะกล้า



ใช้ปั๊มสูบน้ำ พ่นน้ำผสมปุ๋ยเคมี



ใช้รากเขียว รองก้นหลุม



บรีเวรภายในโรงเรือน



กล้าพริกอายุ 30 วันพร้อมปลูกลง



การเตรียมแปลงปลูกพริก



การสูบน้ำบาดาลขึ้นมารดพืช



การใช้ประโยชน์ริมฝั่งแม่น้ำยม



การชิงเชือกเป็นแนวกันดินพริกล้ม



การจัดการน้ำในแปลง



การทำเกษตรบนที่สูงอำเภอสอง



การปลูกพริกระบบน้ำหยด



การสอบถามข้อมูลจากเกษตรกร



รอบข้างแปลงพริก ปลูกผักไว้กิน



ข้าวไร่ อ.สอง จ.แพร่



คุณสงคราม วีระคำ



แรงงานคัดเกรดพริกก่อนบรรจุถุง



ข้าวไร่แซมพริก บ.แม่แรม(จ.แพร่)



ข้าวไร่ม่วง



คณะกรรมการตัดสินการประกวดพริก



คลุมพลาสติกกระทุ้งหลุม ก่อนปลูก



เกษตรกรรื้อแปลงพริก



เกษตรกรลงทะเบียนเข้าอบรม



รายได้ส่วนหนึ่งจากการขายพริก



อบรมเกษตรกรปลูกพริกปลอดภัยจังหวัดตราด



ตรวจค่า pH ของดิน



นักวิจัยช่วยดูปัญหาที่เกิดขึ้นกับแปลงพริก



นาย ศรีศักดิ์ ธานี
ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดิน จังหวัดแพร่



นายอุดม เจียวสลับ



สภาพหลังน้ำท่วมปางควาย เดือนกันยายน



บ่มกล้า



บรรจุถุงเตรียมขนส่ง



บริเวณที่ปลูกพริกมีแม่น้ำน่าน อ.เวียงสา



ประกวดทำอาหารพื้นบ้านจากพริก



ปลูกพริกใช้เปลือกข้าวโพดคลุม



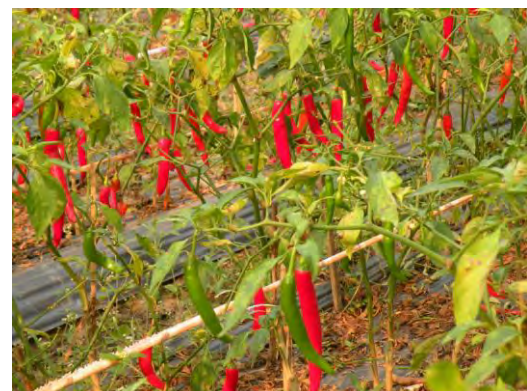
ผู้ว่าราชการจังหวัดแพร่
นายชวน ศิรินันท์พร เข้าเยี่ยมชมงานวิจัย



ผู้ว่าราชการจังหวัดและหัวหน้าส่วน
ราชการเข้าเยี่ยมชมเกษตรกร ผู้ปลูกพริก



พริกอบรม 1 มิย. 54



พริกแดงกลุ่มเปลือกข้าวโพด



พริกแดงระบบน้ำหยด



พริกก้ามปูถุงบรรจุถุงละ 10 กก.



พริกขี้หนูผลใหญ่ลูกผสมฤดูฝน ปงใต้
ต.หนองม่วงไข่ ได้ผลดี



พริกขี้หนูสวน พริกदैบ้านนาพูน
ตำบลนา พูนอำเภอวังชิ้นแพร่



พริกค่าง ตากแห้ง ขายกก.ละ 16 บาท



พริกผลเปลือย



พริกพันธุ์ เขียวฉนิ



พริกพื้นเมืองกันชน



พริกพื้นเมืองหัวเรียว ย่น ทดลองปลูกที่ ต.ทุ่งน้ำ



พริกฤดูฝนเป็นโรคผลเน่าง่าย



พริกฤดูฝนต้นล้มง่าย



พริกเตรียมส่งตลาดพิษณุโลก



พาเกษตรกรไปดูงานการปลูกพริกที่
อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน



รวมจัดงานที่อิมแพคเมืองทอง จ.นนทบุรี



รับเชิญเป็นวิทยากรอบรมเกษตรกรที่ จังหวัดชัยภูมิ



รับเชิญจากโครงการปิดทองหลังพระ
จังหวัดน่านบรรยายการจัดการช่วงโซอุปทานพริกปลอดภัย

ภาคผนวกที่ 5
สถิติการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์จังหวัดแพร่ ปี 2550-2553

ข้าวนาปี : เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2552

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
รวมทั้งประเทศ	57,497,441	54,747,389	23,253,251	404	425
เหนือ	12,778,264	11,968,922	6,499,264	509	543
ตะวันออกเฉียงเหนือ	33,008,124	31,528,169	10,377,499	314	329
กลาง	9,833,500	9,471,660	5,631,360	573	595
ใต้	1,877,553	1,778,638	745,128	397	419
เชียงราย	1,211,576	1,156,724	644,922	532	558
พะเยา	593,649	571,809	295,744	498	517
ลำปาง	418,424	411,996	214,970	514	522
ลำพูน	150,426	145,548	82,551	549	567
เชียงใหม่	520,648	510,551	302,338	581	592
แม่ฮ่องสอน	123,983	120,234	55,410	447	461
ตาก	237,754	228,502	101,110	425	442
กำแพงเพชร	1,127,152	1,006,850	552,830	490	549
สุโขทัย	784,787	741,146	366,416	467	494
แพร่	253,597	240,656	142,332	561	591
น่าน	206,173	200,137	105,059	510	525
อุดรดิตถ์	442,593	431,375	262,868	594	609
พิษณุโลก	1,187,980	1,075,883	600,032	505	558
พิจิตร	1,361,134	1,261,140	683,769	502	542
นครสวรรค์	2,424,854	2,199,725	1,206,929	498	549
อุทัยธานี	566,605	536,103	277,379	490	517
เพชรบูรณ์	1,166,929	1,130,543	604,605	518	535
เลย	428,122	415,691	148,481	347	357
หนองบัวลำภู	930,888	909,554	278,786	299	307
อุดรธานี	1,862,594	1,814,387	557,489	299	307
หนองคาย	1,112,073	1,039,975	335,271	301	322
สกลนคร	1,820,835	1,764,534	557,393	306	316
นครพนม	1,070,514	991,582	311,494	291	314

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
มุกดาหาร	344,564	334,345	109,950	319	329
ยโสธร	1,052,040	989,510	304,894	290	308
อำนาจเจริญ	930,972	902,105	283,997	305	315
อุบลราชธานี	3,211,548	3,017,295	970,622	302	322
ศรีสะเกษ	2,279,189	2,179,593	834,694	366	383
สุรินทร์	2,737,085	2,652,162	973,735	356	367
บุรีรัมย์	2,758,051	2,649,762	885,061	321	334
มหาสารคาม	1,813,712	1,697,738	582,209	321	343
ร้อยเอ็ด	2,627,410	2,526,206	841,466	320	333
กาฬสินธุ์	1,307,617	1,258,267	466,778	357	371
ขอนแก่น	2,257,267	2,132,795	665,701	295	312
ชัยภูมิ	1,305,984	1,204,746	369,320	283	307
นครราชสีมา	3,157,659	3,047,922	900,158	285	295
สระบุรี	382,012	371,725	203,584	533	548
ลพบุรี	889,443	850,784	468,251	526	550
สิงห์บุรี	387,135	371,721	264,751	684	712
ชัยนาท	884,249	848,687	601,254	680	708
สุพรรณบุรี	1,063,925	1,006,854	756,586	711	751
อ่างทอง	352,113	341,094	235,600	669	691
อยุธยา	828,088	797,553	529,041	639	663
นนทบุรี	101,127	99,936	77,852	770	779
กรุงเทพฯ	115,380	114,756	85,211	739	743
ปทุมธานี	305,427	304,965	228,402	748	749
นครนายก	442,854	434,747	215,024	486	495
ปราจีนบุรี	747,686	718,278	301,399	403	420
ฉะเชิงเทรา	843,245	824,270	452,112	536	548
สระแก้ว	808,479	743,028	252,659	313	340
จันทบุรี	50,529	49,196	15,985	316	325
ตราด	39,549	39,196	15,258	386	389
ระยอง	23,545	22,761	8,846	376	389
ชลบุรี	118,246	114,531	46,589	394	407
สมุทรปราการ	34,073	33,986	24,855	729	731
สมุทรสาคร	14,325	14,275	9,078	634	636
นครปฐม	337,379	336,472	233,025	691	693

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
กาญจนบุรี	350,119	339,247	184,253	526	543
ราชบุรี	314,539	303,647	209,847	667	691
สมุทรสงคราม	2,108	2,070	1,384	657	669
เพชรบุรี	342,779	334,346	187,458	547	561
ประจวบคีรีขันธ์	55,146	53,535	23,056	418	431
ชุมพร	15,557	14,834	5,847	376	394
ระนอง	2,165	2,050	665	307	324
สุราษฎร์ธานี	20,851	20,440	8,936	429	437
พังงา	4,170	4,062	1,380	331	340
ภูเก็ต	128	126	44	344	349
กระบี่	20,465	19,158	7,155	350	373
ตรัง	45,465	44,520	15,833	348	356
นครศรีธรรมราช	619,704	576,316	228,581	369	397
พัทลุง	361,669	344,513	159,650	441	463
สงขลา	370,056	343,819	164,050	443	477
สตูล	76,974	74,601	29,574	384	396
ปัตตานี	174,262	172,548	62,640	359	363
ยะลา	61,310	60,145	22,317	364	371
นราธิวาส	104,777	101,506	38,456	367	379

ข้าวนาปรัง : เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2553

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
รวมทั้งประเทศ	15,222,514	14,886,325	8,862,812	582	595
ภาคเหนือ	5,716,625	5,599,657	3,356,037	587	599
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,024,086	2,887,146	1,535,209	508	532
ภาคกลาง	6,144,519	6,080,633	3,807,506	620	626
ภาคใต้	337,284	318,889	164,060	486	514
เชียงราย	445,675	444,377	285,944	642	643
พะเยา	80,850	80,521	45,224	559	562
ลำปาง	38,276	38,213	22,120	578	579
ลำพูน	15,899	15,888	10,857	683	683
เชียงใหม่	114,407	113,753	72,992	638	642
แม่ฮ่องสอน	998	994	431	432	434
ตาก	36,688	36,564	21,719	592	594
กำแพงเพชร	804,452	781,148	420,728	523	539
สุโขทัย	591,096	584,170	362,568	613	621
แพร่	22,916	21,447	12,535	547	584
น่าน	4,793	4,785	2,647	552	553
อุดรดิตถ์	325,871	319,560	209,209	642	655
พิษณุโลก	912,825	885,372	518,189	568	585
พิจิตร	931,341	921,255	579,181	622	629
นครสวรรค์	1,018,372	982,790	591,674	581	602
อุทัยธานี	212,502	210,020	121,624	572	579
เพชรบูรณ์	159,664	158,800	78,395	491	494
เลย	4,610	4,524	2,236	485	494
หนองบัวลำภู	38,780	35,277	17,971	463	509
อุดรธานี	88,325	87,843	38,598	437	439
หนองคาย	123,829	122,795	62,041	501	505
สกลนคร	58,327	58,203	27,414	470	471
นครพนม	74,654	74,425	33,112	444	445
มุกดาหาร	1,831	1,823	744	406	408
ยโสธร	163,359	154,826	77,759	476	502
อำนาจเจริญ	7,493	7,363	3,512	469	477
อุบลราชธานี	162,375	159,352	72,744	448	456
ศรีสะเกษ	115,554	94,871	51,075	442	538

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
สุรินทร์	109,625	106,467	51,085	466	480
บุรีรัมย์	128,674	125,024	60,348	469	483
มหาสารคาม	279,844	265,105	149,437	534	564
ร้อยเอ็ด	392,917	372,367	205,889	524	553
กาฬสินธุ์	342,649	334,850	184,307	538	550
ขอนแก่น	261,401	249,709	136,451	522	546
ชัยภูมิ	221,986	219,188	106,553	480	486
นครราชสีมา	447,853	413,134	253,933	567	615
สระบุรี	293,285	292,841	174,505	595	596
ลพบุรี	404,014	401,616	247,257	612	616
สิงห์บุรี	331,600	329,969	196,970	594	597
ชัยนาท	597,977	596,183	346,229	579	581
สุพรรณบุรี	1,023,436	998,520	578,333	565	579
อ่างทอง	292,826	287,838	170,132	581	591
อยุธยา	729,576	729,125	467,813	641	642
นนทบุรี	100,483	98,245	68,755	684	700
กรุงเทพฯ	108,555	108,542	71,538	659	659
ปทุมธานี	332,922	332,351	220,412	662	663
นครนายก	208,307	206,608	114,361	549	554
ปราจีนบุรี	123,208	123,085	70,658	573	574
ฉะเชิงเทรา	311,144	306,106	215,001	691	702
สระแก้ว	41,716	41,609	21,317	511	512
จันทบุรี	335	332	159	475	479
ตราด	2,115	2,109	1,031	487	489
ระยอง	13,362	13,355	7,039	527	527
ชลบุรี	37,386	37,371	20,606	551	551
สมุทรปราการ	19,437	19,175	15,375	791	802
สมุทรสาคร	14,251	14,240	9,491	666	667
นครปฐม	390,047	389,438	282,117	723	724
กาญจนบุรี	235,015	234,687	163,570	696	697
ราชบุรี	253,076	246,030	167,030	660	679
สมุทรสงคราม	2,267	2,264	1,581	697	698
เพชรบุรี	238,505	229,714	155,744	653	678
ประจวบคีรีขันธ์	39,674	39,612	20,482	516	517
รวมพร	1,620	1,610	885	546	550

ภาค/จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
สุราษฎร์ธานี	4,949	4,943	2,569	519	520
นครศรีธรรมราช	128,340	114,180	60,191	469	527
พัทลุง	75,975	71,801	38,443	506	535
สงขลา	86,166	86,142	45,754	531	531
สตูล	1,108	1,105	461	416	417
ปัตตานี	37,489	37,481	15,108	403	403
ยะลา	780	773	301	386	389
นราธิวาส	857	854	348	406	407

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รวมรุ่น รุ่น 1, รุ่น 2 : เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2552

จังหวัด	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รวมรุ่น						ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 1					ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 2				
	เนื้อที่ เพาะปลูก	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว	ผลผลิต	ผลผลิต/ไร่ (กก.)			เนื้อที่ เพาะปลูก	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว	ผลผลิต	ผลผลิต/ไร่ (กก.)		เนื้อที่ เพาะปลูก	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว	ผลผลิต	ผลผลิต/ไร่ (กก.)	
	(ไร่)	(ไร่)	(ตัน)	ปลูก	เก็บ		(ไร่)	(ไร่)	(ตัน)	ปลูก	เก็บ	(ไร่)	(ไร่)	(ตัน)	ปลูก	เก็บ
รวมทั้งประเทศ	7,098,872	6,905,436	4,616,119	650	668		6,947,082	6,761,766	4,511,474	649	667	151,790	143,670	104,645	689	728
ภาคเหนือ	4,434,555	4,330,175	2,982,247	673	689		4,300,642	4,203,645	2,888,755	672	687	133,913	126,530	93,492	698	739
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,678,072	1,617,821	1,005,129	599	621		1,660,195	1,600,681	993,976	599	621	17,877	17,140	11,153	624	651
ภาคกลาง	986,245	957,440	628,743	638	657		986,245	957,440	628,743	638	657	-	-	-	-	-
เชียงราย	430,063	422,825	293,491	682	694		419,003	412,550	285,760	682	693	11,060	10,275	7,731	699	752
พะเยา	220,487	216,188	147,937	671	684		215,343	211,190	144,280	670	683	5,144	4,998	3,657	711	732
ลำปาง	77,460	75,162	54,268	701	722		74,188	72,100	51,932	700	720	3,272	3,062	2,336	714	763
ลำพูน	98,641	96,626	67,668	686	700		98,641	96,626	67,668	686	700	-	-	-	-	-
เชียงใหม่	124,844	122,239	81,876	656	670		121,386	118,931	79,386	654	667	3,458	3,308	2,490	720	753
แม่ฮ่องสอน	7,827	7,426	4,007	512	540		7,827	7,426	4,007	512	540	-	-	-	-	-
ตาก	584,839	566,604	406,698	695	718		571,043	553,732	396,875	695	717	13,796	12,872	9,823	712	763
กำแพงเพชร	138,775	135,054	95,882	691	710		106,841	104,783	73,400	687	700	31,934	30,271	22,482	704	743
สุโขทัย	95,786	92,934	60,457	631	651		95,375	92,537	60,182	631	650	411	397	275	670	693
แพร่	171,163	166,859	104,025	608	623		166,195	162,124	100,880	607	622	4,968	4,735	3,145	633	664
น่าน	522,410	512,116	333,358	638	651		505,757	496,554	322,167	637	649	16,653	15,562	11,191	672	719
อุดรดิตถ์	106,859	104,793	68,603	642	655		106,859	104,793	68,603	642	655	-	-	-	-	-
พิษณุโลก	251,759	243,079	174,395	693	717		232,035	224,351	160,568	692	716	19,724	18,728	13,827	701	738
พิจิตร	41,799	40,761	28,657	686	703		40,586	39,588	27,801	685	702	1,213	1,173	856	706	730

จังหวัด	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รวมรุ่น					ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 1					ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 2				
	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)		เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)		เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ				ปลูก	เก็บ				ปลูก	เก็บ
นครสวรรค์	373,217	367,245	249,846	669	680	367,558	361,922	245,896	669	679	5,659	5,323	3,950	698	742
อุทัยธานี	177,220	173,330	122,003	688	704	173,449	169,685	119,333	688	703	3,771	3,645	2,670	708	733
เพชรบูรณ์	1,011,406	986,934	689,076	681	698	998,556	974,753	680,017	681	698	12,850	12,181	9,059	705	744
เลย	613,437	586,724	365,710	596	623	602,168	576,051	358,892	596	623	11,269	10,673	6,818	605	639
หนองบัวลำภู	57,784	55,933	34,965	605	625	56,689	54,886	34,297	605	625	1,095	1,047	668	610	638
อุดรธานี	15,267	14,261	7,985	523	560	15,267	14,261	7,985	523	560	-	-	-	-	-
หนองคาย	2,077	2,012	1,107	533	550	2,077	2,012	1,107	533	550	-	-	-	-	-
อุบลราชธานี	995	961	680	683	708	995	961	680	683	708	-	-	-	-	-
ศรีสะเกษ	43,923	42,630	29,509	672	692	39,251	38,034	26,337	671	692	4,672	4,596	3,172	679	690
บุรีรัมย์	307	294	182	593	619	307	294	182	592	619	-	-	-	-	-
ขอนแก่น	5,055	4,899	2,926	579	597	4,214	4,075	2,431	577	597	841	824	495	589	601
ชัยภูมิ	120,458	117,208	65,891	547	562	120,458	117,208	65,891	547	562	-	-	-	-	-
นครราชสีมา	818,769	792,899	496,174	606	626	818,769	792,899	496,174	606	626	-	-	-	-	-
สระบุรี	192,650	185,224	130,617	678	705	192,650	185,224	130,617	678	705	-	-	-	-	-
ลพบุรี	374,087	362,576	223,330	597	616	374,087	362,576	223,330	597	616	-	-	-	-	-
ชัยนาท	11,356	10,990	6,621	583	602	11,356	10,990	6,621	583	602	-	-	-	-	-
สุพรรณบุรี	57,635	55,999	37,347	648	667	57,635	55,999	37,347	648	667	-	-	-	-	-
ปราจีนบุรี	8,109	7,963	5,328	657	669	8,109	7,963	5,328	657	669	-	-	-	-	-
ฉะเชิงเทรา	6,285	6,167	4,085	650	662	6,285	6,167	4,085	650	662	-	-	-	-	-
สระแก้ว	200,463	196,037	133,107	664	679	200,463	196,037	133,107	664	679	-	-	-	-	-
จันทบุรี	35,070	34,299	21,393	610	624	35,070	34,299	21,393	610	624	-	-	-	-	-

จังหวัด	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์รวมรุ่น					ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 1					ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ รุ่น 2				
	เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)		เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)		เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ				ปลูก	เก็บ				ปลูก	เก็บ
ชลบุรี	1,690	1,453	1,034	612	712	1,690	1,453	1,034	612	712	-	-	-	-	-
กาญจนบุรี	87,193	85,356	59,117	678	693	87,193	85,356	59,117	678	693	-	-	-	-	-
ราชบุรี	6,472	6,281	3,838	593	611	6,472	6,281	3,838	593	611	-	-	-	-	-
เพชรบุรี	3,337	3,242	1,835	550	566	3,337	3,242	1,835	550	566	-	-	-	-	-
ประจวบคีรีขันธ์	1,898	1,853	1,091	575	589	1,898	1,853	1,091	575	589	-	-	-	-	-

อ้อยโรงงาน : เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2553

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)
รวมทั้งประเทศ	6,309,892	68,807,800	10,905
ภาคเหนือ	1,850,540	21,757,490	11,757
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,269,465	23,866,884	10,517
ภาคกลาง	2,189,887	23,183,426	10,587
ลำปาง	33,314	267,054	8,016
เชียงใหม่	2,690	24,455	9,091
ตาก	8,511	83,537	9,815
กำแพงเพชร	396,319	4,743,755	11,970
สุโขทัย	153,693	1,618,189	10,529
แพร่	1,989	21,139	10,628
อุดรดิตถ์	90,153	955,152	10,595
พิษณุโลก	129,094	1,413,411	10,949
พิจิตร	43,374	463,241	10,680
นครสวรรค์	558,944	6,954,961	12,443
อุทัยธานี	210,792	2,445,698	11,602
เพชรบูรณ์	221,667	2,766,898	12,482
เลย	59,465	569,637	9,579
หนองบัวลำภู	40,142	384,527	9,579
อุดรธานี	325,376	3,234,638	9,941
หนองคาย	6,867	65,913	9,599
สกลนคร	13,886	128,632	9,263
นครพนม	6,472	65,571	10,131
มุกดาหาร	84,129	901,157	10,712
ยโสธร	4,161	41,207	9,903
อำนาจเจริญ	3,074	30,403	9,890
ศรีสะเกษ	5,087	51,877	10,198
สุรินทร์	106,146	1,108,548	10,444
บุรีรัมย์	110,162	1,172,160	10,640
มหาสารคาม	28,263	285,549	10,103
ร้อยเอ็ด	20,966	217,029	10,351
กาฬสินธุ์	258,863	2,728,118	10,539
ขอนแก่น	410,358	4,587,830	11,180
ชัยภูมิ	290,784	3,118,393	10,724

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)
นครราชสีมา	495,264	5,175,695	10,450
สระบุรี	148,728	1,554,479	10,452
ลพบุรี	315,969	3,294,799	10,428
สิงห์บุรี	32,295	357,871	11,081
ชัยนาท	30,885	337,640	10,932
สุพรรณบุรี	378,590	4,363,623	11,526
อ่างทอง	12,302	137,365	11,166
ปราจีนบุรี	5,242	51,186	9,765
ฉะเชิงเทรา	37,743	350,405	9,284
สระแก้ว	194,221	1,863,414	9,594
จันทบุรี	16,671	156,001	9,358
ระยอง	27,413	258,322	9,423
ชลบุรี	90,628	867,122	9,568
นครปฐม	57,350	656,099	11,440
กาญจนบุรี	628,804	6,678,309	10,621
ราชบุรี	160,813	1,740,022	10,820
เพชรบุรี	21,966	220,185	10,024
ประจวบคีรีขันธ์	30,266	296,584	9,799

มันสำปะหลังโรงงาน : เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2553 (ผลสำรวจ 1-09-53)

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
รวมทั้งประเทศ	7,562,792	7,302,839	22,005,740	2,910	3,013
ภาคเหนือ	1,364,318	1,313,445	4,220,230	3,093	3,213
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4,039,751	3,902,238	11,709,883	2,899	3,001
ภาคกลาง	2,158,723	2,087,156	6,075,627	2,814	2,911
เชียงราย	14,108	13,589	44,504	3,155	3,275
พะเยา	7,333	7,084	23,675	3,229	3,342
ลำปาง	1,471	1,439	4,377	2,976	3,042
ตาก	24,302	22,942	79,884	3,287	3,482
กำแพงเพชร	536,385	516,369	1,696,789	3,163	3,286
สุโขทัย	12,769	12,478	41,514	3,251	3,327
แพร่	1,464	1,419	4,578	3,127	3,226
อุตรดิตถ์	17,829	16,989	50,865	2,853	2,994
พิษณุโลก	176,775	171,442	555,301	3,141	3,239
พิจิตร	3,872	3,762	12,129	3,132	3,224
นครสวรรค์	288,265	277,660	874,351	3,033	3,149
อุทัยธานี	198,416	189,930	586,504	2,956	3,088
เพชรบูรณ์	81,329	78,342	245,759	3,022	3,137
เลย	167,503	159,014	531,902	3,175	3,345
หนองบัวลำภู	45,114	43,825	140,810	3,121	3,213
อุดรธานี	181,417	174,602	579,329	3,193	3,318
หนองคาย	38,635	37,236	119,788	3,101	3,217
สกลนคร	74,442	70,370	220,047	2,956	3,127
นครพนม	16,441	15,193	46,734	2,843	3,076
มุกดาหาร	99,240	93,206	309,071	3,114	3,316
ยโสธร	57,333	55,214	187,010	3,262	3,387
อำนาจเจริญ	37,872	35,840	124,006	3,274	3,460
อุบลราชธานี	132,265	128,498	425,328	3,216	3,310
ศรีสะเกษ	88,203	81,777	247,703	2,808	3,029

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
สุรินทร์	48,459	44,972	127,451	2,630	2,834
บุรีรัมย์	204,850	198,535	546,368	2,667	2,752
มหาสารคาม	98,663	92,109	280,011	2,838	3,040
ร้อยเอ็ด	55,593	53,108	164,051	2,951	3,089
กาฬสินธุ์	291,652	281,795	909,352	3,118	3,227
ขอนแก่น	226,063	214,479	661,024	2,924	3,082
ชัยภูมิ	371,793	363,839	1,039,124	2,795	2,856
นครราชสีมา	1,804,213	1,758,626	5,050,774	2,799	2,872
สระบุรี	30,225	28,337	71,353	2,361	2,518
ลพบุรี	171,487	165,568	437,431	2,551	2,642
ชัยนาท	71,512	69,813	179,070	2,504	2,565
สุพรรณบุรี	38,910	37,957	100,700	2,588	2,653
ปราจีนบุรี	171,577	165,139	495,747	2,889	3,002
ฉะเชิงเทรา	267,182	259,252	790,459	2,959	3,049
สระแก้ว	376,549	362,150	972,735	2,583	2,686
จันทบุรี	246,946	237,713	648,006	2,624	2,726
ตราด	826	806	2,153	2,607	2,671
ระยอง	101,265	98,872	270,810	2,674	2,739
ชลบุรี	295,761	287,833	1,001,083	3,385	3,478
กาญจนบุรี	292,600	283,282	828,317	2,831	2,924
ราชบุรี	91,570	88,185	270,463	2,954	3,067
เพชรบุรี	2,313	2,249	7,300	3,156	3,246

สับปะรด : เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2553 (ผลสำรวจเบื้องต้น ณ 3 ก.ค.

2553)

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่(กก.)	
				ปลูก	เก็บ
รวมทั้งประเทศ	601,090	583,200	1,924,659	3,202	3,300
ภาคเหนือ	76,238	70,872	229,818	3,014	3,243
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	18,668	15,894	54,477	2,918	3,428
ภาคกลาง	503,754	494,036	1,633,803	3,243	3,307
ภาคใต้	2,430	2,398	6,561	2,700	2,736
เชียงราย	6,154	5,880	21,268	3,456	3,617
พะเยา	130	124	413	3,177	3,331
ลำปาง	17,766	17,503	64,569	3,634	3,689
กำแพงเพชร	-	-	-	-	-
อุตรดิตถ์	1,214	1,183	3,709	3,055	3,135
พิษณุโลก	28,557	28,260	85,430	2,992	3,023
อุทัยธานี	22,417	17,922	54,429	2,428	3,037
เลย	1,010	981	3,358	3,325	3,423
หนองคาย	12,333	9,827	32,817	2,661	3,339
นครพนม	5,325	5,086	18,302	3,437	3,599
สุพรรณบุรี	5,526	5,255	14,891	2,695	2,834
ฉะเชิงเทรา	7,916	7,540	33,327	4,210	4,420
จันทบุรี	2,883	2,870	13,337	4,626	4,647
ตราด	23,466	23,333	78,259	3,335	3,354
ระยอง	58,615	58,164	333,168	5,684	5,728
ชลบุรี	32,590	32,256	185,882	5,704	5,763
กาญจนบุรี	33,768	32,164	83,156	2,463	2,585
ราชบุรี	33,709	32,404	81,439	2,416	2,513
เพชรบุรี	39,107	37,421	95,783	2,449	2,560
ประจวบคีรีขันธ์	266,174	262,629	714,561	2,685	2,721
ชุมพร	2,430	2,398	6,561	2,700	2,736

ถั่วเหลืองรวมรุ่น รุ่น 1 และรุ่น 2 : เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2552 Update : 12-11-53

เขต	รหัส	จังหวัด	ถั่วเหลืองรวมรุ่น					ถั่วเหลือง รุ่น 1					ถั่วเหลือง รุ่น 2				
			เนื้อที่ เพาะปลูก	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว	ผลผลิต	ผลผลิต/ไร่ (กก.)		เนื้อที่ เพาะปลูก	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว	ผลผลิต	ผลผลิต/ไร่ (กก.)		เนื้อที่ เพาะปลูก	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว	ผลผลิต	ผลผลิต/ไร่ (กก.)	
			(ไร่)	(ไร่)	(ตัน)	ปลูก	เก็บ	(ไร่)	(ไร่)	(ตัน)	ปลูก	เก็บ	(ไร่)	(ไร่)	(ตัน)	ปลูก	เก็บ
0	1	รวมทั้งประเทศ	687,747	667,249	176,152	256	264	186,488	180,457	52,128	280	289	501,259	486,792	124,024	247	255
0	2	เหนือ	520,159	507,717	136,925	263	270	165,581	160,212	46,536	281	290	354,578	347,505	90,389	255	260
0	3	ตะวันออก/เหนือ	162,926	154,938	37,715	231	243	16,245	15,651	4,080	251	261	146,681	139,287	33,635	229	241
0	4	กลาง	4,662	4,594	1,512	324	329	4,662	4,594	1,512	324	329	-	-	-	-	-
1	010	เชียงราย	30,862	30,205	6,723	218	223	3,961	3,769	832	210	221	26,901	26,436	5,891	219	223
1	020	พะเยา	1,856	1,683	483	260	287	863	840	257	298	306	993	843	226	228	268
1	030	ลำปาง	31,930	30,742	6,907	216	225	1,644	1,623	365	222	225	30,286	29,119	6,542	216	225
1	040	ลำพูน	2,113	2,083	600	284	288	549	539	165	301	306	1,564	1,544	435	278	282
1	050	เชียงใหม่	102,158	100,281	29,880	292	298	30,303	29,181	9,545	315	327	71,855	71,100	20,335	283	286
1	060	แม่ฮ่องสอน	59,120	58,697	17,858	302	304	27,414	27,146	8,663	316	319	31,706	31,551	9,195	290	291
2	070	ตาก	50,397	49,213	12,742	253	259	10,681	10,208	2,734	256	268	39,716	39,005	10,008	252	257
2	080	กำแพงเพชร	22,685	21,730	6,496	286	299	12,087	11,243	3,529	292	314	10,598	10,487	2,967	280	283
2	090	สุโขทัย	35,097	33,150	10,132	289	306	12,032	11,695	3,489	290	298	23,065	21,455	6,643	288	310
1	100	แพร่	80,266	79,443	18,743	234	236	20,555	20,146	4,830	235	240	59,711	59,297	13,913	233	235
1	110	น่าน	29,310	28,444	7,016	239	247	3,661	3,565	758	207	213	25,649	24,879	6,258	244	252
1	120	อุตรดิตถ์	43,712	42,703	10,948	250	256	25,538	25,017	6,895	270	276	18,174	17,686	4,053	223	229
2	130	พิษณุโลก	24,746	23,555	6,939	280	295	15,882	14,846	4,368	275	294	8,864	8,709	2,571	290	295
2	140	พิจิตร	411	394	106	258	269	411	394	106	258	269	-	-	-	-	-
1	170	เพชรบูรณ์	5,496	5,394	1,352	246	251	-	-	-	-	-	5,496	5,394	1,352	246	251
3	180	เลย	60,537	57,099	15,370	254	269	7,157	7,009	1,811	253	258	53,380	50,090	13,559	254	271

เขต	รหัส	จังหวัด	ถั่วเหลืองรวมรุ่น					ถั่วเหลือง รุ่น 1					ถั่วเหลือง รุ่น 2				
			เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)		เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)		เนื้อที่ เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บ เกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิต/ไร่ (กก.)	
						ปลูก	เก็บ				ปลูก	เก็บ				ปลูก	เก็บ
3	190	หนองบัวลำภู	24,717	23,910	5,205	211	218	2,280	2,223	561	246	252	22,437	21,687	4,644	207	214
3	200	อุดรธานี	5,076	4,518	902	178	200	216	210	37	171	176	4,860	4,308	865	178	201
4	330	กาฬสินธุ์	1,604	1,484	332	207	224	-	-	-	-	-	1,604	1,484	332	207	224
4	340	ขอนแก่น	31,716	30,354	7,673	242	253	4,973	4,656	1,308	263	281	26,743	25,698	6,365	238	248
4	350	ชัยภูมิ	39,276	37,573	8,233	210	219	1,619	1,553	363	224	234	37,657	36,020	7,870	209	218
7	480	ปราจีนบุรี	469	436	125	267	287	469	436	125	267	287	-	-	-	-	-
6	490	ฉะเชิงเทรา	933	922	285	305	309	933	922	285	305	309	-	-	-	-	-
6	500	สระแก้ว	1,223	1,199	410	335	342	1,223	1,199	410	335	342	-	-	-	-	-
6	580	กาญจนบุรี	2,037	2,037	692	340	340	2,037	2,037	692	340	340	-	-	-	-	-

ถั่วเขียวรวมรุ่น รุ่น 1 และรุ่น 2 : เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2552 Update : 30-09-53

จังหวัด	ถั่วเขียวรวมรุ่น					ถั่วเขียวรุ่น 1					ถั่วเขียวรุ่น 2				
	เนื้อที่		ผลผลิต	ผลผลิตต่อไร่(กก.)		เนื้อที่		ผลผลิต	ผลผลิตต่อไร่(กก.)		เนื้อที่		ผลผลิต	ผลผลิตต่อไร่(กก.)	
	เพาะปลูก	เนื้อที่เก็บเกี่ยว(ไร่)		เพาะปลูก	เก็บเกี่ยว	เพาะปลูก	เก็บเกี่ยว(ไร่)		เพาะปลูก	เก็บเกี่ยว	เพาะปลูก	เก็บเกี่ยว(ไร่)		เพาะปลูก	เก็บเกี่ยว
รวมทั่วประเทศ	852,913	832,252	97,570	114	117	649,676	634,980	79,155	122	125	203,237	197,272	18,415	91	93
ภาคเหนือ	799,207	781,096	91,800	115	118	607,992	595,081	74,444	122	125	191,215	186,015	17,356	91	93
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	22,955	21,141	2,185	95	103	13,335	12,217	1,342	101	110	9,620	8,924	843	88	94
ภาคกลาง	29,091	28,446	3,401	117	120	26,689	26,113	3,185	119	122	2,402	2,333	216	90	93
ภาคใต้	1,660	1,569	184	111	117	1,660	1,569	184	111	117	-	-	-	-	-
พะเยา	5,275	5,169	609	115	118	5,022	4,916	567	113	115	253	253	42	166	166
ลำพูน	2,403	2,315	409	170	177	2,403	2,315	409	170	177	-	-	-	-	-
ตาก	48,891	48,810	6,258	128	128	48,891	48,810	6,258	128	128	-	-	-	-	-
กำแพงเพชร	20,005	19,493	2,098	105	108	10,753	10,703	1,247	116	117	9,252	8,790	851	92	97
สุโขทัย	84,507	82,973	11,024	130	133	74,532	73,763	10,136	136	137	9,975	9,210	888	89	96
แพร่	6,033	5,577	561	93	101	6,033	5,577	561	93	101	-	-	-	-	-
น่าน	4,072	3,989	482	118	121	3,641	3,586	437	120	122	431	403	45	104	112
อุดรดิตถ์	8,279	8,123	902	109	111	8,279	8,123	902	109	111	-	-	-	-	-
พิษณุโลก	14,624	14,201	1,755	120	124	9,099	9,008	1,247	137	138	5,525	5,193	508	92	98
พิจิตร	48,861	47,978	5,647	116	118	25,916	25,616	3,421	132	134	22,945	22,362	2,226	97	100
นครสวรรค์	115,958	105,411	12,116	104	115	98,670	89,449	10,854	110	121	17,288	15,962	1,262	73	79

จังหวัด	ถั่วเขียวรวมรุ่น					ถั่วเขียวรุ่น 1					ถั่วเขียวรุ่น 2				
	เนื้อที่		ผลผลิต	ผลผลิตต่อไร่(กก.)		เนื้อที่		ผลผลิต	ผลผลิตต่อไร่(กก.)		เนื้อที่		ผลผลิต	ผลผลิตต่อไร่(กก.)	
	เพาะปลูก	เนื้อที่เก็บ		เพาะปลูก	เก็บ	เพาะปลูก	เก็บ		เพาะปลูก	เก็บ	เพาะปลูก	เก็บ		เพาะปลูก	เก็บ
	(ไร่)	เกี่ยว(ไร่)	(ตัน)		เกี่ยว	(ไร่)	เกี่ยว(ไร่)	(ตัน)		เกี่ยว	(ไร่)	เกี่ยว(ไร่)	(ตัน)		เกี่ยวเกี่ยว
อุทัยธานี	16,332	16,153	1,685	103	104	2,709	2,670	336	124	126	13,623	13,483	1,349	99	100
เพชรบูรณ์	423,967	420,904	48,254	114	115	312,044	310,545	38,069	122	123	111,923	110,359	10,185	91	92
เลย	265	260	27	102	104	265	260	27	102	104	-	-	-	-	-
หนองบัวลำภู	940	884	101	107	114	281	272	31	110	114	659	612	70	106	114
อุดรธานี	608	586	63	104	108	608	586	63	104	108	-	-	-	-	-
ขอนแก่น	1,396	1,294	112	80	87	-	-	-	-	-	1,396	1,294	112	80	87
ชัยภูมิ	6,981	6,889	649	93	94	1,381	1,345	173	125	129	5,600	5,544	476	85	86
นครราชสีมา	12,765	11,228	1,233	97	110	10,800	9,754	1,048	97	107	1,965	1,474	185	94	126
สระบุรี	13,767	13,598	1,542	112	113	13,767	13,598	1,542	112	113	-	-	-	-	-
ลพบุรี	9,213	8,885	1,023	111	115	8,242	7,921	956	116	121	971	964	67	69	70
ชัยนาท	2,967	2,929	404	136	138	2,225	2,193	336	151	153	742	736	68	92	92
ปราจีนบุรี	110	105	11	100	105	110	105	11	100	105	-	-	-	-	-
สระแก้ว	3,034	2,929	421	139	144	2,345	2,296	340	145	148	689	633	81	118	128
นครศรีธรรมราช	634	612	62	98	101	634	612	62	98	101	-	-	-	-	-
ปัตตานี	1,026	957	122	119	127	1,026	957	122	119	127	-	-	-	-	-

ขางพารา : เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่กรีดได้ ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2553

จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่กรีดได้ (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
รวมทั้งประเทศ	17,959,403	12,049,102	3,051,781	253
ภาคเหนือ	785,211	96,828	22,191	229
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3,161,871	923,544	230,504	250
ภาคกลาง	2,163,161	1,354,923	371,796	274
ภาคใต้	11,849,160	9,673,807	2,427,290	251
เชียงราย	187,025	35,563	9,033	254
พะเยา	124,009	13,242	2,794	211
ลำปาง	29,332	1,940	415	214
ลำพูน	9,911	1,991	277	139
เชียงใหม่	33,349	5,055	971	192
แม่ฮ่องสอน	3,906	378	-	-
ตาก	19,041	2,336	343	147
กำแพงเพชร	34,397	2,775	727	262
สุโขทัย	22,102	3,017	585	194
แพร่	19,010	3,854	840	218
น่าน	59,310	9,304	1,740	187
อุตรดิตถ์	19,719	1,487	277	186
พิษณุโลก	156,918	4,683	1,372	293
พิจิตร	2,387	665	74	111
นครสวรรค์	9,494	2,093	550	263
อุทัยธานี	25,719	3,931	1,042	265
เพชรบูรณ์	29,582	4,514	1,151	255
เลย	461,968	107,080	28,269	264
หนองบัวลำภู	108,435	23,173	5,353	231
อุดรธานี	315,075	72,786	19,871	273
หนองคาย	738,290	226,698	62,115	274
สกลนคร	185,269	42,580	8,388	197
นครพนม	178,151	51,855	12,549	242
มุกดาหาร	132,719	50,091	11,571	231
ยโสธร	63,812	25,784	5,853	227
อำนาจเจริญ	47,458	15,850	2,536	160
อุบลราชธานี	167,849	48,650	10,800	222
ศรีสะเกษ	181,099	48,560	12,189	251
สุรินทร์	91,686	48,539	11,649	240
บุรีรัมย์	194,651	89,492	22,910	256
มหาสารคาม	5,314	2,372	498	210

จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่กรีดได้ (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
ร้อยเอ็ด	30,021	13,664	3,006	220
กาฬสินธุ์	147,848	27,616	6,932	251
ขอนแก่น	47,604	12,208	2,613	214
ชัยภูมิ	37,167	10,189	2,099	206
นครราชสีมา	27,455	6,357	1,303	205
สระบุรี	392	170	36	212
ลพบุรี	678	40	10	250
สุพรรณบุรี	2,415	20	4	200
ปราจีนบุรี	20,613	4,403	832	189
ฉะเชิงเทรา	125,653	107,727	25,316	235
สระแก้ว	31,547	13,074	3,007	230
จันทบุรี	479,192	307,172	87,851	286
ตราด	262,860	169,501	49,325	291
ระยอง	744,708	497,441	139,283	280
ชลบุรี	193,188	158,439	41,194	260
กาญจนบุรี	131,000	36,344	9,086	250
ราชบุรี	23,900	2,790	725	260
เพชรบุรี	9,855	202	36	178
ประจวบคีรีขันธ์	137,160	57,600	15,091	262
ชุมพร	557,057	427,271	105,963	248
ระนอง	182,003	108,567	24,645	227
สุราษฎร์ธานี	1,929,778	1,713,556	404,399	236
พังงา	804,943	558,290	140,131	251
ภูเก็ต	88,838	78,817	19,704	250
กระบี่	623,689	500,973	120,734	241
ตรัง	1,365,210	1,131,215	305,428	270
นครศรีธรรมราช	1,504,017	1,188,733	285,296	240
พัทลุง	569,675	454,985	111,471	245
สงขลา	1,518,500	1,210,250	304,983	252
สตูล	315,600	237,500	65,313	275
ปัตตานี	303,000	243,200	59,584	245
ยะลา	1,079,000	926,850	242,835	262
นราธิวาส	1,007,850	893,600	236,804	265

กาแฟ : เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2553

เขต	รหัส	จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
0	1	รวมทั้งประเทศ	382,189	359,489	48,955	136
0	2	ภาคเหนือ	51,564	29,412	4,743	161
0	4	ภาคกลาง	1,730	1,730	195	113
0	5	ภาคใต้	328,895	328,347	44,017	134
1	010	เชียงราย	23,148	11,719	2,063	176
1	030	ลำปาง	2,251	1,265	180	142
1	050	เชียงใหม่	17,237	10,060	1,720	171
1	060	แม่ฮ่องสอน	2,633	2,386	351	147
2	070	ตาก	1,689	1,148	110	96
1	100	แพร่	1,102	798	89	111
1	110	น่าน	2,438	2,036	230	113
1	120	อุตรดิตถ์	1,066	-	-	-
7	620	ประจวบคีรีขันธ์	1,730	1,730	195	113
8	630	ชุมพร	207,026	206,478	29,320	142
8	640	ระนอง	88,846	88,846	10,750	121
8	650	สุราษฎร์ธานี	15,876	15,876	1,778	112
8	660	พังงา	470	470	53	113
8	680	กระบี่	13,212	13,212	1,704	129
8	700	นครศรีธรรมราช	3,465	3,465	412	119

ลำไย : เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2553 (ผลสำรวจ 29-10-53)

จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
รวมทั้งประเทศ	1,035,708	954,574	525,230	550
ภาคเหนือ	905,286	852,442	394,252	462
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	51,898	50,621	19,098	377
ภาคกลาง	78,524	51,511	111,880	2,172
เชียงราย	125,336	121,971	46,609	382
พะเยา	64,241	54,423	16,250	299
ลำปาง	26,979	26,979	1,253	46
ลำพูน	271,964	251,603	136,341	542
เชียงใหม่	315,331	303,783	152,346	501
แม่ฮ่องสอน	2,724	2,585	1,336	517
ตาก	19,918	16,316	13,310	816
กำแพงเพชร	10,272	10,017	3,376	337
สุโขทัย	6,371	6,255	2,483	397
แพร่	7,759	7,687	2,800	364
น่าน	37,142	34,165	12,324	361
อุดรดิตถ์	8,837	8,530	2,678	314
พิษณุโลก	8,412	8,128	3,146	387
เลย	25,724	25,391	9,572	377
หนองบัวลำภู	5,516	5,405	2,103	389
อุดรธานี	5,892	5,604	1,597	285
หนองคาย	4,351	4,198	1,814	432
ยโสธร	623	574	154	268
อุบลราชธานี	1,767	1,767	885	501
ศรีสะเกษ	2,455	2,334	714	306
ชัยภูมิ	3,418	3,349	1,088	325
นครราชสีมา	2,152	1,999	1,171	586
สุพรรณบุรี	1,535	1,535	809	527
สระแก้ว	1,471	1,312	705	537
จันทบุรี	74,497	47,960	110,068	2,295
สมุทรสาคร	653	336	143	426
นครปฐม	368	368	155	421

ลันจี่ : เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2553

จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
รวมทั้งประเทศ	151,260	144,567	43,581	301
ภาคเหนือ	129,446	122,941	40,341	328
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5,465	5,389	1,166	216
ภาคกลาง	16,349	16,237	2,074	128
เชียงราย *	32,269	32,219	9,251	287
พะเยา *	21,078	20,738	8,038	388
ลำปาง	2,660	2,639	464	176
เชียงใหม่ *	50,151	44,892	16,052	358
แม่ฮ่องสอน	2,018	2,018	561	278
ตาก	68	68	19	278
แพร่	941	941	180	191
น่าน *	18,997	18,166	5,277	290
เพชรบูรณ์	1,264	1,260	499	396
เลย	4,367	4,314	867	201
อุดรธานี	20	20	3	160
หนองคาย	55	55	10	180
ชัยภูมิ	521	511	127	248
นครราชสีมา	502	489	159	325
ปราจีนบุรี	30	30	9	313
จันทบุรี	4,272	4,272	1,969	461
กาญจนบุรี	970	897	59	66
ราชบุรี	600	565	31	54
สมุทรสงคราม	10,477	10,473	6	1

ส้มเขียวหวาน : เนื้อที่ยืนต้น เนื้อที่ให้ผล ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2553

จังหวัด	เนื้อที่ยืนต้น (ไร่)	เนื้อที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
รวมทั้งประเทศ	147,673	144,621	280,190	1,937
ภาคเหนือ	131,111	128,467	258,945	2,016
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4,268	4,059	4,696	1,157
ภาคกลาง	4,787	4,767	4,534	951
ภาคใต้	7,507	7,328	12,015	1,640
เชียงราย	12,084	11,026	20,530	1,862
พะเยา	244	244	115	471
ลำปาง	250	250	139	556
เชียงใหม่	46,588	45,476	122,239	2,688
แม่ฮ่องสอน	409	409	551	1,347
ตาก	1,058	966	1,782	1,845
กำแพงเพชร	21,537	21,459	51,695	2,409
สุโขทัย	28,129	27,979	45,718	1,634
แพร่	12,003	12,003	6,158	513
น่าน	2,807	2,807	1,538	548
อุดรดิตถ์	233	233	97	416
พิษณุโลก	346	346	425	1,228
พิจิตร	4,046	4,012	6,086	1,517
นครสวรรค์	201	201	304	1,512
เพชรบูรณ์	1,176	1,056	1,568	1,485
เลย	2,603	2,436	2,940	1,207
อุดรธานี	351	309	319	1,032
หนองคาย	285	285	290	1,018
สกลนคร	250	250	270	1,080
นครพนม	503	503	483	960
บุรีรัมย์	276	276	394	1,428
สระบุรี	213	213	117	549
ชัยนาท	247	247	181	733
สุพรรณบุรี	86	86	54	628
ปทุมธานี	468.00	448.00	64.00	143.00
นครนายก	152	152	87	572
ปราจีนบุรี	962	962	1,202	1,249
จันทบุรี	372.00	372.00	353.00	949.00

จังหวัด	พื้นที่ย่นต้น (ไร่)	พื้นที่ให้ผล (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
ตราด	779	779	795	1,021
สมุทรสาคร	178	178	144	809
นครปฐม	130	130	131	1,008
กาญจนบุรี	720	720	806	1,119
ราชบุรี	480	480	600	1,250
ชุมพร	527	527	640	1,214
ระนอง	121	121	119	983
สุราษฎร์ธานี	1,238	1,238	931	752
กระบี่	1,649	1,595	4,286	2,687
ตรัง	254	214	321	1,500
นครศรีธรรมราช	109	109	112	1,028
สงขลา	488	488	620	1,270
สตูล	215	205	335	1,634
ยะลา	2,906	2,831	4,651	1,643

ระเทียม : เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2553

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
รวมทั้งประเทศ	68,484	67,727	68,108	995	1,006
ภาคเหนือ	66,329	65,622	66,550	1,003	1,014
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,155	2,105	1,558	723	740
เชียงราย	3,074	3,023	3,016	981	998
พะเยา	9,765	9,619	7,568	775	787
ลำปาง	8,045	7,965	6,267	779	787
ลำพูน	7,102	7,031	7,628	1,074	1,085
เชียงใหม่	22,314	22,091	25,750	1,154	1,166
แม่ฮ่องสอน	12,272	12,187	13,327	1,086	1,094
ตาก	1,335	1,319	1,307	979	991
แพร่	496	489	370	746	757
น่าน	863	851	557	645	655
อุตรดิตถ์	314	309	246	783	796
เพชรบูรณ์	749	738	514	686	696
นครพนม	291	287	208	715	725
ศรีสะเกษ	956	942	716	749	760
ชัยภูมิ	392	368	275	702	747
นครราชสีมา	516	508	359	696	707

กะหล่ำปลี : เนื้อที่เพาะปลูก เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2551

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
รวมทั้งประเทศ	62,658	61,698	210,507	3,360	3,412
ภาคเหนือ	48,705	48,170	175,619	3,606	3,646
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	9,662	9,429	25,429	2,632	2,697
ภาคกลาง	2,986	2,893	8,004	2,681	2,767
ภาคใต้	1,305	1,206	1,455	1,115	1,206
เชียงราย	2,218	2,168	5,836	2,631	2,692
พะเยา	798	771	2,643	3,312	3,428
ลำปาง	195	187	505	2,590	2,703
ลำพูน	1,252	1,214	4,630	3,698	3,814
เชียงใหม่	20,262	20,175	79,913	3,944	3,961
แม่ฮ่องสอน	3,289	3,204	10,564	3,212	3,297
ตาก	2,273	2,216	8,443	3,714	3,810
กำแพงเพชร	41	37	105	2,561	2,835
สุโขทัย	68	64	164	2,412	2,558
แพร่	2,070	2,017	8,217	3,970	4,074
น่าน	2,634	2,609	6,455	2,451	2,474
อุตรดิตถ์	50	47	73	1,460	1,561
พิษณุโลก	925	907	2,563	2,771	2,826
เพชรบูรณ์	12,630	12,554	45,508	3,603	3,625
เลย	1,795	1,743	4,554	2,537	2,613
หนองบัวลำภู	391	383	907	2,320	2,369
อุดรธานี	496	486	1,193	2,405	2,454
หนองคาย	308	301	760	2,468	2,524
สกลนคร	450	438	1,275	2,833	2,911
นครพนม	510	493	901	1,767	1,828
มุกดาหาร	174	168	261	1,500	1,554
ยโสธร	192	188	507	2,641	2,697
อำนาจเจริญ	109	106	223	2,046	2,100
อุบลราชธานี	783	765	1,949	2,489	2,548
ศรีสะเกษ	239	232	542	2,268	2,336
สุรินทร์	273	269	681	2,495	2,532
บุรีรัมย์	272	265	644	2,368	2,431
มหาสารคาม	612	594	1,601	2,616	2,695

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูก (ไร่)	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)	
				ปลูก	เก็บ
ร้อยเอ็ด	268	263	537	2,004	2,040
กาฬสินธุ์	249	245	606	2,434	2,475
ขอนแก่น	1,415	1,382	4,919	3,476	3,559
ชัยภูมิ	890	878	2,904	3,263	3,307
นครราชสีมา	236	230	465	1,970	2,020
สระแก้ว	39	37	55	1,410	1,475
นครปฐม	146	142	259	1,774	1,825
กาญจนบุรี	305	293	818	2,682	2,792
ราชบุรี	937	912	3,318	3,541	3,638
เพชรบุรี	751	728	1,671	2,225	2,296
ประจวบคีรีขันธ์	808	781	1,883	2,330	2,411
สุราษฎร์ธานี	54	35	64	1,185	1,839
นครศรีธรรมราช	1,115	1,040	1,239	1,111	1,191
สงขลา	136	131	152	1,118	1,161

ตาราง : เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ปี 2551

จังหวัด	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
รวมทั้งประเทศ	106,412	193,170	1,815
ภาคเหนือ	15,574	28,457	1,827
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	19,812	36,019	1,818
ภาคกลาง	44,793	88,506	1,976
ภาคใต้	26,234	40,188	1,532
เชียงราย	264	351	1,330
พะเยา	248	434	1,751
ลำปาง	303	579	1,911
ลำพูน	317	489	1,543
เชียงใหม่	2,489	5,268	2,116
แม่ฮ่องสอน	408	545	1,334
ตาก	801	1,613	2,012
กำแพงเพชร	1,022	2,258	2,211
สุโขทัย	1,180	2,120	1,797
แพร่	431	741	1,719
น่าน	752	1,332	1,771
อุตรดิตถ์	165	318	1,925
พิษณุโลก	1,556	2,483	1,596
พิจิตร	1,203	1,797	1,494
นครสวรรค์	1,995	4,164	2,087
อุทัยธานี	325	521	1,602
เพชรบูรณ์	2,114	3,443	1,629
เลย	371	730	1,967
หนองบัวลำภู	401	700	1,746
อุดรธานี	357	767	2,148
หนองคาย	107	208	1,945
สกลนคร	291	464	1,593
นครพนม	688	1,415	2,057
มุกดาหาร	600	901	1,503
ยโสธร	164	259	1,574
อำนาจเจริญ	216	344	1,589
อุบลราชธานี	2,040	4,338	2,127
ศรีสะเกษ	1,210	2,559	2,114
สุรินทร์	1,161	1,576	1,358

จังหวัด	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
บุรีรัมย์	4,609	9,108	1,976
มหาสารคาม	807	1,590	1,970
ร้อยเอ็ด	773	1,427	1,846
กาฬสินธุ์	212	300	1,412
ขอนแก่น	991	1,673	1,689
ชัยภูมิ	1,083	1,908	1,761
นครราชสีมา	3,730	5,753	1,542
สระบุรี	1,032	2,541	2,463
ลพบุรี	889	2,145	2,414
สิงห์บุรี	304	699	2,297
ชัยนาท	82	144	1,753
สุพรรณบุรี	2,182	4,886	2,239
อ่างทอง	1,405	2,547	1,812
อยุธยา	1,423	2,518	1,769
นนทบุรี	422	710	1,685
ปทุมธานี	599	1,009	1,685
นครนายก	1,697	3,253	1,917
ปราจีนบุรี	430	889	2,066
ฉะเชิงเทรา	1,027	2,510	2,444
สระแก้ว	4,259	8,879	2,085
จันทบุรี	1,746	3,189	1,826
ตราด	290	505	1,741
ระยอง	1,362	1,975	1,450
ชลบุรี	2,507	5,598	2,233
สมุทรสาคร	2,070	2,830	1,367
นครปฐม	1,715	2,436	1,421
กาญจนบุรี	2,806	4,981	1,775
ราชบุรี	10,019	21,089	2,105
สมุทรสงคราม	2,476	4,128	1,667
เพชรบุรี	2,316	5,138	2,218
ประจวบคีรีขันธ์	1,735	3,906	2,251
ชุมพร	1,629	3,500	2,148
ระนอง	351	632	1,803
สุราษฎร์ธานี	3,127	4,654	1,488
พังงา	452	593	1,313

จังหวัด	เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิต (ตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กก.)
ภูเก็ต	135	270	1,999
กระบี่	1,341	2,260	1,685
ตรัง	740	972	1,314
นครศรีธรรมราช	7,685	11,786	1,534
พัทลุง	917	1,575	1,717
สงขลา	3,544	5,238	1,478
สตูล	2,163	3,245	1,500
ปัตตานี	1,582	2,023	1,279
ยะลา	187	194	1,037
นราธิวาส	2,381	3,245	1,363

โคเนื้อ : จำนวน ณ วันที่ 1 ม.ค. และปริมาณการผลิต ปี 2552

หน่วย : ตัว

จังหวัด	จำนวน ณ วันที่ 1 ม.ค.	ปริมาณการผลิต	จำนวนแม่พันธุ์ที่ให้ลูก	อัตราการเกิด
รวมทั้งประเทศ	6,647,325	1,173,348	2,582,560	0.4543
ภาคเหนือ	1,594,640	295,475	649,530	0.4549
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,746,502	472,617	1,039,664	0.4546
ภาคกลาง	1,535,927	282,447	613,316	0.4605
ภาคใต้	770,256	122,809	280,050	0.4385
เชียงราย	90,910	17,573	37,581	0.4676
พะเยา	93,415	15,544	34,281	0.4534
ลำปาง	140,064	32,541	68,584	0.4745
ลำพูน	34,094	6,941	16,797	0.4132
เชียงใหม่	145,752	27,468	60,453	0.4544
แม่ฮ่องสอน	37,211	5,801	13,581	0.4271
ตาก	167,673	35,783	73,069	0.4897
กำแพงเพชร	69,798	13,790	28,983	0.4758
สุโขทัย	92,208	17,726	42,053	0.4215
แพร่	64,431	8,997	21,755	0.4136
น่าน	58,429	9,639	22,703	0.4246
อุตรดิตถ์	41,670	8,550	18,250	0.4685
พิษณุโลก	108,151	16,716	37,344	0.4476
พิจิตร	51,384	8,760	19,316	0.4535
นครสวรรค์	193,798	31,719	71,424	0.4441
อุทัยธานี	50,683	9,597	21,174	0.4532
เพชรบูรณ์	154,969	28,330	62,182	0.4556
เลย	90,847	18,208	39,846	0.4570
หนองบัวลำภู	58,968	9,996	21,507	0.4648
อุดรธานี	166,772	27,060	61,541	0.4397
หนองคาย	47,371	7,524	17,098	0.4401
สกลนคร	124,355	21,274	47,826	0.4448
นครพนม	59,212	10,825	26,263	0.4122
มุกดาหาร	69,075	10,302	23,250	0.4431
ยโสธร	73,667	14,315	30,881	0.4636
อำนาจเจริญ	54,727	10,045	21,428	0.4688
อุบลราชธานี	166,072	37,857	83,231	0.4548
ศรีสะเกษ	135,615	27,506	62,919	0.4372

จังหวัด	จำนวน ณ วันที่ 1 ม.ค.	ปริมาณการผลิต	จำนวนแม่พันธุ์ที่ให้ลูก	อัตราการเกิด
สุรินทร์	132,854	27,718	56,465	0.4909
บุรีรัมย์	224,703	32,498	73,036	0.4450
มหาสารคาม	160,425	25,665	53,928	0.4759
ร้อยเอ็ด	177,095	29,555	67,096	0.4405
กาฬสินธุ์	105,343	19,119	40,770	0.4689
ขอนแก่น	247,355	45,198	96,457	0.4686
ชัยภูมิ	203,173	34,604	72,633	0.4764
นครราชสีมา	448,873	63,348	143,489	0.4415
สระบุรี	57,099	11,063	22,848	0.4842
ลพบุรี	218,702	36,866	82,612	0.4463
สิงห์บุรี	17,921	2,854	6,312	0.4522
ชัยนาท	74,900	11,294	27,077	0.4171
สุพรรณบุรี	142,230	28,768	61,222	0.4699
อ่างทอง	35,932	9,091	18,817	0.4831
อยุธยา	38,305	6,581	14,576	0.4515
นนทบุรี	2,514	272	760	0.3579
กรุงเทพ ฯ	3,510	725	1,592	0.4554
ปทุมธานี	6,071	922	2,044	0.4511
นครนายก	12,797	1,903	4,374	0.4351
ปราจีนบุรี	19,410	3,586	7,374	0.4863
ฉะเชิงเทรา	49,934	9,433	22,630	0.4168
สระแก้ว	55,166	10,026	22,340	0.4488
จันทบุรี	6,021	1,047	2,279	0.4594
ตราด	3,658	552	1,250	0.4416
ระยอง	27,021	4,762	10,910	0.4365
ชลบุรี	20,634	5,057	11,344	0.4458
สมุทรปราการ	331	52	127	0.4094
สมุทรสาคร	432	69	191	0.3613
นครปฐม	37,587	6,522	14,081	0.4632
กาญจนบุรี	267,048	47,344	97,459	0.4858
ราชบุรี	173,610	33,624	77,078	0.4362
สมุทรสงคราม	657	108	229	0.4716
เพชรบุรี	131,583	25,820	53,976	0.4784
ประจวบคีรีขันธ์	132,854	24,106	49,814	0.4839
ชุมพร	35,240	5,899	13,556	0.4352
ระนอง	4,085	609	1,509	0.4036

จังหวัด	จำนวน ณ วันที่ 1 ม.ค.	ปริมาณการผลิต	จำนวนแม่พันธุ์ที่ให้ลูก	อัตราการเกิด
สุราษฎร์ธานี	75,934	11,461	24,385	0.4700
พังงา	5,107	864	2,097	0.4120
ภูเก็ต	876	115	328	0.3506
กระบี่	15,493	2,964	6,819	0.4347
ตรัง	72,692	10,411	24,340	0.4277
นครศรีธรรมราช	171,256	24,222	56,116	0.4316
พัทลุง	97,784	18,712	41,644	0.4493
สงขลา	107,831	15,207	33,830	0.4495
สตูล	39,546	6,958	15,420	0.4512
ปัตตานี	53,032	7,767	20,211	0.3843
ยะลา	33,256	6,047	13,641	0.4433
นราธิวาส	58,124	11,573	26,154	0.4425

โคนม : จำนวนตัว ณ วันที่ 1 ม.ค. และปริมาณการผลิตน้ำนมดิบ จำนวนโครีดนม และน้ำนมเฉลี่ย ปี 2552

จังหวัด	จำนวนตัว (ตัว)	การผลิตน้ำนมดิบ (ตัน)	จำนวนโครีดนม (ตัว)	น้ำนมเฉลี่ย กก./ตัว/วัน
รวมทั้งประเทศ	495,410	840,691	220,517	10.43
ภาคเหนือ	43,190	83,384	20,735	10.96
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	100,708	175,548	44,647	10.75
ภาคกลาง	345,128	572,158	152,603	10.27
ภาคใต้	6,384	9,600	2,532	10.28
เชียงราย	3,302	5,500	1,443	10.44
พะเยา	125	156	54	7.99
ลำปาง	661	1,327	320	9.34
ลำพูน	6,118	15,225	3,469	12.02
เชียงใหม่	23,180	46,995	10,907	11.80
ตาก	51	53	16	8.90
กำแพงเพชร	83	88	33	7.31
สุโขทัย	1,993	2,682	911	7.52
แพร่	365	515	190	7.43
น่าน	38	46	17	7.41
อุตรดิตถ์	72	103	37	8
พิษณุโลก	178	185	68	7.45
พิจิตร	823	1,455	404	9.87
นครสวรรค์	1,828	3,270	897	9.83
อุทัยธานี	404	444	169	7.20
เพชรบูรณ์	3,969	5,341	1,800	8.13
เลย	1,681	2,725	894	8.35
หนองบัวลำภู	902	1,590	448	10
อุดรธานี	4,080	7,332	1,875	10.71
หนองคาย	798	1,718	320	13.21
สกลนคร	4,881	8,360	2,121	10.80
นครพนม	22	31	12	7.08
มุกดาหาร	8	11	5	6.03
ยโสธร	26	21	6	9.59
อำนาจเจริญ	32	46	17	7
อุบลราชธานี	521	673	221	8.33
ศรีสะเกษ	948	1,547	455	8.57
สุรินทร์	1,565	2,553	834	8.39

จังหวัด	จำนวนตัว (ตัว)	การผลิตน้ำมันดิบ (ตัน)	จำนวนโครีดนม (ตัว)	น้ำมันเฉลี่ย กก./ตัว/วัน
บุรีรัมย์	3,712	4,644	1,509	8.43
มหาสารคาม	3,227	3,802	1,244	8.37
ร้อยเอ็ด	452	483	187	7.08
กาฬสินธุ์	108	129	48	7.36
ขอนแก่น	14,307	23,571	5,935	10.88
ชัยภูมิ	1,943	3,766	910	11.34
นครราชสีมา	61,495	112,548	27,606	11.17
สระบุรี	87,028	185,264	40,174	12.63
ลพบุรี	74,161	102,519	28,490	9.86
สิงห์บุรี	320	363	124	8.02
ชัยนาท	1,253	1,657	510	8.90
สุพรรณบุรี	2,032	2,638	815	8.87
อ่างทอง	123	177	55	8.82
อยุธยา	98	90	32	8.30
นนทบุรี	168	181	67	7.40
กรุงเทพฯ	147	189	61	8.49
ปทุมธานี	45	47	20	6.44
นครนายก	208	226	76	8.15
ปราจีนบุรี	126	152	53	7.86
ฉะเชิงเทรา	81	76	25	8.33
สระแก้ว	36,439	54,657	15,717	9.53
จันทบุรี	3,652	5,104	1,689	8.28
ตราด	209	249	86	8
ชลบุรี	2,950	3,035	1,183	7.03
สมุทรปราการ	5	9	3	8.22
สมุทรสาคร	157	175	58	8.27
นครปฐม	20,946	29,463	8,398	9.61
กาญจนบุรี	17,882	33,297	8,727	10.45
ราชบุรี	58,614	93,925	28,594	9.00
เพชรบุรี	8,640	12,948	4,023	8.82
ประจวบคีรีขันธ์	29,844	45,718	13,623	9.19
ชุมพร	1,760	2,507	724	9.49
ระนอง	8	-	-	-
สุราษฎร์ธานี	96	90	38	6.49
พังงา	6	-	-	5.48

จังหวัด	จำนวนตัว (ตัว)	การผลิตน้ำนมดิบ (ตัน)	จำนวนโครีดนม (ตัว)	น้ำนมเฉลี่ย กก./ตัว/วัน
ภูเก็ต	8	8	4	5.48
ตรัง	16	18	8	6.16
นครศรีธรรมราช	284	326	94	7.70
พัทลุง	4,016	6,450	1,574	11.23
สงขลา	95	98	43	6.24
สตูล	13	16	8	5.48
ปัตตานี	4	4	2	5.48
ยะลา	51	55	23	6.55
นราธิวาส	27	29	14	5.68

กระบือ : จำนวนตัว ณ 1 ม.ค. และปริมาณการผลิต รายจังหวัด ปี 2552

หน่วย : ตัว

จังหวัด	จำนวนตัว ณ 1 ม.ค.	ปริมาณการผลิต	จำนวนแม่พันธุ์	อัตราเกิด
รวมทั้งประเทศ	1,670,511	218,748	629,470	0.3475
ภาคเหนือ	173,055	19,530	58,268	0.3352
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1,358,771	182,513	521,217	0.3502
ภาคกลาง	97,562	11,830	38,737	0.3054
ภาคใต้	41,123	4,875	11,248	0.4334
เชียงราย	13,573	675	2,138	0.3157
พะเยา	10,412	776	2,418	0.3209
ลำปาง	16,330	1,747	4,960	0.3522
ลำพูน	4,961	606	2,051	0.2955
เชียงใหม่	21,964	3,009	8,507	0.3537
แม่ฮ่องสอน	12,277	1,484	4,305	0.3447
ตาก	7,045	933	3,240	0.2880
กำแพงเพชร	7,069	781	2,284	0.3419
สุโขทัย	5,428	759	2,259	0.3360
แพร่	8,023	912	3,109	0.2933
น่าน	17,786	1,101	3,332	0.3304
อุตรดิตถ์	5,637	711	2,113	0.3365
พิษณุโลก	10,738	1,345	3,990	0.3371
พิจิตร	4,788	748	2,580	0.2899
นครสวรรค์	9,894	1,175	3,398	0.3458
อุทัยธานี	8,813	1,370	3,529	0.3882
เพชรบูรณ์	8,317	1,398	4,055	0.3448
เลย	27,567	2,110	8,310	0.2539
หนองบัวลำภู	30,626	2,563	8,565	0.2992
อุดรธานี	103,193	8,888	29,221	0.3042
หนองคาย	42,590	4,482	14,855	0.3017
สกลนคร	74,902	8,518	23,131	0.3683
นครพนม	52,478	7,856	24,235	0.3242
มุกดาหาร	35,991	5,809	17,517	0.3316
ยโสธร	42,827	5,086	13,412	0.3792
อำนาจเจริญ	34,990	5,513	14,303	0.3854
อุบลราชธานี	123,523	14,027	42,274	0.3318
ศรีสะเกษ	68,887	11,284	34,121	0.3307

จังหวัด	จำนวนตัว ณ 1 ม.ค.	ปริมาณการผลิต	จำนวนแม่พันธุ์	อัตราเกิด
สุรินทร์	173,204	18,865	58,962	0.3200
บุรีรัมย์	112,617	20,882	47,631	0.4384
มหาสารคาม	78,510	13,069	34,732	0.3763
ร้อยเอ็ด	68,999	15,586	46,930	0.3321
กาฬสินธุ์	87,438	9,527	26,822	0.3552
ขอนแก่น	68,671	4,780	14,751	0.3240
ชัยภูมิ	49,868	9,664	24,906	0.3880
นครราชสีมา	81,890	14,004	36,539	0.3833
สระบุรี	5,963	551	1,545	0.3566
ลพบุรี	4,593	583	2,130	0.2737
สิงห์บุรี	601	76	226	0.3363
ชัยนาท	5,638	677	2,383	0.2841
สุพรรณบุรี	10,246	725	2,328	0.3114
อ่างทอง	1,213	231	627	0.3684
อยุธยา	5,804	498	1,723	0.2890
นนทบุรี	369	14	52	0.2692
กรุงเทพฯ	205	28	100	0.2800
ปทุมธานี	1,705	40	126	0.3175
นครนายก	4,197	526	1,327	0.3964
ปราจีนบุรี	13,776	2,129	5,462	0.3898
ฉะเชิงเทรา	6,072	728	2,255	0.3228
สระแก้ว	15,631	2,529	7,289	0.3470
จันทบุรี	1,133	129	432	0.2986
ตราด	1,434	172	487	0.3532
ระยอง	1,922	240	669	0.3587
ชลบุรี	5,994	538	1,502	0.3582
สมุทรปราการ	11	2	6	0.3333
นครปฐม	602	96	294	0.3265
กาญจนบุรี	5,549	831	2,304	0.3607
ราชบุรี	505	72	189	0.3810
เพชรบุรี	520	51	158	0.3228
ประจวบคีรีขันธ์	3,879	364	1,172	0.3106
ชุมพร	7,179	953	3,146	0.3029
ระนอง	1,580	224	805	0.2783
สุราษฎร์ธานี	5,994	937	2,484	0.3772
พังงา	2,715	460	1,402	0.3281

จังหวัด	จำนวนตัว ณ 1 ม.ค.	ปริมาณการผลิต	จำนวนแม่พันธุ์	อัตราเกิด
ภูเก็ต	777	89	264	0.3371
กระบี่	2,563	299	1,079	0.2771
ตรัง	867	66	193	0.3420
นครศรีธรรมราช	9,537	879	2,677	0.3284
พัทลุง	689	42	127	0.3307
สงขลา	2,661	207	677	0.3058
สตูล	597	40	127	0.3150
ปัตตานี	796	110	370	0.2973
ยะลา	1,483	233	795	0.2931
นราธิวาส	3,685	336	1,053	0.3191